

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

น.ส.เจษฎาภรณ์ โภคบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

CORRECTION MEASURES FOR DANGEROUS OFFENDERS

Miss Jadsadaporn Phokabutr

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Common Course
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

2291481780

CU ThesIs 6085957334 thesis / recv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เจษฎาภรณ์ โภคบุตร : มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม. (CORRECTION MEASURES FOR DANGEROUS OFFENDERS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.คณพล จันทน์หอม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการบังคับโทษจำคุกโดยศึกษาแนวคิดหลักเกณฑ์การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมที่เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคมประเทศไทย

การบังคับโทษผู้กระทำความผิดภายหลังศาลมีคำพิพากษาตัดสินให้จำเลยได้รับโทษจำคุก จำเลยจะต้องถูกบังคับโทษภายใต้หน่วยงานราชทัณฑ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าภายในระยะเวลาเพียงไม่นาน ผู้ต้องโทษก็อาจจะได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำผ่านกระบวนการผ่อนผันโทษ ทำให้เกิดปัญหาในกรณีหากนักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนดเป็นบุคคลอันตราย ในต่างประเทศจึงได้คิดมาตรการบังคับโทษจำคุกที่นำมาใช้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมเป็นกรณีเฉพาะ โดยการกันมิให้ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ไปกระทำความผิดอีก เพื่อให้สังคมเกิดความปลอดภัยจากอาชญากรที่เป็นอันตราย โดยมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย ดังที่มีปรากฏตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เป็นมาตรการที่ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอทำให้ไม่สามารถนำไปปรับใช้แก่ผู้ต้องโทษที่เป็นบุคคลอันตรายได้ อีกทั้งมาตรการดังกล่าวก็ไม่สอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคน

ดังนั้น จึงควรกำหนดให้มาตรการบังคับโทษจำคุกมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยซึ่งภายใต้ระยะเวลาดังกล่าวผู้ต้องโทษจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันในการบังคับโทษของราชทัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาอาชญากรรมกรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคมได้อย่างครอบคลุม และเพื่อป้องกันสังคมจากความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายขึ้นในอนาคต

สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6085957334 : MAJOR LAWS

KEYWORD: dangerous offenders, correction measures, imprisonment, safety period,
minimum term, public protection

Jadsaporn Phokabutr : CORRECTION MEASURES FOR DANGEROUS
OFFENDERS . Advisor: Assoc. Prof. KANAPHON CHANHOM, Ph.D.

This thesis' objective is to study the prisoning policy my looking into the concept and rules of imprisonment of criminals in foreign countries to analyze and evaluate the concept and rules on imprisonment of criminals in Thailand.

Criminals who are issued with penalty sentences by the court have to receive the punishment by royal decree which often time does not last long until they are set free by exemptions. This makes the preemptive released criminals still being dangerous. In some other countries, the rules of imprisonment for dangerous criminals have been issued. The goal is to prevent this group of people to return to crimes and rise safety in the area. For the rules of imprisonment for criminals in Thailand, appeared in the Criminal Code, Criminal Procedure Code and Corrections Act, show that they are insufficient to be applied to the fore mentioned group. Additionally, the laws are inconsistent in term of punishment according to each of the criminal.

Therefore, the standard duration of imprisonment of the criminals should be set. Said duration is excluded from the benefits of exemptions. This allows the rules to be implement widely to all of the criminals resulting in the rise of safety and decrease in future risks.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

2291481780

CD IThesis 6085957334 thesis / recv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีเพราะความเมตตาอย่างสูงจากอาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะท่านรองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยท่านได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะประเด็น ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่แรกเริ่มจนจบ ผู้เขียนรับรู้ได้ถึงความเมตตา และความเอาใจใส่ที่ท่านอาจารย์มอบให้เสมอมา ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนธิ และ อาจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยท่านอาจารย์ได้ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา พร้อมทั้งช่วยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และช่วยปรับปรุงแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดา ผู้เป็นที่เคารพรัก ซึ่งให้โอกาสในการศึกษาที่ดีและเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้เขียนเสมอมา รวมถึงพี่สาวผู้เป็นที่เคารพรักอีกคนหนึ่งที่เป็นที่ปรึกษา รับฟังปัญหา และสอนข้อคิดที่ดี จนเป็นแรงผลักดัน และแรงสนับสนุนที่ดีให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ ความช่วยเหลือของเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ได้หยิบยื่นให้ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีทั้งเพื่อนตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม มหาวิทยาลัย เพื่อน ๆ ร่วมชั้นปริญญาโท และ เพื่อน พี่ น้อง ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง ที่คอยอยู่เคียงข้าง ให้กำลังใจ และช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้เขียนมีความซาบซึ้งถึงความห่วงใย ความหวังดี และมีน้ำใจของทุกคนที่มีให้กันตลอดในช่วงการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มันเป็นเรื่องที่มีคุณค่าซึ่งคงหาได้ยากยิ่งหากไม่ได้ผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากเหล่านี้ ขอขอบคุณทุกปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาให้ได้เรียนรู้และแก้ไขปรับปรุงเพื่อที่จะได้เติบโตอย่างเข้มแข็ง และมั่นคงขึ้นในทุกช่วงของชีวิต

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในสังคม และบุคคลในวงวิชาการด้านกฎหมาย คุณความดีที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบให้แก่บุคคลทุกท่านที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ตลอดจนท่านผู้เขียนตำราที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงและเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขอกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ และขออนุญาตรับเอาไว้แต่เพียงผู้เดียว

เจษฎาภรณ์ โภคบุตร

2291481780

CU_Thesisis_6085957334_Thesisis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก กรณีผู้กระทำความผิดเป็น อันตรายต่อสังคม.....	10
2.1 แนวคิดที่ว่าด้วยการบังคับโทษ.....	12
2.1.1 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ	12
2.1.1.1 ทฤษฎีทดแทน.....	13
2.1.1.2 ทฤษฎีอรรถประโยชน์.....	14
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก.....	16
2.2.1 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก	16
2.2.2 หลักการบังคับโทษจำคุกที่ดี	19

2291481780

CD IThesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

2.2.3 การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 22

2.3 การบังคับโทษจำคุกให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน 23

2.3.1 การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย 23

2.3.2 การปรับใช้โทษที่ได้สัดส่วน 24

2.3.3 หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายตาม
พันธกรณีต่างประเทศ..... 26

2.4 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม 30

2.4.1 ความหมาย ขอบเขตของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อ
สังคม..... 31

2.4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม 33

2.4.2.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory)..... 34

2.4.2.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention)..... 35

2.4.2.3 ทฤษฎีการป้องกันสังคม (Social Defense) 39

2.4.2.4 ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม 40

2.4.2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่
เป็นอันตรายต่อสังคม..... 41

2.4.3 ข้อกำหนดในการใช้มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย 45

2.4.3.1 หลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)..... 45

2.4.3.2 การทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะ (Periodic review)
..... 48

2.4.3.3 สภาพหรือลักษณะของมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยการกำหนดระยะเวลาขั้น
ต่ำ..... 49

2.4.3.4 หลักฐานที่ชัดเจนที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคล..... 50

2.4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด..... 51

2.4.4.1 ทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรที่ถือลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ..... 52

2.4.4.2 ทฤษฎีว่าด้วยกลุ่มสังคมและปัจจัยทางวัฒนธรรม	52
บทที่ 3 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมตามกฎหมายไทย	54
3.1 มาตรการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทย	55
3.2 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม	60
3.2.1 หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	61
3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา	65
3.2.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	70
3.2.4 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560	72
3.2.5 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559	77
บทที่ 4 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ในกฎหมายต่างประเทศ	79
4.1 ประเทศฝรั่งเศส	80
4.1.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	81
4.1.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	82
4.1.3 หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุก	82
4.1.3.1 บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	84
4.1.3.2 ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการ	84
4.1.3.3 การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย	84
4.1.3.4 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ	86
4.1.3.5 การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย	86
4.2 ประเทศอังกฤษ	86
4.2.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	87
4.2.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	89

4.2.3	หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย.....	91
4.2.3.1	บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการ.....	95
4.2.3.2	ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการ	96
4.2.3.3	การกำหนดระยะเวลาใช้มาตรการบังคับโทษจำคุก	98
4.2.3.4	ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ.....	101
4.2.3.5	การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย.....	102
4.3	ประเทศสหรัฐอเมริกา	104
4.3.1	แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม	104
4.3.2	มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	105
4.3.3	หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย.....	107
4.3.3.1	บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	108
4.3.3.2	ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	109
4.3.3.3	การกำหนดระยะเวลาบังคับใช้มาตรการ	109
4.3.3.4	ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ.....	112
4.3.3.5	การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย.....	112
4.4	ประเทศออสเตรเลีย	113
4.4.1	แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	113
4.4.2	มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	113
4.4.3	หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย.....	115
4.4.3.1	บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	116
4.4.3.2	ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	117
4.4.3.3	การกำหนดระยะเวลาบังคับใช้มาตรการ	117
4.4.3.4	ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ.....	119
4.4.3.5	การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย.....	119

2291481780

บทที่ 5 บทวิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม	121
5.1 วิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุก และขอบเขตการบังคับใช้ตามบทบัญญัติกฎหมาย ต่างประเทศ.....	123
5.1.1 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายของแต่ละประเทศ	123
5.1.2 ขอบเขตการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย	124
5.1.2.1 บุคคลผู้ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	124
5.1.2.2 ประเภทความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ.....	126
5.1.2.3 การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในมาตรการบังคับโทษจำคุก	127
5.2 วิเคราะห์ปัญหามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย..	129
5.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา.....	130
5.2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	131
5.2.3 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560	132
5.3 วิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเปรียบเทียบกับหลักที่ เกี่ยวข้อง.....	133
5.3.1 หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน.....	133
5.3.2 เปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชน.....	135
5.3.3 เปรียบเทียบกับมาตรการบังคับโทษประหารชีวิต.....	137
5.4 แนวทางแก้ไขมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อ สังคมในประเทศไทย.....	140
5.4.1 หลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย	140
5.4.2 เงื่อนไขภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย	141
5.4.3 บุคคลผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	143
5.4.4 ประเภทความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ	145
5.4.5 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ	145
5.4.6 มาตรการภายหลังการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย	146

2291481780

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 150

 6.1 บทสรุป 150

 6.2 ข้อเสนอแนะ 155

บรรณานุกรม..... 158

ประวัติผู้เขียน..... 164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงอัตราการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว	3
ตารางที่ 2 ตารางแสดงแนวทางการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำตามกฎหมายฝรั่งเศส.....	85
ตารางที่ 3 ตารางแสดงแนวทางการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำตาม Criminal Justice Act Schedule 21	97
ตารางที่ 4 ตารางแสดงมาตรการบังคับโทษจำคุกในความผิดร้ายแรงตามกฎหมายออสเตรเลีย	114

2291481780

CD IThesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในขั้นตอนของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดอาจพิจารณาได้ใน 2 ช่วง ช่วงแรก คือ ก่อนการพิพากษา หรือที่เรียกว่า *personnalisation des peines* โดยศาลจะเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดประเภทของโทษและความรุนแรงของโทษให้เหมาะสมกับจำเลย โดยพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดที่จำเลยได้กระทำ เหตุบรรเทาโทษต่างๆ และลักษณะส่วนตัวของจำเลย¹ สำหรับประเทศไทยดุลพินิจของผู้พิพากษาในการกำหนดบทลงโทษแก่จำเลยโดยส่วนใหญ่จะเป็นการพิจารณาจากเหตุทางภววิสัย (objective) หรือลักษณะของการกระทำความผิดภายนอกของผู้กระทำ โดยหากศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นได้ก่ออาชญากรรมที่เกิดความเสียหายต่อสังคมมากศาลก็จะกำหนดบทลงโทษหนัก แต่หากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมน้อยศาลก็จะลงโทษเบากว่า

ทั้งนี้ ดุลพินิจของศาลในการกำหนดบทลงโทษจะเน้นไปที่การพิจารณาตามแนวปฏิบัติที่กำหนดบทลงโทษที่ศาลในคดีก่อน ๆ ได้วางหลักไว้ หรือที่เรียกว่า “ยี่ต็อก” (sentencing guidelines) ซึ่งการกำหนดบทลงโทษตามแนวทางนี้ไม่ได้พิจารณาถึงเหตุทางอัตวิสัย (subjective) หรือลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอาจไม่ได้รับการลงโทษที่เหมาะสม เพราะหากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดสองรายก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน เกิดความเสียหายเท่ากัน ศาลก็จะกำหนดโทษทั้งสองรายในอัตราที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าลักษณะของผู้กระทำความผิดทั้งสองคนจะมีความแตกต่างกันก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น คนหนึ่งกระทำความผิดโดยไม่มีความยำเกรงต่อกฎหมาย แต่ผู้กระทำความผิดอีกคนกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้การกำหนดบทลงโทษดังกล่าวนี้ไม่เหมาะสมพอที่จะปราบปรามยับยั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไม่ให้มากระทำความผิดซ้ำอีก

กระบวนการถัดมาภายหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาตัดสินให้จำเลยได้รับโทษจำคุก ตัวจำเลยนั้นก็จะถูกส่งไปควบคุมตัวโดยราชทัณฑ์ ซึ่งจำเลยจะมีสถานะเป็นนักโทษ และต้องถูกบังคับ

¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ: หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ (โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2558), หน้า 26.

โทษตามคำสั่งศาลภายใต้การดูแลของหน่วยงานราชทัณฑ์² อย่างไรก็ตาม แม้ว่าศาลจะได้ทำการพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำของจำเลยแล้ว แต่เมื่อมีการบังคับโทษกันจริง ๆ จะเห็นว่าไม่มีผู้ต้องโทษคนใดที่ได้รับโทษจำคุกตามจำนวนระยะเวลาที่ศาลได้กำหนดไว้ ผู้ที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตเอง ภายในระยะเวลา 10-15 ปี ผู้ต้องโทษคนนั้นก็อาจจะได้รับอิสรภาพสามารถออกมาใช้ชีวิตในสังคมได้แล้วทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษเท่าที่สมควรได้รับตามดุลพินิจกำหนดโทษของศาล อีกทั้งยังเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุกที่มุ่งตัดโอกาสการกระทำความผิดของบุคคลนั้น และต้องการกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคม³

เนื่องจากการเข้าสู่กระบวนการราชทัณฑ์ ภายใต้หน้าที่และความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปรับลดวันต้องโทษ พักการลงโทษให้แก่ผู้ต้องโทษได้โดยพิจารณาจากความประพฤติของผู้ต้องโทษขณะถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติการณ์ที่ห่างไกลออกไปจากเวลาขณะที่ผู้ต้องโทษกระทำความผิด ดุลพินิจในการพิจารณาในเวลาดังกล่าวจึงอาจถูกบิดเบือนไปจากความเป็นจริง จนไม่สอดคล้องกับความประพฤตินี้ที่แท้จริงของนักโทษรายนั้น ๆ เช่น ในกรณีที่นักโทษนั้นต้องการที่จะออกจากเรือนจำก่อนกำหนดก็จะแสวงงทำตัวดี ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ แต่ใจจริงไม่ได้คิดจะกลับตัวแต่อย่างใด พอถูกปล่อยตัวออกไปก็จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งอาจจะยิ่งร้ายแรงกว่าเดิมเพราะรู้วิธีการหลบหลีกแล้วและก็จะทำให้เป็นภัยแก่สังคม

การที่ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ได้รับโทษจำคุกครบตามระยะเวลาที่ศาลได้กำหนดไว้ในคำพิพากษา อาจทำให้ผู้ต้องโทษยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูอย่างแท้จริงตามเป้าหมายของการลงโทษจำคุกในปัจจุบันที่ต้องการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดขณะที่อยู่ในเรือนจำ โดยมุ่งหวังว่าผู้กระทำความผิดจะกลับตนเป็นคนดี และสามารถกลับมาทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ต่อไป จึงทำให้เกิดประเด็นปัญหาสำคัญที่ควรพิจารณาประการถัดมาคือการกระทำความผิดซ้ำ

ยกตัวอย่างเช่น ในคดีฆ่าข่มขืน “น้องพลอย”⁴ เด็กหญิงวัย 14 ปี ซึ่งผู้กระทำความผิดในคดีนี้ คือ นายสุพรชัย หนูน้อย หรือฉายา แป๊ก ปากกหวาน ได้ทำการล่องละเมิดทางเพศเด็กหญิง

² พรเลิศ คักดีสงวนมณูญ, "อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 1.

³ ธาณี วรภัทร์, "โทษจำคุกตามกฎหมายไทย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Individual_Study_71.pdf

⁴ PPTV Online, "รวบแล้ว คนงานตัดต้นไม้ ฆาตกรรมเด็กนร. ม.3" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/60360>

หลังจากนั้นกลัวผู้เสียหายจะไปแจ้งความจึงลงมือฆ่าผู้เสียหาย โดยใช้มือบีบคอจนเลือดออกปากและถึงแก่ความตายในที่สุด โดยนายแป๊ก ปากหวานได้เคยถูกศาลพิพากษาจำคุกในข้อหาทำร้ายร่างกายและข่มขืนกระทำชำเรามาแล้วเมื่อปี พ.ศ.2551 แต่ด้วยเวลาเพียงไม่นานก็ได้รับการปล่อยตัวออกมาภายใต้กระบวนการลดโทษของราชทัณฑ์ จากนั้นปี พ.ศ.2557 ก็ได้มาก่อนเหตุข่มขืนซ้ำอีกและในปี พ.ศ.2560 ก่อนที่จะก่อเหตุในคดีนี้ นายแป๊กก็ได้ก่อเหตุข่มขืนมาแล้วในช่วงต้นเดือนกรกฎาคมแต่หลบหนีไปได้ และในช่วงกลางเดือนเดียวกันได้มาก่อนเหตุเป็นคดีสะเทือนขวัญนี้และถูกจับกุมในที่สุด

แม้จะกล่าวได้ว่าการปล่อยตัวนักโทษออกมาก่อนครบกำหนดนั้น มีการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติให้ผู้ต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนครบกำหนดระยะเวลาจะต้องปฏิบัติตามโดยมีพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติคอยติดตามสอดส่องดูแลจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาที่ศาลได้กำหนดไว้ แต่การจะทำให้เกิดผลดีจริง ๆ นั้นจำเป็นต้องมีพนักงานคุมประพฤติมากพอที่จะดูแลนักโทษอย่างทั่วถึงซึ่งก็จะทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณเพิ่มขึ้นในการจ้างพนักงานคุมประพฤติมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นอีก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงอัตราการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว

ปล่อยตัว ในช่วงปีงบประมาณ (Starting point)	จำนวน ผู้ต้องขังที่ ได้รับการ ปล่อยตัว (คน)	จำนวน ผู้ต้องขังที่ กลับมา กระทำผิด ซ้ำภายใน 1 ปี	ร้อยละ	จำนวน ผู้ต้องขังที่ กลับมา กระทำผิด ซ้ำภายใน 2 ปี	ร้อยละ	จำนวน ผู้ต้องขังที่ กลับมา กระทำผิด ซ้ำภายใน 3 ปี	ร้อยละ
2556	79,080	5,267	15.03	8,820	25.18	11,546	32.96
2557	109,814	9,960	13.8	16,968	23.51	22,843	31.65
2558	141,986	14,008	14.22	24,766	25.15	33,602	34.12
2559	146,716	17,300	14.21	31,285	25.7		
2560	135,196	17,103	14.72				

หมายเหตุ* ข้อมูลการกระทำผิดสามารถคำนวณได้เฉพาะผู้ต้องขังรายที่มีบัตรประชาชน

ข้อมูล ณ
15/10/2561

เมื่อนำประเด็นปัญหาที่กล่าวไปข้างต้นมาพิจารณาประกอบกับฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดและกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก⁵ มีอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งการที่มีผู้กลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกถึงจำนวนดังกล่าวถือว่าเป็นจำนวนที่ไม่ควรละเลย ประกอบกับต้องทบทวนกระบวนการในการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกมาก่อนที่ผู้นั้นจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี โดยอัตราการกระทำความผิดซ้ำนี้ถือเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่าการปล่อยตัวนักโทษออกมาก่อนครบกำหนดอาจทำให้นักโทษยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเพียงพอส่งผลให้ต่อไปมาตรการบังคับโทษจำคุกอาจกลายเป็นมาตรการบังคับโทษทางอาญาที่ไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรที่จะทำให้ผู้ต้องโทษกลับตนเป็นคนดี และกลับไปใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติ

การบังคับโทษจำคุก ถือเป็นวิธีการบังคับโทษทางอาญาที่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษโดยทดแทนและทฤษฎีอรรถประโยชน์⁶ กล่าวคือเป็นทั้งโทษที่นำมาใช้เพื่อตอบแทนผู้กระทำความผิดตามความร้ายแรงแห่งความผิดอันสอดคล้องกับทฤษฎีทดแทนและยังทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก รวมทั้งส่งผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามอีกด้วย และยังเป็นการตัดโอกาสมิให้นักโทษกระทำความผิดอาญาซ้ำอีก นอกจากนี้การลงโทษจำคุกยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบันด้วยที่ต้องการแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดในขณะที่อยู่ในเรือนจำโดยมุ่งหวังว่าเมื่อผู้ต้องโทษออกไปจากเรือนจำจะสามารถดำรงชีวิตในอนาคตได้โดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้การลงโทษจำคุกนับว่าเป็นโทษที่มีความรุนแรงรองลงมาจากโทษประหารชีวิตที่สามารถช่วยบรรลุดุ ประสงค์ในการยับยั้งอาชญากรรมได้มาก ถึงแม้ว่าจะเป็นวิธีการลงโทษที่สร้างต้นทุนให้กับสังคมมากเช่นเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับโทษอื่น ๆ เพราะรัฐจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการดูแลนักโทษ การสร้างเรือนจำ เงินเดือนเจ้าพนักงาน รวมไปถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกทั้งยังเป็นกรณีที่รัฐไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแรงงานของนักโทษนั้นได้อีกด้วยจึงเป็นกรณีที่รัฐต้องสูญเสียแรงงานจากทรัพยากรบุคคลของรัฐไป แต่การลงโทษจำคุกจะไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ต่อก็ต่อเมื่อโทษจำคุกนั้นได้แก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้แล้วหรือกรณีเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย เพราะการนำไปจำคุกเป็นระยะเวลาอันยาวนานอาจไม่คุ้มกับต้นทุนที่รัฐจะต้องเสียไปในการจัดการดูแลเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่รัฐจะได้รับจากการขังผู้นั้นไว้ในเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตาม

⁵ กรมราชทัณฑ์, "ฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/searchGroup>

⁶ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 44.

สำหรับผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งอาจก่อความเสียหายให้แก่สังคมอย่างมาก การจำคุกไว้ในระยะหนึ่งจนกว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะหมดความสามารถในการกระทำความผิดยังคงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่จะต้องนำมาบังคับใช้

ในหลาย ๆ ประเทศได้ให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกที่จะนำมาใช้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมเป็นกรณีเฉพาะ โดยจะเน้นการกันผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ออกจากสังคมในระยะเวลาหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้สังคมเกิดความปลอดภัยจากอาชญากรที่สร้างความรุนแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม⁷ เช่น ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-23⁸ ได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้โดยในระบอบดังกล่าวว่านักโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดไม่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการทางกฎหมายราชทัณฑ์ที่เป็นผลดีกับจำเลย เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ⁹ หรือในกรณีของประเทศอังกฤษที่มีมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยยังไม่มีพักการลงโทษ กล่าวคือ ศาลจะพิจารณาพักการลงโทษได้ต่อเมื่อนักโทษรายนั้น ๆ ได้รับโทษจำคุกตามระยะเวลาขั้นต่ำตามที่ศาลกำหนดไว้แล้ว โดยระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ศาลกำหนดนั้นเป็นระยะเวลาที่นักโทษได้รับการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำจริง ๆ ไม่มีการลดวันต้องโทษ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วนักโทษจึงจะมีสิทธิขออนุญาตพักการลงโทษต่อคณะกรรมการที่พิจารณาซึ่งจะเป็นการพิจารณาโดยคำนึงถึงลักษณะส่วนตัวของนักโทษแต่ละคน

ประเทศไทยนั้นยังไม่มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา หรือบทบัญญัติอื่นที่กำหนดมาตรการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายไว้เป็นกรณีเฉพาะโดยในประมวลกฎหมายอาญามีแต่เพียงการกำหนดให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยใช้วิธีการกักกันตามมาตรา 41¹⁰ มาใช้กับผู้กระทำความผิดติดนิสัย กล่าวคือ เป็นกรณีผู้กระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง และ

⁷ ปกป้อง ศรีสนธิ, กฎหมายอาญาชั้นสูง, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 219.

⁸ Penal Code France Article 132-23 “In the case of an immediate custodial sentence for a term of ten years or more imposed for offences specifically set out by statute, the convicted person is not entitled to benefit from provisions governing the suspension or division of the penalty, posting to a non-custodial assignment, temporary leave, semi-detention or parole, during the safety period.”

⁹ ปกป้อง ศรีสนธิ, กฎหมายอาญาชั้นสูง, หน้า 220.

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 บัญญัติว่า “ภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษ แล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้”

ตามมาตรา 92¹¹ ได้กำหนดให้ศาลมีดุลพินิจเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ในกรณีผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่เป็นอันตรายต่อสังคมและควรมีมาตรการมาควบคุมตัวไว้ตั้งแต่การกระทำความผิดในครั้งแรกนี้

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเองก็มีแนวคิดในเรื่องที่ไม่ให้สิทธิในการลดจำนวนวันต้องโทษ หรือพักการลงโทษให้กับผู้กระทำความผิดก่อนระยะเวลาที่ศาลกำหนดเช่นกัน ปรากฏตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52 โดยกำหนดระยะเวลาไว้ว่าผู้ต้องโทษนั้นจะต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือ หนึ่งในสาม ของกำหนดโทษแล้วแต่ระยะเวลาใดจะมากกว่า หรือสิบปีกรณีจำคุกตลอดชีวิต แต่ทั้งนี้การกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการใช้ร่วมกับผู้กระทำความผิดทุกคน ไม่ได้แยกแยะระยะเวลาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย จึงเป็นกรณีในประเทศไทยยังไม่ได้นำแนวคิดการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนมาใช้อย่างเป็นทางการ เนื่องด้วยปัญหาความหนาแน่นแออัดของเรือนจำที่ทำให้กระบวนการราชทัณฑ์ต้องมีการดำเนินตามนโยบายที่เน้นการปล่อยนักโทษออกมาก่อนกำหนดโดยผ่านกระบวนการอภัยโทษหมู่ มากกว่าใช้วิธีการพักการลงโทษที่คำนึงถึงลักษณะของนักโทษแต่ละคน¹² ดังนั้นอาจไม่เป็นผลดีต่อสังคม ถ้าหากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้รับการปล่อยตัวออกมาตามกระบวนการผ่อนผันโทษดังกล่าวโดยที่ยังไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กลับตนเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะสามารถกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติเมื่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาขาดกระบวนการบังคับโทษจำคุกที่มีประสิทธิภาพ การจำคุกบุคคลที่กระทำความผิดไปนั้นย่อมไม่สามารถเป็นหลักประกันได้เลยว่า เมื่อบุคคลนั้นพ้นโทษออกไปจากเรือนจำแล้วจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ประเทศไทยจึงควรที่จะมีการกำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้บังคับโทษแก่กลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้มีความแตกต่างจากกลุ่มผู้กระทำความผิดทั่วไปที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมได้ เนื่องด้วยผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพวกอาชญากรอาชีพหรือพวกกระทำผิดติดนิสัย และมักจะกระทำความผิดนั้น ๆ ซ้ำอีก โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวยอมเป็นไปได้น้อย การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ออกมา จึงอาจ

¹¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

¹² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ: หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ, หน้า 24.

ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมมากกว่าการจะคำนึงถึงต้นทุนที่รัฐจะต้องเสียไป เพื่อจำคุกนักโทษเหล่านี้ไว้ในระยะยาว เพราะแม้การจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในระยะยาวจะทำให้รัฐเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และทำให้รัฐต้องเสียทรัพยากรบุคคลไปด้วย แต่เมื่อเทียบกับสัดส่วนความเสียหายของสังคมแล้ว การปล่อยผู้กระทำความผิดในลักษณะที่เป็นอาชญากรออกมาอาจส่งผลให้รัฐต้องเสียทรัพยากรบุคคลอื่นที่มีคุณค่าในสังคมซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ไปอีกหลายคนก็เป็นได้ อีกทั้งการปล่อยตัวออกมาโดยที่ผู้กระทำความผิดนั้นยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นคนดี เท่ากับรัฐนั้นได้ขาดทุนแล้ว เพราะการบังคับโทษจำคุกเป็นการลงทุนในมนุษย์¹³ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้ดีขึ้น ผลกำไรคือ บุคคลนั้นสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติ แต่เมื่อกระบวนการบังคับโทษจำคุกไม่ได้ทำอะไรที่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดจึงเป็นกรณีที่รัฐนั้นได้ขาดทุนแล้ว และส่งผลเป็นการทำร้ายคนในสังคม เพราะเท่ากับเป็นการส่งเสริมอาชญากรและเพิ่มจำนวนอาชญากรรม

ด้วยเหตุนี้การศึกษาและวิจัยในเรื่องมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยมุ่งเน้นในด้านการนำโทษจำคุกซึ่งเป็นมาตรการบังคับโทษทางอาญาที่ตอบสนองต่อทฤษฎีการลงโทษตามหลักกฎหมายอาญาในด้านที่เป็นการตัดโอกาสไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากเป็นการกันผู้กระทำผิดนั้นออกจากสังคมในระยะหนึ่งมาใช้บังคับและพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมโดยแยกแยะให้มีการบังคับโทษผู้กระทำความผิดแต่ละรายให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมความร้ายแรง รวมทั้งเหตุส่วนตัวในการกระทำความผิด ควบคู่ไปกับการพิจารณาถึงสัดส่วนความเสียหายที่สังคมอาจได้รับหากปล่อยผู้กระทำความผิดรายนั้นออกมา เพื่อทำให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่สามารถช่วยฟื้นฟู แก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง และช่วยให้ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงในทางที่จะเป็นอันตรายต่อสังคมสามารถกลับคืนสู่สังคมได้โดยที่ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด และหลักเกณฑ์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมที่ปรากฏในกฎหมายของต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมในระบบกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

¹³ ธาณี วรภัทร์, “โทษจำคุกตามกฎหมายไทย” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Individual_Study_71.pdf

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาระบบกระบวนการยุติธรรมเรื่องการบังคับโทษในกระบวนการบริหารงานราชทัณฑ์

4. เพื่อแสวงหามาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมให้เหมาะสมกับสภาพบริบทในสังคมประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย ตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้แก่ผู้ต้องโทษที่เป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมได้ ดังนั้น หากมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมซึ่งภายใต้ระยะเวลาดังกล่าวผู้ต้องโทษจำคุกที่เป็นอันตรายจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันในการบังคับโทษก็จะส่งผลให้เกิดหลักประกันในการบังคับโทษที่แน่นอนและเหมาะสมเป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาคriminalผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคม และทำให้การบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่ช่วยแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายของไทยและต่างประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย เป็นต้น ในแนวทางและหลักเกณฑ์ของมาตรการบังคับโทษจำคุกกรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคมภายใต้เงื่อนไขระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม โดยมีมาตรการบังคับโทษจำคุกที่แตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดทั่วไป ทั้งนี้โดยศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายที่มีในประเทศไทย และนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายในการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทในสังคมไทย และสอดคล้องกับมาตรการบังคับโทษซึ่งเป็นหลักสากลที่ใช้บังคับในหลายประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ เนื่องจาก เน้นศึกษากฎหมาย การตีความ และการปรับใช้กฎหมาย และปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร โดยศึกษาทั้งบทความไทย และบทความต่างประเทศตลอดจนค้นคว้าข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิด และหลักเกณฑ์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมที่ปรากฏในกฎหมายของต่างประเทศ
2. ทำให้สามารถนำข้อแตกต่างในเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมตามกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพบริบทในสังคมประเทศไทย
3. ทำให้สามารถสร้างมาตรฐาน และกรอบแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงระบบกระบวนการยุติธรรมในชั้นบังคับโทษที่ปรากฏในประเทศไทย
4. ทำให้สามารถที่จะกำหนดแนวทางเพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยให้แก่สังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงที่อาจกระทำความผิดซ้ำ

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก

กรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคม

บุคคลใดจะต้องถูกลงโทษทางอาญาก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาเสียก่อน โดยการจะทำให้คนที่กระทำความผิดแล้วไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รัฐควรที่จะต้องมีกำหนดโทษทางอาญา และมีมาตรการบังคับใช้โทษให้เหมาะสมกับการกระทำ บุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิดแต่ละคนเพื่อให้มาตรการบังคับโทษทางอาญาที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรมอย่างได้ผลเป็นรูปธรรม¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เนื่องด้วยกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายนี้จะมีความแตกต่างจากผู้กระทำความผิดโดยทั่วไปสามารถสร้างความเสียหายได้มาก รัฐจึงควรที่จะให้ความสำคัญในการบังคับโทษที่เหมาะสมและเป็นการเฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และในขณะเดียวกันก็หามาตรการมาช่วยปรับปรุงฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีและสามารถอยู่ได้ในสังคมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคมในอนาคต

มาตรการบังคับโทษทางอาญานั้นมีขึ้นเพื่อเหตุผลในการยับยั้งป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น ลดการเกิดอาชญากรรมโดยศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายเรื่องเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษทางอาญาในทางป้องกันไว้ด้วยว่า เป็นการป้องกันทั่วไป และการป้องกันพิเศษ

การป้องกันทั่วไป เป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายอาญา กล่าวคือ เป็นการใช้โทษเพื่อการข่มขู่ผู้อื่นมิให้กระทำความผิดในทำนองเดียวกันนั้น หรือเพื่อให้เป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจบุคคลทั่วไปที่คิดกระทำความผิดอย่างเดียวกันในห้วงวันความคิดนั้น ๆ เสีย ส่วนการป้องกันพิเศษเป็นวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งของกฎหมายอาญาที่จะป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนั้นซ้ำอีก ทั้งนี้โดยการลงโทษผู้นั้นหรือโดยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

¹ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาขั้นสูง, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 189.

แม้ตามกฎหมายจะกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง และสร้างความหวาดกลัวจนสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ดีเพียงใดแต่หากการบังคับใช้บทลงโทษนั้นไม่ได้มีความแน่นอนจริงจัง และไม่ได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน ภายในเวลาเพียงไม่นานบทลงโทษดังกล่าวก็จะไม่สามารถสร้างความน่าหวาดกลัวอันเป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิด จนทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวที่จะกระทำความผิดอีกต่อไป ดังนั้น เมื่อมีบทลงโทษที่ดีแล้วจึงจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการบทลงโทษนั้น ๆ ด้วยเพื่อให้บทลงโทษนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม และสามารถยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

การบังคับโทษจึงควรพิจารณาไปถึง สภาพพฤติกรรมแห่งคดี ประวัติการกระทำความผิด อายุ สุขภาพทางกาย และภาวะแห่งจิต ประวัติการศึกษาและครอบครัว สิ่งแวดล้อม ภูมิหลัง ประวัติการทำงาน สถานภาพทางการเงิน นิสัย ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การพิจารณาพิพากษาในการบังคับโทษ จึงควรพิจารณาข้อเท็จจริงที่สำคัญใน 2 ประการ คือ²

(1) ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด

(2) ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล กล่าวคือ ความเป็นมาแห่งชีวิต และความประพฤติเป็นอาชญากรรมของผู้ต้องหา

ทั้งสองข้อนี้ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงแก้ไข และฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งจะนำไปสู่การพิจารณาในการบังคับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษจำคุกกรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคม ในส่วนแรก ผู้เขียนจะกล่าวถึง แนวคิดว่าด้วยการบังคับโทษวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ ส่วนในหัวข้อที่สอง ผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก โดยเริ่มจากวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก การบังคับโทษจำคุกให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน หลักการบังคับโทษจำคุกที่ดี และการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สำหรับในหัวข้อสุดท้ายของบทนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยอธิบายถึงความหมายและขอบเขตของมาตรการดังกล่าว และกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่จะนำมารองรับกับมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม พร้อมทั้งข้อจำกัดของการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกมา

² ชานี วรภัทร์, หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), หน้า 80.

บังคับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นภัยอันตรายเพื่อให้เห็นภาพรวมของมาตรการบังคับโทษจำคุกซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เขียนมุ่งศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2.1 แนวคิดว่าด้วยการบังคับโทษ

การบังคับโทษ หรือ penalty มีการให้นิยามตาม Black's Law Dictionary³ ไว้ว่า การบังคับโทษ คือการลงโทษผู้กระทำความผิด ในรูปแบบของโทษจำคุก โทษปรับ หรือวิธีการอื่น ๆ ทั้งนี้ รวมถึงการลงโทษเป็นจำนวนเงินโดยพิจารณาตามความเสียหายของแต่ละความผิดที่ได้กระทำต่อรัฐ หรือพลเรือนในฐานะที่เป็นการชดเชยความเสียหายและความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่การจะบังคับโทษให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการลงโทษ กล่าวคือ ทำให้ประชาชนเกิดความกลัวไม่กล้ากระทำความผิดนั้น jeremy bentham ได้กล่าวถึงหลักการบังคับโทษไว้ว่า การบังคับโทษที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษ และมีผลช่วยยับยั้งอาชญากรรมได้นั้นจะต้องประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังนี้

- (1) การลงโทษจะต้องแน่นอน คือ จะต้องลงโทษแก่บุคคลทุกคนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย
- (2) การลงโทษจะต้องมีความรุนแรงพอที่จะสามารถยับยั้งความต้องการในการทำผิดได้
- (3) การลงโทษต้องกระทำโดยรวดเร็ว
- (4) การลงโทษต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน

เมื่อเราได้ศึกษาถึงแนวคิดที่ว่าด้วยการบังคับโทษแล้วว่าจะอย่างไรจึงจะทำให้การบังคับโทษบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการลงโทษ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มเติมในเรื่องการบังคับโทษ ผู้เขียนจึงจะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษเป็นลำดับต่อไป เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่ จะต้องมีการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด

2.1.1 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

วัตถุประสงค์ในการบังคับโทษในปัจจุบันนี้แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ คือ ทฤษฎีทดแทน (retributive theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (utilitarian theory)⁴ ในการแยกความแตกต่าง

³ Bryan A Garner, Black's Law Dictionary, 8 Edition, (USA. :Tomson, 2004), p.1168.

⁴ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553), หน้า 20

ของสองทฤษฎีนี้ต้องมุ่งไปที่การพิจารณาความรับผิดชอบที่ผู้กระทำความผิดควรมีต่อผู้เสียหายหรือต่อผู้อื่นกับผลของการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีต่อผู้อื่น เนื่องจาก หากพิจารณาตามทฤษฎีทดแทนจะเป็นกรณีมุ่งพิจารณาถึงการที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชดใช้ต่อสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป ในขณะที่พื้นฐานของทฤษฎีอรรถประโยชน์เน้นไปที่วิธีการป้องกันการเกิดอาชญากรรมในอนาคต⁵

2.1.1.1 ทฤษฎีทดแทน

ทฤษฎีทดแทน การลงโทษตามหลักของทฤษฎีนี้ประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ เพื่อทดแทนความเสียหาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อให้ได้สัดส่วนกับความผิด

ประการแรก จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้น หรือทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด กล่าวคือ การลงโทษนั้นกระทำลงไปเพื่อเป็นการทดแทนหรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายโดยจะต้องเป็นการทำให้ผู้เสียหายรู้สึกพอใจและคิดว่าเป็นการกระทำที่ยุติธรรม

ประการที่สอง การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เมื่อการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำผิดตระหนักถึงการที่บุคคลจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย หากละเมิดหรือฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ โดยการลงโทษต้องมีความรุนแรงในระดับเทียบเท่ากับประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำความผิดตามกฎหมายและถือเป็นการที่ผู้กระทำความผิดได้ชดใช้หนี้อันเกิดจากการกระทำความผิดนั้นให้แก่ทุกคนในสังคมที่เคารพ และเชื่อฟังกฎหมาย และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชดใช้หนี้นั้นแล้วเขาก็สามารถกลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและมีฐานะเท่าบุคคลอื่น⁶ และ

ประการสุดท้าย การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด กล่าวคือ จำนวนโทษที่ผู้กระทำความผิดควรได้รับจะต้องได้เท่ากับกับความเสียหายที่เขาได้กระทำลงจากการกระทำความผิดนั้น แต่อาจมีกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่สูงกว่าความเสียหายที่ก่อไว้ได้ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคม และอาจมีบางกรณีที่การลงโทษอาจน้อยกว่าสัดส่วนแห่งความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำผิดนั้นอีก ดังนั้น ผู้กระทำจะได้รับการลดโทษหรือรอกการลงโทษ และให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

⁵ Sir Robert Cross and Andrew Ashworth, The English Sentencing System, 3 ed. (London: Butterworths, 1981), p. 128.

⁶ Jeffrie G. Murphy, Retribution, Justice and Therapy (Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1979), p. 84.

สำหรับการพิจารณาว่าโทษจำคุกเท่าใดจึงจะได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำ ได้ก่อให้เกิดขึ้น Immanuel Kant เห็นว่า “โทษที่ผู้กระทำได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพและ ความหนักเบาของความผิดของเขา” สภาพและความหนักเบาของความผิดพิจารณาได้จาก “ความ ร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐานและพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการ กระทำผิดในแต่ละเรื่อง” ดังนั้นสัดส่วนของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดจึงต้องพิจารณาประกอบกับ ความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำผิดนั้น⁷

2.1.1.2 ทฤษฎีอรรถประโยชน์

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่มองว่ามนุษย์พยายามแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยง ความเจ็บปวด และสังคมควรจะมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมวลสมาชิกจำนวนสูงสุด ทั้งนี้การพิจารณาถึงความร้ายแรงของความผิดแต่ละฐานตามกฎหมายอาญาควรต้องพิจารณาจาก ความเสียหายซึ่งกระทำต่อสังคม นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับว่า เป้าหมายสำคัญของการลงโทษ คือ การยับยั้งอาชญากรรม และเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดจะก่อให้เกิดผลดีในการช่วยลดจำนวน อาชญากรรม ทั้งในทางที่เป็นกรณียับยั้งตัวผู้กระทำความผิดเอง และบุคคลทั่วไป ช่วยในการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติไปในทางที่ดี ไม่ฝ่าฝืนกฎหมายอีก และการลงโทษ ด้วยวิธีจำคุกยังมีผลเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิดได้อีกด้วย

แนวคิดการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ต้องประกอบด้วยหลักการดังนี้

- (1) การลงโทษผู้กระทำผิดเป็นไปเพื่อการป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกลับมา กระทำความผิดอีก และยับยั้งบุคคลอื่นที่จะก่อการกระทำความผิดนั้นขึ้นใหม่
- (2) การลงโทษการกระทำที่เป็นความผิดจะมีความชอบธรรมได้เท่าที่ เป็นไปเพื่อป้องกันการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- (3) การลงโทษเป็นไปเพื่อเตือนผู้กระทำและผู้อื่นไม่ให้กระทำการฝ่าฝืน กฎหมาย
- (4) การลงโทษผู้กระทำความผิดต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เขาควร ได้รับจากรัฐเหมือนกับคนอื่น ๆ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษา
- (5) ความชอบธรรมของการลงโทษต้องอยู่บนพื้นฐานของความมี มนุษยธรรม ไม่ใช่การลงโทษที่รุนแรงเหมือนอย่างในสมัยอดีต

⁷ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 23.

วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการลงโทษในมุมมองของทฤษฎี อรรถประโยชน์ คือ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง (deterrence) ซึ่งมีผลทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเอง โดยเป็นการ ข่มขู่เฉพาะตัวผู้กระทำความผิดให้กลัว ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำนั้นอีก และมีผลต่อประชาชนทั่วไป ใน การข่มขู่ให้ประชาชนมีความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดนั้น โดยทำให้เห็นว่าหากกระทำความผิด นั้นจะถูกลงโทษอย่างไร ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดจะต้องกำหนดอัตราโทษซึ่งก่อให้เกิดผล เสียหายแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการไปกระทำความผิดนั้น เพื่อให้เขาล้มเลิก ความตั้งใจที่จะกระทำความผิด ทั้งนี้เพราะทุกคนมีธรรมชาติที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด หรือไม่ สะดวกสบาย และแสวงหาความพอใจและความสุข

วัตถุประสงค์ประการถัดมาคือ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เป็น กรณีจะใช้วิธีการลงโทษเป็นวิธีการเปลี่ยนหรือแก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำความผิดให้ ลดการต่อต้านกฎหมาย สามารถยับยั้งตนเองมิให้คิดหรือกระทำการอันเป็นความผิดอีกต่อไป การ ลงโทษเพื่อจะให้เกิดผลดีเป็นการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดได้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและพื้นฐานทาง จิตใจของผู้กระทำความผิดด้วย การลงโทษตามความมุ่งหมายนี้มีลักษณะเป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิด เป็นรายบุคคล และเน้นที่การบำบัดรักษา แทนการลงโทษเพื่อให้ได้รับความเจ็บปวดทรมาน

การบังคับโทษผู้กระทำความผิดนั้นมีวัตถุประสงค์อยู่หลายประการตามแต่ มุมมองในการลงโทษที่แตกต่างกันออกไป สำหรับในหัวข้อถัดไปผู้เขียนจะได้กล่าวถึงแนวคิดที่ เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก เนื่องจากมาตรการบังคับโทษจำคุก ถือได้ว่าเป็นมาตรการที่มีความ รุนแรงรองมาจากโทษประหารชีวิต และสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้มาก ผู้เขียนเห็นว่า หากมีการ นำมาตรการบังคับโทษจำคุกมาปรับใช้ในกรณีมาตรการบังคับโทษที่จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่ เป็นอันตรายต่อสังคม มาตรการบังคับโทษจำคุกน่าจะเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และมีความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบันด้วยที่เน้นในเรื่องการฟื้นฟูจิตใจ ปรับปรุงนิสัย ผู้กระทำความผิดให้สามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้ และสามารถกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างปกติ ดังนั้นในส่วนถัดไปนี้ ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงเรื่องแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบังคับ โทษจำคุก วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก และกล่าวถึงหลักการบังคับโทษให้เหมาะสมและได้ สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนภายใต้กระบวนการศาล และกระบวนการราชทัณฑ์ ประกอบกับ กล่าวถึงหลักการดังกล่าวที่ได้มีการรองรับไว้ในพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมถึงศึกษาหลักการ ระยะเวลาจำคุกที่ดีว่าในกรณีแบบใดจึงควรใช้โทษจำคุกในระยะสั้น และกรณีใดควรนำโทษจำคุก ระยะยาวมาบังคับใช้

2291481780

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุก

โทษจำคุก หมายความว่าโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลาและโทษจำคุกตลอดชีวิต⁸ ตามคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสได้กล่าวไว้ว่า “การลงโทษทางอาญาที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นจะยอมรับได้ ไม่ใช่เพียงเพื่อการป้องกันสังคมและเพื่อการลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุงแก้ไขบุคคลเหล่านี้และเตรียมการให้พวกเขาสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ด้วย”⁹

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก

วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการบังคับโทษจำคุก ได้มีการพัฒนาจากแนวคิดตั้งแต่ในอดีตในเรื่องการลงโทษ เข้ามาสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นที่จะปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้ก่อการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา จนถึงขนาดที่ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ จึงต้องนำบุคคลดังกล่าวไปปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไข ให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างปกติ โดยการบังคับโทษมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้¹⁰

(1) เพื่อให้มีการดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม วัตถุประสงค์นี้มุ่งเน้นให้การดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตไม่เกิดการกระทำความผิดอีก และให้ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายข้อที่สำคัญที่สุดและตรงกับความ เป็นจริงในการบังคับโทษในเรื่องจำที่ว่า เมื่อมีการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดครบตามระยะเวลาแล้ว ผู้นั้นก็ควรที่จะออกมาดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติอีกครั้ง ดังนั้น ในหลายประเทศทั่วโลกจึงมีนโยบายในการลงโทษจำคุกที่เน้นการหลีกเลี่ยงผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลในการบังคับโทษจำคุก กล่าวคือ การบังคับโทษจำคุกต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพของผู้ต้องโทษให้ผิดไปจากปกติ และต้องสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นพื้นฐานของการบังคับโทษ

⁸ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), หน้า 88.

⁹ ปกป้อง ศรีสนิท, "การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน," บทบัญญัติ เล่มที่ 63 ตอน 2 (มิถุนายน 2550): 33.

¹⁰ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 39..

การจะลงโทษบุคคลใดนั้นต้องทำไปอย่างมีเหตุผลที่เป็นภววิสัย กล่าวคือต้องไม่เป็นการลงโทษเพียงเพราะว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดขึ้นเท่านั้น แต่ต้องลงโทษโดยคำนึงไปถึงอนาคตในการป้องกันไม่ให้ตัวผู้กระทำความผิดเอง หรือบุคคลอื่นที่รู้ถึงการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นไม่กระทำความผิดขึ้นอีก โดยการบังคับโทษควรปฏิบัติให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. หลักความใกล้เคียงระหว่างชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ กล่าวคือ รัฐจะต้องพยายามบริหารจัดการให้การดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มีความใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตของบุคคลทั่วไปที่อยู่ภายนอกเรือนจำให้มากที่สุด เพื่อไม่ทำให้ผู้ที่ได้รับโทษจำคุกนั้นต้องเสียบุคลิกภาพของตนเองในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จนทำให้ในท้ายที่สุดเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกไป บุคคลนั้นก็ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติ

2. หลักการหลีกเลี่ยงผลเสียจากการบังคับโทษ หลักการนี้กำหนดให้มาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการลงโทษและบังคับโทษต้องพยายามไม่ให้เกิดผลเสียที่เป็นการทำลายบุคลิกลักษณะของความเป็นมนุษย์ไป เช่น การตัดไม้ให้ผู้ต้องโทษได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเรือนจำ การใช้วิธีการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย เป็นต้น

3. หลักการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้ประสพกับสิ่งที่ไปทำลายคุณลักษณะประจำตัวของแต่ละคน เช่น กรณีที่ไม่จัดแบ่งกลุ่มผู้ต้องขังตามความเหมาะสม ทำให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยอาจไปอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ จนไปซึมซับพฤติกรรมที่ไม่ดีมา จนอาจทำให้โอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดีนั้นทำได้ยากขึ้น การหลีกเลี่ยงปัญหานี้ อาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดโดยไม่ลงโทษจำคุกโดยนำเรื่องรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษมาปรับใช้ หรือการนำโทษมาปรับใช้แทน การปล่อยตัวก่อนครบกำหนดรับโทษในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และไม่เป็นภัยอันตรายต่อสังคม การแยกประเภทนักโทษ โดยพิจารณาจากอายุของผู้กระทำความผิด ประเภทของความผิด จำนวนครั้งที่กระทำความผิดแยกผู้กระทำความผิดครั้งแรกออกจากกลุ่มผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดมาแล้วหลายครั้ง

4. หลักการคืนคนดีสู่สังคม การบังคับโทษต้องมุ่งเน้นไปที่การสร้างจิตสำนึก ความรู้ผิดชอบชั่วดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องโทษด้วยเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ตกต่ำให้ขึ้นมาสู่ระดับปกติ โดยการปรับปรุงแก้ไขในลักษณะนี้อาจจะต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันไป เพราะนักโทษแต่ละคนนั้นมีจุดเด่น และจุดบกพร่องที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงต้องปรับให้เหมาะสมกับลักษณะของนักโทษแต่ละคน

(2) เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม

เมื่อเป็นที่ชัดเจนแล้วว่าใครคือผู้กระทำความผิด และศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว ส่วนของการบังคับโทษก็จะจำกัดเสรีภาพของนักโทษผู้นั้นตามระยะเวลาที่ศาลได้กำหนดไว้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดในแต่ละราย หรือเหตุปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เป็นรายกรณีไป โดยกระบวนการบังคับโทษจำคุกนี้ก็จะ เป็นกระบวนการที่มีส่วนช่วยบำบัดฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด ให้ภายหลังจากพ้นระยะเวลาที่ถูกจำคุกแล้ว สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ และไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

(3) เพื่อปรับปรุงแก้ไข บำบัด พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย¹¹

การบังคับโทษมุ่งเน้นที่จะยกระดับจิตใจ และพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่ตกต่ำลงให้กลับขึ้นมาสู่ระดับปกติ โดยหลักการที่ว่ามนุษย์เป็นประติษฐกรรมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นพิเศษให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ และสามารถที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงนิสัยและพฤติกรรมได้ จึงต้องมีการส่งเสริมคุณค่าในตัวบุคคล ส่งเสริมความสามารถของบุคคล แต่ด้วยความที่มนุษย์แต่ละคนมีข้อบกพร่องแตกต่างกันไป การจะบำบัด ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของนักโทษนั้นจึงต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันไป

การบังคับโทษจำคุกนั้นเป็นมาตรการที่มีจุดมุ่งหมายในการบังคับโทษเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษในหลายประการทั้งในด้านการยับยั้งอาชญากรรม การคุ้มครองสังคม และในด้านปรับปรุงแก้ไข บำบัดพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการบังคับโทษจำคุกนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้น้อยหรืออาจจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้เลย หากไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมและได้สัดส่วน เพื่อเป็นการอธิบายให้เกิดความเข้าใจเพิ่มเติมในเรื่องนี้

ดังนั้น ในหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักการบังคับโทษจำคุกที่ดีอันเป็นหลักการที่อธิบายถึงวิธีการนำโทษจำคุกมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนว่าระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในแต่ละกรณีนั้นควรอยู่ในระดับใดเพื่อส่งเสริมให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพและสามารถใช้อย่างเหมาะสมได้อย่างได้ผล

¹¹ ธาณี วรภัทร์, "กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ บัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2552), หน้า 38.

2.2.2 หลักการบังคับโทษจำคุกที่ดี

โทษจำคุกนั้นเป็นโทษที่มีวัตถุประสงค์ทั้งในด้านการยับยั้งอาชญากรรม และเป็นการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด และในขณะเดียวกันก็เป็นโทษที่มีเป้าหมายในการบำบัดฟื้นฟูแก้ไข ผู้กระทำความผิดอีกด้วย จึงอาจถือได้ว่าเป็นโทษที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของการลงโทษได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามการบังคับโทษจำคุกนั้นจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ หากเป็นการบังคับโทษอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยการบังคับโทษจำคุกที่ดี มีประสิทธิภาพนั้นควรที่จะมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังต่อไปนี้¹²

- (1) การบังคับใช้โทษจำคุกนั้นจำกัดขอบเขตอยู่แต่เฉพาะการจำกัดเสรีภาพจากการกระทำความผิดทางอาญาเท่านั้น
- (2) การบังคับโทษจำคุกไม่ได้ความถึงแต่เฉพาะการจำกัดเสรีภาพ แต่ยังรวมถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ว่าด้วยการจำกัดเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันด้วย
- (3) การบังคับโทษจำคุกต้องเป็นการกระทำความผิดทางอาญา
- (4) การบังคับโทษจำคุกต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ และกฎหมายอาญา

การที่จะพิจารณานำโทษจำคุกมาปรับใช้ควรจะคำนึงถึงหลาย ๆ ปัจจัยด้วย เนื่องจากโทษจำคุกนั้นเป็นการจำกัดสิทธิ เสรีภาพ และกักขังคนนั้นออกจากสังคมไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งโทษจำคุกนั้นอาจส่งผลกระทบต่อบุคลิกลักษณะ และวิถีชีวิตของผู้ต้องโทษแม้ว่าจะเป็น การจำคุกในระยะเวลาเพียงไม่นานก็ตาม โดย Shavell¹³ แนะนำว่าการจำคุกควรจะถูกนำมาใช้ใน 5 กรณีที่จำเป็น ดังต่อไปนี้¹⁴

- (1) เมื่อผู้กระทำความผิดเป็นคนไม่มีทรัพย์เพียงพอสำหรับโทษปรับ
- (2) เมื่ออัตราการหลบหนีจากการถูกดำเนินคดีมีมากขึ้น เพราะเมื่อผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลบหนีจากการถูกดำเนินคดีมากขึ้น โทษปรับที่จะใช้ยับยั้งอาชญากรรมนั้นก็ต้องสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน เพื่อให้มีผลเป็นการยับยั้งอาชญากรรม

¹² ธาณี วรภัทร์, "โทษจำคุกตามกฎหมายไทย" [ออนไลน์].

¹³ Shavell Steven, "Criminal Law and the Optimal Use of Nonmonetary Sanctions as a Deterrent," in *Law and Economics* (Aldershot: Dartmouth, 1992), p. 467. อ้างถึงใน ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 219.

¹⁴ ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง*, หน้า 219.

(3) เมื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดที่ได้รับจากการกระทำความผิดมีจำนวนมหาศาล เพราะโทษปรับที่จะเหมาะสมที่จะใช้บังคับก็จะต้องกำหนดให้มีจำนวนมากเช่นเดียวกันซึ่งอาจเกินกว่ามูลค่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

(4) เมื่ออาชญากรรมมีความเป็นไปได้สูงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม

(5) เมื่อขนาดความเสียหายต่อสังคมมีสูงมาก เช่น ฆาตกรรมหรืออาชญากรรมร้ายแรง

นอกจากการพิจารณาในด้านของผู้กระทำความผิดแล้ว การนำโทษจำคุกมาปรับใช้จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงประโยชน์และต้นทุนของรัฐในการที่จะนำมาใช้ลงโทษจำคุกด้วย โดยการจำคุกที่ดีที่สุด คือ การจำคุกที่รัฐได้ประโยชน์มากที่สุดและมีต้นทุนน้อยที่สุด Shavell¹⁵ อธิบายว่าการจำคุกที่ดีที่สุด (optimal incarceration) จะเกิดขึ้นเมื่อความเสียหายที่นักโทษอาจจะก่อขึ้นมีปริมาณมากกว่าต้นทุนที่รัฐจะต้องเสียจากการลงโทษจำคุก หากความเสียหายที่นักโทษอาจจะก่อขึ้นมีมากและไม่ลดน้อยลงเลย โทษจำคุกที่เหมาะสมคือโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่เมื่อใดก็ตามที่ความเสียหายที่นักโทษอาจจะก่อให้เกิดขึ้นมีปริมาณน้อยลง เพราะเหตุแห่งอายุของนักโทษที่มากขึ้น หรืออาจเพราะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ จนทำให้ต้นทุนในการจำคุกนักโทษคนนั้นมีมากกว่าความเสียหายที่นักโทษคนนั้นอาจจะก่อให้เกิดขึ้น และเมื่อนั้นรัฐควรปล่อยตัวนักโทษคนนั้น

หลักของการบังคับโทษจำคุกทั่วไปจะหลีกเลี่ยงการจำคุกผู้กระทำความผิดในระยะสั้น¹⁶ เนื่องจากการจำคุกในระยะเวลานั้น ๆ นั้นจะไม่ได้ช่วยส่งผลในการฟื้นฟู แก่ผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี และยังทำให้ผู้นั้นมีประวัติว่าเคยถูกจำคุกมาแล้วด้วย โทษจำคุกนั้นเป็นโทษที่ทำให้ผู้ต้องโทษรู้สึกหวาดกลัว จากการได้รับความทุกข์ทรมานที่ต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องจากบ้านและครอบครัวไป ดังนั้นจึงมีหลักว่าไม่ควรจะลงโทษจำคุกในระยะสั้น เพราะนอกจากจะไม่ได้ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกหวาดกลัวที่จะไม่กระทำความผิดแล้ว ยังทำให้ผู้ต้องโทษถูกตราหน้าว่าเป็นคนเคยถูกจำคุกมาแล้ว และทำให้ภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัว ผู้ต้องโทษอาจต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมจนอาจเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก

ดังนั้น การลงโทษจำคุกในระยะสั้นจึงเป็นการบังคับโทษที่ควรหลีกเลี่ยงตามความเห็นทางวิชาการของนักนิติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายอาญาของประเทศต่าง ๆ จึงได้บัญญัติถึงวิธีการ

¹⁵ Steven D. Levitt and Thomas J. Miles, "Empirical Study of Criminal Punishment," in *Handbook of Law and Economics* (Elsevier, 2007), p. 460. อ้างถึงในปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 219.

¹⁶ ธาณี วรภัทร์, *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*, หน้า 91.

หลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกกระยะสั้นที่มีความแตกต่างกันออกไป โดยประมวลกฎหมายอาญาของไทย เองนั้นก็บัญญัติวิธีการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกกระยะสั้นไว้ 3 วิธี¹⁷ คือ

(1) วิธีการให้ศาลสามารถยกโทษจำคุกได้ ตามมาตรา 55¹⁸ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกมีกำหนดเวลาไม่เกิน 3 เดือน

(2) วิธีการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ ตามมาตรา 56¹⁹ สำหรับกรณีเป็นผู้กระทำความผิดที่ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนและศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีหรืออาจเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นการกระทำโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษ ทั้งนี้ให้เป็นดุลพินิจของศาลในการปรับใช้

(3) วิธีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ตามมาตรา 23²⁰ เป็นกรณีผู้กระทำความผิดนั้นไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนและในความผิดที่ได้กระทำลงศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือเป็นกรณีผู้กระทำความผิดนั้นเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นการกระทำไปโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษ ศาลสามารถที่จะพิพากษาให้ลงโทษกักขังแทนจำคุกได้

โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกในระยะสั้นจะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดที่ไม่ได้ร้ายแรงมากนัก มีอัตราโทษที่ไม่สูง ศาลก็อาจจะนำมาตรการหลีกเลี่ยงการบังคับใช้โทษจำคุกมาปรับใช้แทนการลงโทษจำคุกกระยะสั้น เพื่อเป็นการลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

¹⁷ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 459.

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55 บัญญัติว่า “ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงไปอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่าและมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงหรือยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้”

¹⁹ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปีถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้อำนาจ แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ได้”

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 23 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้”

แก่ผู้กระทำความผิดนั่นเอง อีกทั้งยังเป็นการลดปริมาณค่าใช้จ่ายของรัฐในการคุมขังตัวบุคคลไว้ในเรือนจำอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปการจะพิจารณาถึงกำหนดระยะเวลาในการจำคุกที่เหมาะสม สามารถพิจารณาได้จากการกำหนดระยะเวลาในการปล่อยนักโทษ กล่าวคือ อันตรายต่อสังคม ซึ่งจะลดลงตามระยะเวลาที่นักโทษนั้นอยู่ในเรือนจำ เนื่องด้วยนักโทษนั้นมีอายุที่มากขึ้น พลละกำลังทางกายภาพลดลง รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูที่ดีในเรือนจำ ซึ่งหากระบบในเรือนจำมีการฟื้นฟูแก้ไขนักโทษได้ดีและให้โอกาสนักโทษ ระยะเวลาในการจำคุกก็จะลดลง หากมองในมุมของต้นทุนในการจำคุกนักโทษต่อคน ต้นทุนนั้นจะสูงขึ้นตามระยะเวลาที่นักโทษนั้นอยู่ในเรือนจำ โดยต้นทุนนี้ก็จะประกอบไปด้วย ค่าก่อสร้างและบำรุงรักษาเรือนจำ ค่าอาหาร ค่าสวัสดิการนักโทษ ดังนั้น รัฐจึงควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงในการคุมขังนักโทษแต่ละคน

2.2.3 การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

โทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษที่ตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อความปลอดภัยของประชาชนส่วนรวม แม้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นอาจจะมีโอกาสพ้นโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกมาอยู่ก็ตาม แต่โทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นได้ถูกนำมาใช้ทดแทนโทษประหารชีวิตสำหรับประเทศที่ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว โดยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตจะขัดกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่นั้น ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ได้อธิบายไว้ว่า การจำคุกผู้กระทำความผิดจนตลอดชีวิตไม่ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะแม้ว่าการจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นเวลานานนั้น จะกระทบต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างร้ายแรง แต่การลงโทษจำคุกโดยมีกำหนดระยะเวลา ก็อาจมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดได้เช่นเดียวกับการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น เมื่อการจำคุกผู้กระทำความผิดจนตลอดชีวิตไม่ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โทษจำคุกตลอดชีวิตจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ²¹

เมื่อเราได้ทราบถึงความสัมพันธ์ของการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดแล้วว่าเป็นไปในลักษณะอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำความเข้าใจ และสามารถนำมาตรการบังคับโทษจำคุกมาใช้ยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหัวข้อต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึง หลักการบังคับโทษจำคุกให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

²¹ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 454.

2.3 การบังคับโทษจำคุกให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

2.3.1 การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย

การปรับใช้โทษจำคุกให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนนั้นสามารถแบ่งพิจารณาได้ใน 2 ช่วง คือ ช่วงแรกก่อนการพิพากษา โดยศาลจะเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดโทษ และระยะเวลาในการลงโทษจำคุกให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดของจำเลยในแต่ละกรณี โดยพิจารณาถึงความหนักเบาและความผิดที่จำเลยได้กระทำ รวมถึงเหตุบรรเทาโทษและลักษณะส่วนตัวของจำเลย ช่วงที่สอง ระหว่างการลงโทษ เป็นระหว่างที่ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเป็นหน้าที่ของราชทัณฑ์ที่จะต้องพิจารณาปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เพื่อให้การลงโทษจำคุกตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟู และปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี และสามารถกลับเข้ามาใช้ชีวิตกับสังคมได้²²

การบังคับโทษนั้นควรมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล (Individualization) ซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า การที่มนุษย์แต่ละคนกระทำความผิด ย่อมมาจากบุคลิกลักษณะอุปนิสัยของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้กระทำความผิด โดยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการที่จะกระทำความผิด²³ ดังนั้น บุคคลจึงจะต้องปรับบุคลิกลักษณะของตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เพราะบุคลิกลักษณะกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยแต่ละคนก็จะมีวิธีการในการปรับตัวให้สามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้นแตกต่างกันออกไปตามบุคลิกลักษณะของตนเอง ดังนั้น รูปแบบความประพฤติของแต่ละคนจึงมีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยอาจมีทั้งที่เป็นไปในทางเข้ากับสังคม และเป็นไปทางต่อต้านสังคม นักจิตวิทยามองว่าลักษณะของความประพฤติในลักษณะต่อต้านสังคมนั้นมีปรากฏอยู่ในตัวบุคคลทุกคน ซึ่งหมายความว่าบุคคลทุกคนมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมได้ด้วยกันทั้งสิ้น

ดังนั้น จึงต้องมีการบังคับใช้โทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาถึงบุคลิกลักษณะของแต่ละคน สาเหตุแห่งการกระทำความผิด พฤติการณ์แวดล้อมอื่น ประกอบกับความสามารถในการรับผิดชอบเนื่องด้วยมีบุคคลหลายประเภทที่ควรจะได้รับโทษหรือไม่ต้องรับโทษเลย การบังคับโทษในลักษณะนี้จึงเป็นกรณีที่จะพิจารณาไปที่ตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคนเป็นหลัก โดยผู้กระทำความผิด จะต้องเป็นประธานของการบังคับโทษ ซึ่งถือเป็นหลักประกันการถูกบังคับ

²² ปกป้อง ศรีสนิท, "การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน," บทบัญญัติ เล่มที่ 63 ตอน2: 33

²³ ธีราสิทธิ สุขสมจิตวิชัย, "มาตรการทางกฎหมายในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558), หน้า 54.

โทษตามกฎหมาย และตามหลักรัฐธรรมนูญ เหตุผลในการบังคับโทษต้องมีความเป็นภววิสัยอย่างมาก และตั้งอยู่บนฐานของหลักประชาธิปไตยที่ให้ความเสมอภาค โปร่งใส ตรวจสอบได้ อันกระทำเพื่อประโยชน์สังคมเป็นสำคัญ²⁴ หลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่เหมาะสมของการกำหนดโทษที่จะใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาคนนั้น ๆ ตามหลักการนี้ ตัวผู้กระทำความผิดจะมีความสำคัญต่อการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีกจึงเป็นเรื่องของการมุ่งที่จะปรับปรุง แก้ไขและฟื้นฟูตัวบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งการจะนำหลักการนี้มาปรับใช้จึงมีความจำเป็นจะต้องรู้และเข้าใจผู้กระทำความผิดอย่างลึกซึ้ง

2.3.2 การปรับใช้โทษที่ได้สัดส่วน

การลงโทษที่ได้สัดส่วนมาจากแนวคิดของกฎหมาย Lex Talionis ในสมัยบาบิโลเนีย ซึ่งได้กำหนดหลักว่า “อาชญากรควรได้รับการลงโทษเสมือนกับความเสียหายที่ได้ก่อให้เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย” อันนำมาซึ่งหลักการที่ว่า “หลักตาต่อตา ฟันต่อฟัน”²⁵

ต่อมาในปี ค.ศ.1689 the Bill of Rights of 1689 ของประเทศอังกฤษได้กำหนดห้ามไม่ให้ใช้การลงโทษที่ทารุณโหดร้ายและไม่จำเป็น เนื่องจากเป็นผลมาจากการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายในปี ค.ศ.1685 ในคดี the treason trials of 1685 – the “Bloody Assize” ในคดีนี้ผู้ถูกลงโทษนั้นถูกแขวนคอและถูกตัดแยกชิ้นส่วนร่างกายที่ละชิ้นในขณะที่มีชีวิตอยู่ Bill of Rights ยังถูกมองว่าเป็นที่มาของหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษในประเทศอังกฤษอีกด้วย

ในปี ค.ศ.1791 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ 8 ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดห้ามมิให้มีการลงโทษที่โหดร้ายและไม่จำเป็น และมีการยืนยันหลักการดังกล่าวว่าการลงโทษจะต้องไม่เกินสัดส่วน ปีค.ศ.1910 ในคดี Weems v. United States

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 นี้เกิดแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยขึ้นทำให้การลงโทษที่รุนแรงและทารุณโหดร้ายถูกตั้งคำถามและต่อต้านซึ่งนำโดย Cesare Beccaria ได้กล่าวว่า “เพื่อให้โทษทางอาญาใด ๆ ก็ตามเป็นการกระทำที่รุนแรงโดยคนหนึ่งหรือหลายคนต่อประชาชน โทษทางอาญาจึงต้องเปิดเผย จำเป็น และรุนแรงน้อยที่สุดตามสถานการณ์ที่ปรากฏและได้สัดส่วนกับความผิด และต้องเป็นโทษที่กำหนดโดยกฎหมาย”

²⁴ ธาณี วรภัทร์, หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา, หน้า 65.

²⁵ Morris J. Fish, "An Eye for an Eye: Proportionality as a Moral Principle of Punishment," *Oxford Journal of Legal Studies* 28, 1 (2008): 57-71.

แม้ว่ารัฐจะสามารถกำหนดให้การกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิดได้ แต่การกำหนดโทษอาญาจะทำได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดเท่านั้น²⁶ โดยจะต้องพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำ และต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่าลักษณะของโทษควรเป็นโทษทางอาญา โทษทางปกครอง โทษทางการเมือง หรือ โทษทางวินัย

ในกรณีที่จะกำหนดโทษเป็นโทษทางอาญา ตามหลักทั่วไปแล้วในกฎหมายอาญาการกำหนดบทระวางโทษควรเป็นไปตามหลักความยุติธรรมที่ได้สัดส่วน ซึ่งหมายความว่าโทษทางอาญาจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด การกำหนดบทระวางโทษจึงต้องคำนึงถึงฐานความผิด ซึ่งเป็นการพิจารณาในด้านภววิสัยเป็นหลัก แต่อาจมีบางกรณีที่เป็นกรกำหนดโทษโดยพิจารณาจากตัวผู้กระทำความผิดหรือเหตุทางอัตวิสัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำหนดโทษที่หนักขึ้น ดังนั้นการกำหนดระวางโทษจึงต้องมีการพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมาย²⁷ โดยต้องมีการเปรียบเทียบว่าเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นมหาชน หรือเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่คุ้มครองเอกชนเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามสำหรับกระบวนการพิจารณาการกำหนดโทษในคดีอาญาโดยศาลนั้น การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้ถูกต้องเหมาะสมแก่จำเลยในแต่ละคดี นอกจากการพิจารณาจากฐานความผิดซึ่งเป็นการพิจารณาในส่วนที่เป็นภววิสัยแล้ว ศาลจะต้องพิจารณาในส่วนที่เป็นภววิสัย โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด สาเหตุของการกระทำความผิด ลักษณะความรุนแรงของการกระทำความผิด รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดอีกด้วย

หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนนี้เป็นหลักการที่หลายประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญในการนำมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดในแต่ละราย โดยการพิจารณาว่าโทษที่ลงกับผู้กระทำความผิดได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรือไม่ มีมาตรวัด 3 ประการ คือ²⁸

- (1) ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดร้ายแรงเพียงใด
- (2) ศาลที่ได้กำหนดโทษในคดีอื่นพิจารณากำหนดโทษไว้รุนแรงเพียงใด โดยศาลที่พิจารณาคดีไม่ควรลงโทษรุนแรงเกินกว่าศาลที่เคยตัดสินไว้แล้ว
- (3) ในคดีแบบเดียวกันศาลอื่นตัดสินไว้อย่างไร โดยศาลที่พิจารณาคดีควรจะลงโทษให้ใกล้เคียงกัน

²⁶ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, "หลักสัดส่วนในการกำหนดโทษ," ใน รพี 255Z, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน), 2557), หน้า 24.

²⁷ คณิต ฅ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 459.

²⁸ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ: หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ หน้า 15.

นอกจากนี้ หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย นั้นยังได้ถูกรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศและหลักการพื้นฐานสากลอีกด้วย จึงถือได้ว่า หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนนี้เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล สำหรับในรายละเอียด ผู้เขียนจะได้กล่าวอธิบายในหัวข้อถัดไปนี้

2.3.3 หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายตาม พันธกรณีต่างประเทศ

สนธิสัญญาที่กล่าวถึงหลักการลงโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายมีปรากฏดังต่อไปนี้²⁹

(1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) ได้กำหนดหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานไว้ในข้อ 29(2) วางหลักไว้ว่า “ในการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล บุคคลอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้โดยกฎหมายเพียงวัตถุประสงค์เพื่อการยอมรับและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดี และสวัสดิการสังคมทั่วไป ในสังคมประชาธิปไตย”³⁰

จากหลักดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า รัฐจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้เพียงเท่าที่เป็น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น และเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ดังนั้น การจะปรับใช้โทษกับผู้กระทำความผิดก็จะต้องได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ยังให้ถือว่าสิทธิผู้ต้องขังนั้นเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ เนื่องจากแนวคิดที่ว่าผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษได้สูญเสียสิทธิบางส่วนจากการที่ได้รับโทษไป แต่บุคคลเหล่านั้นยังมีสิทธิที่ยังเหลืออยู่อีกจากการถูกลงโทษนั้น มิได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องขังนั้นสิ้นสิทธิความเป็นมนุษย์ไปแต่อย่างใด³¹ โดยเป็นการรับรองสิทธิของบุคคลรวมทั้งของผู้ต้องโทษ

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

³⁰ Universal Declaration of Human Rights Article 29(2) “In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.”

³¹ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 48.

จำคุกไว้ว่า บุคคลใด ๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้และทุกคนเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ถูกเลือกปฏิบัติอย่างใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดปฏิญญาและจากการยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติ โดยสิทธิของผู้ต้องขังนี้ต่อมาได้มีการรับรองไว้ในหลักเกณฑ์รับรองสิทธิระหว่างประเทศอื่น ๆ อีกหลายฉบับ เช่น กติการะหว่างประเทศอันว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 ที่ได้กำหนดด้วยว่า งานราชทัณฑ์ คือ การบำบัดนักโทษซึ่งมีเป้าหมายคือการปรับปรุง แก้ไขนักโทษและการส่งคืนนักโทษสู่สังคมและข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในทวีปยุโรปได้มีการจัดทำอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน สำหรับในทวีปอเมริกาก็มี ปฏิญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล

(2) กติการะหว่างประเทศอันว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ได้กำหนดการรับรองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษไว้หลายเรื่อง เช่น สิทธิในการมีชีวิต (right to life)³² สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษโดยการทรมาน (freedom from torture)³³ สิทธิในการมีเสรีภาพและความปลอดภัย (right to liberty, security of the person)³⁴ โดยที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้ตีความว่า

“เมื่อรัฐภาคีของ ICCPR จะดำเนินมาตรการจำกัดสิทธิที่รับรองไว้ใน ICCPR รัฐภาคีจะต้อง แสดงความจำเป็น (necessity) และต้องดำเนินมาตรการที่ได้สัดส่วน (proportionate) กับการติดตามวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อที่จะยืนยันการคุ้มครองสิทธิตามกติกานี้อย่างได้ผล”³⁵ นอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติยังได้อธิบายว่า

“มาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องสอดคล้องกับหลักการได้สัดส่วน (principle of proportionality) ซึ่งหมายถึง มาตรการดังกล่าวต้องเหมาะสมที่จะบรรลุภารกิจแห่งการคุ้มครอง

³² ICCPR Article 6 “Every human being has the inherent right to life. This right shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life.”

³³ ICCPR Article 7 “No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his free consent to medical or scientific experimentation.”

³⁴ ICCPR Article 9 “Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be subjected to arbitrary arrest or detention. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedure as are established by law.”

³⁵ Human Right Committee, General Comment No 31 on the nature of the general legal obligation imposed on state parties to the Covenant, U.N.doc. CCPR/C/21/Rev/1/Add.13, 2004.

มาตรการดังกล่าวต้องเป็นสิ่งสร้างความเสียหายน้อยที่สุดในบรรดามาตรการต่าง ๆ ที่บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และมาตรการดังกล่าวต้องได้สัดส่วนกับผลประโยชน์ที่คุ้มครอง”³⁶

เมื่อพิจารณากฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนมีสถานะเป็นหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ และสิทธิเสรีภาพของบุคคลอาจถูกจำกัดได้เฉพาะกรณีจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย คือการรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน หลักการได้สัดส่วนกำหนดให้การที่รัฐจะดำเนินการตามมาตรการใด ๆ นั้นหากจะต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล รัฐจะต้องสร้างความเสียหายที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับบรรดามาตรการอื่น ๆ ที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์แบบเดียวกันได้

(3) ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษหญิง และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders, the Bangkok Rules) ซึ่งที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 65 (65th United Nations General Assembly, UNGA) ได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553 มีสาระสำคัญ 2 ประการที่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน³⁷ คือ

1. การหามาตรการอื่นที่จะทำให้ส่งผู้ต้องโทษหญิงที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่ไม่ได้มีลักษณะของอาชญากรไปสู่เรือนจำให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น
2. การทำให้ชีวิตของผู้ต้องโทษหญิงที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำไม่ถูกเปลี่ยนแปลง หรือแตกต่างไปจากการใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ นอกเหนือจากการถูกจำกัดเสรีภาพในระหว่างถูกควบคุมตัวเท่านั้น

หลักการสำคัญของ Bangkok Rules ที่พระเจ้าหลานเธอฯ มีส่วนสำคัญในการนำเสนอและสมัชชาสหประชาชาติยอมรับและกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นหญิงสอดคล้องกับหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน (proportionality) และหลักการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization) โดยการลงโทษตามหลักการนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากพิจารณาโทษจากความได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดแล้วยังต้องพิจารณาถึงลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดด้วย โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้หญิง แต่การปฏิบัติที่ต่างกันนี้ไม่ได้เป็นกรณีของการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากด้วยลักษณะที่

³⁶ Human Right Committee, General Comment No 27 on freedom of movement (Article 12), U.N.doc. CCPR/C/21/Rev/21/Add.9, 1999.

³⁷ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ: หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ หน้า 18.

แตกต่างกัน การปฏิบัติให้เกิดความยุติธรรมก็ย่อมต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย

(4) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานโหดร้ายหรือการปฏิบัติต่อนักโทษต่ำกว่ามาตรฐาน (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment of Punishment 1984) แห่งองค์การสหประชาชาติ อนุสัญญานี้มีขึ้นเพื่อจะลงโทษกับบุคคลที่กระทำการใด ๆ ที่ทรมานโหดร้าย คือ เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดทั้งกายและจิตใจ โดยกำหนดให้รัฐภาคีร่วมกันกำจัดการกระทำดังกล่าวด้วยวิธีการต่าง ๆ ³⁸ เช่น การหามาตรการป้องกันการกระทำทรมานทางด้านนิติบัญญัติ บริหาร และทางตุลาการ ภายในเขตอำนาจของรัฐนั้น รัฐควรจะให้หลักประกันแก่ประชาชน โดยบัญญัติว่าการกระทำทรมานเป็นความผิดอาญา รวมทั้งความพยายามในการกระทำความผิด และควรระบุโทษหนักที่เหมาะสมกับความผิดนั้นด้วย รัฐควรจะให้หลักประกันแก่ปัจเจกชนที่ถูกทรมานภายในเขตแดนของตนให้มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ และได้รับการพิจารณาคดีด้วยความยุติธรรม โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ และควรให้หลักประกันแก่ผู้ร้องทุกข์และพยานทั้งหลายในการที่จะไม่ถูกปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรม เป็นต้น อนุสัญญานี้ถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานระหว่างประเทศที่สำคัญฉบับหนึ่งที่ได้รับรองสิทธิของผู้ต้องโทษไว้ที่จะไม่ถูกบังคับโทษอย่างทารุณโหดร้าย หรือได้รับการปฏิบัติต่ำกว่ามาตรฐาน

(5) มาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) เป็นแนวทางที่ประชาคมโลกได้ช่วยกันคิดค้นและสร้างขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษประกอบกับประเทศใดจะใช้เป็นแม่แบบ หรือแนวทางในการออกกฎหมายภายในประเทศ หรือกำหนดนโยบายในทางบังคับโทษจำคุกก็สามารถทำได้อย่างมีมาตรฐานสากล เป็นการร่วมกันสร้างความเหมือนกันในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังบนความแตกต่างของแต่ละประเทศ³⁹ โดยในข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำภาคที่สอง ได้กำหนดกฎที่ใช้เฉพาะกับกรณีพิเศษไว้ด้วย เช่น การกำหนดให้ต้องมีการจำแนกประเภทของนักโทษ และการคัดแยกนักโทษรายบุคคล เพื่อคัดแยกนักโทษธรรมดาออกจากนักโทษอื่นที่มีประวัติอาชญากรรมและความประพฤติที่ไม่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการมาตรการบำบัดฟื้นฟูทางสังคมแก่นักโทษ นอกจากนี้การคัดแยกประเภทนักโทษยังทำให้ราชทัณฑ์สามารถจัดให้มีการให้สิทธิพิเศษตามสมควรแก่นักโทษได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะของนักโทษแต่ละราย อย่างไรก็ตามมาตรฐานขั้นต่ำนี้ไม่ได้มีสภาพบังคับทางกฎหมาย แต่เป็นเพียงแนวทางกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติตามแต่จะเห็นสมควรและเห็นว่าเหมาะสมตามปัจจัยภายในของแต่ละประเทศ

³⁸ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 47.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าในหลายประเทศทั่วโลกเองนั้นก็ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนมาปรับใช้แก่นักโทษ จึงได้มีการตกลงกันทำเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศโดยมีหลายประเทศที่ให้ความสนใจและเข้าร่วมที่จะนำข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ออกเป็นกฎหมายภายในประเทศ หรือนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบายในทางบังคับโทษจำคุกเพื่อให้มีความสอดคล้องเป็นไปในแบบแผนเดียวกันเนื่องด้วยข้อกำหนดเหล่านี้เองก็เป็นข้อกำหนดที่องค์การสหประชาชาติได้รับรองว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่เหมาะสมแล้ว

เมื่อเราได้ทราบถึงหลักการบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับนักโทษแต่ละคนตามหลักการพื้นฐาน และตามพันธกรณีระหว่างประเทศแล้ว ในหัวข้อถัดไปผู้เขียนจะได้กล่าวถึงลักษณะของมาตรการบังคับโทษจำคุกที่จะนำไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมว่าจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างไร โดยจะอธิบายถึงความหมาย ขอบเขตการใช้บังคับมาตรการดังกล่าว และรวมถึงอธิบายลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้

2.4 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ทำให้ผู้ต้องโทษที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมจะไม่สามารถได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันของการบังคับโทษจำคุก เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ เป็นต้น ควรจะเป็นมาตรการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานำมาใช้แก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนอกจากจะนำมาใช้ในรูปแบบของการคุมขังผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดอาญาร้ายแรงซ้ำอีก มาตรการบังคับโทษในลักษณะนี้อาจนำไปใช้กับกรณีผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือในกรณีของอาชญากรอาชีพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรการบังคับโทษดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดได้ในหลายลักษณะ แต่การนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมก็ล้วนแล้วแต่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ ทฤษฎีบุคลิกภาพ ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรม ทฤษฎีการป้องกันสังคม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนในส่วนของหลักการพื้นฐานของมาตรการ และทฤษฎีอัตราประโยชน์นิยม ทฤษฎีความชอบด้วยกฎหมายของมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอันเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนการใช้มาตรการในแง่ของการพิจารณาเหตุผลและความชอบธรรมของมาตรการ แต่เนื่องจากมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิ เสรีภาพของผู้กระทำความผิดที่จะต้องถูกคุมขังในเรือนจำใน

ระยะยาว การใช้มาตรการดังกล่าวนี้จึงต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่จำกัดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

นอกจากนี้ การใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในบริบทของการคุมขังไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่จะตัดสิทธิไม่ให้ได้รับประโยชน์จากการผ่อนผันการบังคับโทษจำคุกเป็นเรื่องที่จะพิจารณาถึงประเด็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการใช้มาตรการกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นว่าจะมีความชอบธรรมเพียงใด รวมทั้งขัดต่อหลักการของกฎหมายอาญาประการใดบ้างหรือไม่

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเพื่อนำมาใช้ป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมในอนาคต ในส่วนแรก ผู้เขียนจะกล่าวถึงความหมายและขอบเขตของมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย จากนั้นจะกล่าวถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่สนับสนุนและรองรับมาตรการในหัวข้อที่สอง ตลอดจนข้อจำกัดหรือกรอบในการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้คุมขังผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเพื่อป้องกันสังคม

2.4.1 ความหมาย ขอบเขตของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

นักนิติศาสตร์ได้ให้ความหมายของมาตรการคุมขังผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไว้ต่างกันออกไป โดยส่วนมากมักจะเป็นการนิยามไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ โดยอาจสรุปความหมายของมาตรการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายได้ดังนี้⁴⁰

บุคคลที่เป็นอันตราย หมายถึง ผู้กระทำความผิดที่ได้ก่อให้เกิดผู้อื่นได้รับอันตรายอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ และรวมถึงบุคคลผู้ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความน่าจะเป็นอย่างสูงว่าจะกระทำความผิดซ้ำอีก⁴¹ และประวัติ บุคลิกภาพ ประเภทและความถี่ของความผิดที่กระทำ อาการของโรค ปฏิกริยาตอบสนองต่อการบำบัดหรือการรักษาทางการแพทย์ การบูรณาการกับสังคม และ

⁴⁰ รัชกานต์ จิตติขานนท์, "การนำมาตรการควบคุมตัวบุคคลอันตรายมาใช้เพื่อป้องกันสังคม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), หน้า 14.

⁴¹ Nicola Padfield, "The sentencing, management and treatment of 'dangerous' offenders," accessed 15 November 2018, <https://rm.coe.int/168070f091>

สภาพแวดล้อมของชีวิตของบุคคลนั้นในภายหน้า⁴² เช่น ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย ความผิดฐานข่มขืนโดยใช้กำลังรุนแรง ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นต้น⁴³

มาตรการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตราย (Preventive Detention) หมายถึงการควบคุมตัวบุคคลที่มีได้เป็นผลมาจากการที่ศาลพิพากษาว่าบุคคลดังกล่าวกระทำความผิดอาญา⁴⁴ แต่เป็นการควบคุมตัวบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของการคาดการณ์หรือการประเมินว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มสูงที่จะกระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม⁴⁵ หรือกระทำความผิดร้ายแรงภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ⁴⁶ มาตรการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่มีลักษณะเป็นอันตรายไปสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคม ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อตอบแทนความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำลงไปแล้วแต่อย่างใด⁴⁷ ซึ่งการควบคุมตัวบุคคลอันตรายมีหลายรูปแบบ เช่น การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในระหว่างพิจารณาของศาล การควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อการร้ายหรือทหารฝ่ายข้าศึก การควบคุมตัวบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดภายหลังจากได้รับโทษทางอาญาครบถ้วน เมื่อบุคคลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายต่อตนเองหรือต่อสาธารณชน⁴⁸ เป็นต้น

เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกันจึงสามารถสรุปความหมายของมาตรการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายได้ว่า หมายถึง การควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายเนื่องจากสภาพหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้นแสดงให้เห็นความเป็นไปได้ที่สูงว่า หากถูกควบคุมตัว บุคคลนั้นจะกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่น ซึ่งในที่นี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาถึงการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดร้ายแรงซ้ำอีกภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา

⁴² Andre Vallotton, "Dangerous: A discussion paper," accessed November 15, 2018, <http://www.bit.ly/1M38JF>

⁴³ S. Dinitz and J.P. Conrad, "Thinking about dangerous offenders," *Criminal Justice Abstracts* 10, 1(March, 1978): 100.

⁴⁴ Adam Klein and Benjamin Wittes, "Preventive Detention in American Theory and Practice," *Harvard National Security Journal* 2(2011): 87-90.

⁴⁵ Christopher Slobogin, "A Jurisprudence of Dangerous," *Northwestern University Law Review* 98, 1 (November 2003): 1-62.

⁴⁶ European Committee on Crime Problems, "Discussion Paper on Secure Preventive Detention," [Online] Accessed: November 15, 2018. Available from: <http://www.bit.ly/1dMmlEA>

⁴⁷ Michael LoiusCorrado, "Some Notes on Preventive Detention and Psychopathy," in *Handbook of Psychopathy and Law*, ed. K.A. Kiehl et al (London: Oxford University Press, 2003).

⁴⁸ RinatKitai-Sangero, "The Limits of Preventive Detention," *McGeorge Law Review* 40(2009): 904.

ลงโทษแล้วโดยเน้นการควบคุมตัวโดยการคุมขังบุคคลนั้นไว้ในเรือนจำซึ่งเป็นชั้นบังคับโทษของราชทัณฑ์

2.4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

คำว่า “อันตราย” หรือ “ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตราย” (The Notion of Dangerousness) เป็นแนวคิดทางอาชญาวิทยาที่ปรากฏในกฎหมายตั้งแต่ในอดีต โดยอิทธิพลหลักของแนวความคิดนี้มาจากหลักเรื่องการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละยุคสมัยและแต่ละสังคม⁴⁹ กล่าวคือ ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 แนวคิดเรื่องบุคคลที่เป็นอันตรายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการต่อสู้ปฏิวัติของกลุ่มบุคคลที่ฝ่ายการเมืองและชนชั้นสูงเห็นว่าเป็นบุคคลอันตรายที่จะก่อภัยคุกคามต่อสถานะและทรัพย์สินของตน ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ก่อวินาศกรรมทางการเมือง ชนชั้นกรมาชีพ ผู้ว่างงาน รวมถึงผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน⁵⁰

ต่อมา ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 แนวคิดในเรื่องดังกล่าวได้เปลี่ยนไปจากการพิจารณาในแง่ของการเมืองเป็นความคิดในยุคใหม่ที่อาศัยความก้าวหน้าเรื่องข้อมูลทางสถิติและสังคม รวมทั้งการเก็บบันทึกข้อมูลและประวัติการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ เพื่อระบุลักษณะกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งในยุคนี้ ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตรายหมายถึง ผู้กระทำความผิดติดนิสัยที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมในอนาคต

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 และตอนต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ความรู้เกี่ยวกับจิตเวชพัฒนาไปอย่างมากและมีบทบาทสำคัญต่อแนวคิดเรื่องบุคคลที่เป็นอันตราย โดยในยุคนี้อันตราย “ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตราย” หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตใจ หรือสรีระทางร่างกายซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิด แนวคิดในเรื่องนี้จึงเป็นการเปลี่ยนจากความคิดเรื่องกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายมาเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่สามารถระบุลักษณะหรือพิสูจน์ความเป็นอันตรายได้เป็นรายกรณีเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมตัวบุคคลที่ไม่

⁴⁹ Nicola Padfield, "The Sentencing, Management and Treatment of 'Dangerous' Offenders: Final Report " [Online] Accessed: November 15, 2018. Available from: <http://www.bit.ly/1eYJY1j>

⁵⁰ Lucia Zedner, "Fixing the Future? The Pre-Emptive Turn in Criminal Justice," in *Regulating Deviance the Redirection of Criminalization and the Futures of Criminal Law*, ed. Alan Norrie Bernadette McSherry, and Simon Bronitt (Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009), pp. 37-39.

สามารถมีพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือปฏิบัติตามกฎหมายไว้ในสถานที่ที่กำหนดเป็นระยะเวลาสั้นหรือในบางกรณีอาจควบคุมตัวได้โดยไม่มีกำหนดเวลา⁵¹

สำหรับในปัจจุบัน “ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตราย” มักใช้หมายความถึง ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเนื่องจากมีความผิดปกติทางบุคลิกภาพอย่างร้ายแรง (Dangerous and Severe Personality Disorder) ซึ่งเป็นการจำกัดกรอบของลักษณะผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้แคบลงและชัดเจนมากขึ้น โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในการระบุบุคคลที่เป็นอันตราย⁵² ดังนั้น แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้อธิบายความคิดเรื่องบุคคลที่เป็นอันตรายในปัจจุบันจึงได้แก่ ทฤษฎีบุคลิกภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.4.2.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory)

ทฤษฎีบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ถือเป็นทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มทฤษฎีแนวจิตวิทยา (Psychological Theory of Crimes) เช่นเดียวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ที่เชื่อว่า องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้บุคคลประกอบอาชญากรรม ได้แก่ จิตใจ หากจิตใจผิดปกติย่อมจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ และทำให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมขึ้นในที่สุด⁵³

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีบุคลิกภาพไม่ได้มองว่าสาเหตุของอาชญากรรมเกิดจากแรงกระตุ้นภายใต้จิตใต้สำนึกหรือสัญชาตญาณของมนุษย์อย่างทฤษฎีจิตวิเคราะห์ แต่เชื่อว่าสาเหตุของอาชญากรรมเกิดจากบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป เช่น การไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมหรือต่อต้านสังคม (Antisocial) หรือมีจิตผืนผวน (Psychopath or Sociopath) การขาดความสามารถในการระงับอารมณ์ ก้าวร้าว เป็นต้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดแตกต่างจากบุคคลทั่วไปอาจเป็นผลจากปัจจัยทางพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อม ทฤษฎีนี้จึงมุ่งศึกษาสาเหตุและแสวงหาแนวทางแก้ไขบุคลิกภาพของบุคคลที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมโดยเน้นศึกษาบุคลิกภาพเพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคลในอนาคต รวมทั้งการศึกษาความแตกต่างทางบุคลิกภาพระหว่างผู้กระทำความผิดกับบุคคลธรรมดาโดยใช้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ผิดปกติและควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถปรับปรุงแก้ไข

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ พรชัย ชันดี, ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุเนตรฟิล์ม, 2553), หน้า 40-41, 131-132 และ 138.

บุคลิกภาพให้เป็นปกติได้ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวไปกระทำความผิดหรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายให้แก่สังคม⁵⁴

แนวคิดของทฤษฎีบุคลิกภาพสามารถอธิบายการใช้บังคับโทษจำคุกกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้ทั้งในแง่ของการกำหนดลักษณะของบุคคลที่เป็นอันตรายที่อาจถูกบังคับโทษจำคุกในระยะยาว และความจำเป็นที่ต้องบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย กล่าวคือ ทฤษฎีบุคลิกภาพมองว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจะมีบุคลิกภาพที่ผิดปกติต่างจากบุคคลทั่วไป และสามารถใช้เครื่องมือตรวจหาบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวได้ล่วงหน้าก่อนเกิดการกระทำความผิดขึ้น เพื่อหามาตรการในการดำเนินการกับบุคคลนั้นได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการบังคับโทษจำคุกแก่บุคคลดังกล่าวเพื่อป้องกันมิให้สังคมเกิดความเสียหาย

แนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพจึงสอดคล้องกับการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตราย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะมีความผิดปกติทางบุคลิกภาพอย่างร้ายแรง ทำให้มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและก่อคดีมากกว่าคนปกติทั่วไป โดยจะมีการประเมินและตรวจสอบหาบุคคลที่เป็นอันตรายด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ก่อนที่จะควบคุมตัวบุคคลนั้นเพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสถิติข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ถูกคุมขังตามมาตรการคุมขังผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในหลายประเทศยังพบว่า ผู้กระทำความผิดส่วนมากมักได้รับการพิจารณาแล้วว่า เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติอย่างร้ายแรง ไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมอย่างรุนแรงตามแนวคิดของทฤษฎีบุคลิกภาพอีกด้วย⁵⁵ ดังนั้น ทฤษฎีบุคลิกภาพจึงถือเป็นทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจที่สามารถนำมาพิจารณาการบังคับโทษจำคุกกรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคมมาบังคับใช้ได้

2.4.2.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention)

การป้องกันอาชญากรรมเป็นแนวคิดในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมโดยการลดหรือกำจัดมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นหรือมิให้เกิดขึ้นซ้ำอีก ซึ่งอาจแบ่งการป้องกัน

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า139-142.

⁵⁵ JorgKinzig, "Preventive Measures for Dangerous Recidivists," European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice 5, 1 (1997): 31. and Patrick Keyzer, "The International Human Rights Parameters for the Preventive Detention of Serious Sex Offenders," in Dangerous People: Policy, Prediction, and Practice (New York: Routledge, 2011), p. 26.

อาชญากรรมได้เป็น 3 แนวทาง โดยเทียบเคียงกับรูปแบบของการป้องกันโรคของหน่วยงานทางสาธารณสุข⁵⁶ ดังนี้

(1) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นแรก (Primary Crime Prevention) เป็นการระบุลักษณะหรือกำหนดสภาพของสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและสังคมที่มีโอกาสหรือแรงให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดอาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมขึ้นตั้งแต่ต้นหรือมิให้เหตุการณ์เช่นนั้นดำเนินต่อไป ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การป้องกันอาชญากรรมโดยใช้วิธีการทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Design) โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่มุ่งหมายให้เกิดการกระทำความผิดยากขึ้น และประชาชนสามารถตรวจตราและระแวดระวังภัยได้ง่ายขึ้น การเฝ้าระวังของเพื่อนบ้าน (neighborhood watch) และการจัดสายตรวจเพื่อนบ้าน (citizen patrols) เพื่อออกตรวจตราและคอยสอดส่องดูแลชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ส่งผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป (General Deterrence) และการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาสังคมที่ถือเป็นสาเหตุของอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Social Prevention)

(2) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สอง (Secondary Crime Prevention) เป็นการกำหนดหรือระบุบุคคลที่อยู่ในข่ายต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดตั้งแต่แรกและเข้าควบคุมก่อนเกิดการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้น ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สองนี้จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการระบุและคาดการณ์ถึงสภาพปัญหา บุคคล และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่าจะมีความถูกต้องชัดเจนแน่นอนเพียงใด โดยวิธีคาดการณ์ถึงแนวโน้มความเป็นอันตรายของบุคคลมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ได้แก่ วิธีการประเมินทางคลินิก (Clinical Assessment หรือ Expert Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้ความเห็นของแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญว่าบุคคลในลักษณะใดจะมีสภาพความเป็นอันตราย หรือมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดหรือไม่ และวิธีการประเมินทางสถิติ (Actuarial Assessment หรือ Statistic Assessment) โดยจะเป็นการใช้ข้อมูลในทางตัวเลขหรือข้อมูลทางสถิติมาคำนวณเพื่อประเมินหาแนวโน้มความเสี่ยงหรือสภาพความเป็นอันตรายในการกระทำความผิดของบุคคล⁵⁷

(3) การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สาม (Tertiary Crime Prevention) คือ การป้องกันอาชญากรรมภายหลังจากที่ได้เกิดการกระทำความผิดขึ้นแล้ว โดยจะมุ่งเน้นการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้บุคคลเหล่านั้นกระทำความผิดซ้ำอีก เช่น

⁵⁶ Steven P. Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*, 7th ed. (Ohio: Anderson Publishing, 2010), pp. 22-30.

⁵⁷ "Whose Justice? The Social Costs of Dangerous," [Online] Accessed: November 15, 2018. Available from: <http://www.crimeandjustice.org.uk>

การกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหวาดกลัวที่จะสูญเสียอิสรภาพเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดในรูปแบบอื่น ๆ ซ้ำขึ้นอีก (Specific Deterrence) และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (Incapacitation) เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง⁵⁸

จากแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมตามที่ได้กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมเป็นแนวคิดในการลดหรือกำจัดไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นจึงถือเป็นทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจในการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกกรณีผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคมเนื่องจากผลการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดโดยการทำรายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือการใช้เครื่องมือทางสถิติแสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีแนวโน้มหรือความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิด เพื่อคุ้มครองและป้องกันสังคมจากอันตรายที่เกิดขึ้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายสอดคล้องกับแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สอง ซึ่งเป็นการดำเนินการก่อนเกิดการกระทำความผิดครั้งใหม่ขึ้น โดยการคาดการณ์และประเมินบุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดโดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิธีทางคลินิกหรือวิธีทางสถิติ อีกทั้งมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายยังสอดคล้องกับแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สามด้วย ซึ่งเป็นการป้องกันอาชญากรรมหลังจากเกิดการกระทำความผิดในครั้งนั้น ๆ โดยการกักผู้กระทำความผิดออกจากสังคมไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อไม่ให้ออกมากระทำความผิดซ้ำอีก และเป็นมาตรการที่ช่วยข่มขู่ยับยั้งให้ผู้กระทำความผิดหวาดกลัวที่จะสูญเสียอิสรภาพ ทำให้ไม่กล้ากลับไปกระทำความผิดอีก

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลว่า บุคคลนั้นมีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดหรือไม่ เป็นเรื่องการคาดการณ์หรือทำนายการกระทำของบุคคลในอนาคตซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน ประกอบกับวิธีการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละวิธีนั้นก็ยังมีข้อจำกัด ทำให้เกิดข้อโต้แย้งในเรื่องความน่าเชื่อถือ และข้อบกพร่องจากการประเมินที่อาจได้ผลออกมาไม่แน่นอน ดังนั้น ในหลายประเทศจึงเกิดแนวคิดที่จะนำวิธีการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ในการประเมินร่วมกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและอุดช่องว่างของแต่ละวิธี เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประเมินสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลก่อนสั่งใช้มาตรการได้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็เกิดข้อบกพร่องน้อยที่สุด⁵⁹

⁵⁸ Lab, *Crime prevention: Approaches, practice, and evaluations*, pp.174-175.

⁵⁹ ธีษานต์ จิตติขานนท์, "การนำมาตรการควบคุมตัวบุคคลอันตรายมาใช้เพื่อป้องกันสังคม," หน้า 20.

ตัวอย่างงานวิจัยที่ดำเนินการตามแนวคิดนี้ เช่น งานวิจัยของ Frank Urbaniok Astrid Rosseger และ Jerome Endrass ที่ศึกษาวิจัยผู้กระทำความผิดจำนวน 9 คนจากกลุ่มผู้กระทำความผิดที่ใช้กำลังรุนแรงและกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศทั้งหมด 533 คน ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1997 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2005 ซึ่งผลการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลด้วยวิธีทางคลินิก (รายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 ฉบับ) และวิธีทางสถิติ (The Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R) Violence Risk Appraisal Guide (VRAG) the Static-99 (for the sex offenders of the group) และ The Forensic Operationalised Therapy/Risk Evaluation System (FOTRES)) แสดงให้เห็นว่าบุคคลทั้งเก้ามีลักษณะแตกต่างจากผู้กระทำความผิดอื่น และเป็นบุคคลที่มีลักษณะเป็นอันตราย มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำหากได้รับการปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำ (high-risk offender) แต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจำเป็นต้องปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไปหลังจากได้รับโทษจำคุกครบถ้วนเนื่องจากปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายทำให้ไม่สามารถควบคุมผู้กระทำความผิดนั้นต่อไปได้⁶⁰

ผลการศึกษาพบว่า ผู้กระทำความผิดทั้งหมดที่อยู่ในขอบข่ายการวิจัยครั้งนี้ กระทำความผิดอาญาร้ายแรงซ้ำอีกหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัว โดยผู้กระทำความผิด 7 คน กระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปีนับแต่วันที่พ้นโทษ ซึ่งผู้กระทำความผิดรายที่หวนกลับไปกระทำความผิดเร็วที่สุดใช้เวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมงหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ และเป็นเหตุให้มีผู้บริสุทธิ์ต้องตกเป็นเหยื่อจากอาชญากรรมจำนวน 24 คน⁶¹

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า การประเมินผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นอันตรายอย่างสูงโดยวิธีประเมินความเสี่ยงซึ่งกระทำอย่างเป็นระบบ ควรมีการประเมินตั้งแต่ในขั้นตอนของการพิจารณาคดีโดยพิจารณาประกอบพฤติการณ์ ลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำความผิดเพื่อนำมาใช้กำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มสูงว่าจะกระทำความผิดอาญาร้ายแรงซ้ำอีก โดยใช้มาตรการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งภายในระยะเวลาขั้นต่ำดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับประโยชน์ในเรื่องการผ่อนผันการบังคับโทษจำคุก เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำดังกล่าวผู้กระทำความผิดจึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันดังกล่าวทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันสังคมและคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ที่อาจตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

⁶⁰ Frank Urbaniok and Astrid Rosseger and Jerome Endrass, "Can High-Risk Offenders Be Reliable Identified?," *Swiss Medical Weekly* 136(2006): 761-768.

⁶¹ Ibid.

2.4.2.3 ทฤษฎีการป้องกันสังคม (Social Defense)

ทฤษฎีการป้องกันสังคมเริ่มมีขึ้นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดย Adolphe Prins เห็นว่า กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักเรื่อง ความรับผิดชอบทางศีลธรรมและจริยธรรม (Moral Responsibility) ที่เป็นแนวคิดดั้งเดิมของ กฎหมายอาญานั้น ไม่สามารถป้องกันและคุ้มครองสังคมให้พ้นจากอันตรายที่เกิดจากการก่อ อาชญากรรมที่มีความซับซ้อนขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่ทางเลือก สุดท้ายแค่สองทางระหว่างการใช้หลักเจตจำนงกำหนด (determinism) หรือเจตจำนงอิสระ (Free will) ซึ่งเน้นไปที่การจำคุกระยะสั้น และลดความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดบางกลุ่ม ปล่อยให้สังคม ตกอยู่ในอันตรายโดยไม่มีวิธีการคุ้มครองป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดที่มีสภาพความเป็น อันตรายเหล่านั้นแต่อย่างใด ทั้งนี้ ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบกฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาในสมัยนั้น แสดงให้เห็นได้ชัดเจนจากจำนวนการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำ ความผิดที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19⁶²

ด้วยเหตุนี้ Prins จึงเห็นว่า วัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ควรเป็นไปเพื่อคุ้มครองป้องกันความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและชื่อเสียงของคนในสังคมแทนที่จะ เน้นลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความผิดที่เขาได้กระทำตามหลักความรับผิดชอบทาง ศีลธรรมจริยธรรมอย่างเต็ม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ สามารถทำได้โดย การเปลี่ยนแนวคิดของกฎหมายอาญาจากเดิมที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความรับผิดชอบทางศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นหลักเรื่องสภาพความเป็นอันตรายของบุคคล (The Notion of Dangerous Condition) และการใช้มาตรการที่ได้สัดส่วนกับสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดรายนั้น ซึ่งมาตรการในการจัดการกับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นนั้นมีหลาย ประการ เช่น การนำมามาตรการป้องกันและบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพมาใช้ การให้ การศึกษาที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย รวมทั้งการจำกัดเสรีภาพของบุคคลนั้นในระยะ เวลานานขึ้นตราบเท่าที่บุคคลนั้นยังปรากฏให้เห็นถึงสภาพความเป็นอันตรายอยู่ หากการกระทำ เช่นนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสังคมส่วนรวม⁶³

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักการสำคัญของทฤษฎีการป้องกันสังคมตาม ความเห็นของ Prins อยู่บนพื้นฐานของหลักเรื่องสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลและการใช้

⁶² Marc Ancel, *Social Defense*, 1st ed. (London: Routledge&Kegan Paul, 1965), pp. 10-20, 24, 51.

⁶³ Ibid., pp. 46, 52, 54. And Eugene McLaughlin and John Muncie, *The SAGE dictionary of criminology* (London: SAGE Publications, 2001), p. 397.

มาตรการป้องกันก่อนเกิดการกระทำความผิดครั้งใหม่ โดยการแยกผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถใช้โทษทางอาญาข่มขู่หรือแก้ไขปรับปรุงได้ออกจากสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่มีสภาพความเป็นอันตรายอย่างสูงเหล่านี้ไม่สามารถทำอันตรายต่อสังคมได้อีกอย่างน้อยชั่วระยะเวลาหนึ่ง⁶⁴ หลักการดังกล่าวจึงสอดคล้องกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมบนพื้นฐานของความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น เนื่องจากการประเมินผู้กระทำความผิดในด้านต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีแนวโน้มสูงว่าจะกระทำความผิดซ้ำอีกและสมควรถูกควบคุมตัวไว้ในระยะยาว เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและป้องกันสังคมส่วนรวมจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีการป้องกันสังคมจึงถือเป็นทฤษฎีสำคัญอีกทฤษฎีหนึ่งที่น่ามาใช้สนับสนุนมาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

2.4.2.4 ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม

ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม หรือประโยชน์นิยม สุขนิยม เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญแก่เรื่อง “ความสุข” โดยทฤษฎีนี้มองว่า กฎหมายที่สอดคล้องกับหลักอรรถประโยชน์นิยม คือ กฎหมายที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่บุคคลจำนวนมากที่สุด (The Greatest Happiness Principle) ดังนั้น กฎหมายที่กำหนดให้จำกัดสิทธิเสรีภาพของคนกลุ่มน้อยเพื่อทำให้คนส่วนใหญ่มีความสุขจึงเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ นักกฎหมายที่เห็นด้วยกับการบังคับโทษบุคคลที่เป็นอันตรายจึงนำแนวคิดนี้มาใช้สนับสนุนความคิดของตน โดยรายละเอียดของทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมมีดังนี้

หลักอรรถประโยชน์นิยมตามแนวคิดของ Jeremy Bentham เป็นการให้ความสำคัญแก่ “ความสุข” ว่าเป็นตัวตัดสินความถูกต้อง โดยเบนแธมเห็นว่า สิ่งที่อยู่เหนือการกระทำของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ควบคุมกำหนดให้มนุษย์กระทำหรือหลีกเลี่ยงการกระทำใด คือ ความสุขและความทุกข์ ซึ่งการพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือชั่วร้ายต้องคำนึงถึงปริมาณความสุขหรือความทุกข์ที่เกิดจากการกระทำดังกล่าว สิ่งใดถ้ากระทำแล้วก่อให้เกิดความทุกข์ สิ่งนั้นถือเป็นสิ่งชั่วร้าย ในทางกลับกัน ถ้าผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุข สิ่งนั้นถือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เช่น หากผลของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทำให้ผลรวมของความสุขในสังคมเพิ่มขึ้น สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เป็นต้น⁶⁵

เบนแธม ได้นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นมาใช้ปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับอรรถประโยชน์นิยม กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่บุคคลจำนวนมากที่สุด ซึ่ง

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ จริฎ โฆษณานันท์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538), หน้า 203-213. และรองพล เจริญพันธ์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530), หน้า 99, 102-104.

แนวคิดดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปกฎหมายในหลายลักษณะ เช่น การยกเลิกการลงโทษที่ป่าเถื่อนหรือมารุณโหดร้ายเกินความจำเป็น การปฏิรูประบบกระบวนการราชทัณฑ์ในส่วนของกฎหมายอาญา การแก้ไขระบบศาลหรือระบบการรับฟังพยานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในกฎหมายวิธีพิจารณาความ เป็นต้น⁶⁶

ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมที่ยินยอมให้มีการละเมิดหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกลุ่มน้อยได้ หากการกระทำเช่นนั้นจะส่งผลให้คนส่วนใหญ่ได้รับความสุขหรือผลประโยชน์มากขึ้น⁶⁷ ทฤษฎีนี้สามารถอธิบายการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้ในแง่ที่ว่า แม้โดยทั่วไป สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรได้รับความคุ้มครองตามหลักที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ในเรื่องการคุ้มครองและป้องกันความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมย่อมมีความสำคัญมากกว่า หากการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสังคม การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวซึ่งถือเป็นส่วนน้อย เพื่อประโยชน์ของคนในสังคมส่วนใหญ่ย่อมถือเป็นเรื่องที่เหมาะสมและควรกระทำ ดังนั้น การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มสูงว่าจะกระทำความผิดร้ายแรงซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มน้อย เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมตามมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจึงเป็นสิ่งที่ทำได้โดยชอบด้วยเหตุผลตามแนวคิดของทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม

2.4.2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมเป็นแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายเพื่อสนับสนุนความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 แนวคิด โดยแต่ละแนวคิดจะมีเงื่อนไขหรือขอบเขตการควบคุมตัวบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) แนวคิดเรื่องการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้มีแนวโน้มจะตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดของ The Flood Committee

หลักการสำคัญของแนวคิดนี้เป็นเรื่องการจัดสรรความเสี่ยงระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้มีแนวโน้มจะตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด โดยแนวคิดนี้มองว่า

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁷ John Rawls, *A theory of justice*, Rev. ed. (Harvard University Press, 1971), p. 26 อ้างถึงใน จริญญา โฆษณานันท์, นิติปรัชญา, หน้า 220.

โดยทั่วไปบุคคลจะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่มีเจตนาที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยอาศัยเพียงความคิดของบุคคลอื่นว่า บุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลอันตรายนั้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล⁶⁸

อย่างไรก็ดี ในทางกลับกัน ถ้ามีการพิสูจน์และตัดสินแล้วว่าบุคคลนั้นได้กระทำการที่ถือได้ว่าเป็นอันตรายโดยได้ลงมือกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นความผิดร้ายแรง ไม่ว่าจะป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาคัดสินลงโทษบุคคลนั้นหรือกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกเว้นโทษให้แก่บุคคลนั้น เนื่องจากผู้กระทำผิดนั้นเป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตยอมถือได้ว่าเป็นกรณีหักล้างข้อสันนิษฐานว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดลงโดยปราศจากเจตนาร้าย และต้องไม่ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลที่จะจัดการกับความเสี่ยงของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายดังกล่าวไว้ เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการก่ออาชญากรรมซึ่งกระทำลงโดยบุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่มีเจตนาร้ายตามข้อกฎหมาย⁶⁹

(2) แนวคิดเรื่องอันตรายอย่างชัดเจน (vivid danger) ของ Bottoms และ Brownsword

แอนโธนี บ็อตทอมส์ (Anthony Bottoms) และโรเจอร์ บราวน์สเวิร์ด (Roger Brownsword) ได้ทำการประยุกต์โดยนำข้อยกเว้นของหลักความได้สัดส่วนในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่อาจได้รับความกระทบกระเทือนจากการใช้สิทธิของบุคคลอื่น (competing right) ตามทฤษฎีของโรนันด์ ดอร์กิน (Dworkin) มาใช้ในการโต้แย้งทฤษฎีแรก โดยทั้งสองคนเห็นว่าการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อ ได้มีการพิจารณาแล้วว่าบุคคลนั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายอย่างชัดเจน (vivid danger) ที่จะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่บุคคลอื่น⁷⁰ หรืออาจกล่าวในอีกทางหนึ่งได้ว่า บุคคลอาจถูกควบคุมตัวได้ในกรณีที่มีความเป็นไปได้

⁶⁸ J Floud and W Young, *Dangerous and criminal justice* (London: Heinemann, 1981) cited in Andrew Ashworth, "Criminal law, human rights and preventative justice," in *Regulating deviance the redirection of criminalization and the futures of criminal law*, eds. Bernadette McSherry, Alan Norrie, and Simon Bronitt (Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009), p.103. and Jessica Black, "Is the preventive detention of dangerous offenders justifiable?," *Journal of Applied Security Research* 6 (2011): 321.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ AE Bottoms and R Brownsword, "The dangerousness debate after the Floud report," *British Journal of Criminology* 22 (1982): 229. Cited in Andrew Ashworth, "Criminal law, human rights and preventative justice," in *Regulating deviance the redirection of criminalization and the*

อย่างมากว่า ในทันทีที่เห็นได้บุคคลนั้นจะกระทำการอันเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิ และความปลอดภัยของผู้อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต⁷¹

(3) แนวคิดของ Ashworth และ Von Hirsch

แอนดรูว์ แอชเวิร์ท (Andrew Ashworth) และแอนดรูว์ ฟอน เฮิร์ช (Andrew Von Hirsch) ได้นำข้อบกพร่องของหลักความได้สัดส่วนในเรื่องการคุ้มครองความสูญเสียประโยชน์ของสังคมส่วนรวม (loss of social utility) ตามทฤษฎีของดอร์กิน (Dworkin) มาใช้ในการอธิบายแนวความคิดของตน โดยทั้งสองคนเห็นว่า สิทธิของผู้กระทำความผิดจะถูกละเมิดได้ในกรณีที่ความเสียหายที่จะเกิดกับสังคมหากไม่มีการดำเนินการดังกล่าวร้ายแรงถึงขั้นที่สามารถทำให้การละเมิดศักดิ์ศรีและความเสมอภาคกลายเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายและเหตุผล⁷²

แนวคิดนี้ไม่ได้มองว่า สิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่จะไม่ได้รับอันตรายจากอาชญากรรมนั้นน้อยกว่าสิทธิของผู้กระทำความผิดที่จะได้รับอิสรภาพ แต่เป็นการเน้นว่าสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดอาจถูกจำกัดลงได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองสังคมให้พ้นจากอันตรายอย่างร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยการควบคุมตัวบุคคลที่คาดการณ์แล้วว่ามีแนวโน้มสูงที่จะเป็นบุคคลเป็นอันตราย อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ต้องใช้อย่างมีขอบเขตจำกัดโดยเลือกใช้เฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น หรืออาจกล่าวในอีกทางหนึ่งได้ว่า การควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายไว้ในเรือนจำเป็นสิ่งที่สามารถยอมรับได้หากนำมาใช้ในขอบเขตที่จำกัดและบังคับใช้ด้วยความระมัดระวัง⁷³

แนวคิดทั้งสามประการสามารถนำมาใช้อธิบายเพื่อสนับสนุนความชอบด้วยกฎหมายของมาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้ทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่หาเหตุผลมาสนับสนุนและรองรับมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งมี

futures of criminal law, eds. Bernadette McSherry, Alan Norrie, and Simon Bronitt(Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009), p. 103.

⁷¹ Black, "Is the preventive detention of dangerous offenders justifiable?,": 322-323.

⁷² R. Dworkin, *Taking rights seriously* (London: Duckworth, 1977), p.200. cited in Andrew Ashworth, "Criminal law, human rights and preventive justice," in *Regulating deviance the redirection of criminalization and the futures of criminal law*, eds. Bernadette McSherry, Alan Norrie, and Simon Bronitt(Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009), p.104.

⁷³ A. von Hirsch and A. Ashworth, *Proportionate sentencing* (Oxford: Oxford University Press, 2005), pp. 50-61. cited in Andrew Ashworth, "Criminal law, human rights and preventive justice," in *Regulating deviance the redirection of criminalization and the futures of criminal law*, eds. Bernadette McSherry, Alan Norrie, and Simon Bronitt(Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009), p. 104, 325.

แนวโน้มสูงที่จะกระทำความผิดเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดแก่สังคมส่วนรวม เพื่อให้การใช้มาตรการมีความชอบธรรมและชอบด้วยเหตุผล

แม้กระนั้นก็ตาม แนวคิดทั้งสามประการก็มีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ แต่ละแนวคิดจะกำหนดเงื่อนไขหรือขอบเขตในการบังคับโทษผู้กระทำความผิดไว้เข้มงวดมากน้อยแตกต่างกันไป สำหรับแนวคิดแรกจะเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องการคุ้มครองผู้ที่อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลักโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแต่อย่างใด ถ้าถือตามแนวคิดนี้การบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งเคยกระทำความผิดจนศาลตัดสินลงโทษแล้วถือเป็นสิ่งที่ยอมรับหากทำไปเพื่อคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ที่อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ในขณะที่แนวคิดที่ 2 และ 3 จะกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายไว้ด้วย โดยแนวคิดที่ 2 ยึดหลักเรื่องอันตรายอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจะถูกควบคุมตัวเพื่อการป้องกันสังคมได้เฉพาะแต่ในกรณีที่มีความเป็นไปได้สูงและแสดงให้เห็นได้ว่าอาจจะเกิดการกระทำที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงขึ้นในสังคมในทันทีทันใดจากผู้กระทำความผิดนั้นจึงจะสามารถควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ได้ สำหรับแนวคิดที่ 3 ยึดหลักที่เข้มงวดกว่าสองแนวคิดแรก โดยเน้นให้ใช้มาตรการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตรายเฉพาะกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อคุ้มครองสังคมให้พ้นจากอันตรายอย่างร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นเท่านั้น

ดังนั้น การนำมาตราการบังคับโทษจำคุกมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดตามทฤษฎีที่ 2 และ 3 เนื่องจากมาตรการบังคับโทษจำคุกนี้เป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกบังคับใช้มาตรการ จึงควรต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตและข้อจำกัดที่ชัดเจน เพื่อเป็นการจำกัดการใช้มาตรการให้สามารถกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่เหมาะสม และมีความจำเป็นอย่างแท้จริงเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความถ่วงดุลกันระหว่างประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดกับสังคมและผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกบังคับใช้มาตรการ เช่นว่านั้นอันจะทำให้เกิดความชอบธรรมต่อทั้งสองฝ่ายในท้ายที่สุด

การใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นมีหลายทฤษฎีที่ให้การสนับสนุนการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดีการบังคับใช้โทษจำคุกที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจำเป็นที่ต้องนำมาใช้อย่างมีขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อให้ทราบถึงข้อจำกัดในการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว ดังนั้น ในหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึง ข้อจำกัดในการใช้มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

2.4.3 ข้อจำกัดในการใช้มาตรการบังคับโทษผู้กระทำผิดที่เป็นอันตราย

แม้ว่าควรมีการกำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกในระยะยาวแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเป็นกรณีเฉพาะเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมในอนาคต แต่มาตรการบังคับโทษจำคุกที่จะนำมาใช้นั้นก็เป็นโทษที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ดังนั้น การจะนำมาตรการบังคับโทษจำคุกในระยะยาวมาใช้นั้นจึงควรต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องกรรมมีหลักฐานที่ชัดเจนที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น และมีการพิจารณาสั่งใช้ภายใต้หลักแห่งความได้สัดส่วน เพื่อให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุมิติประสงค์ของการลงโทษ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการน้อยที่สุดนอกจากนี้ควรต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเรื่องความทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะ รวมทั้งต้องมีสภาพและลักษณะการบังคับโทษที่แตกต่างจากผู้กระทำความผิดทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างมาตรการที่นำไปใช้กับผู้กระทำความผิดทั่วไป และผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งรายละเอียดของข้อจำกัดในการบังคับใช้โทษผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตรายอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.4.3.1 หลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)

หลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นหลักกฎหมายทั่วไปในระดับรัฐธรรมนูญที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ แม้ว่าจะไม่ได้มีการบัญญัติเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม โดยรากฐานของหลักความได้สัดส่วนนั้นมาจากหลักความยุติธรรมที่พิจารณาทั้งในด้านของปัจเจกชนแต่ละคนและสังคมส่วนรวม หลักนี้มีขึ้นเพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมซึ่งย่อมต้องเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ และมีเรื่องให้ต้องกระทบกระทั่งกันบ้างสามารถดำเนินไปได้อย่างสงบสุข และเกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

สาระสำคัญของหลักแห่งความได้สัดส่วนมี 3 ประการ ได้แก่⁷⁴

(1) หลักแห่งความสัมฤทธิ์ผล (Principle of Appropriateness)

หลักแห่งความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลักที่พิจารณาถึงความเหมาะสมหรือความสัมฤทธิ์ผลของมาตรการ กล่าวคือ มาตรการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นต้องเป็นมาตรการที่สามารถทำให้บรรลุมิติประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ ได้ หากมาตรการใดไม่

⁷⁴ สำนักงานศาลปกครอง, หลักแห่งความได้สัดส่วน (กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและวิชาการ, 2548), หน้า 1-2.

สามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือทำให้การบรรลุวัตถุประสงค์นั้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก มาตรการนั้นถือเป็นมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับหลักแห่งความสัมฤทธิ์ผล⁷⁵

ตัวอย่างเช่น การบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายโดยการจำคุกระยะยาวเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคมในอนาคตตามมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย เนื่องจากการใช้มาตรการดังกล่าวสามารถป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายกระทำความผิดได้ในระหว่างช่วงเวลาที่ถูควบคุมตัวอยู่

(2) หลักแห่งความจำเป็น (Principle of Necessity)

หลักแห่งความจำเป็นหรือหลักการแทรกแซงน้อยที่สุด มีความคิดพื้นฐานมาจากหลักการที่ว่า “ในระหว่างสิ่งที่เลวร้ายสองสิ่งที่จำต้องเลือก บุคคลควรเลือกสิ่งที่เลวร้ายน้อยที่สุด” กล่าวคือ ในบรรดามาตรการที่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้เช่นกัน แต่มีระดับความรุนแรง หรือมีผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลต่างกัน มาตรการที่สอดคล้องกับหลักแห่งความจำเป็น คือ มาตรการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลน้อยที่สุด ดังนั้น หากยังปรากฏว่ามีมาตรการอื่นที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยกว่าและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ เช่นเดียวกันกับมาตรการที่ถูกเลือก มาตรการที่ถูกเลือกนั้นก็จะไม่ถือว่าเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักแห่งความจำเป็น⁷⁶

ตัวอย่างเช่น วิธีการป้องกันมิให้บุคคลกระทำความผิดมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยตัวบุคคลนั้นออกไปก่อนกำหนดระยะเวลาบังคับโทษจำคุก โดยให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ การห้ามมิให้บุคคลเข้าไปในสถานที่ที่กำหนด หรือการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งแต่ละวิธีล้วนสอดคล้องกับหลักแห่งความสัมฤทธิ์ผล และสามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น แต่วิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นมีความรุนแรง และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในประการที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามหลักแห่งความจำเป็น การปล่อยตัวบุคคลนั้นออกไปก่อนกำหนดโดยให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติถือเป็นวิธีการที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในประการที่แตกต่างมากที่สุด

(3) หลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (Principle of Proportionality strictosensu)

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7-11, 32-35.

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-13, 35-36.

หลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หรืออาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าหลักความสมเหตุสมผล หลักนี้เป็นการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว โดยการจะบังคับใช้มาตรการให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนอย่างถูกต้องนั้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการตามมาตรการนั้นจะต้องเกิดผลดีมากกว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากมาตรการใดก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ มาตรการนั้นถือเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักแห่งความได้สัดส่วน⁷⁷

ตัวอย่างเช่น การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแก่ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาย สามารถป้องกันไม่ให้ผู้บริสุทธิ์ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดหรือเสียชีวิตได้ ดังนั้น ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เป็นอันตรายในกรณีนี้จึงมีมากกว่าการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกบุคคลที่เป็นอันตราย เพราะฉะนั้น ในกรณีดังกล่าวจึงถือได้ว่ามาตรการบังคับโทษนี้เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ

เมื่อนำหลักแห่งความได้สัดส่วนมาพิจารณาประกอบการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย จะเห็นได้ว่า มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนบุคคลและส่วนรวม การนำมามาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้จึงต้องอยู่ภายใต้หลักแห่งความได้สัดส่วน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความสมดุลต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย กล่าวคือ ก่อนจะบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายกับผู้กระทำความผิดรายใด ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่ามาตรการดังกล่าวสามารถนำมาใช้เพื่อดำเนินการให้สมเจตนารมณ์หรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ (หลักแห่งความสัมฤทธิ์ผล) โดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลผู้ถูกบังคับใช้มาตรการน้อยที่สุด (หลักแห่งความจำเป็น) หรือกล่าวในอีกทางหนึ่งได้ว่า มาตรการอื่นที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลน้อยกว่ามาตรการนี้ไม่เพียงพอที่จะป้องกันอันตรายในลักษณะนี้ได้จึงจำเป็นที่จะต้องนำมาตรการนี้มาบังคับใช้⁷⁸ และการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวต้องไม่เกินสัดส่วนกับความเป็นอันตรายที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้น (หลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ)⁷⁹

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-15, 36-37.

⁷⁸ Robinson, "Punishing dangerousness: Cloaking preventive detention as criminal justice," :1453.

⁷⁹ Black, "Is the preventive detention of dangerous offenders justifiable?":333-334.

ดังนั้น การบังคับโทษจำคุกในระยะยาวบนพื้นฐานของสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดจึงควรจำกัดขอบเขตให้อยู่แต่ในเฉพาะกรณีพิเศษ คือ ต้องประเมินแล้วว่าสภาพความเป็นอันตรายที่จะเกิดขึ้นในสังคมได้สัดส่วนอย่างเหมาะสมกับความเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงของผู้กระทำความผิดที่จะถูกควบคุมตัวไว้⁸⁰ กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการคุกคามต่อความมั่นคงของชาติหรือกระทำเพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิตหรืออันตรายต่อร่างกายอย่างร้ายแรง ซึ่งภัยคุกคามหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นนั้นต้องเป็นกรณีที่ใกล้จะเกิดขึ้น และไม่สามารถจัดการกับอันตรายดังกล่าวให้หมดไปได้ด้วยวิธีการอื่นเท่านั้น⁸¹ แต่สำหรับกรณีของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในระดับทั่วไปไม่ได้มีความเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง การนำมาตรการอื่นมาใช้ เช่น การปล่อยตัวไปโดยกำหนดเงื่อนไขให้อยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่หรือการจำกัดบริเวณให้อยู่ภายในที่พัก (house arrest) เป็นต้น ก็นับได้ว่าเพียงพอที่จะประกันความปลอดภัยของสังคมในระดับหนึ่งแล้ว⁸²

2.4.3.2 การทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะ (Periodic review)

นอกจากข้อจำกัดในเรื่องของหลักแห่งความได้สัดส่วนที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้ว ข้อจำกัดประการถัดมาที่จะได้กล่าวถึง คือ ข้อจำกัดในเรื่องการทบทวนถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะ จากที่ได้กล่าวไปในเบื้องต้นแล้วว่า มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นมีรากฐานมาจากสภาพความเป็นอันตรายของตัวผู้กระทำความผิดนั่นเอง ดังนั้น ถ้าหากบุคคลที่ถูกควบคุมตัวไม่มีสภาพความเป็นอันตรายแล้ว สิ่งที่ยอมรับให้การควบคุมตัวบุคคลนั้นชอบด้วยกฎหมายก็ย่อมหมดไป การควบคุมตัวต่อไปย่อมไม่อาจทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว และจำต้องปล่อยตัวบุคคลนั้นออกจากเรือนจำ ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะ เพื่อให้มีฐานในการรับรองการควบคุมตัวของบุคคลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย⁸³

เนื่องจากภายหลังจากที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายถูกคุมขังในเรือนจำครบกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ศาลกำหนดไว้แล้ว การทบทวนสภาพความเป็นอันตรายจะเป็นเรื่องที่ต้องถูกนำมาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาว่าคณะกรรมการพักการลงโทษจะ

⁸⁰ Slobogin, C., "A Jurisprudence of Dangerous," *Northwestern University Law Review*: 20.

⁸¹ RinatKitai-Sangero, "The Limits of Preventive Detention," *McGeorge Law Review*: 928-929, 931.

⁸² Ibid.

⁸³ Christopher Slobogin, "Defendant Preventive Detention," [Online] Accessed: November 16, 2018. Available from: <http://ssm.com/abstract=1161164> and Robinson, "Punishing Dangerousness: Cloaking Preventive Detention as Criminal Justice," 1452-1453.

อนุญาตให้ผู้กระทำความผิดนั้นพักการลงโทษ และกลับเข้ามาสู่กระบวนการผ่อนผันการบังคับโทษตามปกติได้หรือไม่ ถ้าหากผู้กระทำความผิดนั้นยังมีแสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายอยู่ก็จะไม่ได้รับการอนุญาตให้พักการลงโทษ และอาจจะต้องรับโทษจำคุกไปทั้งหมดจนกว่าจะครบระยะเวลาตามที่ศาลได้ทำคำพิพากษาไว้

การกำหนดข้อจำกัดการใช้มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในข้อนี้ เป็นข้อจำกัดที่สนับสนุน การใช้มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายบนพื้นฐานของหลักแห่งความได้สัดส่วน กล่าวคือ การจัดให้มีการทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะเป็นเสมือนหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกบังคับใช้มาตรการนั้นจะถูกจำคุกเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับการจำคุกแล้วพบว่าสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดได้สิ้นสุดลงแล้ว บุคคลนั้นก็จะมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวออกไปก่อนครบกำหนดระยะเวลาจำคุกที่เขาได้รับ ดังนั้น ข้อจำกัดในเรื่องนี้จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรกำหนดให้เป็นหลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งของการบังคับมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

2.4.3.3 สภาพหรือลักษณะของมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ

ข้อจำกัดประการถัดมาของการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายโดยการกำหนดเงื่อนไขให้มีการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำนั้น มีลักษณะของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยบุคคลนั้นจะไม่สามารถได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการบังคับโทษจำคุก โดยมาตรการดังกล่าวนี้ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์ในทางแก้แค้นตอบแทนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว แต่เป็นการมุ่งเน้นไปที่การป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยการกักผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกจากสังคมในระยะเวลาหนึ่งที่ประเมินแล้วว่าภายหลังจากพ้นระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกหรือมีอัตราการด้อยลง ข้อจำกัดในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญในการจะบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

2291481780

สิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาในการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนี้ คือ การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดร่วมด้วย เนื่องจากมาตรการใดที่เน้นการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ มักถูกมองว่ามาตรการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมมากกว่าเป็นโทษ⁸⁴

2.4.3.4 หลักฐานที่ชัดเจนที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคล

ข้อจำกัดในประการสุดท้ายของการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ได้แก่ การที่จะต้องมีความชัดเจนที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคล ข้อจำกัดในเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะของตัวมาตรการที่เป็นกรณีบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดบนพื้นฐานที่ว่าผู้นั้นเป็นอันตรายต่อสังคม แม้ว่าการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวจะไม่ได้จำเป็นที่จะต้องมีความชัดเจนจนปราศจากข้อสงสัยที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ดังเช่นในกรณีของการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากผลสุดท้ายของการบังคับใช้มาตรการส่งผลในทางจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ต่างจากการลงโทษในทางอาญา ดังนั้นก่อนที่จะมีการสั่งใช้มาตรการดังกล่าวกับผู้กระทำความผิดรายใด จึงควรที่จะต้องแสดงหลักฐานที่ชัดเจนที่บ่งชี้ถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดนั้น เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นไปได้ อย่างมีนัยยะสำคัญว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดซ้ำอีกหากได้รับการปล่อยตัว ซึ่งการประเมินและวินิจฉัยสภาพความเป็นอันตรายหรือแนวโน้มที่คาดการณ์ว่าบุคคลจะกระทำความผิดนั้นต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด⁸⁵

จากข้อจำกัดในการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ได้กล่าวไปข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำมาตรการบังคับโทษจำคุกบุคคลที่เป็นอันตรายมาบังคับใช้นั้นควรอยู่บนพื้นฐานของหลักความได้สัดส่วน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความจำเป็นและความได้สัดส่วนในแต่ละกรณี รวมทั้งต้องมีความชัดเจนที่แสดงถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น ๆ ก่อนการบังคับใช้มาตรการ อีกทั้งต้องมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมมากกว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้น และเมื่อมีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวแล้วต้องมีการดำเนินการเพื่อทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลที่อยู่ภายใต้มาตรการเป็นระยะด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่สังคมส่วนรวมจะได้รับ และผลกระทบที่เกิดกับบุคคลที่ถูกบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนี้

⁸⁴ Christopher Slobogin, "Preventive Detention in Europe and the United States," accessed November 16, 2018, <http://ssrn.com/abstract=2094358>

⁸⁵ Kitai-Sangero, "The limits of preventive detention," : 925-927. and Robinson, "Punishing dangerousness: Cloaking preventive detention as criminal justice," : 1453.

หลังจากที่ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับโทษบุคคลที่เป็นอันตรายแล้ว จะเห็นได้ว่า มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนี้เป็นมาตรการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานำมาใช้แก่บุคคลที่มีสภาพหรือพฤติกรรมที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่น โดยแนวคิดและทฤษฎีที่รองรับและสนับสนุนมาตรการบังคับโทษจำคุกนี้มีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพ แนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรม ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม ทฤษฎีการป้องกันสังคม และทฤษฎีความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์หลายทฤษฎี เนื่องจากการใช้มาตรการส่งผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดในลักษณะทั่วไป ทำให้การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือขอบเขตเฉพาะบางประการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งต่อสังคมส่วนรวมและบุคคลที่เป็นอันตรายซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนี้

เมื่อได้ทราบความหมาย ขอบเขต และแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตลอดจนข้อจำกัดในการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมในหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด เพื่อนำมาพิจารณาประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีของมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เขียนมุ่งจะศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต่อไป

2.4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด

นักอาชญาวิทยา นักพันธุศาสตร์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และนักสังคมวิทยา ได้ศึกษาค้นคว้า พิสูจน์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำความผิด และสร้างแนวคิดทฤษฎีเพื่ออธิบายถึงสาเหตุของการกระทำความผิดขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ได้ดังนี้⁸⁶

⁸⁶ โกลล วงศ์สุวรรณ และสถิต วงศ์สุวรรณ, ปัญหาสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2543), หน้า 21-23.

2.4.4.1 ทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรที่ถือลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ

ทฤษฎีนี้ถือเป็นกลุ่มทฤษฎีที่ศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุด ทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของบุคคลกับการกระทำผิด โดยอาศัยข้อมูลและสถิติจากผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องโทษในเรือนจำเป็นหลัก

แนวความคิดหลักของทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า สาเหตุของการกระทำผิดนั้นล้วนเกิดจากความบกพร่องทางร่างกาย (Physical Type) หรือความบกพร่องทางชีวภาพ (Biological Defectiveness) และความบกพร่องทางจิต (Mental Deficiencies) ของบุคคลเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ และมีลักษณะแตกต่างจากคนปกติทั่วไป ทำให้สามารถจำแนกผู้กระทำผิดออกจากคนปกติได้

ตัวอย่างกลุ่มทฤษฎีประเภทนี้ เช่น ทฤษฎีโครงสร้างกะโหลกศีรษะ (Phrenology) ทฤษฎีกรรมพันธุ์ ทฤษฎีความผิดปกติของโครโมโซม (XXY Chromosome Abnormality) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) และทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ในหัวข้อ 2.4.2.1 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

นักวิชาการที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่ ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) เออร์เนสต์ ฮูตัน (Ernest A. Hooton) ชาร์ลส์ กอริง (Charles B. Goring) วิลเลียม เชลดอน (William Sheldon) ก๊อดดาร์ด (Goddard) และ บักเดล (Bugdale) เป็นต้น

2.4.4.2 ทฤษฎีว่าด้วยกลุ่มสังคมและปัจจัยทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เน้นศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดโดยพิจารณาจากปัจจัยในเรื่องโครงสร้างและกระบวนการของสังคม เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผิดกับโครงสร้างหรือองค์กรทางสังคม มิได้เน้นศึกษาเฉพาะตัวบุคคลอย่างทฤษฎีกลุ่มแรกแต่อย่างใด

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า สาเหตุของการกระทำผิดส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรโดยการติดต่อคบค้าสมาคมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคคลภายในกลุ่มอันเป็นเรื่องของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม อีกส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเรื่องของปัญหาความยากจน และความขัดแย้ง ไม่เป็นระเบียบในสังคม ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติตนนอกเหนือบรรทัดฐานทางสังคม และทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายในท้ายที่สุด

ตัวอย่างกลุ่มทฤษฎีประเภทนี้ เช่น ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและการไร้กฎเกณฑ์ (Social Structure and Anomie) ทฤษฎีเศรษฐกิจ (Economic Theory) ทฤษฎีความ

ขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) ทฤษฎีว่าด้วยการคบค้าสมาคม (Differential Association) และทฤษฎีควบคุมภายนอกและควบคุมภายใน (Containment Theory) เป็นต้น

นักวิชาการที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่ ซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland) เดอร์ไกม์ (Durkheim) โรเบิร์ต เมอร์ตัน (Robert Merton) และ มงเตสกีเออ (Montesquieu) เป็นต้น

หลังจากที่ได้ศึกษาสาเหตุของการกระทำความผิดแล้ว จะเห็นได้ว่า สาเหตุหลักของการกระทำความผิดเกิดได้ทั้งจากปัจจัยที่มาจากตัวผู้กระทำความผิดนั่นเอง และปัจจัยทางสังคม เมื่อนำไปพิจารณาประกอบกับลักษณะของมาตรการบังคับโทษจำคุกระยะยาวแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตราย จะเห็นได้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกนี้เป็นมาตรการที่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีที่พิจารณาสเหตุของการกระทำความผิดจากตัวบุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิดเป็นหลักตามแนวคิดที่ 1

กล่าวโดยสรุป ทั้งทฤษฎีในเรื่องแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นอันตรายและทฤษฎีในเรื่องสาเหตุของการกระทำความผิดตามที่ได้ศึกษาได้ทำการศึกษามานั้น สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลที่เป็นอันตรายได้ว่า นอกจากจะต้องกระทำความผิดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าเป็นความผิดร้ายแรงอันเป็นปัจจัยภายนอกแล้ว การจะระบุว่าบุคคลใดเป็นบุคคลอันตรายได้อย่างชัดเจนย่อมต้องพิจารณาไปถึงปัจจัยภายในตัวผู้กระทำความผิดด้วย เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากทฤษฎีสาเหตุการกระทำความผิดแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดแต่ละคนในการกระทำความผิดประเภทเดียวกัน หรือฐานเดียวกันสามารถมีสาเหตุของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันและหลากหลายกันได้ ซึ่งสาเหตุที่แตกต่างกันของการกระทำความผิดนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าการที่จะพิจารณาโดยอาศัยแต่ลักษณะการกระทำความผิดภายนอก หรือพิจารณาแต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากในบางกรณีลักษณะภายในของตัวผู้กระทำความผิดนั้นเองที่ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นบุคคลอันตรายได้ เช่น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีลักษณะความบกพร่องทางจิตใจและรวันก่อเหตุร้ายแรง ดังนี้ หากไม่ได้มีการพิจารณาถึงปัจจัยภายในตัวผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดแต่ละครั้ง อาจทำให้ต้องรอจนถึงวันที่ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ลงมือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแล้วจึงจะดำเนินการตามมาตรการได้ซึ่งถึงตอนนั้นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ก็ไม่อาจชดเชยความสูญเสียที่เกิดขึ้นไปแล้วได้ ย่อมเท่ากับเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

ดังนั้น การจะกำหนดลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจึงควรที่จะพิจารณาทั้งปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ฐานความผิดโดยพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรงหรือไม่ และ ลักษณะของการกระทำโดยพิจารณาว่าเป็นการกระทำโดยมีการไตร่ตรองมาก่อน

2291481780

CD 1Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

มีการเตรียมการมาแล้วเป็นอย่างดี มีความซับซ้อน กระทำโดยทารุณโหดร้ายหรือไม่ หรือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือป้องกันตนเอง แล้วจึงนำไปพิจารณาประกอบปัจจัยภายในตัวผู้กระทำความผิด อันได้แก่ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด สภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฐานะทางสังคม เหล่านี้เป็นต้น เพื่อให้สามารถกำหนดลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย เพื่อจะนำมาตรการบังคับโทษมาใช้บังคับได้อย่างเหมาะสม

เมื่อทราบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด รวมไปถึงลักษณะของบุคคลที่เป็นอันตรายแล้ว ในบทต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุกกับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตรายตามที่ปรากฏในบทบัญญัติกฎหมายไทย พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกที่ไม่ได้กำหนดไว้ให้ครอบคลุม และรองรับกับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

2291481780

บทที่ 3

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมตามกฎหมายไทย

ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย ได้กล่าวไว้ว่า โทษจำคุกและโทษกักขัง (ซึ่งเป็นโทษที่ศาลเปลี่ยนมาจากโทษจำคุกตาม มาตรา 23 ประมวลกฎหมายอาญา) เป็นโทษที่มีประสิทธิวิธามากที่สุดที่จะทำให้ผู้ต้องโทษกลับตนเป็นคนดีได้ เพราะทำให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์มีโอกาสพิจารณาผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคลว่าการปฏิบัติตัวในเรือนจำหรือสถานที่กักขังได้ทำให้ผู้ต้องโทษสามารถกลับตนเป็นคนดีได้หรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้โดยถือหลักว่า จะต้องพิจารณาผลปฏิบัติเป็นรายบุคคลไป¹ ดังนั้น การบังคับโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายและกระบวนการราชทัณฑ์จึงต้องกำหนดทิศทางมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ค้นหาบุคลิกลักษณะที่แท้จริงเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติและบุคลิกนิสัยเพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขบุคลิกนิสัยผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีสามารถอยู่ได้ในสังคม การบังคับโทษจึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง²

แม้มาตรการบังคับโทษจำคุกจะเปิดโอกาสให้มีการพิจารณาลักษณะของผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคล แต่เมื่อพิจารณามาตรการบังคับโทษจำคุกในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย จะเห็นว่ายังมีได้นำหลักการบังคับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนมาใช้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง กล่าวคือ ในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาส่วนใหญ่จะปรากฏข้อเท็จจริงในส่วนของการกระทำความผิดที่ศาลมักจะนำมาใช้เพื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิด แต่สำหรับข้อเท็จจริงในส่วนบุคคลไม่ค่อยได้มีการนำมาใช้เพื่อพิจารณาประกอบกับการกระทำความผิด ตั้งแต่ในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ชั้นพิจารณาพิพากษา และชั้นบังคับโทษ จึงไม่มีข้อมูลในส่วนบุคคลที่จะสามารถนำมาใช้ในการวินิจฉัยได้ การตัดสินคดี การกรองคดี การผันคดี จึงไม่มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงส่วนบุคคลที่จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานเพื่อการพิจารณาคดี

โดยทั่วไปในการพิจารณาคดีตัดสินผู้กระทำความผิดแต่ละราย ตำรวจ อัยการ ศาล จะพิจารณาเพียงข้อเท็จจริงในส่วนของการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้นำข้อมูลในอดีต ประวัติความเป็นมาของบุคคลมาพิจารณาประกอบด้วย อีกทั้งทางด้านเรือนจำก็ไม่ได้มีการเก็บบันทึกประวัติความเป็นมาของชีวิต ความประพฤติเป็นอาณัติของผู้กระทำความผิดที่เพียงพอที่จะนำไปสู่การ

¹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 21 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 188.

² ธาณี วรภัทร์, หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), หน้า 66.

ทำแผนบังคับโทษรายบุคคลได้ ทำให้ไม่ได้มีการนำหลักการบังคับโทษให้เหมาะสมกับและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนมาบังคับใช้อย่างจริงจัง

3.1 มาตรการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทย

มาตรการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทยอยู่ภายใต้การบริหารงานโดยหน่วยงานราชทัณฑ์มาอย่างยาวนาน การราชทัณฑ์ของประเทศไทยมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสังคมการเมืองและสภาพเศรษฐกิจในยุคต่าง ๆ กล่าวถึง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการเรือนจำได้สังกัดอยู่ตามส่วนราชการต่าง ๆ สอดคล้องกับการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ แบ่งเป็นเรือนจำกรุงเทพ และเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก เรือนจำในกรุงเทพ มี 2 ประเภท คือ คุก เป็นที่คุมขังผู้ต้องโทษตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปอยู่ในสังกัดกระทรวงนครบาล ส่วน ตระราง ใช้เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษต่ำกว่า 6 เดือน หรือนักโทษที่มีใจร้าย สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับกิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอกมีที่คุมขังผู้ต้องโทษเรียกว่า ตระราง การคุมขังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมืองหรืออาจส่งผลต่อให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม รับตัวไปคุมขังแล้วแต่กรณี³

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปรับปรุงระเบียบราชการใหม่ โดยโปรดเกล้าให้สร้างคุกใหม่ขึ้นเรียกว่า กองมหันตโทษ และให้สร้างตระรางใหม่เรียกว่า กองลหุโทษ ซึ่งในสมัยนั้นรวมเรียกว่า กรมนักโทษ สังกัดกระทรวงนครบาล และในปี พ.ศ.2444 ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรากฎหมาย คือ พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ขึ้น เพื่อให้การจัดการเรือนจำเป็นไปอย่างเรียบร้อยยิ่งขึ้น ต่อมาเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรากฎหมายคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์ โดยมีพระยาชัยวิชิตวิศิษฏ์ธรรมธาดา (ข้า ณ ป้อมเพชร) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรก

ในปี พ.ศ.2469 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำงบประมาณรายได้ รายจ่ายไม่ได้ดุลยภาพกัน เพื่อประหยัดรายจ่ายจึงจำเป็นต้องตัดรายจ่ายบางส่วนออก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใหยุบเลิกกรมราชทัณฑ์และให้ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม และต่อมาได้อโอนกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแผนกหนึ่ง สังกัดกระทรวงมหาดไทย⁴

³ ธานี วรรณทร์,กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก,พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), หน้า 23.

⁴ กรมราชทัณฑ์, “ประวัติกรมราชทัณฑ์,” เข้าถึงเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2561,http://www.correct.go.th/?page_id=12164

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 การราชทัณฑ์ได้ยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ และมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 ต่อมาในปี พ.ศ.2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ จึงได้โอนย้ายกรมราชทัณฑ์กลับมาสังกัดกระทรวงยุติธรรมจนถึงปัจจุบัน

โทษจำคุก เป็นโทษทางร่างกายอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดเสรีภาพของผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลให้จำคุก ในกฎหมายตราสามดวงนั้นได้แบ่งการลงโทษจำคุกออกเป็น 2 ลักษณะ⁵ คือ

(1) จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกที่ไม่มีกำหนดระยะเวลา กฎหมายจะกำหนดไว้สำหรับกรณีความผิดร้ายแรง โดยส่วนใหญ่จะบัญญัติไว้ควบคู่กับโทษประหารชีวิต ในกฎหมายเก่าใช้คำว่า “จำใส่ตรูไว้ โดยยถากำมัน” หรือใช้คำว่า “แลให้เอาตัวจำตรูไว้จนตาย” หรือใช้คำว่า “เอาตัวจำไว้ ณ คุกจนกว่าจะตาย” กฎหมายเก่าที่บัญญัติถึงโทษจำคุกและมีการโทษจำคุกตลอดชีวิต เช่น พระอัยการเบ็ดเสร็จ พระอัยการลักษณะโจร พระอัยการอาชาหลวง เป็นต้น

(2) จำคุกมีกำหนดระยะเวลาการจำคุกประเภทนี้กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดทุกอย่าง เว้นแต่ความผิดโทษบางลักษณะที่มีโทษปรับสถานเดียว การลงโทษจำคุกจะมีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 15 วัน หนึ่งเดือน สองเดือน สามเดือน จนถึง 3 ปี การลงโทษจำคุกในสมัยก่อนนั้นจะมีโทษอย่างอื่นพ่วงเข้าไปด้วย เช่น ให้ทวนด้วยลวดหนังหรือไม้หวายแล้วจึงเอาไปใส่คุก หรือบางครั้งให้เอาขึ้นขาทิ้งประจานก่อนแล้วจึงเอาไปใส่คุก สักหน้าก่อนจำคุก กฎหมายเก่าที่บัญญัติลักษณะความผิดที่มีโทษจำคุกโดยมีกำหนดระยะเวลา ได้แก่ กฎมณเฑียรบาล ซึ่งตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2001 พระอัยการลักษณะวิวาทตีกัน พระอัยการลักษณะโจร เป็นต้น ผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกต้องเสียค่าธรรมเนียมที่เรียกว่า “ค่าธรรมเนียมนักโทษ” และเมื่อถึงกำหนดเวลาจะพ้นโทษก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมนี้อีกครั้งด้วย

ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบันได้บัญญัติโทษจำคุกโดยกำหนดจำนวนโทษขั้นต่ำไว้ และเป็นเรื่องศาลมีดุลพินิจในการกำหนดว่าจะลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาเท่าใด โดยกำหนดให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายกรณี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักโทษเข้าสู่กระบวนการราชทัณฑ์แล้ว ราชทัณฑ์มีอำนาจพิจารณาปรับลดจำนวนวันต้องโทษ พักการลงโทษให้แก่นักโทษได้ แม้ว่านักโทษเหล่านั้นจะยังไม่ได้รับโทษจำคุกครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ก็ตามทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขการผ่อนผันโทษของกระบวนการราชทัณฑ์

นโยบายการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทยนั้นเน้นไปที่การคืนคนดีสู่สังคม และการลดจำนวนนักโทษในเรือนจำเพื่อแก้ไขปัญหาความหนาแน่น แออัดของจำนวนนักโทษในเรือนจำ ดังนั้น

⁵ ธาณี วรรณทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 24.

ราชทัณฑ์จึงต้องมีมาตรการผ่อนผันการบังคับโทษ เช่น การลดจำนวนวันต้องโทษ การให้อภัยโทษ และการพักการลงโทษ เพื่อให้สามารถปล่อยตัวนักโทษที่ถูกคุมขังในเรือนจำให้กลับออกมาได้เร็วขึ้น โดยมีคณะกรรมการของกรมราชทัณฑ์ในการพิจารณาว่า ผู้กระทำความผิดควรได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนดหรือไม่ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการที่ใช้บังคับทั่วไปกับความผิดทุกประเภท ไม่ได้มีการจัดกลุ่มแยกแยะประเภทความผิดที่ร้ายแรงและไม่ร้ายแรงออกจากกัน ปรากฏตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52 ดังนั้น ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดมาในประเภทใด การเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันการบังคับโทษก็เป็นไปในทางเดียวกัน ทำให้โทษจำคุกอาจกลายเป็นมาตรการที่ไม่ได้ช่วยแก้ไขฟื้นฟู เยียวยาผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีและสามารถออกมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ เพราะฉะนั้นเราจึงควรที่จะมีการปรับมาตรการบังคับโทษจำคุกให้มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เพื่อให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสามารถยับยั้งการก่ออาชญากรรมในอนาคตได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม

ในการพิจารณาปรับใช้โทษที่จะศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดในประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติใดที่ได้บัญญัติโดยตรงถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเลยว่าควรพิจารณาจากปัจจัยใดบ้าง อาจจะมีบางกรณีที่กำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจ แต่ก็ไม่อาจจะนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในทุกคดีได้ เช่น การกักขังแทนโทษจำคุก การลดโทษเพิ่มโทษ การรอกการลงโทษหรือการรอกการกำหนดโทษ เป็นต้น ดังนั้น การปรับใช้โทษจึงเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจของศาล กล่าวคือ ศาลมีความเป็นอิสระที่จะพิจารณาโทษจำเลยเท่าที่ไม่เกินอัตราโทษและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติการกำหนดโทษจำเลยจะพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้⁶ คือ

(1) บัญชีระดับอัตราโทษ คือ บัญชีอัตราโทษของศาลแต่ละศาลที่ได้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยถือหลักว่าในความผิดฐานเดียวกันความร้ายแรงเท่ากัน ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับโทษเท่าเทียมกัน โดยไม่เกินหรือต่ำกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ การกำหนดโทษไว้เป็นบัญชีเพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินนี้ เรียกว่า บัญชีระวางโทษ (ยี่ตอก) การกำหนดบัญชีระวางโทษนี้ไว้ก็เพื่อให้การลงโทษเป็นมาตรฐานเดียวกัน⁷ ทำให้ศาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้รวดเร็วขึ้น และเป็นการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่สุจริตยุติธรรม ไม่ขึ้นอยู่กับอำเภอใจของผู้พิพากษา

⁶ ปรีชา ข้าเพชร, "ดุลพินิจของศาลในการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ : ศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 46-47.

⁷ สุรัช รัตนอุดม, "ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ," วารสารกฎหมายจุฬา ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2527): 3.

(2) ข้อเท็จจริงที่ได้มาในระหว่างการดำเนินคดี ศาลจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านี้ด้วยเนื่องจากข้อเท็จจริงในคดีแต่ละคดีย่อมมีความแตกต่างกันไป เช่น ลักษณะของการกระทำความผิด ลักษณะของผู้กระทำความผิด โดยข้อเท็จจริงที่นำมาพิจารณา ได้แก่

2.1) พฤติการณ์แห่งคดี สภาพความผิด เวลาและสถานที่ในการกระทำความผิด ในกรณีที่ศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษผู้กระทำความผิดพฤติการณ์แห่งคดีมีความสำคัญเพราะพฤติการณ์แห่งคดีมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

2.2) มูลเหตุในการกระทำความผิด ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิดมาประกอบข้อเท็จจริงอื่น ๆ ในคดีด้วยในการกำหนดโทษ

2.3) ผลกระทบต่อสาธารณชน หากการกระทำความผิดนั้นมีผลกระทบต่อรัฐ หรือสาธารณชนอย่างรุนแรง การกำหนดโทษจะมีแนวโน้มที่หนักกว่าการกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อรัฐ หรือสาธารณชนที่น้อยกว่า

2.4) ลักษณะของผู้กระทำความผิด เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่ศาลนำมาพิจารณากำหนดโทษ ซึ่งได้แก่ บุคลิกลักษณะ ประวัติส่วนตัว ภูมิหลังของจำเลย อายุ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ความชั่วร้ายของผู้กระทำความผิด องค์กรประกอบต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของผู้กระทำความผิดนี้ศาลจะนำมาพิจารณาประกอบการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะตัวของจำเลยแต่ละคน

2.5) การพยายามบรรเทาผลร้ายและชดใช้ค่าเสียหาย เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ศาลจะนำมาพิจารณาประกอบการปรับใช้โทษ เพราะการพยายามบรรเทาผลร้ายนั้นแสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกของผู้กระทำความผิด

2.6) ลักษณะของผู้ถูกทำร้ายหรือผู้เสียหาย ในการพิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลย ศาลจะพิจารณาผู้เสียหายด้วยว่ามีลักษณะใด ได้รับความเสียหายอย่างไรบ้าง ศาลก็จะกำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ต่าง ๆ

(3) รายงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ เริ่มมีบทบาทในการกำหนดโทษของศาลอย่างแท้จริงเมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยนำเอาวิธีการควบคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่มาใช้ ซึ่งแม้ว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56-58 จะได้ให้อำนาจศาลใช้วิธีการคุมประพฤติกับจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษแต่ให้รอลงอาญาก็ตาม แต่ก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่มี

หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้⁸ ดังนั้น เมื่อนำเอาการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่มาใช้ในทางปฏิบัติมากขึ้น การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงได้ปรับสู่แนวความคิดที่แก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมโดยการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้น และนำวิธีการคุมประพฤติโดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ ตามที่พนักงานคุมประพฤติและผู้พิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเห็นสมควร และการให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่กำหนด กำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การที่ศาลจะดำเนินการตามวิธีการเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ศาลจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอ เนื่องจากเฉพาะเพียงบัญชีระดับอัตราโทษ และข้อเท็จจริงที่ศาลได้มาระหว่างดำเนินคดีนั้น ไม่เพียงพอที่ศาลจะนำมาพิจารณาใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ หรือกำหนดมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติของกระบวนการพิจารณาคดีในศาลไทยนั้นศาลไม่ได้ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีด้วยตนเอง แต่ศาลต้องวางตัวเป็นกลางและปล่อยให้เป็นที่ของคู่ความในการต่อสู้คดี

ดังนั้น เพื่อให้การปรับใช้โทษเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ศาลจึงควรที่จะอาศัยอำนาจตาม มาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ประกอบมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงในเรื่องอายุ ประวัติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมของจำเลย สภาพความผิด และเหตุอันควรปรานีของผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับความสามารถของผู้กระทำความผิดว่าจะปรับปรุงแก้ไขหรือฟื้นฟูตนเองได้เพียงพอหรือไม่ ตลอดจนความต้องการของจำเลยเกี่ยวกับวิธีการคุมประพฤติ แล้วรายงานต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา ทั้งนี้ ให้ถือว่ารายงานการสืบเสาะและพินิจ และความเห็นของพนักงานคุมประพฤติไม่ใช่ข้อมูลมัดศาลที่จะต้องถือปฏิบัติตาม ศาลยังคงสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างสมบูรณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีและกำหนดโทษให้เป็นตามสมควรและเหมาะสม

กรณีข้อเท็จจริงใดที่พนักงานคุมประพฤติรายงานต่อศาลเป็นผลร้ายต่อจำเลยและศาลจะนำข้อเท็จจริงนั้นไปประกอบการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ หรือกำหนดมาตรการอื่นใดต่อจำเลยศาลจะต้องแจ้งข้อความหรือข้อเท็จจริงที่เป็นผลร้ายต่อจำเลยนั้นให้จำเลยทราบ ถ้ากรณีที่จำเลยคัดค้านพนักงานคุมประพฤติมีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบก่อน และจำเลยมีสิทธิที่จะนำ

⁸ ปรีชา ขำเพชร, “ดุลพินิจของศาลในการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ : ศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 50-51.

พยานหลักฐานมาสืบหากล้างได้ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความมั่นใจได้ว่า ข้อมูลที่มีอยู่ในรายงานการสืบเสาะ และพินิจนั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ศาลสามารถนำมาพิจารณากำหนดโทษ หรือกำหนดมาตรการใด ๆ ต่อจำเลยได้

เมื่อเราได้ทราบถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ศาลจะนำมาใช้พิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่ ผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมและสมควรตามแต่ละกรณีแล้ว ในลำดับถัดไปผู้เขียนจะได้กล่าวถึง มาตรการบังคับโทษจำคุกตามบทบัญญัติกฎหมายไทยที่ศาลสามารถจะนำมาใช้กำหนดโทษแก่ ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้ พร้อมทั้งอธิบายให้เห็นถึงความไม่รองรับของมาตรการ ต่าง ๆ

3.2 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ต่อสังคม

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเป็นมาตรการที่นำมาใช้คุมขัง ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายมีแนวโน้มว่ากระทำความผิดอาญาร้ายแรงซ้ำอีกหากได้รับการปล่อยตัวออกไป โดยผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะอันตรายนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างจากผู้กระทำความผิดโดยทั่วไป จึงจำเป็นที่จะต้องมีการที่นำมาบังคับใช้เป็นกรณี โดยเฉพาะกรณีที่จะนำมาใช้เป็นมาตรการที่ส่งผลในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อประโยชน์ในการรักษา ความปลอดภัย และป้องกันสังคม

ในประเทศไทย กฎหมายที่เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคล คือ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยในรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ และเมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้พบว่า กฎหมาย ที่บัญญัติรองรับการใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และรองรับการ ป้องกันสังคมให้พ้นจากบุคคลที่เป็นอันตรายนั้นมีปรากฏอยู่หลายฉบับ ซึ่งได้แก่ วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยโดยใช้การกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา การควบคุมและขังตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา การกำหนดเงื่อนไขไม่ให้นำมาตรการผ่อนผันในการบังคับโทษจำคุกมาใช้ตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560

อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติเหล่านี้ยังคงไม่เพียงพอ และไม่ ครอบคลุมในบางกรณี ทำให้ไม่สามารถนำมาตรการดังกล่าวมาใช้คุ้มครองป้องกันสังคมให้พ้นจาก

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำความผิดซ้ำในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีผู้กระทำความผิดทวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกหลังพ้นโทษ

ดังนั้น ในลำดับถัดไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมตามกฎหมายไทย รวมถึงปัญหา ข้อขัดข้องและความไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ในลำดับแรก ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทุกคนโดยทั่วไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จากนั้นผู้เขียนจะกล่าวถึงมาตรการตามกฎหมายไทยที่ตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ทั้งในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมไปถึง พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 และสำหรับหัวข้อสุดท้ายของบทนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงปัญหาของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

3.2.1 หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากที่จะกำหนดเพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่รัฐจะกระทำการอันเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยรัฐจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ ตามกระบวนการที่เรียกว่า Due Process แต่อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิแก่ประชาชนโดยไม่มีกรอบหรือขอบเขตเพื่อควบคุมการใช้สิทธิของประชาชนนั้นก็อาจก่อให้เกิดผลเสีย และปัญหาแก่รัฐได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐต้องเข้ามาแทรกแซงเกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เป็นผลมาจากมาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมของรัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (Crime Control)⁹

การบังคับโทษจำคุกนั้นเป็นมาตรการที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคลเพื่อป้องกันความปลอดภัยของสังคม โดยสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองไว้หมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยดังนั้น

⁹ ธาณี วรรณทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 71.

การบังคับโทษจำคุกจึงต้องกระทำให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ด้วย เพราะหากบทบัญญัติใดของกฎหมายขัด หรือแย้งกับรัฐธรรมนูญย่อมใช้บังคับไม่ได้ ตามมาตรา 5¹⁰

แม้ว่าสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคลจะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แต่ก็มีได้หมายความว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นจะกระทำมิได้เลย เพียงแต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้ถูกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ดังกล่าวข้างต้นนั้น ปรากฏอยู่ในมาตรา 26¹¹ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้กระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยกฎหมายที่จะมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นต้องออกโดยองค์กฤษฎีกาซึ่งถือเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนเท่านั้น¹²

(2) กฎหมายที่ให้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องมีผลเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง หลักเกณฑ์ในข้อนี้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลมิให้องค์กฤษฎีกาใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามอำเภอใจ และมีให้ฝ่ายนิติบัญญัติแทรกแซงการทำงานของฝ่ายปกครองอันเป็นการขัดแย้งกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ โดยการพิจารณาลักษณะของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปนั้น ต้องพิจารณาทั้งปัจจัยในเรื่องเวลา และตัวบุคคลประกอบกัน กล่าวคือ ในแง่เวลา กฎหมายนั้นจะต้องมีผลใช้บังคับตราบเท่าที่ยังไม่มีกฎหมายใหม่มายกเลิก มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับในเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ส่วนในแง่

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 5 บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

¹² บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), หน้า 234.

ของตัวบุคคลต้องพิจารณาว่า กฎหมายนั้นต้องไม่อาจกำหนดจำนวนบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายได้ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายจะมีลักษณะที่เป็นนามธรรม อย่างไรก็ตาม หลักการในเรื่องนี้มีข้อยกเว้น กล่าวคือ ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง องค์กรณีบัญญัติอาจตรากฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะได้ โดยไม่ถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อหลักการห้ามตรากฎหมายใช้บังคับเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งแต่อย่างใด¹³

(3) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ

(4) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลไม่ได้

(5) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องระบุถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้หลักความได้สัดส่วน กล่าวคือ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้น ต้องทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการกระทำดังกล่าวได้โดยส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลน้อยที่สุด และก่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวมมากกว่าผลเสียต่อบุคคลที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิ¹⁴

ผู้กระทำความผิดที่ถูกตัดสินให้ได้รับโทษจำคุกนั้น รัฐธรรมนูญเองก็ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องโทษจำคุกเอาไว้เช่นกันโดยหลักที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษจำคุกที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้นั้น มีดังต่อไปนี้

(1) การรับรองหลักความเท่าเทียมของประชาชนในรัฐ ไม่ว่าจะต้องโทษจำคุกหรือเป็นบุคคลทั่วไป หลักความเสมอภาคกันในกฎหมาย โดยได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 27¹⁵

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 236, 239-241.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 284-285.

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

สำหรับมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม¹⁶

(2) หลักการรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 4¹⁷ โดยเป็นการคุ้มครองรับรองบุคคลในรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงผู้ที่ต้องโทษจำคุกด้วย เพราะฉะนั้นกฎหมายราชทัณฑ์ และการบริหารงานราชทัณฑ์ต้องเป็นไปตามหลักการที่สำคัญในรัฐธรรมนูญ

(3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิต และร่างกาย ตามมาตรา 28¹⁸ เรื่องนี้เป็นบทบัญญัติที่สำคัญกับการบังคับโทษจำคุกเป็นอย่างมาก เนื่องจากบทบาทของงานราชทัณฑ์ โดยเฉพาะการลงโทษจำคุกต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐธรรมนูญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กฎหมายต่าง ๆ แนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เดิมเคยทำมา การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัตินี้จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มิฉะนั้นจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุนี้ เมื่อการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเป็นมาตรการที่ส่งผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคลซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ มาตรการบังคับโทษจำคุกบุคคลที่เป็นอันตรายจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติที่ได้กล่าวไปข้างต้น กล่าวคือ การนำมามาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องมีกฎหมายมารองรับ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในกฎหมายอาญาแล้วปรากฏว่า กฎหมายหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยการคุมขังบุคคลนั้นไว้ในเรือนจำในระยะยาว คือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษจำคุกบุคคลที่เป็นอันตรายตามกฎหมายไทยอย่างเป็นระบบ ผู้เขียนจะกล่าวถึงมาตรการตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นอันดับแรก และจะกล่าวถึงมาตรการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นลำดับต่อไป จากนั้น จึงจะกล่าวถึงมาตรการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาโดยตรงเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษจำคุกภายใต้กระบวนการบริหารงานโดยราชทัณฑ์

¹⁶ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก, หน้า 80.

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้”

3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่มีเนื้อหารองรับการใช้อำนาจของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงมาตรการบังคับที่ส่งผลในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยมาตรการบังคับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ โทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ที่กำหนดไว้ 5 ประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 อันได้แก่ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คুমตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง¹⁹ โดยมาตรการบังคับที่ส่งผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่สามารถนำมาใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้นั้นอาจได้แก่ โทษจำคุกและกักขัง และวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องการกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด และการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีปรากฏในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องที่จะสามารถนำมาใช้บังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตรายได้นั้น ได้แก่ กรณีเพิ่มโทษแก่ผู้ที่ได้รับโทษจำคุกไปแล้ว และมากระทำความผิดใด ๆ ซ้ำอีก ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสามตามมาตรา 92²⁰ และกรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง ตามมาตรา 93 โดยประมวลกฎหมายอาญาถือเป็นหลักว่าผู้ที่ถูกลงโทษจำคุกไปแล้ว และยังมากระทำความผิดซ้ำอีกในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลจะต้องเพิ่มโทษในความผิดครั้งหลังแก่ผู้กระทำความผิด เพราะการที่บุคคลนั้นมากระทำความผิดขึ้นอีกแสดงว่าบุคคลนั้นไม่เข็ดหลาบ กฎหมายจึงให้อำนาจศาลในการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ เพื่อให้ศาลมีดุลพินิจลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด และเพื่อให้ตัวผู้กระทำความผิดเองรู้สำนึกว่า การกระทำความผิดซ้ำจะต้องถูกเพิ่มโทษ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุกมาแล้วไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก²¹ ซึ่งผู้กระทำความผิดที่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกนั้นก็มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

หลักในการเพิ่มโทษหนึ่งในสามตามมาตรา 92 ประการแรก คือบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีแรกให้ลงโทษจำคุก กล่าวคือ ผู้นั้นต้องได้รับโทษจำคุกจริง ไม่ใช่รอการกำหนดโทษหรือ

¹⁹ อุทิศ แสนโกติก, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525), หน้า 276.

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ตีภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ตีหากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

²¹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 215.

รอกการลงโทษ ประการถัดมา คือ กระทำความผิดใด ๆ ขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่ คือในช่วงระยะเวลาก่อนล่วงเลยการลงโทษตามมาตรา 98 หรือภายใน 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษ โดยที่การกระทำความผิดในครั้งหลังนี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นความผิดเดียวกันกับความผิดครั้งแรก หลักประการสุดท้ายคือ ศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก แม้คำพิพากษากครั้งหลังจะพิพากษาเกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันพ้นโทษในคดีก่อนก็เพิ่มโทษตามมาตรา 92 ได้ เพราะถือหลักการกระทำความผิดครั้งหลังจะต้องเกิดขึ้นภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษในคดีก่อนเท่านั้น ศาลในคดีหลังจะพิพากษาเมื่อใดไม่ใช่เรื่องสำคัญ²²

สำหรับกรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง ตามมาตรา 93 นั้น ต้องเป็นกรณีที่ บุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในบทบัญญัตินี้ ซ้ำข้อเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่ หรือภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน และศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก²³

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 92 และมาตรา 93 จะเห็นได้ว่า มาตรการการเพิ่มโทษไม่ว่าจะเป็นกรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสาม หรือเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งก็ดี สามารถนำมาใช้ได้ในการกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำเท่านั้น จึงยังไม่ครอบคลุมหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมนั้น แม้เป็นการกระทำความผิดในครั้งแรกก็อาจส่งผลกระทบต่อเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมที่สมควรจะต้องมีมาตรการบังคับโทษกรณีเฉพาะมาใช้บังคับตั้งแต่ในการกระทำความผิดครั้งแรกแล้ว เนื่องด้วยการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้เหมือนกับผู้กระทำความผิดธรรมดาทั่วไปอาจก่อให้เกิดผลร้ายต่อสังคมส่วนรวมมากกว่าผลดี ด้วยเหตุนี้จึงควรมีมาตรการที่จะนำมาใช้บังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายโดยเฉพาะ เพราะเพียงมาตรการเพิ่มโทษนั้นจะเห็นได้ว่ายังไม่ครอบคลุมเพียงพอ และเมื่อผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไม่ได้รับมาตรการใด ๆ ที่เป็นการควบคุมตัวไว้นานพอที่จะทำให้แน่ใจได้ว่าได้รับการแก้ไขฟื้นฟูจนไม่มีลักษณะของความเป็นอันตรายแล้วก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้เมื่อพ้นโทษออกมาตามกระบวนการผ่อนผันโทษที่ใช้กับผู้กระทำความผิดธรรมดาทั่วไปในลักษณะเดียวกัน สังคมก็จะเกิดความไม่ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มสูงในการหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

²² เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง, 2551), หน้า 933-938.

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 940.

นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญายังมีมาตรการบังคับที่สอดคล้องกับแนวคิดของการคุมขังผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายปรากฏอยู่อีกใน มาตรา 40²⁴ และมาตรา 41²⁵ ได้แก่ การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการกักกันมาบังคับใช้ ในกรณีผู้กระทำความผิดนั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย

ผู้กระทำความผิดติดนิสัย คือ ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมอันเนื่องมาจากบุคคลประเภทนี้มีความคุ้นเคยกับการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งความคุ้นเคยกับการกระทำความผิดนั้นส่วนมากเกิดขึ้นจากการที่ประกอบอาชญากรรมตั้งแต่อายุยังน้อย โดยกฎหมายให้อำนาจศาลในการพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยที่จะนำวิธีการกักกันมาใช้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหาศาลจะดำเนินการได้ต่อเมื่อมีการฟ้องเข้ามา และในส่วนของ การกักกันนี้อำนาจฟ้องเป็นของพนักงานอัยการเท่านั้น โดยอาจฟ้องรวมมาในการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40 บัญญัติว่า “กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อติดนิสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ”

²⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้คือ

- (1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึง มาตรา 216
- (2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224
- (3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246
- (4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286
- (5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294
- (6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299
- (7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320
- (8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษ แล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะ พิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็น ความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรา 26”

เกิดอำนาจฟ้องขอกักกัน หรือฟ้องภายหลังก็ได้ ดังนั้นในเบื้องต้นพนักงานอัยการจะเป็นผู้ลงความเห็นก่อนว่าผู้กระทำความผิดในกรณีใดเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้²⁶

ในขณะที่เมื่อพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ยังใช้บังคับอยู่นั้น การกักกันเป็นโทษอย่างหนึ่ง แต่เมื่อได้มีการประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายอาญา การกักกันก็ไม่ใช่โทษอีกต่อไป แต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่ง โดยการกักกันนั้นมีความมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อป้องกันให้สังคมปลอดภัยจากการที่ผู้นั้นจะกระทำความผิดอีกในอนาคต ส่วนความมุ่งหมายที่จะตัดสินัยและเพื่อฝึกอาชีพนั้นเป็นความมุ่งหมายข้างเคียงหรือเป็นเพียงผลพลอยได้²⁷

บทบัญญัติมาตรา 41 ได้วางหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการพิจารณาการเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้ที่ศาลสามารถพิพากษาให้กักกันได้ไว้ 3 ประการ²⁸ คือ

(1) เคยเป็นผู้ถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้งในความผิดดังกล่าว

(2) เป็นผู้ได้กระทำความผิดในความผิดดังกล่าวอีกภายใน 10 ปี นับแต่วันพ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษ จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

(3) ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำในขณะอายุยังไม่เกิน 17 ปี ไม่นำมาพิจารณา

มาตรการกักกันนั้นจากที่ได้กล่าวไปแล้วว่าเป็นมาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดคดีนี้ กล่าวคือ กระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง แม้ว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายไว้ได้ในบางกรณีแต่ก็เป็นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดภายหลังจากที่บุคคลดังกล่าวได้รับโทษจำคุกครบถ้วนแล้ว โดยศาลจะพิจารณาความเป็นอันตรายของบุคคลที่ศาลจะสั่งกักกันตามกฎหมายจากการที่ผู้นั้นเคยกระทำความผิดมาแล้วหลายครั้ง โดยไม่ได้ให้ความสำคัญแก่กรณีที่ผู้นั้นเป็นบุคคลอันตรายแต่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก และการพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายภายใต้มาตรการกักกันนั้นก็เป็นการศึกษาโดยอาศัยพยานหลักฐานที่สามารถหาได้และปรากฏชัดเจนในขณะที่ยังฟ้องคดี เช่น ประวัติการกระทำความผิดของจำเลยในครั้งก่อน หรือคำพิพากษาของศาลที่ลงโทษจำเลยในคดีก่อน ดังนั้น หากภายหลังการพิจารณาคดีของศาลได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้ต้องโทษเพิ่งจะมาแสดงลักษณะของความเป็นอันตราย และมีแนวโน้มว่าจะ

²⁶ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 490.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 488.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 491.

กระทำความผิดซ้ำอีก ศาลก็จะไม่สามารถนำมาตรการกักกันนี้มาใช้ได้เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดระยะเวลาฟ้องขอให้กักกันไว้อย่างจำกัด

เมื่อการสั่งใช้มาตรการกักกันเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะที่จะมีดุลพินิจในการพิจารณาความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิด เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ก่อนใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องกักกันต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วนหรือหลักความจำเป็นโดยพิจารณาก่อนว่าไม่มีมาตรการอื่นที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ถูกบังคับใช้มาตรการน้อยกว่าและสามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุดังกล่าวได้ในการป้องกันสังคมได้แล้ว จึงค่อยสั่งใช้มาตรการดังกล่าว อีกทั้งเมื่อมีบทบัญญัติในเรื่องกักกันยังไม่ได้กำหนดกรอบหรือข้อจำกัดในการใช้ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกบังคับใช้มาตรการให้ถูกระทบกระเทือนเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประโยชน์ของส่วนรวมและผลกระทบต่อบุคคลที่จะถูกบังคับใช้มาตรการดังกล่าว ดังนั้น การมีคำสั่งให้กักกันผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงสูงที่ว่าผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอันตรายจะถูกควบคุมตัวไว้ และผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจะถูกปล่อยตัวออกไป อันจะส่งผลทำให้มาตรการกักกันกลายเป็นมาตรการที่ไม่สามารถใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากปัญหาความไม่เหมาะสมข้างต้นแล้วยังมีปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การไม่มีบทบัญญัติเรื่องการทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลเป็นระยะเพื่อเป็นหลักประกันว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดจะเป็นไปเท่าที่จำเป็น ตรวจจับที่ผู้กระทำความผิดนั้นยังมีสภาพความเป็นอันตรายอยู่เท่านั้น ทำให้อาจเกิดกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสังคมแล้วแต่ยังคงถูกควบคุมตัวต่อไป ทำให้สิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดถูกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น ส่งผลให้การใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อป้องกันสังคมไม่สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของมาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ต้องคำนึงถึงผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ถูกบังคับใช้มาตรการด้วย เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง มิใช่คำนึงถึงแต่การมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของสังคมส่วนรวมให้ปลอดภัยจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว

มาตรการบังคับที่เกี่ยวข้องอีกประการที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ การที่ศาลอาจมีคำสั่งห้ามเข้าในเขตกำหนด ตามมาตรา 44²⁹ และมาตรา 45³⁰ โดยมาตรการห้ามเข้าเขต

²⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 44 บัญญัติว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนด คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา”

กำหนดนี้เป็นเรื่องที่ศาลเห็นได้เองโดยไม่ต้องมีคำขอผู้ใด ความผิดที่ฟ้องและที่จะเป็นพื้นฐานของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทนี้โดยหลักจะต้องเป็นความผิดที่เป็นการก่ออันตรายต่อประชาชน หากเป็นเรื่องที่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล ก็จะต้องเป็นการกระทบต่อเรื่องที่สำคัญต่อความมั่นคงแห่งชีวิตมนุษย์ กล่าวคือ ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ และสิทธิเด็ดขาดอย่างอื่น³¹

นอกจากนี้ ในกรณีของการกักกัน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 มาตรา 12 ได้บัญญัติเรื่องการพักการกักกันเพิ่มเติมไว้ว่า หากผู้ถูกกักกันแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ หลังจากที่ได้รับการกักกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกำหนดการกักกันตามหมายศาล บุคคลนั้นอาจได้รับการพักการกักกันตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง³²

3.2.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งอำนาจของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังกล่าวนั้น รวมถึงการใช้อำนาจในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี³³ ดังเช่น การจับ การค้น การควบคุมตัว หรือการคุมขังผู้กระทำความผิดในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา เพื่อป้องกันอันตรายจากอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

³⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัย ของประชาชน ไม่ว่าจะมีความผิดหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี”

³¹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 495.

³² “พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510,” ราชกิจจานุเบกษา 84 (29 ธันวาคม 2510): 11.

³³ ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556), หน้า 237.

ในส่วนของหลักเกณฑ์การคุมขัง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57³⁴ มาตรา 59/1³⁵ มาตรา 66³⁶ มาตรา 71³⁷ มาตรา 87³⁸ ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระทำการที่ส่งผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดได้ โดยกำหนดเงื่อนไขในการคุมขังบุคคลนั้นจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่ง

³⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา 78 มาตรา 79 มาตรา 80 มาตรา 92 และมาตรา 94 แห่งประมวลกฎหมายนี้ จะจับ ชัง จำคุก หรือค้นในที่รโหฐานหาตัวคนหรือสิ่งของต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลสำหรับกรานั้น

บุคคลซึ่งต้องชังหรือจำคุกตามหมายศาล จะปล่อยไปได้ก็เมื่อมีหมายปล่อยของศาล”

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 59/1 บัญญัติว่า “ก่อนออกหมาย จะต้องปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่ามีเหตุที่จะออกหมายตามมาตรา 66 มาตรา 69 หรือมาตรา 71

คำสั่งศาลให้ออกหมายหรือยกคำร้อง จะต้องระบุเหตุผลของคำสั่งนั้นด้วย

หลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอ การพิจารณา รวมทั้งการออกคำสั่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา”

³⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 บัญญัติว่า “เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีหรือ

(2) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี”

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 บัญญัติว่า “เมื่อได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาแล้ว ในระหว่างไต่สวนสอบสวนได้ส่วนมูลฟ้องหรือพิจารณา ศาลจะออกหมายซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ตามมาตรา 87 หรือมาตรา 88 ก็ได้และให้นำบทบัญญัติในมาตรา 66 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมายซึ่งจะใช้ได้อยู่จนกว่าศาลจะได้เพิกถอน โดยออกหมายปล่อยหรือออกหมายจำคุกแทน...”

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีความผิดโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การ และที่จรรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลง มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีตามวรรคหกเมื่อศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล”

คดีและไม่เกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีคำสั่งหรือหมายศาลรองรับ ซึ่งการที่ศาลจะออกหมายต้องเป็นกรณีที่ปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลดังกล่าวน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือบุคคลนั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุร้ายประการอื่น

สำหรับพยานหลักฐานที่ศาลนำมาพิจารณาประกอบในการออกคำสั่งหรือหมายตามความในมาตราดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นชัดเจนจนปราศจากข้อสงสัยอย่างในกรณีการลงโทษหรือการไต่สวนมูลฟ้อง เนื่องจากเหตุแห่งการคุมขังตัวบุคคลในกรณีนี้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือเหตุร้ายแรงอย่างอื่นมิให้เกิดขึ้นเท่านั้น มิได้ส่งผลให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างกรณีการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

จากบทบัญญัติข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การคุมขังถือเป็นมาตรการหนึ่งที่น่ามาใช้บังคับแก่บุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตราย โดยเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าหากไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นไว้ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นได้ ซึ่งถือเป็นการควบคุมตัวบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดของมาตรการบังคับโทษจำคุกบุคคลที่เป็นอันตรายที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 2

อย่างไรก็ดีประเทศไทยได้มีการกำหนดให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการบังคับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดครั้งแรกปรากฏในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2550 โดยได้เพิ่มเติม มาตรา 89/2 กล่าวคือ กำหนดให้ศาลเข้ามามีอำนาจกำหนดการจำคุกผู้กระทำความผิดนอกเรือนจำ หรือกำหนดให้จำคุกนักโทษเฉพาะวันที่กำหนด หรือกำหนดให้จำคุกด้วยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตผู้นั้น ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้กับการบังคับโทษจำคุก คือ การใช้เครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) โดยศาลสามารถสั่งให้ใช้มาตรการดังกล่าวนี้ได้ตาม ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะปรับใช้โทษอย่างไรนั้นให้ศาลพิจารณาถึงความผิด ความประพฤติ สวัสดิภาพของนักโทษ ตลอดจนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมประกอบด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งในประการดังกล่าวนี้ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มมีการนำหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนมาใช้มากขึ้น

3.2.4 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่หลักเกณฑ์และมาตรการในการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้ต้องโทษจำคุกในระหว่างที่ได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ โดยการปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และสิทธิประโยชน์ที่

2291481780

CD IThesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ผู้กระทำความผิดพึงได้รับด้วย กระบวนการในส่วนราชทัณฑ์จะเริ่มต้นขึ้นภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว และหลังจากนั้นผู้กระทำความผิดก็จะมีสถานะเป็น นักโทษ และถูกนำตัวส่งเข้าสู่กระบวนการราชทัณฑ์ ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ซึ่งมีบทบาทในการบังคับโทษจำคุกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้โดยในการคุมขังนักโทษนั้นตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด การลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ พ.ศ.2559 กำหนดให้มีการแบ่งชั้นนักโทษ ออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้

- (1) ชั้นเยี่ยม
- (2) ชั้นดีมาก
- (3) ชั้นดี
- (4) ชั้นกลาง
- (5) ชั้นเลว
- (6) ชั้นเลวมาก

ชั้นของนักโทษเด็ดขาดนี้มีประโยชน์ในด้านที่เป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ เช่น การได้รับพระราชทานอภัยโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก การออกไปทำงานนอกเรือนจำ การพักการลงโทษ³⁹ โดยการเลื่อนชั้นปกติจะมีปีละ 2 ครั้ง คือเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคม⁴⁰ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักโทษเด็ดขาดมีแรงจูงใจในการประพฤติตัวให้ดีขึ้น ทำตัวเป็นประโยชน์แก่เรือนจำ โดยนักโทษที่เข้ามาใหม่จะถูกจัดให้อยู่ในระดับ “ชั้นกลาง” ก่อนเป็นเวลา 6 เดือน เว้นแต่ในกรณีที่ เป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ เช่น กระทำความผิดซ้ำตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ 93 หรือพระราชบัญญัติยาเสพติดฯ มาตรา 97 ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ถ้าเข้ามาในเรือนจำจะไม่ถือว่าไม่ใช่คดีแรก ชั้นที่จะถูกจัดให้อยู่ คือ “ชั้นเลว” และหากกระทำความผิดซ้ำเกิน 3 ครั้ง จะถูกจัดอยู่ใน “ชั้นเลวมาก”⁴¹ หลังจากผ่านระยะเวลา 6 เดือนก็จะมีพิจารณาจัดลำดับชั้น

³⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 325.

⁴⁰ กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 ข้อ 81

⁴¹ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด การลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ พ.ศ.2559 ข้อที่ 44

อีกครั้ง นักโทษที่ประพฤติตัวดีเยี่ยมได้รับการเลื่อนชั้นที่สูงขึ้น แต่ถ้าหากประพฤติตัวไม่ดีก็จะถูกลดชั้น⁴²

ในกรณีที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยก็จะถูกลดชั้น ซึ่งอาจถูกลดชั้น 1 ชั้น ตามกฎกระทรวงข้อ 108 ได้แก่ ความผิดฐานพยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา ความผิดฐานกระทำความผิดต่อคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งต่ำกว่าพัสติลมา เป็นต้น หรือลดมากกว่า 1 ชั้นตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมฯ ข้อ 39 ผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยตามที่กำหนดไว้จะถูกลดชั้นครั้งละหลายชั้นในการกระทำผิดครั้งเดียว ซึ่งสามารถถูกลดชั้นลงครั้งเดียว 5 ชั้นหากเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม หรือลดชั้นครั้งเดียว 4 ชั้น หากเป็นผู้ต้องขังชั้นดีมาก และผู้ต้องขังชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลว ก็จะถูกลดชั้นลง 3 ชั้น 2 ชั้น 1 ชั้นตามลำดับ ส่วนชั้นเลวมากซึ่งเป็นชั้นที่ไม่อาจถูกลดชั้นอีกก็จะไม่ถูกลดชั้นลงเลย และผู้ต้องขังแต่ละชั้นจะเสียประโยชน์จากการลดชั้นไม่เท่ากัน ผู้ต้องขังที่ถูกลดชั้นหลายชั้นเสียผลประโยชน์มากที่สุด และเมื่อกระทำผิดวินัยถูกลดชั้นแล้วก็จะได้กลับคืนชั้นอีกครั้งหนึ่งทุกรอบสิ้นเดือนมิถุนายน และสิ้นเดือนธันวาคม แต่ในการกลับคืนชั้น ข้อ 26(4) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมฯ กำหนดให้กลับคืนชั้นในเวลาที่เหมาะสมโดยไม่ได้คำนึงว่าผู้ต้องขังคนนั้นถูกลดชั้นมากหรือน้อย

ในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ถ้านักโทษเด็ดขาดได้กระทำผิดวินัยให้เพิ่มกำหนดระยะเวลาในการเลื่อนชั้นเป็นระยะเวลาหนึ่งปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดให้เลื่อนชั้นแก่นักโทษทางวินัยที่ลดชั้นทุกประเภท โดยไม่ได้คำนึงว่าจะถูกลดชั้นกี่ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นจะมีผลประโยชน์ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ข้อ 26 ก็ไม่ได้แยกระยะเวลาไว้ว่าหากถูกลงโทษทางวินัยลดชั้นจำนวนกี่ชั้นต้องเลื่อนชั้นให้ในระยะเวลาเท่าใด ทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจะถูกลงโทษลดชั้นไม่เท่ากัน จึงเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ปรับการให้ประโยชน์หรือตัดสิทธิประโยชน์ของนักโทษให้มีความเหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน ดังนั้น ไม่ว่าจะนักโทษจะมีลักษณะอย่างไร มีความเป็นอันตรายร้ายแรงมากน้อยต่างกัน แต่ก็จะได้รับมาตรการเหล่านี้อย่างเท่ากัน เมื่อไม่ได้มีการแยกพิจารณาลักษณะของนักโทษเป็นรายบุคคล จึงอาจทำให้นักโทษที่มีลักษณะเป็นอันตรายไม่ได้รับการลงโทษอย่างจริงจังและสมบูรณ์ที่จะสามารถเป็นการลดโอกาสไม่ให้เขากลับมากระทำความผิดอีกเมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว อันจะส่งผลให้เมื่อนักโทษในลักษณะนี้ถูกปล่อยตัวออกไปก็จะไปก่ออาชญากรรมอีกทำให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัย

เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52⁴³ จะเห็นว่า มีปรากฏเรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็น

⁴² กมลทิพย์ สงวนเขียว, "ปัญหากฎหมายในการลงโทษผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัย" (สารนิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2559), หน้า 75.

⁴³ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52 “นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหัส ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

อันตรายต่อสังคม กล่าวคือ การกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดที่ถูกตัดสินให้ได้รับโทษจำคุก จะต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เสียก่อน จึงจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพักการลงโทษ และลดจำนวนวันต้องโทษได้ โดยจะมีคณะกรรมการพักการลงโทษทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการพักการลงโทษ

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรา 52 ของ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 จะได้กำหนดเงื่อนไขในการลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของผู้ต้องขังในเรือนจำไว้แล้ว ว่าต้องได้รับการจำคุกมาเป็นระยะเวลาช่วงหนึ่งก่อนผู้ต้องขังจึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ลดวันต้องโทษ พักการลงโทษ และสามารถได้รับการปล่อยตัวออกไปก่อนกำหนดตามคำพิพากษาได้ แต่การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวเป็นกรณีที่น่ามาใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคนเหมือนกัน ไม่ได้มีการแบ่งแยกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้กระทำความผิดแต่ละคนว่ามีความเป็นอันตรายหรือไม่อันตรายแตกต่างกันอย่างไร ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงไม่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหากรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลอันตรายต่อสังคม เนื่องจากเมื่อผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ภายในระยะเวลาเพียงไม่นานผู้กระทำความผิดในลักษณะเหล่านี้ก็จะถูกปล่อยตัวออกมา โดยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมอย่างเต็มที่ให้กลับตัวเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบกับเมื่อถูกปล่อยตัวออกมาในเวลาไม่นานผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก็ยังคงที่จะมีผลกำลังมากพอ และมีช่องทางในการที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ทำให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัย ดังจะแสดงให้เห็นได้จากอัตราการกลับมาก่อทำความผิดซ้ำที่รวบรวมโดยกรมราชทัณฑ์

นอกจากเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาตามมาตรา 52 แล้ว ยังปรากฏหลักเกณฑ์การลงโทษผู้ต้องขังที่อาจมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายอีกประการ กล่าวคือ กรณีการกำหนดบทลงโทษผู้ต้องขังที่ได้กระทำความผิดวินัย

(5) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสาม ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(7) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของ กำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษ จำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลา ที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพัก การลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ”

ตามมาตรา 69⁴⁴ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 โดยจะเป็นการตัดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในกระบวนการราชทัณฑ์ ซึ่งรวมถึงการลดจำนวนวันต้องโทษลงด้วยก็จะทำให้ผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยไม่ถูกปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนดเร็วเกินไป

เมื่อพิจารณามาตรา 69 จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังที่มีความประพฤติที่ไม่ดีกระทำการที่ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย อันได้แก่ การหลบหนีจากการควบคุมตัวและได้ตัวคืนมา การประพฤติผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ ก็จะถูกตัดสิทธิประโยชน์ในเรือนจำ ซึ่งกฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานราชทัณฑ์โดยเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาได้ หากเห็นว่านักโทษคนหนึ่งคนใดมีความประพฤติในเรือนจำที่ไม่ดีก็อาจสามารถใช้ดุลพินิจตัดสิทธิประโยชน์บางอย่างของนักโทษคนนั้น แต่อย่างไรก็ตาม การพิจารณาลงโทษตัดสิทธิประโยชน์เหล่านี้ได้ต้องเป็นกรณีที่นักโทษนั้นกระทำความผิดซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้ต้องขังนั้นอยู่ในเรือนจำ ไม่ได้เป็นการพิจารณาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้นมาตั้งแต่แรกว่ามีลักษณะเป็นบุคคลอันตรายหรือไม่ ดังนั้น หากผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่มีลักษณะอันตราย แต่เมื่อต้องโทษมาอยู่ในเรือนจำไม่ได้ประพฤติตัว หรือกระทำการที่เป็นกรณีจะเข้าข่ายของการกระทำผิดวินัย ในกรณีแบบนี้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ก็จะไม่สามารถลงโทษตัดสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 69 นี้ได้

การลงโทษกรณีกระทำผิดวินัยตามมาตรา 69 เป็นการพิจารณาพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่กระทำขณะอยู่ในเรือนจำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเรื่องภายหลังจากการกระทำความผิดที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ต้องขังนั้นถูกตัดสินให้ได้รับโทษมาแล้วการกระทำที่เกิดขึ้นในเรือนจำจึงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ห่างไกลจากขณะที่ผู้ต้องขังกระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดที่ถูกตัดสินให้จำคุกเมื่อเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้วก็อาจจะเสแสร้งประพฤติตัวเป็นคนดีเพื่อให้ตนได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จนได้รับ

⁴⁴ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 69 เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย จะถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใด ดังต่อไปนี้

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา
- (3) ลดชั้น
- (4) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นแต่เป็นกรณี การติดต่อกับนายความตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์
- (5) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง
- (6) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน
- (7) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดังระบุไว้ในวรรคหนึ่ง การดำเนินการพิจารณาลงโทษ การลงโทษ การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ และการอุทธรณ์ รวมทั้งผู้มีอำนาจ ในการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การปล่อยตัวออกมาตามกลไกในกระบวนการราชทัณฑ์ภายในระยะเวลาไม่นาน และกลับไปกระทำ ความผิดซ้ำอีก โดยในการกระทำความผิดซ้ำในครั้งหลังนี้อีก อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลาย ประการทั้งในด้านที่เกิดความยากลำบากแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมา ลงโทษ เนื่องจากผู้กระทำความผิดมีความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดได้อย่างแนบเนียนมากขึ้น และรู้ช่องทางการหลบหลีก

อย่างไรก็ดีสิ่งที่ควรให้ความสนใจในเรื่องการกระทำผิดวินัยอีกประการหนึ่ง คือ การ กระทำผิดวินัยที่จะนำมาใช้ลงโทษผู้ต้องขังนั้น เป็นการนำมาใช้พิจารณาการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้ ต้องขังทุกคนเป็นการทั่วไปไม่ได้เป็นกรณีที่กำหนดการกระทำที่มีลักษณะอันตรายอันจะนำไปปรับใช้ กับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม ทำให้เรื่องการกระทำผิดวินัยนั้นไม่อาจ นำมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้ในทุกกรณีเพราะผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยอาจไม่ได้ เป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายก็ได้ และในทางกลับกัน ผู้ต้องขังที่ไม่ได้กระทำผิดวินัยแท้จริงแล้ว อาจเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม มาตราการตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้จึงยังไม่ ครอบคลุมสำหรับนำไปใช้บังคับกับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

3.2.5 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559

พระราชบัญญัติคุมประพฤติฉบับนี้มีขึ้นเนื่องด้วยเห็นว่างานด้านการคุมประพฤติมี ความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมอันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและความสงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม โดยภารกิจงานด้านคุมประพฤตินี้จะมีความเกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและการลดวันต้องโทษจำคุก รวมถึงการตรวจพิสูจน์และการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การจัดทำมีการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การ ดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การให้การสงเคราะห์ การให้หน่วยงานของรัฐและ ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การคุมประพฤติ คือ การสืบเสาะและพินิจ และการคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความ ประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามคำสั่งหรือหนังสือแจ้งของศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มี อำนาจ รวมทั้งการใช้มาตรการแก่ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มาตรา 30 ได้ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพ ความผิด การรู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น เหตุอันสมควรปรานี และเรื่องอื่นใดที่ เกี่ยวกับจำเลย แล้วทำรายงานและความเห็นให้ศาลเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาหรือเพื่อ ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษได้” เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำตามตัวบทของมาตรานี้จะเห็นได้ว่า

ศาลสามารถสั่งสืบเสาะและพินิจได้ในทุกกรณีโดยไม่จำเป็นต้องเป็นคดีที่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดหุโทษดังเช่นกฎหมายเดิม (พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2522 มาตรา 11) และแม้เป็นคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธและต้องสืบพยาน ศาลก็สามารถสั่งสืบเสาะและพินิจได้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษอันเป็นข้อความที่เพิ่มขึ้นใหม่⁴⁵ มาตรา 30 นี้จึงเป็นให้อำนาจศาลในการสั่งสืบเสาะและพินิจที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม

เมื่อพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 ได้ให้อำนาจดังกล่าวแก่ศาลแล้ว ดังนั้นศาลจึงอาจใช้อำนาจตามกฎหมายนี้สั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในหลาย ๆ ด้านที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและนำข้อมูลที่ได้ มาปรับใช้โดยพิจารณาประกอบกับเหตุปัจจัยในการกระทำความผิดในแต่ละคดี แล้วจึงใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคน เนื่องจากข้อมูลที่เจ้าพนักงานคุมประพฤติไปสืบเสาะมานี้เป็นข้อมูลเฉพาะตัวของจำเลยแต่ละคนซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไป อันจะนำไปสู่การกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป มาตรการตามกฎหมายไทยที่รองรับการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตราย และรองรับการป้องกันคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากบุคคลที่เป็นอันตรายนั้นมีหลายมาตรการ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโทษกรณีผู้ขึ้นกระทำความผิดซ้ำ และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดติดนินสัยโดยใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ การกักกันหลังจากที่ได้รับโทษจำคุกครบถ้วนแล้วไว้ภายในเขตที่กำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด ดัดนินสัย และฝึกหัดอาชีพ หรือวิธีการห้ามเข้าเขตกำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา และการควบคุมและขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหากระทำความผิดก่อเหตุร้ายขึ้นในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาของศาล อันจะส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและการทำงานของกระบวนการยุติธรรมในการแสวงหาพยานหลักฐานและการพิสูจน์ความผิดของผู้ขึ้น การกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ และการฟื้นฟูไปตามกลไกของกระบวนการราชทัณฑ์

⁴⁵ สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, “สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559,” เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2562, http://www.jla.coj.go.th/doc/data/jla/jla_1501139112.pdf

มาตรการที่ปรากฏตามกฎหมายไทยต่าง ๆ เหล่านี้ จึงยังไม่เพียงพอและไม่สามารถคุ้มครองป้องกันสังคมให้พ้นจากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีผู้กระทำความผิดนั้นเป็นบุคคลอันตรายที่มีแนวโน้มสูงว่า เมื่อได้รับการปล่อยตัวจะหวนกลับมากระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดอำนาจให้ศาลสามารถสั่งให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวจำเลยมาได้ ดังนั้น อำนาจตามกฎหมายนี้จึงอาจจะเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่สามารถทำให้ศาลได้มาซึ่งข้อมูลในการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม สำหรับรายละเอียดของปัญหาและข้อขัดข้องของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายไทยนั้น ผู้เขียนจะนำไปกล่าวถึงอีกครั้งในบทที่ 5

ดังนั้น ในบทต่อไป ผู้เขียนจะศึกษาถึงมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายต่างประเทศว่ามีแนวคิด หลักเกณฑ์ และขอบเขตเงื่อนไขการบังคับใช้อย่างไร เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้แก้ปัญหามาตรการบังคับโทษจำคุกที่จะนำมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมในประเทศไทยต่อไป

2291481780

บทที่ 4

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

ในกฎหมายต่างประเทศ

ในหลายประเทศทั่วโลกได้เห็นถึงความสำคัญของการที่จะต้องมีมาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคมโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ มีการใช้วิธีการเพิ่มโทษฐานไม่เชื่อฟังในคำพิพากษาให้ลงโทษโดยการคุมขังผู้กระทำความผิดร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคมไว้มีกำหนดเป็นระยะเวลานาน และใช้วิธีควบคุมอย่างเคร่งครัดเป็นพิเศษกว่านักโทษอื่น ๆ และใช้ระบบพักการลงโทษ (Parole) ประกอบกัน¹

แนวคิดการกำหนดความผิดและการกำหนดโทษในระบบคอมมอนลอว์ สำหรับประเทศอังกฤษมีพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ เสมอภาค เป็นธรรมและยุติธรรม หลักความเสมอภาค กล่าวคือ การกำหนดโทษที่มีลักษณะการกระทำความผิดแบบเดียวกันต้องมีความเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งได้กำหนดไว้ใน Criminal Justice Act ปี ค.ศ.1991 แต่อย่างไรก็ตามมีแนวคิดในแง่ที่ว่าผู้กระทำความผิดบางประเภทอาจได้รับโทษที่มีลักษณะแตกต่างจากผู้กระทำความผิดทั่วไปได้ แม้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน เช่น ผู้กระทำความผิดที่มีจิตผิดปกติ หรือในความผิดบางลักษณะที่กระทำต่อผู้หญิง เด็ก หรือคนพิการ โดยผู้กระทำอาจได้รับโทษสูงขึ้นกว่าการกระทำต่อบุคคลทั่วไปได้ ดังที่มีปรากฏอยู่ใน Criminal Justice Act ปี ค.ศ. 2003

อย่างไรก็ดีการกำหนดบทลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด (proportionate) มีความสม่ำเสมอ (consistent) มีความเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ (improper discrimination) สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน มีความโปร่งใส หรือสามารถตรวจสอบได้ โดยการลงโทษที่ยุติธรรมพิจารณาจากความเป็นธรรมของทุกกลุ่มสังคม ทั้งในด้านของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวม การลงโทษจะยุติธรรมหรือไม่อาจพิจารณาจากพื้นฐานของหลักการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (retributivism) ซึ่งพิจารณาการลงโทษที่เป็นธรรมโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เป็นธรรมในการที่ผู้หนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม

การลงโทษตามหลักการแก้แค้นทดแทนนั้นจะมีแนวคิดพื้นฐานที่แตกต่างจากแนวคิดการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) ซึ่งมีแนวคิดในการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม

¹ ณรงค์ บัณญัติ, รายงานการศึกษาราชบัณฑิตยประเทศต่างๆในทวีปยุโรป และอเมริกา, กรมราชบัณฑิตย กระทรวงมหาดไทย, พฤศจิกายน 2509, หน้า 5

จากการกระทำความผิดโดยใช้แนวทางการข่มขู่ยับยั้ง (deterrence) หรือแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) หรือตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (incapacitation) โดยเป็นกรณีที่มีมองว่า หากนำมาตรการทางสังคมและการลงโทษเพื่อก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้กระทำมากกว่าการก่อให้เกิดอาชญากรรมแล้วบุคคลนั้นจะไม่กระทำความผิด

การพิจารณาความยุติธรรมในการลงโทษไม่สามารถที่จะพิจารณาได้จากแนวคิดในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว แต่ต้องเป็นการพิจารณาประกอบกันหลาย ๆ ด้าน เพื่อไม่ให้เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้ผู้มีอำนาจบังคับการลงโทษจะต้องเป็นผู้ที่นำบทลงโทษนั้นมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ ลักษณะของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นประกอบกับการพิจารณาถึงลักษณะโดยเฉพาะของผู้กระทำความผิดประกอบกันด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ใช้บังคับในต่างประเทศ ในบทนี้ ผู้เขียนจะศึกษาถึงมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ใช้บังคับในประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย โดยจะแยกพิจารณากฎหมายของแต่ละประเทศว่ามีแนวคิด และมีหลักเกณฑ์การบังคับใช้มาตรการอย่างไร เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมนำมาเทียบเคียงและปรับใช้กับบริบทในสภาพสังคมประเทศไทยต่อไป

4.1 ประเทศฝรั่งเศส

วัตถุประสงค์ของการลงโทษในประเทศฝรั่งเศสนั้นมุ่งเน้นไปที่หลักการลดความเป็นอันตราย กล่าวคือ การลงโทษในประเทศฝรั่งเศสมีเป้าหมายในการลดหรือบรรเทาผลกระทบที่เป็นอันตรายจากอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต² และบทบัญญัติที่กำหนดการลงโทษของฝรั่งเศสนั้นมีเพื่อการยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำบนพื้นฐานที่ว่า การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรงไม่ใช่ เพราะการกระทำนั้นเกิดขึ้นซ้ำหลายครั้ง³

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสแบ่งลักษณะของโทษโดยแยกประเภทตามกลุ่มความผิดและโทษ โดยแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มความผิด ได้แก่ ความผิดรุนแรง (crimes) ความผิดโทษชั้นกลาง (délits) และ

² Lila Kazemian and Catrin Andersson, "The French Prison System: Comparative Insights for Policy and Practice in New York and the United States," [Online] Accessed: November 25, 2018. Available from: <https://jjrec.files.wordpress.com/2014/04/rec20121.pdf>

³ Richard S. Frase, "Sentencing Laws &(and) Practices in France," Federal Sentencing Reporter 7(May-June 1995): 275.

ความผิดลหุโทษ (contraventions)⁴ โดยกฎหมายฝรั่งเศสได้กำหนดโทษที่จะลงกับผู้กระทำความผิดไว้แตกต่างกันตามประเภทของความผิดในแต่ละกลุ่ม โดยความผิดที่จะมีการบังคับใช้โทษจำคุกนั้น ได้แก่ ความผิดอาญารุนแรง ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 ได้กำหนดโทษอาญาที่มีลักษณะรุนแรง ได้แก่ โทษจำคุก ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่จำคุกตลอดชีวิต จำคุก 30 ปี 20 ปี 15 ปี โดยมีระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำสุดในความผิดกลุ่มนี้คือ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ความผิดอีกกลุ่มที่มีปรากฏโทษจำคุก คือ ความผิดกลุ่มโทษชั้นกลาง ซึ่งเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี โดยตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-3 ได้กำหนดโทษอาญาไว้ในหลายรูปแบบ มีดังต่อไปนี้ จำคุก กักขัง ปรับ ปรับโดยค้ำประกันถึงรายได้ อบรมความเป็นพลเมือง ทำงานบริการสาธารณะโทษตัดสิทธิหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6 โทษเสริมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10 และการลงโทษเชิงเยียวยา⁵ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการบังคับใช้โทษจำคุกอยู่ด้วยในกลุ่มความผิดโทษชั้นกลาง แต่ก็ยังเป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวนานเท่ากลุ่มความผิดรุนแรง

สำหรับในกลุ่มความผิดลหุโทษนั้นตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดโทษอาญาไว้เฉพาะโทษปรับ โทษตัดสิทธิหรือจำกัดเสรีภาพตามกฎหมาย และการลงโทษเชิงเยียวยาตามที่กฎหมายกำหนด⁶ โดยที่จะไม่มีการใช้โทษจำคุก

4.1.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

หลักในการบังคับโทษของประเทศฝรั่งเศสมุ่งเน้นไปที่การแก้ไข ปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดให้สามารถเข้ากับสังคมได้รวมทั้งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคม และสิทธิของผู้เสียหาย⁷ มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมในประเทศฝรั่งเศสนั้น เริ่มมีขึ้นในขณะที่จะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในฝรั่งเศสได้มี 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่าย laxiste และฝ่าย sécuritaire ถกเถียงกันเรื่องควรกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมหรือไม่ โดยฝ่าย laxiste นั้นเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีระยะเวลาเพื่อความ

⁴ ณรงค์ ใจหาญ และคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย(Classification of Crime) (สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2554), หน้า 13.

⁵ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 216.

⁶ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-12

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 707

ปลอดภัย แต่ฝ่าย sécuritaire เห็นว่าควรมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย เมื่อมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ได้มีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยขึ้นมาเพื่อทดแทนโทษประหารชีวิต⁸

4.1.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

ตามบทบัญญัติกฎหมายประเทศฝรั่งเศสได้มีการกำหนดให้ศาลจะต้องปรับใช้บทลงโทษโดยพิจารณาจากสภาพการณ์ และลักษณะของผู้กระทำความผิดแต่ละคนด้วย ตามมาตรา 132-24 โดยมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมในประเทศฝรั่งเศสนั้น ปรากฏในบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย โดยระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย คือ ระยะเวลาช่วงหนึ่งที่ศาลกำหนดขึ้นมาโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของผู้กระทำความผิด มาตรการนี้เป็นมาตรการที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง และกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นหลัก ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถรับสิทธิประโยชน์ใด ๆ ในด้านการผ่อนผันโทษจากการบังคับโทษจำคุก เมื่อผู้กระทำความผิดรับโทษครบตามกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้วจึงจะมีสิทธิได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันโทษต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังมีกรณีเพิ่มโทษหากผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำด้วย ถ้าหากผู้กระทำความผิดซ้ำนั้นถูกตัดสินว่ากระทำความผิดที่มีโทษจำคุก 10 ปีหรือมากกว่านั้น โดยมีโทษจำคุกขั้นสูง 20 หรือ 30 ปีก็จะถูกเพิ่มขึ้นไปเป็นจำคุกตลอดชีวิต หากเป็นกรณีโทษจำคุกขั้นสูง 15 ปี โทษนั้นก็จะถูกเพิ่มไปเป็น 30 ปี ตามมาตรา 132-8 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

4.1.3 หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุก

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-23⁹ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 720-2¹⁰ ได้กำหนดเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมขึ้นมา

⁸ ณรงค์ ใจหาญ, รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณณ์ โครงการศึกษาการเพิ่มดุลพินิจให้ศาลในฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตสถานเดียวหรือลดฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตและเสนอแนะมาตรการอื่นที่เหมาะสมมารับ

⁹ Penal code Article 132-23 “In the case of an immediate custodial sentence for a term of ten years or more imposed for offences specifically set out by statue, the convicted person is not entitle to benefit from provisions governing the suspension or division of the penalty, posting to a non-custodial assignment, temporary leave, semi-detention or parole, during the safety period.

โดยเป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดว่าผู้ที่ศาลพิพากษาจำคุกแล้ว ภายในระยะเวลาดังกล่าวนั้น ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้ประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันในการบังคับโทษ เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ หรือการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภายในระยะเวลาดังกล่าวสังคมเกิดความปลอดภัยจากอาชญากรที่สร้างความรุนแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง ฐานความผิดที่ต้องมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย เช่น ฆ่าผู้อื่น ชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย ปล้นทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น และ ลักษณะที่สอง ระยะเวลาปลอดภัยกรณีทั่วไป คือ ครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 18 ปี ในกรณีที่จำเลยได้รับคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิต และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว ศาลสามารถใช้หลัก individualization ในการพิจารณาพักการโทษ หรือปล่อยผู้กระทำความผิดก่อนที่กำหนดในคำพิพากษาได้

The safety period is half that of the custodial sentence or, in case of criminal imprisonment for life, eighteen years, The Cour d'assises or trial court may nevertheless by a special decision either extend this period up two-thirds of the prison sentence or up to twenty-two years in the case of imprisonment for life, or may decide to reduce these periods.

In all the other cases, where it imposes a non-suspended custodial sentence exceeding five years, the court may determinate a safety-period during which the convicted person may not be granted the benefit of any one of the modes of execution of penalties referred to under the first paragraph. The length of this safety period may not exceed two-thirds of the penalty imposed, or twenty-two years in the event of life imprisonment.

Reductions of sentences granted during the safety period will be deducted only from the portion of the penalty exceeding this period.”

¹⁰ Code of criminal procedure Article 720-2 “The provisions governing the suspension or division of the sentence, non-custodial postings, temporary leaves, semi-detention and parole are not applicable during the length of the safety term set out in article 132-23 of the Criminal Code.

Except where otherwise decided by the terms of a pardon, the commutation or remission of a custodial sentence carrying a safety term automatically entails the continuation of this term for global length corresponding to half of the sentence resulting from this commutation or remission, without however being allowed to exceed the length of the safety term attached to the sentence imposed.”

4.1.3.1 บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

บุคคลที่จะอยู่ภายใต้บังคับมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ในประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้เป็นผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรง ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ปล้นทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งถูกศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป สำหรับกรณีผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะไม่ได้เป็นความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงมากนัก อาจถูกบังคับใช้มาตรการนี้ได้เช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่พิจารณาคดีว่าจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้หรือไม่ก็ได้

4.1.3.2 ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการ

ประเภทความผิดที่จะเข้าข่ายให้นำมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับนั้นต้องเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปซึ่งก็จะเป็นความผิดประเภทรุนแรง (crime) อันได้แก่ ฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา กระทำทรมาน ทารุณโหดร้ายพร้อมกับการกระทำความผิดอย่างอื่น ซึ่งทรัพย์เป็นเหตุให้คนตาย ข่มขืนกระทำชำเรา ให้สินบนเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานรับสินบน เจ้าพนักงานยกยอก ทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นพิการถาวร ขนส่งยาเสพติด เป็นต้น

4.1.3.3 การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของฝรั่งเศสแบ่งได้เป็น ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยกรณีบังคับ และ ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยกรณีตามดุลพินิจศาล

(1) ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยกรณีบังคับ ใช้สำหรับกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เฉพาะฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดเช่น ฆ่าผู้อื่น ข่มขืนกระทำชำเรา กฎหมายจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย คือ ครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 18 ปี ในกรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยตลอดระยะเวลานี้จำเลยจะต้องอยู่ในเรือนจำโดยไม่ได้รับการพักการลงโทษ หรือปล่อยตัวก่อนกำหนด นอกจากนี้ ศาลที่พิพากษาสสามารถขยายระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไปได้ 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 22 ปี กรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตหากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยมีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม แต่ถ้าในกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยไม่ได้แสดงพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายร้ายแรงศาลที่พิพากษาก็สามารถลดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยลงได้เช่นกัน

(2) ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยกรณีตามดุลพินิจศาล ใช้ในกรณีเมื่อศาลพิพากษาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ศาลมีดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยหรือไม่

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ก็ได้ โดยระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลมีดุลพินิจกำหนดคือไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือไม่เกิน 22 ปี กรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต¹¹

หากเป็นกรณีที่ผู้ขึ้นได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ลอบสังหารซึ่งมีโทษจำคุกตลอดชีวิต ตามมาตรา 221-2 และ มาตรา 221-3 และถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือการลอบสังหารนั้นนำมาซึ่งการกระทำอื่นด้วยไม่ว่าจะเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา การทรมาณ กระทำโดยทารุณโหดร้าย ศาลที่พิจารณาคดีสามารถจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยเพิ่มขึ้นได้ถึง 30 ปี อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาบังคับโทษสามารถจะลดหรือยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยนี้ได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับการคุมขังมาแล้วอย่างน้อย 20 ปี ตามมาตรา 720-4 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตารางที่ 2 ตารางแสดงแนวทางการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำตามกฎหมายฝรั่งเศส

	กรณีปกติ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือพนักงานอัยการร้องขอ	กรณีจำเลยมีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม
ศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 10 ปี ในความผิดที่กฎหมายกำหนดล่วงหน้า	1 ใน 2 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา	2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา
ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ใน ความผิดที่กฎหมายกำหนดล่วงหน้า	18 ปี	22 ปี
ศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ในความผิดอื่น ๆ	กำหนดหรือไม่ก็ได้ หากกำหนด ต้องไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุก	-
ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ใน ความผิดอื่น ๆ	ไม่เกิน 22 ปี	-

¹¹ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, หน้า 220.

4.1.3.4 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ

ในการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยนั้น ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีนั้น ๆ จะเป็นผู้มีดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมแต่เมื่ออยู่ในชั้นบังคับโทษ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษก็จะมีอำนาจในการปรับลดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้ หรือแม้แต่การพิจารณาใช้มาตรการอื่น ๆ เช่น การให้พักการลงโทษชั่วคราว การติดตามโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การพักการลงโทษ เป็นต้น ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้

4.1.3.5 การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย

การประเมินสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดในประเทศฝรั่งเศส เพื่อบังคับใช้มาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมนั้นเป็นกรณีศาลจะพิจารณาจากการกระทำความผิดของบุคคลว่าเป็นความผิดในกลุ่มโทษร้ายแรงหรือไม่ ศาลจะลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาเท่าใด แล้วจึงกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษจำคุกซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ครอบเอาไว้

4.2 ประเทศอังกฤษ

ในบทบัญญัติกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศมักจะมีการกำหนดกระบวนการพิเศษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ซึ่งกฎหมายของประเทศอังกฤษเองก็เป็นหนึ่งในนั้นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงในเรื่องของมาตรการที่จะนำมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอยู่หลายครั้งในทศวรรษนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนที่กฎหมายอังกฤษจะหันมาให้ความสนใจในเรื่องการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมขังออกมาก่อนกำหนดด้วย และบางกรณีก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดร้ายแรง ในปัจจุบันบทบัญญัติกฎหมายในประเทศอังกฤษได้กำหนดวิธีดำเนินการกับผู้กระทำความผิดความเป็นอันตรายไว้เป็นสามรูปแบบซึ่งอยู่ภายใต้ Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012¹²

ทั้งนี้ โทษจำคุกในประเทศอังกฤษนั้นถือเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงที่สุดที่จะนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดกรณีผู้ผู้นั้นได้กระทำความผิดร้ายแรง และความผิดนั้นไม่สามารถที่จะนำ

¹² Andrew Ashworth, *Sentencing and Criminal Justice*, 6th ed. (New York: Cambridge University Press, 2015), p. 237.

โทษปรับหรือการทำงานเพื่อสังคมมาใช้ได้ โดยระยะเวลาการจำคุกนั้นจะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิดซึ่งจะเป็นไปตามดุลพินิจของศาลที่พิจารณาคดี¹³

4.2.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

ในประเทศอังกฤษได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีทัศนวิทยาสมัยใหม่ (New Penology) และแนวคิดในเรื่องของเสรีภาพในการดำเนินธุรกิจในระบบทุนนิยม ความเป็นปัจเจกชนนิยม ความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม และความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์มาเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงแนวทางการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดประกอบด้วย¹⁴

แนวคิดของสำนักทัศนวิทยาสมัยใหม่ (New Penology) มีพื้นฐานในการบริหารงานยุติธรรมโดยการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและสถิติ เพื่อนำมาบริหารจัดการความเสี่ยงของสังคมต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมสูง แนวคิดนี้จะเน้นการควบคุมไม่ให้เกิดความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอาชญากรรม และใช้เทคโนโลยีในการควบคุมผู้กระทำความผิด โดยการแยกผู้กระทำความผิดซึ่งจะแยกโดยพิจารณาจากกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรมมากกว่าการแยกประเภทของผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาจากสาเหตุของการกระทำความผิดเหมือนแนวทางเดิม ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงจึงพิจารณาจากข้อมูลของตัวผู้กระทำความผิดและแนวโน้มในการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งพิจารณาจากประวัติของผู้นั้นและการสืบเสาะและรายงานของพนักงานคุมประพฤติประกอบกัน การบริหารงานเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสี่ยงของบุคคลที่จะกระทำความผิดต่อสังคมและหากผู้นั้นไม่มีอันตรายต่อสังคมก็สามารถควบคุมตัวผู้นั้นในชุมชนได้

ก่อนปี ค.ศ. 1985 ประเทศอังกฤษยังคงมีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้อยู่ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่หลังจากปี ค.ศ. 1985 ประเทศอังกฤษได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดโดยใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษสูงสุดในช่วงที่รัฐสภาของประเทศอังกฤษกำลังพิจารณาว่าจะยกเลิกโทษประหารชีวิตมีหลายฝ่ายที่ต่อต้านการปฏิรูปนี้ จนในที่สุดได้ข้อสรุปที่เสนอให้การกระทำความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิตนั้นยังคงจะต้องได้รับการลงโทษที่เป็นโทษตลอดชีวิตอยู่จึงทำให้มีการนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้แทนที่โทษประหารชีวิตสำหรับเป็นบทลงโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นในช่วงแรกสำหรับผู้ต้องโทษที่คำพิพากษาถูกเปลี่ยน และต่อมาสำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้ก่อให้เกิด

¹³ Andrew Ashworth, *Principles of Criminal Law*, 5th ed. (New York: Oxford University Press, 2006), p. 18.

¹⁴ ณรงค์ ใจหาญ และคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย(Classification of Crime)*, หน้า.

อันตรายสาหัส ภายใต้ความหมายของ Homicide Act ปีค.ศ.1957 แนวคิดการนำโทษจำคุกในระยะยาวมาใช้เริ่มมาจากความคิดที่ว่าโดยทั่วไปแล้วผู้ที่ได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ในความเป็นจริงมักจะถูกปล่อยตัวออกมาในช่วงเวลาราว ๆ 10-15 ปี จึงเป็นที่น่าคิดว่าควรมีการนำโทษจำคุกระยะยาวมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดี Moots Murder, Yorkshire Ripper, Dennis Nilson¹⁵ ซึ่งเป็นเหล่าอาชญากรที่เป็นอันตรายก่ออาชญากรรมร้ายแรงเป็นที่สะเทือนขวัญแก่ผู้คนเป็นอย่างมาก Home Secretary (กระทรวงยุติธรรม) ได้รับมอบอำนาจที่จะออกคำสั่งจำคุกตลอดชีวิต เพื่อให้แน่ใจว่าอาชญากรที่เป็นอันตรายร้ายแรงจะไม่ถูกปล่อยออกมาตลอดไป

ในปัจจุบันผู้ที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตจะได้รับโทษเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ปี และสำหรับผู้ต้องโทษอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยนี้ก็ลดลงมา โดยตอนนี้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ปี¹⁶ และศาลบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตได้กับเฉพาะผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปตามที่กำหนดไว้ใน Criminal Justice Act 2003 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012 มาตรา 224A¹⁷ เนื่องจากตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) ข้อ 37¹⁸ ห้ามมิให้มีการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่เด็กและเยาวชน สำหรับผู้กระทำความผิด

¹⁵ "Capital Punishment in the United Kingdom," [Online] Accessed: November 25, 2018. Available from: https://ipfs.io/ipfs/QmXoyvizjW3WknFiJnKlWHCnL72vedxjQkDDP1mXWo6uco/wiki/Life_imprisonment_in_England_and_Wales.html#cite_note-BBC_2006-3

¹⁶ ibid.

¹⁷ Criminal Justice Act 2003 แก้ไขเพิ่มเติมโดย Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012 มาตรา 224A(1) Life sentence for second listed offence

(1) This section applies where—

- (a) a person aged 18 or over is convicted of an offence listed in Part 1 of Schedule 15B,
- (b) the offence was committed after this section comes into force, and
- (c) the sentence condition and the previous offence condition are met.

¹⁸ Convention on the Rights of the Child - CRC Article 37

“States Parties shall ensure that: (a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age.

ที่มีอายุ 18-20 ปีอาจได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือ custody for life ได้ ส่วนเด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปี อาจได้รับการควบคุมตัวตลอดชีวิต หรือ detention for life ได้ตามมาตรา 226¹⁹

4.2.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

มาตรการบังคับโทษจำคุกตามกฎหมายอังกฤษนั้นได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในด้านเนื้อหาของกระบวนการที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอยู่หลายครั้ง โดยในปัจจุบันประเทศอังกฤษได้แบ่งวิธีดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกเป็นหลายรูปแบบซึ่งอยู่ภายใต้บทบัญญัติ Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012²⁰

การกระทำความผิดที่ได้กระทำในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1997 จนถึงปีค.ศ. 2005 นั้น กระบวนการบังคับโทษจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติ Criminal Justice Act ปีค.ศ. 1991 ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย Crime (Sentences) Act ปีค.ศ. 1997 ตามกฎหมายนี้กำหนดให้โทษจำคุกตลอดชีวิตถูกนำมาบังคับใช้กับการกระทำความผิดเป็นระยะเวลายาวนานกว่าการบังคับโทษที่ได้สัดส่วนในกรณีเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและมีการใช้กำลังประทุษร้าย²¹ ซึ่งกระบวนการนี้เป็นรูปแบบดั้งเดิมของการขยายระยะเวลาการบังคับโทษและการลงโทษตามดุลพินิจของโทษจำคุกตลอดชีวิต

ต่อมาในระหว่างปีค.ศ. 2005 ถึงปี ค.ศ. 2008 กระบวนการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนี้ปรากฏอยู่ใน Criminal Justice Act ปีค.ศ. 2003 บทที่ 5 ส่วนที่ 12 มาตรา 224-236 ภายใต้บทบัญญัตินี้ได้นำเสนอรูปแบบใหม่ของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเป็นบุคคลอันตราย ขอบเขตของการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในช่วงนี้ กำหนดให้ศาลสามารถนำบทลงโทษใน 3 ระดับ อันได้แก่ โทษจำคุกตลอดชีวิต (imprisonment for life) โทษจำคุกเพื่อป้องกันสังคม(imprisonment for public protection:IPP) และ การขยายระยะเวลาลงโทษ (an extended sentence) มาปรับใช้แก่ผู้กระทำความผิด²² ในการเลือกบังคับใช้บทลงโทษ

¹⁹ Criminal Justice Act 2003 แก้ไขเพิ่มเติมโดย Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012 section 226 Detention for life for serious offences committed by those under 18

“(1)This section applies where—

(a) a person aged under 18 is convicted of a serious offence committed after the commencement of this section”

²⁰ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice*, p. 237.

²¹ *ibid.*

²² Susan Easton and Christine Piper, *Sentencing and Punishment: The Quest for Justice* (New York: Oxford University Press, 2005), p. 136.

เหล่านี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิด และเมื่อศาลกำหนดโทษจำคุกซึ่งเป็นระยะเวลาภายใต้การควบคุมตัว (custodial period) แล้ว ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการพักการลงโทษ (licence period) ภายหลังกบกำหนดระยะเวลาจำคุกด้วย โดย Criminal Justice Act 2003 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาที่ศาลจะสามารถกำหนดได้ ซึ่งเป็นการกำหนดโดยพิจารณาตามระดับของโทษจำคุกที่ระบุไว้ในตารางที่ 21

แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับโทษที่ถูกแบ่งเป็น 3 รูปแบบนี้ทำให้เกิดปัญหาที่ว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ถูกพิพากษาให้ใช้แต่กระบวนการของ IPP เนื่องจากการลงโทษรูปแบบนี้ ระยะเวลาของการลงโทษที่ศาลสามารถกำหนดแก่ผู้กระทำความผิดจะค่อนข้างกว้างศาลจึงเลือกนำวิธีการนี้มาปรับใช้เป็นส่วนใหญ่ ความไม่ยุติธรรมจากการที่ศาลปรับใช้แต่กระบวนการ IPP แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่เป็นอันตรายซึ่งไม่ได้มีกระบวนการเฉพาะอาจถูกบังคับโทษจำคุกที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของนักโทษในเรือนจำ²³ ส่งผลให้รัฐต้องคลายกระบวนการของพระราชบัญญัติดังกล่าว และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยผลของ Criminal Justice and Immigration Act ปีค.ศ. 2008

ความแตกต่างประการสำคัญของพระราชบัญญัติปี ค.ศ. 2008 กับ ปีค.ศ. 2012 อยู่ที่ศาลยังคงมีอำนาจบังคับใช้มาตรการแต่ไม่ได้มีหน้าที่ในการเลือกปรับใช้มาตรการ 1 ใน 3 รูปแบบแล้ว และในบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ก็ไม่มีข้อกำหนดในเรื่องข้อสันนิษฐานถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดอีกต่อไป ที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน คือ รูปแบบการบังคับโทษแบบ IPP นั้นได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนที่ 3 ของ Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act ปีค.ศ. 2012 ถึงแม้ว่านักโทษตามคำพิพากษา IPP กว่า 5,000 คนจะยังคงต้องรับโทษตามระยะเวลาขั้นต่ำอยู่ในเรือนจำก็ไม่สามารถทำให้คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษปล่อยพวกเขาออกมาได้ก่อนกำหนดเวลานั้น

อย่างไรก็ตามกระบวนการบังคับโทษจำคุกรูปแบบใหม่ยังคงมีบทบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตภายใต้พระราชบัญญัติปี ค.ศ. 2003 และยังคงโทษจำคุกตลอดชีวิตไว้ในระบบกฎหมาย และได้นำเสนอการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายรูปแบบใหม่ 2 รูปแบบเพิ่มเข้ามา อันได้แก่การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตทันทีสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงมากในครั้งที่สอง และการปรับปรุงรูปแบบของการขยายระยะเวลาการลงโทษ²⁴

²³ Jessica Jacobson and Mike Hough, *Unjust Deserts: Imprisonment for Public Protection* (London: Prison Reform Trust, 2010), p. 9.

²⁴ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice*, p. 238.

นอกจากมาตรการที่แบ่งโทษจำคุกออกเป็น 3 รูปแบบแล้วยังปรากฏมาตรการ whole life imprisonment ซึ่งใช้ในความผิดที่ผู้กระทำความผิดมีอายุ 21 ปีขึ้นไปกระทำความผิดร้ายแรง ตามมาตรา 269(4)²⁵ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ความผิดฐานกระทำชำเราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรือชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และอีกกรณีคือ ไม่ได้เป็นความผิดร้ายแรงดังเช่นในกรณีแรก แต่ผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิต และต้องห้ามไม่ให้พักการลงโทษจนกว่าคณะกรรมการพักการลงโทษ จะเห็นว่าไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมแล้ว สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 18-20 ปี จะใช้มาตรการ whole life detention

4.2.3 หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

กระบวนการบังคับโทษจำคุกรูปแบบใหม่ยังคงมีบทบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตภายใต้พระราชบัญญัติปี ค.ศ. 2003 และมีการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายรูปแบบใหม่ 2 รูปแบบ ได้แก่ การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตทันทีสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงมากในความผิดครั้งที่สอง และการปรับปรุงรูปแบบของการขยายระยะเวลาลงโทษ

(1) การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกรณีทั่วไป ตาม Criminal Justice Act 2003

โทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงที่สุดตามกฎหมายประเทศอังกฤษที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย มาตรา 225 ของ Criminal Justice Act 2003 นั้นไม่มีผลใช้บังคับแล้วโดยผลของพระราชบัญญัติปี ค.ศ. 2012 ทั้งนี้การบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตต้องให้ศาลเป็นผู้สั่งในกรณีที่ศาลเห็นว่า ความเป็นอันตรายนี้มีความเสี่ยงสูงต่อประชาชนในสังคมที่อาจจะได้รับอันตราย และศาลเห็นว่า ความร้ายแรงของการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดในหนึ่งหรือมากกว่านั้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันนั้นจำเป็นต้องบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต

เมื่อเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนด ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีจะต้องปรับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำความผิด และศาลก็ต้องกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ โดยกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนซึ่งมีเหมาะสมกับความผิดนั้น ๆ โดยระยะเวลาส่วนที่เหลือก็จะไปเข้าสู่กระบวนการการปล่อยตัว

²⁵ Criminal Justice Act 2003 Section 269 Determination of minimum term in relation to mandatory life sentence

“(4) If the offender was 21 or over when he committed the offence and the court is of the opinion that, because of the seriousness of the offence, or of the combination of the offence and one or more offences associated with it, no order should be made under subsection (2), the court must order that the early release provisions are not to apply to the offender.”

ทั่วไปที่เมื่อครบระยะเวลาขั้นต่ำตามที่ศาลกำหนดแล้ว ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวโดยคณะกรรมการพักการลงโทษตามปกติ ดังเช่นในคำพิพากษาคดี Mcnee, Gunn and Russell ปี ค.ศ. 2008²⁶ Sir Ignore Judge P ที่ผู้กระทำความผิดสมคบคิดกันเพื่อไปฆ่าผู้อื่น ซึ่งศาลได้พิจารณากำหนดระยะเวลาขั้นต่ำโดยพิจารณาจากแนวทางตาม ตาราง 21 ของ CJA 2003 โดยศาลได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำแก่ผู้กระทำความผิดไว้ที่ 25 ,35 และ 30 ปี และในคดี Hogg ปีค.ศ. 2008²⁷ เป็นคดีที่พิพากษาโดยที่ศาลไม่ได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำแก่จำเลยที่กระทำความผิดฐานกระทำทารุณต่อเด็กโดยผู้กระทำความผิดนั้นไม่รู้สำนึกเลย เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ ในชั้นศาลอุทธรณ์จึงกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไว้ 10 ปี²⁸

ขอบเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติปีค.ศ. 2003 สำหรับการบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าจะมีการถกเถียงกันถึงอำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ถ้อยคำดังกล่าวนี้มีผลบังคับใช้ ศาลที่พิจารณาคดีจึงเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตเมื่อเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนด และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาซึ่งเป็นเงื่อนไขแรกของการปล่อยตัว ในลำดับถัดไป คณะกรรมการพักการลงโทษจะเป็นผู้พิจารณาปล่อยตัวนักโทษหากเป็นที่พอใจแล้วว่าจะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมโดยการคุมขังนักโทษรายนั้นต่อไป การปล่อยตัวนักโทษแบบมีทัณฑ์บนไปตลอดชีวิตของเขา เป็นการที่สามารถเรียกตัวผู้กระทำความผิดรายนั้นกลับมารับโทษในเรือนจำได้หากปรากฏปัจจัยเสี่ยงว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม

(2) การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับการกระทำความผิดในครั้งที่สอง

การบังคับโทษรูปแบบใหม่ประการแรก คือ การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับการกระทำความผิดในครั้งที่สอง ในส่วนที่ 3 ของพระราชบัญญัติปีค.ศ. 2012 โดยฐานความผิดที่จะเข้าข่ายการบังคับโทษในรูปแบบนี้ปรากฏอยู่ใน ตาราง 15B ซึ่งถูกบัญญัติเพิ่มเติมไว้ใน Criminal Justice Act 2003 โดยประกอบไปด้วย 44 ฐานความผิดและฐานฆ่าผู้อื่น ในบางฐานความผิดนั้นก็ไม่ได้กำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต ถ้าผู้กระทำความผิดมีอายุน้อยกว่า 18 ปี และกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในรายการตามตารางหลังจาก พระราชบัญญัติปีค.ศ. 2012 มีผลบังคับใช้แล้ว ผู้กระทำความผิดนั้นต้องได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต ถ้าเข้าเงื่อนไขครบ 2 ประการ คือ เงื่อนไขของคำพิพากษา และ เงื่อนไขของความผิดในครั้งก่อน โดยได้กำหนดไว้ใน มาตรา 224A (3) และ (4)²⁹ ที่แก้ไขใหม่

²⁶ R. v. Mcnee, Gunn and Russell, 1 Cr App R (s) 108(2008)

²⁷ R v. Hogg, 1 Cr App R (S) 99(2008)

²⁸ Ashworth, A., Sentencing and Criminal Justice, p. 239.

²⁹ Criminal Justice Act 2003 section 224A

เงื่อนไขของคำพิพากษา ตามมาตรา 224A(3) กำหนดให้ศาลจะต้องปฏิบัติตาม มาตรา 152(2) และ 153(3) หากจะบังคับโทษจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป โดยไม่นำเรื่องการขยายเวลาภายใต้มาตรา 226A มาบังคับใช้ โดยผลของเงื่อนไขนี้เป็นการจำกัดขอบเขตการนำไปใช้ให้แคบลง เมื่อความผิดที่ได้กระทำลงนั้นต้องได้รับการรับรองว่าจะต้องพิพากษาลงโทษจำคุกขั้นต่ำเป็นเวลา 10 ปี ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับระยะเวลาเต็มจำนวนสำหรับการยื่นคำให้การในตอนต้น การกระทำความผิดจะต้องเป็นความผิดที่มีโทษ 15 ปี เพื่อที่ในตอนพิพากษาถึงที่สุด ระยะเวลาจะถูกกำหนดเป็น 10 ปี ผู้กระทำความผิดจำนวนน้อยมากที่จะเป็นไปตามเงื่อนไขนี้

สำหรับเงื่อนไขของความผิดในครั้งก่อน กล่าวคือ ในขณะที่ความผิดนี้ได้กระทำลงผู้กระทำ ได้เคยถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบัญชีฐานความผิดที่ปรากฏตามตาราง 15B และผู้กระทำความผิดนั้นถูกพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือควบคุมตัวโดยมีกำหนดระยะเวลาในความผิดครั้งก่อนนั้นเงื่อนไขนี้ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษไม่จำคุก แบบมีกำหนดระยะเวลาที่จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเพื่อป้องกันสังคม (IPP) โดยกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำไว้อย่างน้อย 5 ปี³⁰

การจำกัดขอบเขตของรูปแบบการลงโทษแบบใหม่นี้เป็นที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ในขณะที่ รูปแบบการลงโทษแบบ IPP นั้นถูกนำไปใช้โดยมีขอบเขตที่กว้างมากจึงทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการนำไปใช้ การลงโทษรูปแบบใหม่นี้จำกัดการใช้โดยเน้นไปที่เฉพาะแต่ผู้ที่กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงอย่างมากสองครั้ง และการลงโทษรูปแบบนี้ไม่ได้เป็นบทบังคับศาลให้ต้องนำมาปรับใช้ ศาลสามารถพิจารณาได้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นกรณีเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้การลงโทษในรูปแบบนี้หรือไม่

“(3) The sentence condition is that, but for this section, the court would, in compliance with sections 152(2) and 153(2), impose a sentence of imprisonment for 10 years or more, disregarding any extension period imposed under section 226A.

(4) The previous offence condition is that —

(a) at the time the offence was committed, the offender had been convicted of an offence listed in Schedule 15B (“the previous offence”), and

(b) a relevant life sentence or a relevant sentence of imprisonment or detention for a determinate period was imposed on the offender for the previous offence.”

³⁰ Ashworth, A., Sentencing and Criminal Justice, p. 243.

(3) การขยายระยะเวลาการลงโทษ

การขยายระยะเวลาการลงโทษถูกนำไปใช้กับความผิดเฉพาะ(specified offences) ทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ในตาราง 15B ซึ่งได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012 ที่ถูกนำมาแทนมาตรา 227 ของ Criminal Justice Act 2003 ด้วยมาตรา 226A แก้ไขใหม่ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขในการบังคับโทษไว้ดังนี้³¹

1. การกระทำความผิดนั้นต้องเป็นการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ว่าเป็นความผิดเฉพาะ (specified offences) ตามตาราง 15B
2. ไม่สามารถนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาปรับใช้ได้หรือหากนำมาใช้ก็จะเกิดความไม่ยุติธรรม
3. ศาลพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอันตรายที่อาจจะเกิดความเสียหายต่อประชาชนในสังคมว่าจะได้รับอันตรายจากผู้กระทำความผิดนั้น
4. เป็นกรณีผู้กระทำความผิดได้เคยกระทำความผิดมาก่อนและเป็นความผิดตามที่ระบุไว้ในตาราง 15B หรือ ความผิดที่ได้กระทำในครั้งนี้นี้ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 4 ปี

องค์ประกอบที่โดดเด่นของมาตรการบังคับโทษโดยการขยายระยะเวลาการลงโทษ คือ ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะขยายออกไปแก่ผู้กระทำความผิดด้วย ตามมาตรา 226(A) กำหนดให้ระยะเวลาที่ขยายออกไปต้องเป็นระยะเวลาที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสมาชิกในสังคมจากอันตรายร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นจากผู้กระทำความผิดที่เป็นความผิดเฉพาะ ถึงแม้ว่าระยะเวลาที่ถูกขยายออกไปจะจำกัดไว้ที่ 5 ปีในกรณีความผิดที่มีการใช้กำลังประทุษร้าย และ 8 ปีสำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศ³² แนวทางการพิพากษาโดยใช้วิธีขยายการลงโทษก่อนปี ค.ศ. 2005 นั้น ศาลอุทธรณ์ชี้ให้เห็นว่าไม่มีอะไรที่ไม่สอดคล้องในการขยายกำหนดระยะเวลาออกไปให้ยาวนานกว่าคำพิพากษาลงโทษคุมขังที่ศาลได้กำหนดไว้แล้ว เนื่องจากเกณฑ์การกำหนดของทั้งสองมาตรการนั้นมีความแตกต่างกัน โดยระยะเวลาที่ศาลกำหนดในการลงโทษจำคุกโดยทั่วไปจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในขณะที่วิธีการขยายระยะเวลาการลงโทษเป็นกรณีที่ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาที่ขยายออกไปโดยการคาดการณ์ถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

³¹ *ibid.*, 242.

³² *ibid.*, 243.

ผลกระทบของการลงโทษแบบขยายระยะเวลาการลงโทษซึ่งถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยพระราชบัญญัติปี ค.ศ.2012 ในขณะที่การปล่อยตัวก่อนหน้านี้เป็นไปโดยอัตโนมัติหลังจากที่ได้รับการคุมขังไปแล้วครึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่ถูกลงโทษทั้งหมด แต่หลักทั่วไปของการปล่อยตัวในตอนนี้คือผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษมาแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองในสามของคำพิพากษา แต่อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้น 2 กรณี กรณีแรก คือ กรณีคำพิพากษานั้นกำหนดลงโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือการขยายระยะเวลาการลงโทษถูกนำไปใช้กับความผิดที่ได้ระบุไว้ในส่วนที่ 1 ของตาราง 15B การปล่อยตัวจะเป็นอำนาจของคณะกรรมการพักการลงโทษ โดยคณะกรรมการพักการลงโทษมีอำนาจออกคำสั่งปล่อยตัวได้หากเห็นว่าไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปแล้วที่จะต้องป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดรายนี้ การปล่อยตัวจะมีเงื่อนไขซึ่งมีผลตลอดระยะเวลาการลงโทษที่ถูกขยายออกมาเพื่อหากเกิดกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็จะสามารถเรียกตัวกลับเข้ามาคุมขังในเรือนจำได้

4.2.3.1 บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการ

ประเทศอังกฤษได้กำหนดมาตรการบังคับโทษกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมไว้ โดยใน Criminal Justice Act 2003 บทที่ 5 เรื่องผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย (dangerous offenders) มาตรา 224³³ ได้ให้คำนิยามกรณี ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไว้ว่าเป็นกรณีการกระทำความผิดเฉพาะ ได้แก่ การกระทำความผิดที่มีลักษณะรุนแรง กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิดตามที่ได้ระบุไว้ใน Schedule 15 Part 1 เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

³³ Criminal Justice Act 2003 Section 224 Meaning of “specified offence” etc.

(1) An offence is a “specified offence” for the purposes of this Chapter if it is a specified violent offence or a specified sexual offence.

(2) An offence is a “serious offence” for the purposes of this Chapter if and only if—

(a) it is a specified offence, and

(b) it is, apart from section 224A, punishable in the case of a person aged 18 or over by—

(i) imprisonment for life, or

(ii) imprisonment for a determinate period of ten years or more.

(3) In this Chapter—

“serious harm” means death or serious personal injury, whether physical or psychological;

“specified violent offence” means an offence specified in Part 1 of Schedule 15;

“specified sexual offence” means an offence specified in Part 2 of that Schedule.

ลักพาตัว จำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ช่มชู้ว่าจะฆ่า ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาให้ได้รับอันตรายสาหัส ทอดทิ้งเด็ก เป็นต้น และการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งหมายถึงการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ใน ส่วนที่ 2 ของ ตาราง 15 อันได้แก่ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นรัฐระจัดหาหญิงไปเพื่อการอนาจารโดยการข่มขู่ กระทำชำเราเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี และ 16 ปี กระทำอนาจาร กระทำชำเราบุคคลในครอบครัว เป็นต้น โดยอันตรายที่จะถือว่าเป็นกรณีร้ายแรงนั้นหมายถึง กรณีตาย หรือได้รับอันตรายสาหัสไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจก็ตามดังนั้นบุคคลที่กระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวไปข้างต้นจึงเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกในระยะยาว ซึ่งศาลจะมีกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ก่อนที่จะได้รับการพิจารณาพักการลงโทษนอกจากจะพิจารณาจากความร้ายแรงจากการกระทำความผิดแล้ว ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นบุคคลอันตรายต่อสังคมศาลก็อาจจะมีการสั่งใช้มาตรการจำคุกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้

4.2.3.2 ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการ

สำหรับแนวทางที่ศาลอังกฤษได้วางไว้ให้ผู้พิพากษาต้องตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพวกความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง อันได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ข่มขืนกระทำชำเราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส โดยนอกจากศาลจะกำหนดให้ความผิดเหล่านี้ต้องลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้ว ศาลอาจกำหนดระยะเวลาที่ต้องบังคับโทษจำคุกในเรือนจำไว้ระยะหนึ่งซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิดและพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิด ศาลสามารถกำหนดให้จำคุกได้สูงถึง 37 ปีจึงจะให้คณะกรรมการพักการลงโทษได้พิจารณาว่าควรพักการลงโทษหรือไม่

มาตรการตาม Criminal Justice Act 2003 แก้ไขเพิ่มเติมโดย Criminal Justice and Courts Act 2015 ได้กำหนดให้ศาลสามารถออกคำสั่งกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดในความผิดเหล่านี้ต้องรับโทษจำคุกก่อนที่จะได้รับการพิจารณาพักการลงโทษตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 21 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว

ตารางที่ 3 ตารางแสดงแนวทางการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำตาม Criminal Justice Act
Schedule 21

ประเภทความผิด	ระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ฆ่าผู้อื่นมาแล้วหลายครั้ง โดยแต่ละครั้งมีการไตร่ตรองไว้ก่อน เกี่ยวกับการลักพาตัว หรือการกระทำเกี่ยวกับเพศ หรือรุนแรงทางเพศ 2. ฆ่าเด็กโดยมีการลักพาตัว หรือมีการกระทำในทางเพศ 3. ลอบสังหารโดยมีต้นเหตุทางศาสนา การเมือง เชื้อชาติ หรืออุดมการณ์ทางความคิด 4. ฆ่าผู้อื่นซึ่งก่อนหน้านี้ก็ได้เคยกระทำความผิดนี้มาแล้ว 5. ฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ 	โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาพักการลงโทษ (สำหรับผู้กระทำความผิดอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป)
<ol style="list-style-type: none"> 1. ฆ่าผู้อื่นโดยมีอาวุธ หรือระเบิด 2. ฆ่าผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว 3. ฆ่าผู้อื่นเพื่อขัดขวางกระบวนการพิจารณาคดี 4. ฆ่าผู้อื่นโดยมีการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ หรือมีการใช้ความรุนแรงทางเพศ 5. ฆ่าผู้อื่นมาแล้วหลายครั้ง 6. ฆ่าผู้อื่นโดยมีสาเหตุมาจากเรื่องทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือเพศ 7. ฆ่าผู้อื่นกรณีผู้กระทำความผิดอายุน้อยกว่า 21 ปี ถ้าหากเห็นสมควรว่าควรได้รับการควบคุมตัวตลอดชีวิต 	โทษจำคุกขั้นต่ำ 30 ปี
ฆ่าผู้อื่นโดยมีหรือใช้อาวุธ	โทษจำคุกขั้นต่ำ 25 ปี
ฆ่าผู้อื่นในกรณีอื่น ๆ	โทษจำคุกขั้นต่ำ 15 ปี
ฆ่าผู้อื่นซึ่งผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่า 18 ปี (10-17 ปี)	โทษจำคุกขั้นต่ำ 12 ปี แต่ในกรณีที่พิพากษาให้ผู้นั้นรับโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือเป็นกรณีคดีความผิดร้ายแรง โทษจำคุกขั้นต่ำจะเพิ่มไปเป็น 15 ปี

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เมื่อพิจารณา Schedule 21 จะเห็นได้ว่าความผิดร้ายแรงที่จำคุกตลอดชีวิตโดยไม่พักการลงโทษ ได้แก่ ความผิดที่มีลักษณะ multiple murder ซึ่งเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การลักพาตัว หรือการกระทำความผิดทางเพศหรือการกระทำทางเพศแบบชาติส หรือการนำเด็กไปค้ามนุษย์ การฆ่าเพราะเหตุของความขัดแย้งทางศาสนา การเมือง เชื้อชาติ หรือฆ่าโดยที่ผู้กระทำเคยต้องโทษฐานฆ่าผู้อื่นมาก่อน การฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นต้น ส่วนการทำให้ตายเพราะการกระทำความผิดอื่น เช่น การวางเพลิงหรือทำให้เกิดระเบิด การกระทำความผิดทางเพศ การทำลายกระบวนการยุติธรรม ศาลจะสั่งให้จำคุกอย่างน้อย 30 ปี แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดของบุคคลอายุ 10-17 ปี จะกำหนดให้จำคุกอย่างต่ำ 12 ปี ส่วนการกระทำความผิดอาชญากรรมอื่น ๆ จำคุก 15 ปี

แต่อย่างไรก็ตาม ศาลไม่จำเป็นต้องลงโทษตามระยะเวลาที่กำหนดเป็นแนวทางไว้ในทุกกรณี โดยศาลอาจใช้ดุลพินิจกำหนดลงโทษให้แตกต่างกันตามความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้ แต่ทั้งนี้ต้องให้เหตุผลไว้ในคำพิพากษาด้วย

4.2.3.3 การกำหนดระยะเวลาใช้มาตรการบังคับโทษจำคุก

เหตุผลพื้นฐานของการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำนั้นเป็นการผสมผสานระหว่าง ความต้องการลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามหลักทฤษฎีข่มขู่ยับยั้งและ ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นเป้าหมายหลัก แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินผลตามกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนียได้ก่อให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบการลงโทษที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้หรือไม่ โดยความเห็นจากหลักฐานงานวิจัยของ Tonry บ่งชี้ว่าไม่ส่งผลในการยับยั้งอาชญากรรม นอกจากนี้เป้าหมายในด้านการป้องกัน Tonry ได้ระบุเป้าหมายของการบังคับโทษอีกสองประการ คือ ความยุติธรรมและความโปร่งใสในกระบวนการพิจารณาคดี ความยุติธรรมนั้นมักจะไม่ค่อยเกิดขึ้นเพราะการบังคับโทษมักจะถูกหลีกเลี่ยงโดยอัยการ หรือผู้พิพากษา และนำกลับไปสู่การใช้ดุลพินิจว่ากระบวนการบังคับโทษนี้ควรจะถูกเอาออกไป ความโปร่งใสคล้ายกันกับการประนีประนอม เมื่อมีการเจรจาตกลงกันกับพนักงานอัยการเกิดขึ้นนอกการรับรู้ของสาธารณะชน นอกจากนี้ทั้งความคิดในเรื่องความยุติธรรมและความโปร่งใสที่เป็นหลักพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมก็มองข้ามเรื่องความแตกต่างที่สำคัญระหว่างผู้กระทำความผิดแต่ละราย ว่าควรไปสู่ผลของการบังคับโทษที่แตกต่างกัน³⁴

การบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในประเทศอังกฤษในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นไปที่ผู้กระทำความผิดในความผิดเฉพาะบางประเภทเท่านั้นโดยไม่ได้คำนึงว่าผู้นั้นจะกระทำ

³⁴ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice*, p. 234.

ความผิดเป็นครั้งแรกหรือเป็นกรณีกระทำความผิดซ้ำก็ตาม Criminal Justice Act 2003 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปี ค.ศ.2012) กำหนดให้เมื่อศาลกำหนดโทษจำคุกซึ่งเป็นระยะเวลาภายใต้การควบคุมตัว (custodial period) แล้ว ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการพักการลงโทษ (licence period) ภายหลังครบกำหนดระยะเวลาจำคุกด้วย โดยแนวทางในการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำกรณีพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดรับโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้เขียนได้กล่าวโดยสรุปไปแล้วในตารางแสดงแนวทางการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ

ตามพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาที่ศาลจะสามารถกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ โดยแบ่งตามระดับของโทษจำคุกซึ่งแยกออกเป็น 2 ระดับ คือ โทษจำคุกที่ต่ำกว่า 12 เดือน และโทษจำคุกตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป³⁵

(1) กรณีโทษจำคุกต่ำกว่า 12 เดือน

สำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกต่ำกว่า 12 เดือนนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษครบตามระยะเวลาการควบคุมตัว (custodial period) ที่ศาลกำหนด หรือได้รับโทษมาแล้วถึงหนึ่งของคำพิพากษาแล้ว Secretary of States มีหน้าที่ที่จะต้องปล่อยตัวบุคคลนั้นออกมาโดยไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขพักการลงโทษ ตามมาตรา 243A(2)³⁶

(2) กรณีโทษจำคุกที่มีกำหนดเวลาแน่นอนไม่ต่ำกว่า 12 เดือนตามมาตรา 244(3)³⁷

³⁵ พรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ, "อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ," หน้า 68.

³⁶ Criminal Justice Act 2003 Sec 243A Duty to release certain prisoners serving less than 12 months

(2) As soon as a prisoner to whom this section applies has served the requisite custodial period for the purposes of this section, it is the duty of the Secretary of State to release that person unconditionally.

³⁷ Criminal Justice Act 2003 Section 244 "Duty to release prisoners

1) As soon as a fixed-term prisoner, other than a prisoner to whom section 243A, 244A, 246A or 247 applies, has served the requisite custodial period for the purposes of this section, it is the duty of the Secretary of State to release him on licence under this section.

(3) For the purposes of this section "the requisite custodial period" means—

(a) in relation to a prisoner serving one sentence, one-half of his sentence,

(d) in relation to a person serving two or more concurrent or consecutive sentences, the period determined under sections 263(2) and 264(2).

สำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 12 เดือนนั้น และไม่ใช่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการลงโทษโดยการขยายระยะเวลาลงโทษออกไป การจะได้รับการปล่อยตัวออกไปผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษที่กำหนดตามระยะเวลาการควบคุมตัวมาครบถ้วนแล้วและเป็นหน้าที่ของ Secretary of the State ในการปล่อยตัวนักโทษรายนั้นออกมาโดยสามารถกำหนดเงื่อนไขในการพักการลงโทษแก่นักโทษในกรณีนี้ได้ ซึ่งหากนักโทษนั้นได้กระทำผิดเงื่อนไขก็จะสามารถเรียกตัวนักโทษกลับเข้าสู่เรือนจำได้อีก

(3) กรณีโทษจำคุกตลอดชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดและที่ศาลกำหนดเอง

โทษจำคุกตลอดชีวิตนี้จะไม่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยโทษจำคุกตลอดชีวิตศาลจะเป็นผู้มีดุลพินิจกำหนดโทษขั้นต่ำที่นักโทษจะต้องได้รับ เมื่อนักโทษรับโทษครบตามจำนวนระยะเวลาขั้นต่ำที่ศาลได้กำหนดไว้ในคำพิพากษาแล้ว คณะกรรมการพักการลงโทษจะพิจารณากำหนดแนวทางการปล่อยตัวได้ ต่อเมื่อ Secretary of State ร้องขอ และกรรมการพักการลงโทษพอใจว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องควบคุมตัวนักโทษนั้นต่อไป Secretary of State ก็จะมีหน้าที่ในการปล่อยตัวนักโทษรายนั้นออกจากเรือนจำตาม Crime(Sentence) Act 1997 มาตรา 28(5)-(7)³⁸

³⁸ Crime(Sentence) Act 1997 Section 28 “Duty to release certain life prisoners

(5) As soon as-

(a) a life prisoner to whom this section applies has served the relevant part of his sentence; and

(b) the Parole Board has directed his release under this section, it shall be the duty of the Secretary of State to release him on licence.

(6) The Parole Board shall not give a direction under subsection (5) above with respect to a life prisoner to whom this section applies unless—

(a) the Secretary of State has referred the prisoner’s case to the Board; and

(b) the Board is satisfied that it is no longer necessary for the protection of the public that the prisoner should be confined.

(7) A life prisoner to whom this section applies may require the Secretary of State to refer his case to the Parole Board at any time—

(a) after he has served the relevant part of his sentence; and

(b) where there has been a previous reference of his case to the Board, after the end of the period of two years beginning with the disposal of that reference; and

4.2.3.4 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ

ตาม Criminal Justice Act 2003 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปี ค.ศ. 2012) มาตรา 229³⁹ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลในการพิจารณาและประเมินว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมหรือไม่ โดยศาลจะต้องประเมินโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากสภาพการณ์ในการกระทำความผิดนั้น ๆ และอาจพิจารณาโดยอาศัยข้อมูลจากการพิจารณาคดีของศาลอื่น ๆ ที่เคยตัดสินว่าผู้กระทำความผิดนั้นได้เคยกระทำความผิดไว้นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดในแต่ละครั้งด้วยก็ได้ และศาลก็สามารถเลือกใช้มาตรการในการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดไว้ใน 3 ระดับประกอบกับต้องกำหนดระยะเวลาการจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับไว้ในคำพิพากษาตัดสินคดีนั้นด้วยเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำครบถ้วนแล้ว ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตารางที่ 18 ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดรายนั้นยื่นคำร้องขอพักการลงโทษแก่คณะกรรมการพักการลงโทษได้โดยเมื่อ Secretary of State พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอีก

(c) where he is also serving a sentence of imprisonment or detention for a term, after he has served one-half of that sentence;
and in this subsection “previous reference” means a reference under subsection (6) above or section 32(4) below. ”

³⁹ Criminal Justice Act 2003 section 229 The assessment of dangerousness

(1) This section applies where—

(a) a person has been convicted of a specified offence, and

(b) it falls to a court to assess under any of sections 225 to 228 whether there is a significant risk to members of the public of serious harm occasioned by the commission by him of further such offences.

(2) the court in making the assessment referred to in subsection (1)(b)—

(a) must take into account all such information as is available to it about the nature and circumstances of the offence,

(aa) may take into account all such information as is available to it about the nature and circumstances of any other offences of which the offender has been convicted by a court anywhere in the world,

(b) may take into account any information which is before it about any pattern of behaviour of which any of the offences mentioned in paragraph (a) or (aa) forms part, and

(c) may take into account any information about the offender which is before it.

ต่อไปก็จะมีคำสั่งอนุญาตปล่อยตัวผู้กระทำความผิดรายนั้นออกจากเรือนจำก่อนกำหนดระยะเวลาจำคุกทั้งหมดที่ได้รับตามคำพิพากษา

4.2.3.5 การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย

ก่อนที่ศาลจะปรับใช้บทลงโทษไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตทั่วไป โทษจำคุกตลอดชีวิตกรณีกระทำความผิดครั้งที่สอง หรือการขยายระยะเวลาการลงโทษ ศาลต้องทำให้การคาดการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดนั้นมีความแน่นอน โดยศาลอุทธรณ์ได้วางแนวทางในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนโดยเน้นว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับ การคาดการณ์ล่วงหน้าและการป้องกัน และมีปัจจัยสองประการที่มีความเชื่อมโยง ปัจจัยประการแรก คือ การประเมินว่ามีความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดที่กำหนดไว้อีกหรือไม่ และปัจจัยประการที่สอง คือ ประเมินว่ามีความเสี่ยงที่การกระทำความผิดนั้นจะส่งผลเป็นอันตรายต่อคนในสังคมหรือไม่⁴⁰

การประเมินความเป็นอันตรายในบริบทข้างต้นนั้นเป็นคำถามที่ศาลจะต้องใช้ในการพิพากษา Criminal Justice Act 2003 ได้เคยมีบทบัญญัติที่กำหนดในเรื่องข้อสันนิษฐานถึงความ เป็นอันตรายสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภท แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวนั้นกำหนดไว้กว้างมากเกินไป และได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2008 ศาลจึงจะต้องประเมินสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลโดยพิจารณาบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ในการกระทำความผิดครั้งนั้น ๆ สภาพการณ์และพฤติการณ์ในการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้เคยกระทำความผิดไว้ไม่ว่าจะที่ไหนในโลกก็ตาม และข้อมูลใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวข้องกับรูปแบบพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดในแต่ละครั้ง⁴¹

เมื่อพิจารณาปัจจัยประการแรกซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องคาดการณ์ถึงแนวโน้มว่ามีความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดจะก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในอนาคตอีกหรือไม่โดยความผิดที่ผู้กระทำความผิดจะก่อขึ้นอาจเป็นความผิดที่มีการใช้กำลังประทุษร้าย หรือความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่ระบุไว้ในตาราง 15B ความเสี่ยงที่ว่านั้นต้องเป็นความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นไปได้สูงว่าผู้กระทำความผิดซ้ำอีกผู้พิพากษาในคดีจอห์นสันได้ขยายความว่าการมีหรือไม่มีอยู่ของการกระทำความผิดในครั้งก่อน ๆ นั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่นำมากำหนดความเป็นอันตราย ผู้พิพากษาต้องพิจารณาประวัติการกระทำความผิดทั้งหมดของจำเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในครั้งนี้ และในครั้งใด ๆ ที่เกิดขึ้นก็ตามศาลเองก็ได้กล่าวว่าการกระทำความผิด

⁴⁰ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice*, pp. 243-244.

⁴¹ *ibid.*

ในครั้งก่อนไม่ได้เป็นความผิดที่ถูกกำหนดไว้ว่าเป็นความผิดเฉพาะ (ตามมาตรา 15B) และการเคยกระทำความผิดเล็กน้อยหลายครั้งก็มีส่วนที่จะเพิ่มความเป็นอันตรายซึ่งเป็นเรื่องที่มีความตรงประเด็น โดยเฉพาะ ศาลจะต้องประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้ในขณะที่จะทำคำพิพากษา โดยไม่พิจารณาถึงความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดอาจจะแสดงออกมาในขณะที่ได้รับการปล่อยตัว

ปัจจัยประการที่สองเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญมากที่ศาลจะต้องให้ความสนใจในการคาดการณ์ว่าการกระทำผิดนั้นมีโอกาสที่จะสร้างความเสียหายร้ายแรงให้แก่คนในสังคมมากน้อยเพียงใด ในประเด็นนี้ไม่เพียงแต่บอกถึงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง แต่ยังเป็น การบอกถึงสภาพของความเป็นอันตราย และสภาพความร้ายแรงของการกระทำด้วย แม้ว่ามาตรา 224 จะได้มีการกำหนดนิยามของคำว่า อันตรายอย่างร้ายแรงไว้ว่า เป็นกรณีตาย หรือได้รับบาดเจ็บสาหัสไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือจิตใจ การคาดการณ์ว่าการกระทำผิดใดจะเป็นการกระทำที่ร้ายแรงหรือไม่ตามความหมายของมาตราดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า ศาลจะต้องสร้างรูปแบบความเสี่ยงของสาเหตุที่จะทำให้เกิดอันตรายร้ายแรง

ดังเช่น ในคดี McGrady (2007)⁴² ศาลมีรูปแบบของความเห็นว่า จะมีความเสี่ยงสูงขึ้นหากมีการปล้นทรัพย์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่แนวโน้มการปล้นทรัพย์ที่มีการฉกฉวยทรัพย์ไปนั้น ศาลอุทธรณ์ได้ตัดสินไว้ว่าการปล้นทรัพย์ที่ไม่ได้ใช้อาวุธหรือไม่ได้มีการใช้กำลังทำร้าย ไม่จำเป็นที่จะต้องมีความเสี่ยงสูงว่าจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างไรก็ตามในคดี Johnson Sir Judge P ได้ชี้ประเด็นว่า ศาลจะต้องพิจารณาความเสี่ยงถึงแม้ว่าการกระทำความผิดในครั้งหลังและในครั้งก่อนจะไม่ได้ส่งผลให้เกิดอันตรายจริง ๆ แต่หากผู้กระทำความผิดพกพาอาวุธไปกระทำความผิดด้วย แม้จะไม่ได้ใช้อาวุธนั้นก็ตาม ศาลก็อาจจะต้องสรุปว่าเขาได้แสดงออกถึงความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญของสาเหตุที่จะทำให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปี ค.ศ.2012) ได้กำหนดให้ใช้คู่ไปกับการขยายระยะเวลาการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี โดย Sentencing Guidelines Council ได้เสนอขอแนะนำแก่ศาลให้ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากก่อนที่จะตัดสินว่าเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย⁴³

กล่าวโดยสรุป ประเทศอังกฤษเองก็มีการกำหนดแนวทางในการบังคับโทษจำคุกที่ใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไปในทิศทางเดียวกับประเทศฝรั่งเศส โดยผู้กระทำความผิดที่เป็น

⁴² R v. McGrady, 1 Cr App R(S) 256(2007).

⁴³ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice*, p. 245.

อันตรายซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการนี้หมายถึง ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง และศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นมึลักษณะที่เป็นอันตรายมีแนวโน้มสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก และความผิดนั้นเป็นความผิดที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่สังคม ตามบทบัญญัติกฎหมายอังกฤษนั้นกำหนดให้ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาซึ่งกระทำโดยบุคคลที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป ต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิต และมีการกำหนดแนวทางการลงโทษปรากฏใน sentencing guideline ว่าให้ศาลสามารถกำหนดเวลาจำคุกโดยไม่ให้มีการลดวันต้องโทษ หรือพักการลงโทษได้ในระยะหนึ่ง โดยการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำสำหรับมาตรการบังคับโทษจำคุกนี้เป็นกรณีที่ศาลพิจารณาโดยคาดการณ์จากความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดอาจจะก่ออาชญากรรมที่เป็นอันตรายนั้นอีกในอนาคตประกอบกับความปลอดภัยของสังคมที่จะต้องได้รับการป้องกันไม่ให้ได้รับอันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้นอีก

การกำหนดระยะเวลาการบังคับโทษนี้ไม่ได้คำนึงว่าจะเป็นการกระทำความผิดในครั้งใด แต่เป็นการพิจารณาถึงลักษณะความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิด ดังนั้น แม้เป็นเพียงการกระทำความผิดครั้งแรกแต่หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นอันตรายศาลก็สามารถกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำได้ตามความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษอาจเสนอต่อศาลให้ออกคำสั่งพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขให้ติดเครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนไปกระทำความผิดซ้ำอันจะทำให้เกิดอันตรายต่อสังคมด้วยก็จะได้เห็นได้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายอังกฤษมีมาตรการที่ค่อนข้างหลากหลายทำให้ศาลสามารถนำมาบังคับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายซึ่งมีการกระทำร้ายแรงหนักเบาแตกต่างกันออกไปได้ จึงถือได้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกของประเทศอังกฤษนั้นมีความครอบคลุมในระดับที่สามารถนำมาใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไว้ได้ในระยะเวลาหนึ่งที่ประเมินแล้วว่าเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดนั้นจะไม่สามารถออกมาสร้างความเสียหายแก่สังคมได้อีกต่อไป หรือหากจะทำการเป็นกรณีที่เกิดขึ้นได้ยาก

4.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา

4.3.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

หลักการบังคับโทษตามบทบัญญัติกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจากแนวคิด 3 ประการคือ ประการแรก ทุกอาชญากรรมต้องได้รับการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำผิดตามกฎหมายอาญา ประการที่สองคือ ผู้กระทำความผิดบางประเทศต้องได้รับโทษที่หนักกว่าเขาได้กระทำความผิดที่

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และประการที่สาม คือ ผู้กระทำความผิดที่มักจะกระทำความผิดซ้ำต้องได้รับโทษที่รุนแรงเพื่อเป็นการตัดไม้ให้กระทำความผิดได้อีก⁴⁴

เหตุผลของการออกกฎหมายเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย เริ่มจากการออกกฎหมายในตอนแรกเริ่มนั้นกฎหมายมีเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินเป็นหลัก แต่ในตอนหลังบทบาทของกฎหมายได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะช่วยป้องกันสังคม และปัจเจกชนจากอาชญากรรมที่เป็นอันตรายมากขึ้น โดยแนวคิดเรื่องบุคคลที่เป็นอันตรายเริ่มปรากฏในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยรัฐวอชิงตัน (Washington) เป็นรัฐแรกที่ออกกฎหมายป้องกันสังคม (the Community Protection Act 1990) ในปี ค.ศ. 1990 เพื่อควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศที่เป็นอันตราย (sexually violent predators)⁴⁵

4.3.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

ในประเทศสหรัฐอเมริกาถ้าหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลอันตรายรัฐก็มีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมโดยมีการกำหนดให้ศาลพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดประเภทนี้ได้รับโทษจำคุกในระยะยาว เพื่อเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดออกมาทำอาชญากรรมอีก⁴⁶ และเมื่อเป็นการจำคุกผู้กระทำความผิดในระยะยาว ดังนี้ ผู้กระทำความผิดจะถูกปล่อยหรือได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษได้ต่อเมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษมีความเห็นว่าการปล่อยผู้กระทำความผิดรายนั้นออกมาจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมจะถูกบังคับใช้ในสองมาตรการ คือ การจำคุกหรือการคุมขังเพื่อความปลอดภัยของสังคม และ การขยายระยะเวลาการบังคับโทษ

ในรัฐวอชิงตันนั้นมีบทบัญญัติที่กำหนดการบังคับโทษสำหรับผู้กระทำความผิดติดนิสัย โดยนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดร้ายแรง (felony) ที่กระทำความผิดนั้นซ้ำอีกเป็นครั้งที่สาม และการกระทำความผิดซ้ำเป็นครั้งที่ห้าสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง (misdemeanor) ซึ่งมีการฉ้อโกงประกอบด้วย การปรับปรุงให้มีโทษจำคุกขั้นต่ำอย่างน้อย 10 ปี จะเกิดขึ้นหากมีการกระทำความผิดร้ายแรง และผู้กระทำความผิดนั้นได้ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีลหุ

⁴⁴ Joel Samaha, *Criminal Procedure*, 8th ed. (Wadsworth Cengage Learning, 2012), p. 476.

⁴⁵ Roxane Lieb, "Washington's Sexually Violent Predator Law: Legislative History and Comparison with Other States," [Online] Accessed: January 6, 2019. Available from: <http://www.wa.gov/wsipp>

⁴⁶ Roszel C. Thomsen, "Sentencing the Dangerous Offender," *Federal Probation* 32(1968): 3.

โทษ หรือมีความผิดในระดับที่ไม่ร้ายแรงซึ่งมีการกระทำฉ้อโกงเป็นองค์ประกอบในความผิดสองครั้งก่อน⁴⁷

หลักการพื้นฐานของบทบัญญัตินี้คือผู้กระทำความผิดครั้งหนึ่งแล้วมักจะก่อการกระทำความผิดซ้ำอีก จากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ถูกตัดสินว่าก่ออาชญากรรมครั้งหนึ่งแล้วมีโอกาสสูงที่จะก่ออาชญากรรมซ้ำอีกมากกว่าผู้ที่ไม่เคยถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดมาก่อน

ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายของรัฐวอชิงตันกรณีที่จะเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยหรือไม่ นั้นต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่ามีองค์ประกอบ 2 ประการ⁴⁸ ดังนี้ ประการแรก คือ บุคคลที่จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยในการพิจารณาคดีครั้งนี้ ต้องเป็นบุคคลเดียวกับที่เคยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดมาก่อนหน้านี้แล้ว และประการที่สอง คือ ต้องมีการกระทำความผิดมาแล้วครั้งหนึ่ง หากเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในรัฐอื่น อัยการต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดร้ายแรงในรัฐวอชิงตันด้วย และเมื่อจำเลยถูกพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยแล้ว ผู้นั้นก็จะได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตกรณีเป็นความผิดร้ายแรง และโทษจำคุก 10 ปี สำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรงและในกรณีนี้จะไม่มีการขออนุญาตให้ศาลยึดหรือขยายการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตออกไป สำหรับบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต the Washington Board of Prison Terms and Paroles จะต้องกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ที่ 15 ปีซึ่งสามารถจะปรับลดได้เมื่อคณะกรรมการจำนวน 6 คนจาก 7 คนเห็นชอบด้วย แต่ปัญหาของบทบัญญัตินี้คือการให้ดุลพินิจของอัยการในการใช้ดุลพินิจ

⁴⁷ §9.92.090. of Wash. Rev. Code Ann. "Every person convicted in this state of any crime of which fraud or intent to defraud is an element, or of petit larceny, or of any felony, who shall previously have been convicted, whether in this state or elsewhere, of any crime which under the laws of this state would amount to a felony, or who shall previously have been twice convicted, whether in this state or elsewhere, of petit larceny, or of any misdemeanor or gross misdemeanor of which fraud or intent to defraud is an element, shall be adjudged to be an habitual criminal and shall be punished by imprisonment in a state correctional facility for not less than ten years.

Every person convicted in this state of any crime of which fraud or intent to defraud is an element, or of petit larceny, or of any felony, who shall previously have been twice convicted, whether in this state or elsewhere, of any crime which under the laws of this state would amount to a felony, or who shall previously have been four times convicted, whether in this state or elsewhere, of petit larceny, or of any misdemeanor or gross misdemeanor of which fraud or intent to defraud is an element, shall be punished by imprisonment in a state correctional facility for life."

⁴⁸ Phillip H. Ginsberg and Margaret Klockars, "The Dangerous Offender and Legislative Reform," *Willamette Law Journal* 10(1974): 167.

ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย เนื่องจากบทบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการเลือกสรรไว้

หากมีการตั้งคำถามกับหลักที่ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการตัดสินอย่างยุติธรรมหรือไม่ ที่ต้องได้รับโทษรุนแรงมากกว่าสัดส่วนของการกระทำความผิด ในสหรัฐอเมริกา คำถามนี้ได้รับการยืนยันคำตอบแล้วว่า การลงโทษดังกล่าวเป็นการผสมผสานระหว่างการนำข้อโต้แย้งของทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และ ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูมาปรับใช้ ในปี ค.ศ. 1990-1999 หลายรัฐได้นำเสนอบทบัญญัติกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่รุนแรงขึ้นภายใต้หลักที่เป็นที่รู้จักกันในชื่อ “three strikes and you’re out” หลักนี้จะเป็นการกำหนดให้ใช้โทษจำคุกในระยะยาว หรือโทษจำคุกที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาสำหรับการกระทำความผิดครั้งที่สาม⁴⁹

ในปี ค.ศ. 1994 สภาแห่งรัฐแนะนำให้เสนอ บทบัญญัติกฎหมาย three strikes ขึ้นสู่ระดับเขตอำนาจของศาลรัฐบาลกลางโดยกำหนดให้ใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแก่การกระทำความผิดในครั้งที่สาม แต่ความผิดทั้งสามครั้งต้องเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด หรืออาชญากรรมที่ใช้กำลังประทุษร้าย ข้อควรระวังจากผลกระทบจากการใช้กฎหมายนี้ที่ตรวจสอบโดย Zimring, Hawkins and Karmin (2001) แสดงให้เห็นว่า การบังคับโทษตามหลัก three strikes นั้นได้รับการอนุญาตให้นำไปใช้ในการพิพากษาคดีได้เพียงร้อยละ 10 เท่านั้น เนื่องจากกระบวนการและดุลพินิจอื่น ๆ ว่ามีพยานหลักฐานที่บอกถึงผลกระทบที่สำคัญที่จะใช้ป้องกันอาชญากรรมอยู่น้อย ประกอบกับความเป็นมาทางการเมืองของกฎหมาย three strikes ในฐานะที่เป็นนโยบายรูปแบบใหม่ที่มีความจริงจัง ในการต่อต้านอาชญากรรมเป็นเรื่องไม่จริง

4.3.3 หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมในสหรัฐอเมริกานั้นจะเป็นการพิจารณาพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดว่าเป็นภัยต่อสังคมหรือไม่ ซึ่งศาลในสหรัฐอเมริกามีอำนาจกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้นานถึง 30 ปี หรือ 40 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต ดังเช่นใน United States Code Title 18 § 3559 ที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นความผิดประเภทที่มีการใช้กำลังประทุษร้ายและมีความร้ายแรงมากต้องได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต

แม้โดยหลักแล้วการบังคับโทษจำคุกจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องโทษมีโอกาสที่จะกลับสู่สังคมเร็วกว่าระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษา โดยเป็นอำนาจของคณะกรรมการของทาง

⁴⁹ Christopher E. Smith and Christina DeJong George F. Cole, *The American System of Criminal Justice*, 13th ed. (Wadsworth Cengage Learning, 2013), p. 489.

ราชทัณฑ์ที่จะพิจารณาให้พักการลงโทษ หลังจากที่ผู้ต้องหาได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษามาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่ คือ หนึ่งในสามหรือครึ่งหนึ่ง หากปรากฏว่าผู้ต้องขังนั้นแสดงความประพฤติดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ ก็จะได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษ โดยมาตรการนี้ทำให้ผู้ต้องขังในเรือนจำมีกำลังใจในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมของตนเพื่อหวังว่าจะได้กลับสู่สังคมเร็วขึ้น

อย่างไรก็ดี ในบางกรณีที่ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคม หรือมีลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเคยกระทำความผิดซ้ำ ๆ จนกลายเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย หากปล่อยออกไปในระยะเวลาเงื่อนไชที่จะอนุญาตพักการลงโทษได้บุคคลเหล่านี้ก็อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม ดังนั้นในกรณีดังกล่าว ศาลจึงมีอำนาจในการสั่งในคำพิพากษาตัดสินจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ให้มีการพักการลงโทษได้ และผลของการที่ศาลมีคำพิพากษาในกรณีนี้ ผู้ต้องขังจะได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่อาจได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อน

ภายใต้กฎหมาย Sentencing Act นั้นได้พยายามที่จะออกแบบกระบวนการดำเนินคดีที่แยกระหว่าง ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และไม่เป็นอันตรายออกจากกัน และใช้มาตรการบังคับโทษในเชิงฟื้นฟู แก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดมาใช้เพื่อฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ แนวคิดนี้เหมือนกับแนวคิดที่แยกตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกมาและนำมาใช้เข้ากระบวนการฟื้นฟูเฉพาะ⁵⁰

4.3.3.1 บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

ผู้กระทำความผิดที่จะอยู่ภายใต้บังคับมาตรการดังกล่าวนี้จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม โดยตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาได้ให้จำกัดความ ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไว้ว่า หมายถึง บุคคลผู้แสดงให้เห็นว่าชัดเจนเป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสังคม โดยความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงแก่สังคมนั้นสามารถพิจารณาได้จากบัญชีข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะโดยทั่วไป และสถานการณ์แวดล้อมของการกระทำความผิด และยังอนุญาตให้พิจารณาถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของพฤติกรรมที่เป็นการกระทำความผิด และ ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิด⁵¹

⁵⁰ Alfred P. Murrah, "The Dangerous Offender under the Model Sentencing Act," Federal Probation 32(1968): 3.

⁵¹ "Dangerous Offender Law and Legal Definition," [Online] Accessed: November 29, 2018. Available from: <https://definitions.uslegal.com/d/dangerous-offender/>

4.3.3.2 ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

United States Code Title 18 § 3559 - Sentencing classification of offenses ได้กำหนดให้ความผิดที่ถือว่าเป็นความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาฆ่าทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาฆ่าขึ้นกระทำฆ่าเรา ลักพาตัว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์บนอากาศยาน ปล้นทรัพย์ กรรโชก วางเพลิงโดยมีหรือใช้อาวุธ เป็นต้น

4.3.3.3 การกำหนดระยะเวลาบังคับใช้มาตรการ

การกำหนดระยะเวลาในการบังคับโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะปรากฏอยู่ 2 รูปแบบ คือ การกำหนดโดยพิจารณาจากแนวทางการกำหนดโทษ และการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ ซึ่งการพิจารณาจากสองรูปแบบนี้เป็นฐานของการกำหนดระยะเวลาการลงโทษไม่ว่าจะในกฎหมายระดับรัฐบาลกลางหรือในระดับมลรัฐ โดยการกำหนดระยะเวลาสองรูปแบบนี้ก็มาจากความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและสังคมที่ต้องการแบบแผนเดียวกัน กล่าวคือ การกระทำความผิดอย่างเดียวกันควรได้รับโทษในแบบเดียวกัน ความต้องการในเรื่องความแน่นอนและความแท้จริงในการบังคับโทษ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิด เขียว และสังคมควรที่จะรู้ว่าการบังคับโทษที่นำมาใช้นั้นเหมือนกับการบังคับโทษที่ใช้จริง ๆ และความต้องการในทางทฤษฎีเรื่องแก้แค้นทดแทน ช่มชู้ยับยั้ง และการตัดความสามารถในการกระทำความผิด โดยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแต่ละคนไม่ใช่เป้าหมายหลักในการลงโทษ

สำหรับแนวทางในการกำหนดบทลงโทษที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความเป็นอันตรายของอาชญากรรม และ ประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด โดยแนวทางการกำหนดระยะเวลาที่จะลงโทษนั้นจะต้องระบุถึงเหตุผลในการเลือกกำหนดระยะเวลาดังกล่าวของศาลเอาไว้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น เหตุผลในการเพิ่มระยะเวลาควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเนื่องจากอาจเป็นอันตรายต่อเหยื่อ หรือ เหตุผลในการลดระยะเวลาควบคุมตัวเนื่องจากเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยเท่านั้น โดยรัฐสามารถอุทธรณ์ระยะเวลาที่ลดลง และผู้กระทำความผิดก็สามารถอุทธรณ์ระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นนี้ได้⁵² การให้ผู้พิพากษาสามารถเลือกกำหนดระยะเวลาการลงโทษภายในขอบระยะเวลาโดยที่ไม่ออกจากกรอบแนวทางการลงโทษที่กำหนดเป็นการทำให้การปรับใช้โทษมีความยืดหยุ่นมากขึ้นซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับกรณีการกระทำความผิดที่ต่างกันอย่างออกไปได้โดยไม่ทำลายพื้นฐานของเป้าหมายเรื่องการเป็นแบบแผนเดียวกันและความเท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหลักของระบบแนวทางการลงโทษนี้

⁵² Samaha, J., *Criminal Procedure*, p. 476.

2291481780

CD 1Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

การกำหนดระยะเวลาลงโทษในอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การบังคับโทษโดยกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ รูปแบบนี้ต้องการให้ศาลกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำโดยไม่ถูกจำกัดดุลพินิจแก่ผู้กระทำความผิด ศาลสามารถกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดเป็นเวลามากกว่าระยะเวลาขั้นต่ำได้แต่จะกำหนดให้น้อยกว่าไม่ได้การลงโทษจำคุกโดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำนี้ตอบสนองต่อเป้าหมายในการลงโทษทั้งในด้านแก้แค้นทดแทน ตัดความสามารถในการกระทำความผิด และการข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งการลงโทษรูปแบบนี้มักจะนำไปใช้กับอาชญากรรมร้ายแรงที่จะต้องได้รับโทษหนัก และรวมถึงผู้กระทำความผิดโดยใช้กำลังประทุษร้ายและใช้อาวุธ และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การลงโทษดังกล่าวจะทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเหล่านี้ต้องถูกคุมขังในเรือนจำและไม่สามารถออกมากระทำความผิดได้อีก⁵³

กฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง United States Code Title 18 § 3559 (f)⁵⁴ ได้กำหนดเงื่อนไขการบังคับโทษโดยการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำสำหรับความผิดร้ายแรงที่กระทำต่อเด็ก ดังต่อไปนี้

(1) หากความผิดร้ายแรงนั้นเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น บุคคลนั้นต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 30 ปี

(2) ถ้าความผิดร้ายแรงนั้นเป็นความผิดฐานลักพาตัว หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บสาหัสบุคคลนั้นต้องได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกไม่น้อยกว่า 25 ปี และ

⁵³ Ibid., 481-483.

⁵⁴ § 3559 of Title 18 U.S.C.A.

“(f) Mandatory minimum terms of imprisonment for violent crimes against children.--A person who is convicted of a Federal offense that is a crime of violence against the person of an individual who has not attained the age of 18 years shall, unless a greater mandatory minimum sentence of imprisonment is otherwise provided by law and regardless of any maximum term of imprisonment otherwise provided for the offense--

(1) if the crime of violence is murder, be imprisoned for life or for any term of years not less than 30, except that such person shall be punished by death or life imprisonment if the circumstances satisfy any of subparagraphs (A) through (D) of section 3591(a)(2) of this title;

(2) if the crime of violence is kidnapping (as defined in section 1201) or maiming (as defined in section 114), be imprisoned for life or any term of years not less than 25; and

(3) if the crime of violence results in serious bodily injury (as defined in section 1365), or if a dangerous weapon was used during and in relation to the crime of violence, be imprisoned for life or for any term of years not less than 10.”

(3) ถ้าความผิดร้ายแรงนั้นเป็นผลให้ได้รับอันตรายแก่กายสาหัส หรือได้ใช้อาวุธในการกระทำความผิด บุคคลนั้นต้องได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกไม่น้อยกว่า 10 ปี

นอกจากบทบัญญัติกฎหมายในระดับรัฐบาลกลางแล้วยังปรากฏเรื่องการกำหนดระยะเวลาบังคับโทษขั้นต่ำในกฎหมายระดับรัฐด้วย เช่น ในกฎหมายของรัฐวอชิงตัน Code of Washington Annotated หัวข้อที่ 9 เรื่อง อาชญากรรมและการลงโทษมาตรา §9.94A.540.⁵⁵ได้กำหนดระยะเวลาบังคับโทษขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับเอาไว้ในหลายฐานความผิด แต่ทั้งนี้ระยะเวลาการบังคับโทษตามมาตรานี้ไม่นำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่ยังเป็นเยาวชน โดยระยะเวลาบังคับโทษขั้นต่ำนั้นแบ่งออกเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(1) ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นต้องได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี

(2) ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายหรือทำร้ายร่างกายเด็กโดยผู้กระทำความผิดนั้นได้ใช้กำลังโดยมีเจตนาจะให้บุคคลนั้นถึงแก่ความตาย ต้องได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

(3) ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราต้องได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 5 ปี

(4) ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดฐานกระทำความผิดทางเพศโดยมีจิตใจหรือพฤติกรรมที่ผิดปกติ ต้องได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 6 เดือน

⁵⁵ Code of Washington Annotated Title 9. Crimes and Punishments §9.94A.540. Mandatory minimum terms“(a) An offender convicted of the crime of murder in the first degree shall be sentenced to a term of total confinement not less than twenty years.

(b) An offender convicted of the crime of assault in the first degree or assault of a child in the first degree where the offender used force or means likely to result in death or intended to kill the victim shall be sentenced to a term of total confinement not less than five years.

(c) An offender convicted of the crime of rape in the first degree shall be sentenced to a term of total confinement not less than five years.

(d) An offender convicted of the crime of sexually violent predator escape shall be sentenced to a minimum term of total confinement not less than sixty months.

(e) An offender convicted of the crime of aggravated first degree murder for a murder that was committed prior to the offender's eighteenth birthday shall be sentenced to a term of total confinement not less than twenty-five years.”

(5) ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น และความผิดนั้นเกิดก่อนผู้กระทำความผิดจะอายุ 18 ปี ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษจำคุกขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 25 ปี

โดยในระหว่างระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ศาลได้กำหนดไว้ ผู้กระทำความผิดนั้นจะไม่ได้เข้าสู่กระบวนการในการขออนุญาตให้คุมขังนอกเรือนจำ การขอช่วงเวลาปล่อยตัว การลาพัก การคุมขังที่บ้าน การจำคุกเพียงบางส่วน การออกไปทำงาน และรูปแบบใด ๆ ก็ตามที่เป็นการปล่อยตัวออกไปก่อนกำหนด แต่เงื่อนไขดังกล่าวนี้จะไม่นำมาใช้ในกรณีที่เกิดเหตุจำเป็น เช่น ผู้ต้องโทษต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างฉุกเฉิน⁵⁶

4.3.3.4 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ

ในสหรัฐอเมริกา นั้นตามกฎหมายในระดับรัฐบาลกลางได้กำหนดให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย เช่นเดียวกับกับ กฎหมายในระดับรัฐของรัฐวอชิงตันก็ได้กำหนดให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเป็นผู้บังคับใช้มาตรการ ทั้งนี้การบังคับใช้มาตรการนั้น ศาลจำเป็นที่จะพิจารณาสภาพการกระทำความผิด และสภาพแวดล้อมประกอบการกระทำความผิดด้วยเพื่อให้เป็นการบังคับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมจริง ๆ

4.3.3.5 การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย

ศาลจะพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นบุคคลอันตราย ศาลจะต้องพิจารณาตามปัจจัยของสภาพการกระทำความผิด ยกตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดนั้นมีการใช้ความรุนแรง

⁵⁶ §9.94A.540.⁴⁰ of Annotated Revised Code of Washington

“(2) During such minimum terms of total confinement, no offender subject to the provisions of this section is eligible for community custody, earned release time, furlough, home detention, partial confinement, work crew, work release, or any other form of early release authorized under RCW 9.94A.728, or any other form of authorized leave of absence from the correctional facility while not in the direct custody of a corrections officer. The provisions of this subsection shall not apply: (a) In the case of an offender in need of emergency medical treatment; (b) for the purpose of commitment to an inpatient treatment facility in the case of an offender convicted of the crime of rape in the first degree; or (c) for an extraordinary medical placement when authorized under *RCW 9.94A.728(3).”

หรือไม่ กระทำโดยมีอาวุธหรือไม่มีอาวุธ ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นตัวการที่กระทำความผิดทางอาญา การกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำที่แยกจากกันเป็นครั้ง ๆ หรือเป็นการกระทำที่ในแต่ละครั้งนั้น เป็นการวางแผนมาอย่างซับซ้อนแล้ว⁵⁷ ทั้งนี้การจะพิจารณาในประเด็นดังกล่าวได้ ผู้พิพากษาในคดีนั้น ๆ ก็จะต้องพิจารณาโดยดูจาก อายุ ความเป็นมา ฐานะทางสังคม ทัศนคติ ลักษณะนิสัยส่วนตัว ภาวะทางอารมณ์และจิตใจ และประวัติที่ผ่านมาของผู้กระทำความผิดรายนั้น ๆ

4.4 ประเทศออสเตรเลีย

4.4.1 แนวคิดการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

เมื่อได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศออสเตรเลีย โทษจำคุกตลอดชีวิตก็ได้กลายมาเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงที่สุดภายใต้กฎหมายอาญา⁵⁸ นักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นมีอัตราการกระทำความผิดซ้ำที่แตกต่างจากนักโทษประเภทอื่น ดังนั้นอาจแสดงได้ว่าอัตราการกระทำความผิดซ้ำต่ำลงมีความเกี่ยวข้องกับการจำคุกในระยะยาว อัตราการกระทำความผิดซ้ำลดลงเมื่อผู้กระทำความผิดมีอายุที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามการจำคุกบุคคลในระยะยาวย่อมเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุผลนี้ทำให้นักโทษจำคุกไม่ควรได้ใช้ชีวิตทั้งหมดในการถูกจำคุกแต่ควรที่จะได้รับโทษจำคุกในระยะเวลาที่เหมาะสมและได้สัดส่วนโดยพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด และประวัติที่ผ่านมาในอดีตของผู้กระทำความผิด

ประเทศออสเตรเลียเริ่มให้ความสนใจแก่การลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ปรากฏให้เห็นตั้งแต่ปีค.ศ. 1993 โดยรัฐวิกตอเรียได้มีการออกบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายมาบังคับใช้ โดยใช้ชื่อกฎหมายว่า Sentencing act⁵⁹

4.4.2 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตามกฎหมายของรัฐวิกตอเรียนั้นแบ่งออก 9 ระดับ กรณีเป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรงจะอยู่ในระดับ 1 ถึง ระดับ 5 โดยระดับที่ 1 นั้นจะเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงที่มีโทษจำคุกสูงสุดถึงจำคุกตลอดชีวิต และลดลงมาตามลำดับ โดยระดับที่

⁵⁷ Thomsen, R. C., "Sentencing the Dangerous Offender," Federal Probation: 3.

⁵⁸ Ivan Potas, "Life Imprisonment in Australia," [Online] Accessed: December 14, 2018. Available from: <http://www.aic.gov.au>.

⁵⁹ Amy M. Lageman, "Dangerous Offender Legislation: A Short Term Solution to a Long Problem," Dickinson Journal Of International Law 16(1997): 203.

น้อยที่สุดที่ถูกกำหนดเป็นความผิดร้ายแรงนั้น กำหนดโทษจำคุกขั้นสูงไว้ไม่เกิน 10 ปีตาม Crimes Act 1958 ประกอบกับ Sentencing Act 1991⁶⁰

ตารางที่ 4 ตารางแสดงมาตรการบังคับโทษจำคุกในความผิดร้ายแรงตามกฎหมายออสเตรเลีย

ระดับ	โทษจำคุกขั้นสูง	ยกตัวอย่างประเภทความผิด
1	จำคุกตลอดชีวิต	ฆ่าผู้อื่นตาย ค้ายาเสพติด
2	25 ปี	ข่มขืนกระทำชำเรา กระทำทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกิน 12 ปี ปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธ ลักทรัพย์ในเคหสถานโดยมีหรือใช้อาวุธ วางเพลิงทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
3	20 ปี	ฆ่าผู้อื่นโดยไม่ได้ไตร่ตรองมาก่อน ทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
4	15 ปี	ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส รับของโจร ครอบครองยาเสพติดที่ไม่ได้มีไว้เพื่อจำหน่ายในทางการค้า วางเพลิงเผาทรัพย์
5	10 ปี	ขู่ว่าจะฆ่า กระทำอนาจาร ลักทรัพย์ ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก

⁶⁰ Sentencing Advisory Council, "Maximum Penalties," [Online] Accessed: January 12, 2019. Available from: <https://www.sentencingcouncil.vic.gov.au/about-sentencing/maximum-penalties>

4.4.3 หลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

การบังคับโทษจำคุกในประเทศออสเตรเลียนั้น มลรัฐทั้งหมดยกเว้น ควีนสแลนด์ กำหนดไว้ว่าบุคคลที่จะถูกจำคุกได้นั้นต้องเป็นผู้ใหญ่ คือ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สำหรับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จะได้รับการดำเนินการในฐานะเยาวชน แต่อาจถูกลงโทษจำคุกในเรือนจำผู้ใหญ่ได้ในกรณีพิเศษเท่านั้น สำหรับรัฐควีนสแลนด์นั้น กำหนดให้ ผู้ใหญ่ หมายถึงบุคคลที่มีอายุ 17 ปีขึ้นไป⁶¹โดยส่วนใหญ่แล้วผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตในประเทศออสเตรเลียจะเป็นผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาย

การบังคับโทษจำคุกในประเทศออสเตรเลียจะมีทั้งการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นสูง และระยะเวลาขั้นต่ำไว้ด้วย โดยระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ คือ ระยะเวลาที่ผู้ต้องโทษจะต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวจากการคุมขังไปสู่กระบวนการพักการลงโทษ ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาขั้นสูง และระยะเวลาขั้นต่ำ คือ ระยะเวลาที่จะต้องได้รับในการพักการลงโทษ ถ้าหากนักโทษคนนั้นได้รับการปล่อยตัวออกไปก่อนกำหนด ในขณะที่การพักการลงโทษโดยทั่วไปแล้วจะเป็นการอนุญาตปล่อยตัวก่อนกำหนด นักโทษอาจจะไม่ได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษในบางช่วงระยะเวลา หรือทั้งหมดจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นสูงที่เขาได้รับ ทั้งคำพิพากษาที่กำหนดระยะเวลาไว้แน่นอนและคำพิพากษาที่กำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นสูงและขั้นต่ำเอาไว้ในวันในการคุมขังจริงระยะเวลาที่จะถูกจำคุกในเรือนจำอาจน้อยกว่าเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้ซึ่งเป็นไปตามการใช้กลไกของฝ่ายบริหาร เช่น การนำการลดหย่อนโทษมาใช้

ในรัฐวิกตอเรียเป็นหนึ่งในหลาย ๆ รัฐที่กำหนดให้โทษจำคุกเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงที่สุดที่มีใช้บังคับอยู่ โดยการบังคับโทษจำคุกในรัฐวิกตอเรียนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วรัฐสภาจะกำหนดระยะเวลาบังคับโทษจำคุกขั้นสูงไว้ในทุกฐานความผิด แต่แทบจะไม่มีกรณีที่รัฐสภาจะกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำเอาไว้เลย ยกเว้นแต่ในกรณีการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดร้ายแรง โดยผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใหญ่และได้กระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสซึ่งจะถูกบังคับโทษจำคุกโดยมีกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำเป็นระยะเวลา 4 ปี โดยภายในระยะเวลาดังกล่าวห้ามไม่ให้มีการพักการลงโทษ⁶²

⁶¹ Australia Bureau of Statistics, "Prisoners in Australia," [Online] Accessed: December 14, 2018.

Available from:

<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/4517.0Explanatory%20Notes12013?OpenDocument>

⁶² Sentencing Advisory Council, "Imprisonment," [Online] Accessed: December 14, 2018.

Available from: <https://www.sentencingcouncil.vic.gov.au/about-sentencing/sentencing-options-for-adults/imprisonment>

อย่างไรก็ดีเมื่อศาลพิพากษาคดีตัดสินลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด ศาลที่พิจารณาคดีตัดสินคดีมีหน้าที่ต้องกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่จะไม่ให้มีการพักการลงโทษ เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกตามกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำครบถ้วนแล้วจึงจะมีสิทธิขออนุญาตให้มีการพักการลงโทษ โดยคณะกรรมการพักการลงโทษมีหน้าที่พิจารณาว่าจะอนุญาตให้พักการลงโทษได้หรือไม่

นอกจากนี้รัฐวิคตอเรียยังได้มีมาตรการบังคับโทษจำคุกที่นำไปใช้กับผู้กระทำความผิดร้ายแรงในอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การลงโทษจำคุกโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน กล่าวคือ การลงโทษจำคุกประเภทนี้เป็นการลงโทษจำคุกที่ศาลจะไม่ได้กำหนดวันสิ้นสุดของการคุมขังเอาไว้ ซึ่งจะเป็นการนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดร้ายแรงซึ่งศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดรายนั้นเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคม ยกตัวอย่างเช่น กรณีของผู้กระทำความผิดที่เคยมีประวัติกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดที่มีการใช้กำลังประทุษร้ายมาแล้ว⁶³

ภายใต้ มาตรา 74 แห่ง Corrections Act ปีค.ศ. 1986 กำหนดให้คณะกรรมการพักการลงโทษแห่งรัฐวิคตอเรียอาจจะปล่อยตัวผู้กระทำความผิดได้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาห้ามมิให้พักการลงโทษตามที่ศาลได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ดีการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดภายหลังครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวนั้นเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการพักการลงโทษที่อาจจะพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ภายใต้เงื่อนไขความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิด

4.4.3.1 บุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

ผู้กระทำความผิดร้ายแรงนั้นได้ถูกระบุไว้ใน ส่วนที่ 2A ของพระราชบัญญัติ Sentencing Act ปีค.ศ. 1991 ซึ่งระบุให้รวมถึงผู้กระทำความรุนแรงเกี่ยวกับเพศ ผู้กระทำความผิดรุนแรงโดยใช้อาวุธ ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เกี่ยวกับยาเสพติด และผู้กระทำความผิดร้ายแรงโดยใช้กำลังประทุษร้าย บุคคลประเภทนี้ถือเป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการบังคับโทษจำคุกที่ศาลอาจกำหนดระยะเวลาที่ไม่ให้มีการพักการลงโทษไว้เป็นระยะเวลานาน หรือศาลอาจใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกที่ไม่กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดก็ได้

⁶³ ibid.

4.4.3.2 ประเภทของความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ไม่ให้มีการพักการลงโทษนั้นนำไปใช้กับความผิดในกลุ่มความผิดร้ายแรงที่แบ่งออกเป็นระดับที่ 1 ถึง 5 ซึ่งศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก โดยหลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำผู้เขียนจะได้กล่าวถึงในหัวข้อถัดไป แต่สำหรับมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยไม่กำหนดระยะเวลาดังนั้น จะเป็นการนำไปใช้กับความผิดประเภทร้ายแรง ประกอบกับศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดแสดงพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมร่วมด้วย ยกตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดที่มีการใช้กำลังประทุษร้าย

4.4.3.3 การกำหนดระยะเวลาบังคับใช้มาตรการ

ในมลรัฐวิตคอนติโอเรียการคำนวณระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับโทษนั้นไม่ว่าจะอยู่บนฐานของระยะเวลาการบังคับโทษจำคุกโดยไม่มีการพักการลงโทษที่กำหนดโดยศาล หรือ การลงโทษรุนแรงนั้น เป็นไปดังนี้

ตามพระราชบัญญัติ Sentencing act 1991 มาตรา 11⁶⁴ ได้กำหนดให้ศาลต้องกำหนดระยะเวลาที่ไม่ให้มีการพักการลงโทษ โดยแบ่งเป็นกรณีได้ดังนี้

⁶⁴ Sentencing act 1991 section 11 Fixing of non-parole period by sentencing court

(1) If a court sentences an offender to be imprisoned in respect of an offence for—

(a) the term of his or her natural life; or

(b) a term of 2 years or more—

the court must, as part of the sentence, fix a period during which the offender is not eligible to be released on parole unless it considers that the nature of the offence or the past history of the offender make the fixing of such a period inappropriate.

(2) If a court sentences an offender to be imprisoned in respect of an offence for a term of less than 2 years but not less than one year, the court may, as part of the sentence, fix a period during which the offender is not eligible to be released on parole.

(3) A non-parole period fixed under subsection (1) or (2) must be at least 6 months less than the term of the sentence.

(1) ถ้าศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดในความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกขั้นต่ำ 2 ปีหรือมากกว่านั้น ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่ผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถได้รับการพิจารณาปล่อยตัวโดยการพักการลงโทษไว้ในคำพิพากษาดังด้วย โดยคำนึงถึงพฤติกรรมการของผู้กระทำความผิดในอดีตประกอบการพิจารณากำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม

(2) ถ้าศาลพิพากษาลงโทษจำคุกน้อยกว่า 2 ปี แต่ไม่น้อยกว่า 1 ปี ผู้พิพากษาจะกำหนดระยะเวลาไม่ให้พักการลงโทษหรือไม่ก็ได้

(3) ระยะเวลาห้ามมิให้พักการลงโทษนั้นต้องกำหนดเป็นเวลาอย่างน้อยที่สุด 6 เดือน โดยน้อยกว่าระยะเวลาที่จะถูกบังคับโทษจำคุก แต่ในกรณีที่เป็นการผิดร้ายแรงศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด 4 ปีหากไม่ปรากฏเหตุผลพิเศษประการอื่น

(4) ถ้าศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแก่จำเลยมากกว่าหนึ่งฐานความผิด ระยะเวลาที่กำหนดภายใต้ (1) หรือ (2) จะต้องเป็นไปตามระยะเวลารวมของโทษจำคุกทั้งหมดที่จำเลยจะได้รับตามคำพิพากษา

อย่างไรก็ดีตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 6D⁶⁵ ได้กำหนดถึงปัจจัยที่ศาลจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการกำหนดระยะเวลาในการจำคุกไว้ว่า ศาลจะต้องคำนึงถึงการ

(4) If a court sentences an offender to be imprisoned in respect of more than one offence, any period fixed under subsection (1) or (2) must be in respect of the aggregate period of imprisonment that the offender will be liable to serve under all the sentences then imposed.

⁶⁵ Sentencing act 1991Section 6D Factors relevant to length of prison sentence

“If under section 5 the Supreme Court or the County Court in sentencing a serious offender for a relevant offence considers that a sentence of imprisonment is justified, the Court, in determining the length of that sentence—

(a) must regard the protection of the community from the offender as the principal purpose for which the sentence is imposed; and

(b) may, in order to achieve that purpose, impose a sentence longer than that which is proportionate to the gravity of the offence considered in the light of its objective circumstances.”

ป้องกันความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมจากผู้กระทำความผิดเป็นจุดประสงค์หลัก และ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวศาลอาจกำหนดโทษที่มากกว่าสัดส่วนของการกระทำความผิด และ ชั่งน้ำหนักการกระทำความผิดโดยพิจารณาจากสถานการณ์ในแง่ภววิสัยหรือลักษณะภายนอกของผู้กระทำความผิดประกอบไปด้วย

4.4.3.4 ผู้มีอำนาจพิจารณาระดับใช้มาตรการ

ศาลเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาในการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย โดยศาลจะต้องคำนึงถึงการป้องกันสังคมเป็นวัตถุประสงค์หลักในการพิพากษาผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และด้วยวัตถุประสงค์หลักประการนี้ศาลจึงอาจปรับใช้โทษจำคุกในระยะยาวแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงให้มากกว่าสัดส่วนของน้ำหนักการกระทำความผิดนั้นก็ได้

4.4.3.5 การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตราย

ตามมาตรา 6C ของ sentencing act ได้กำหนดปัจจัยในการพิจารณาผู้กระทำความผิดว่ามีลักษณะเป็นอันตรายหรือไม่ โดยศาลจะต้องพิจารณาจากการพิจารณาคดี การรับฟังพยานหลักฐานในครั้งนั้น ๆ หรือการพิจารณาคดีหรือการรับฟังพยานหลักฐานในครั้งอื่น ๆ หรือกระบวนการพิจารณาคดีหรือรับฟังพยานหลักฐานในคดีอื่น ๆ รวมถึงศาลอาจพิจารณาจากกระบวนการพิจารณาที่แยกออกไปในการฟ้องครั้งเดียวกันนั้นก็ได้

กล่าวโดยสรุป ประเทศออสเตรเลียเองนั้นก็มิบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดถึงมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เป็นไปในแนวทางเดียวกับประเทศอื่น เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาในด้านที่มีการกำหนดช่วงระยะเวลาหนึ่งที่จะไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันของโทษจำคุก คือ การพักการลงโทษ โดยกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะมีอำนาจกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำดังกล่าวทั้งนี้โดยพิจารณาจากลักษณะ พฤติการณ์ของผู้กระทำความผิด และสภาพการกระทำความผิด วิธีการดังกล่าวนี้ทำให้ศาลสามารถบังคับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้ว่าผู้กระทำความผิดคนใดเป็นผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม ศาลก็จะกำหนดระยะเวลาไว้ในระยะยาว และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวยังเป็นการส่งหน้าที่ต่อให้คณะกรรมการพักการลงโทษได้ประเมินอีกครั้งว่าผู้กระทำความผิดนั้นเหมาะสมที่จะได้รับการพักการลงโทษหรือไม่ อันเป็นการประเมินผู้กระทำความผิดในอีกชั้นหนึ่งว่า

ผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไข ปรับปรุงตนเอง ให้กลับตนเป็นคนดีได้แล้วหรือไม่ หรือยังคงแสดงลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสังคมอยู่

นอกจากมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ไม่ให้พักการลงโทษ ประเทศออสเตรเลียในรัฐวิกตอเรียยังมีมาตรการที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ มาตรการลงโทษจำคุก โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดซึ่งเป็นมาตรการที่ศาลสามารถนำไปปรับใช้กับเฉพาะกลุ่มผู้กระทำความผิดร้ายแรงเท่านั้นอันเป็นมาตรการที่มีขึ้นมาสำหรับจัดการกับอาชญากรที่มีความร้ายแรง โดยเฉพาะ มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามบทบัญญัติกฎหมายของประเทศออสเตรเลียจึงเป็นอีกหนึ่งมาตรการที่น่าสนใจ

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / recv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

บทที่ 5

บทวิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดในแต่ละประเทศนั้นมีแนวทางที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ ซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันของการบังคับโทษจำคุกที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด เช่น การลดวันต้องโทษ การปล่อยตัวชั่วคราว การพักการลงโทษ โดยการกำหนดระยะเวลาดังกล่าวนั้นในประเทศฝรั่งเศสจะมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมไว้ให้ศาลปรับใช้ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และความเป็นอันตรายของผู้กระทำผิดแต่ละคน แต่สำหรับในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลียนั้นหลักเกณฑ์การกำหนดเรื่องระยะเวลาจะมีความแตกต่างออกไป กล่าวคือ จะเป็นกรณีที่มีการวางแนวทางการกำหนดโทษ (sentencing guideline) เอาไว้ว่าศาลควรกำหนดระยะเวลาไว้เท่าใดสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว แต่ทั้งนี้แนวทางที่วางไว้ไม่ได้เป็นการผูกมัดศาลว่าจะต้องกำหนดตามแนวทางดังกล่าว ศาลที่พิจารณาคดีสามารถกำหนดระยะเวลานอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ แต่ต้องแสดงผลในการกำหนดระยะเวลานั้นเอาไว้ด้วย

นอกจากนี้การบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย เนื่องด้วยประเทศเหล่านี้ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว จึงนำมาตรการบังคับโทษจำคุกมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ยังคงมีไว้ซึ่งบทลงโทษประหารชีวิต และการลงโทษประหารชีวิตนั้นจะสนองต่อการตัดไม้ให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำได้อีก แต่ในทางกลับกันการลงโทษประหารชีวิตก็เป็นบทลงโทษที่ไม่สามารถจะให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเลย ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปผู้กระทำความผิดเหล่านั้นอาจสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเป็นคนดี และกลับมาเป็นทรัพยากรที่มีค่าให้แก่รัฐก็เป็นได้ ในหลายประเทศจึงได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต และผลักดันมาตรการบังคับโทษจำคุกให้เป็นมาตรการที่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่ปรากฏว่าประเทศไทยได้นำมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำมาใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดซ้ำอีกดังเช่นในกฎหมายต่างประเทศมาบังคับใช้ เป็นเหตุให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบนี้ไม่มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากสถิติการกระทำความผิดซ้ำที่ยังคงอยู่ในอัตราที่สูง

2291481780

CD iThesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

อย่างไรก็ดี แม้มาตรการบังคับโทษจำคุกจะเป็นมาตรการที่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ในเรื่องหลักการบังคับโทษจำคุกในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1-2.2 แต่ในขณะเดียวกันมาตรการบังคับโทษจำคุกก็เป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ต้องถูกบังคับโทษด้วยเช่นกัน ดังนั้น การนำมาตรการบังคับโทษจำคุกมาใช้กับผู้กระทำความผิด จึงเป็นประเด็นที่ผู้เขียนจะต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการบังคับใช้โทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมที่ปรากฏตามบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 และนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามกฎหมายไทยว่ามีอยู่หรือไม่ และเป็นปัญหาอย่างไร นอกจากนี้ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยซึ่งสอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เปรียบเทียบกับหลักการปล่อยผู้กระทำความผิดออกไปก่อน และหลักสิทธิมนุษยชนในการบังคับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแตกต่างไปจากกลุ่มผู้กระทำความผิดประเภทอื่น โดยนำหลักความได้สัดส่วนของการป้องกันสังคมมาวิเคราะห์ประกอบด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย

ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 5.1 วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการบังคับโทษจำคุก และขอบเขตของการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวตามบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ 5.2 วิเคราะห์ปัญหามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย ต่อด้วยประเด็นที่ 5.3 เรื่องการนำมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน รวมถึงความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกไปก่อนกำหนด และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชนในการเลือกบังคับใช้มาตรการเฉพาะแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของมาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยกับมาตรการบังคับใช้โทษประหารชีวิตว่ามาตรการนี้จะมีส่วนในการช่วยลด เพิ่ม หรือเป็นการยกเลิกการบังคับใช้โทษประหารชีวิตหรือไม่ เพื่อนำไปสู่ประเด็นสุดท้ายในการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามสภาพบริบทสังคม และ นโยบายทางอาญาที่สอดคล้องกับการบริหารกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

5.1 วิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุก และขอบเขตการบังคับใช้ตามบทบัญญัติกฎหมาย

ต่างประเทศ

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในแต่ละประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ซึ่งได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ล้วนตั้งอยู่บนวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่คล้ายคลึงกันคือ เพื่อที่จะลดหรือบรรเทาผลกระทบที่เป็นอันตรายจากอาชญากรรมในอนาคต เนื่องจากเป็นสิ่งที่ยังสามารถป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้นได้โดยบทบัญญัติในเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายของแต่ละประเทศมีขึ้นเพื่อการยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำบนพื้นฐานที่ว่า การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสังคมไม่สมควรเกิดขึ้นอีก ไม่ใช่มีขึ้นเพราะการกระทำนั้นเกิดขึ้นซ้ำหลายครั้ง ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานร่วมกันคือ ต้องมีการแยกการบังคับโทษระหว่างผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้มีความแตกต่างจากผู้กระทำความผิดทั่วไป และต้องมีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษจำคุก โดยภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนดผ่านกระบวนการผ่อนผันที่เป็นประโยชน์ของราชทัณฑ์ ทั้งนี้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำดังกล่าวศาลจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละราย พิจารณาประกอบกับประวัติการกระทำความผิด แรงจูงใจในการกระทำความผิดลักษณะการกระทำความผิดของจำเลย เพื่อนำมาใช้กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละรายซึ่งมีลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้การลงโทษจำคุกสามารถบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์การลงโทษให้ได้มากที่สุด

5.1.1 มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายของแต่ละประเทศ

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในต่างประเทศ นอกจากจะมีมาตรการในเรื่องกำหนดให้มีระยะเวลาขั้นต่ำ หรือที่ในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว ยังมีมาตรการอื่น ๆ ที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษที่กำหนดให้มีมาตรการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกรณีผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นครั้งที่สอง และมาตรการขยายระยะเวลาการลงโทษจำคุกออกไปสำหรับการกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ¹ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วก็จะมีความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงเช่นเดียวกัน สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกาในรัฐวอชิงตันเองก็ได้มีมาตรการเพิ่มเติมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับมาตรการของประเทศอังกฤษ คือ

¹ Andrew Ashworth, *Sentencing and Criminal Justice*, 6th edition (New York: Cambridge University Press, 2015), p.237.

การกำหนดให้บังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในชั้นร้ายแรง (felony) และการกระทำความผิดร้ายแรงนั้นต้องเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่สาม² ไม่เพียงแต่ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่มีมาตรการบังคับโทษจำคุกนอกเหนือไปจากการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ในประเทศออสเตรเลียก็มีมาตรการเพิ่มเติมที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายด้วยเช่นเดียวกัน คือ มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน³ กล่าวคือ เป็นมาตรการที่ศาลจะไม่กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการคุมขังเอาไว้ โดยมาตรการนี้จะเน้นนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตรายร้ายแรง

5.1.2 ขอบเขตการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย

เมื่อมาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายของผู้ต้องโทษเป็นอย่างมาก หากจะเพิ่มมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษจำคุกที่ยาวนานขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องนำมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดอย่างมีขอบเขตไม่กว้างมากเกินไป และบังคับใช้ด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้มาตรการบังคับโทษจำคุกกลายเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการก่ออาชญากรรม หรือลดการเกิดอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

5.1.2.1 บุคคลผู้ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

ขอบเขตการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในด้านบุคคลผู้ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับใช้มาตรการนั้น ในประเทศที่ผู้เขียนได้ศึกษามาจะเน้นจำกัดขอบเขตไปที่กลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสังคม โดยในแต่ละประเทศจะกำหนดให้อำนาจผู้พิพากษาพิจารณาว่าการกระทำความผิดอย่างไรที่เข้าข่ายเป็นอันตรายต่อสังคม และจำเป็นที่จะต้องกักขังผู้กระทำความผิดนั้นไว้ก่อนเพื่อให้สังคมเกิดความปลอดภัยอย่างใดก็ได้ บทบัญญัติกฎหมายก็กำหนดไว้ด้วยเช่นเดียวกันว่าความผิดที่เป็นอันตรายนั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นความผิดต่อชีวิตร่างกาย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาหญิงไปเพื่อการอนาจารโดยข่มขู่ กระทำชำเราเด็ก โดยที่จะถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลอันตรายนั้นผลสุดท้ายแล้วอาจต้องเกิดการตาย หรือเกิดอันตรายอย่างสาหัสไม่ว่าจะทั้งทาง

² Roszel C. Thomsen, "Sentencing the Dangerous Offender," Federal Probation 32 (1968): 3.

³ Sentencing Advisory Council, "Maximum Penalties," accessed January 12, 2019, <https://www.sentencingcouncil.vic.gov.au/about-sentencing/maximum-penalties>

ร่างกายหรือจิตใจ การที่กฎหมายกำหนดให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่อยู่ในกลุ่มความผิดอันตรายก็เพราะความผิดประเภทนี้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนร่วมทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกหวาดกลัวว่าอาจจะเกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง อันนำไปสู่การดำเนินชีวิตในสังคมอย่างไม่สงบสุข

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้กระทำความผิดที่เป็นกลุ่มความผิดอันตราย แต่ก็ยังจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเพื่อประเมินความเป็นอันตรายในลำดับต่อไป ซึ่งก็คือ การพิจารณาถึงลักษณะภายในของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายของทั้งสี่ประเทศที่ผู้เขียนได้ศึกษามานั้น ล้วนแล้วแต่กำหนดให้การประเมินสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดต้องพิจารณาถึงปัจจัยภายในตัวผู้กระทำความผิดประกอบด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งหมดของจำเลยในการกระทำความผิดครั้งนั้น ๆ ทั้งลักษณะความร้ายแรงของการกระทำ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม เป็นต้น เพื่อประเมินหาผู้ที่มีแนวโน้มความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นอีก นอกจากนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็กำหนดให้ศาลพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดด้วยเช่นเดียวกัน และยังกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาถึงประวัติของบุคคลนั้น โดยคำนึงถึงปัจจัยในด้านอายุ ความเป็นมา ฐานะทางสังคม ทักษะคดี นิสัยส่วนตัว ภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของจำเลยประกอบด้วย⁴ สำหรับในประเทศออสเตรเลียก็กำหนดให้ศาลพิจารณาถึงการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบด้วย

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การประเมินสภาพความเป็นบุคคลอันตรายของทั้งสี่ประเทศนั้นใช้การประเมินทั้งในด้านประเมินทางภววิสัย กล่าวคือ ไม่ได้พิจารณาแต่ประเภทหรือฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดก่อขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังพิจารณาไปถึงลักษณะของการกระทำความผิดในครั้งนั้น ๆ ด้วย และ ยังกำหนดให้มีการประเมินโดยอาศัยปัจจัยในด้านอัตวิสัย หรือลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดประกอบการประเมินด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากหากให้ศาลลงโทษโดยพิจารณาแต่ประเภทหรือฐานความผิดที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้อย่างชัดเจน อันจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการประเมินความเป็นอันตรายได้ เนื่องจากในบางครั้งแม้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้กระทำความผิดอย่างเดียวกัน แต่เจตนาหรือแรงจูงใจในการกระทำความผิดนั้นย่อมแตกต่างกันได้อันเป็นลักษณะภายในของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ศาลจึงจำเป็นที่จะต้องนำเหตุปัจจัยดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย

⁴ “dangerous offender Law and Legal definition,” accessed November 29, 2018, <https://definitions.uslegal.com/d/dangerous-offender/>

แม้ว่าการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยจะเป็นการเปิดดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้แก่ศาลและทำให้แนวทางการลงโทษของศาลอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละกรณี แต่ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายก็ย่อมมีลักษณะที่แตกต่างไปจากกลุ่มผู้กระทำความผิดทั่วไป การลงโทษที่เหมือนกันย่อมจะเป็นการสร้างความปลอดภัยไม่เป็นธรรมขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัยอีกด้วย และถึงแม้ศาลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาลงโทษจำคุกที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามศาลที่พิจารณาในคดีนั้น ๆ ก็ต้องให้เหตุผลกำกับประกอบไว้กับคำพิพากษาว่าเหตุใดจึงกำหนดระยะเวลามากกว่าหรือน้อยกว่าศาลในคดีอื่นที่ตัดสินในคดีความผิดประเภทเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป ขอบเขตของมาตรการบังคับโทษจำคุกขั้นต้นนี้จะจำกัดอยู่ที่ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอันตราย โดยนำบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดฐานความผิดที่เป็นอันตรายมาเป็นกรอบในการพิจารณาร่วมด้วย แต่ทั้งนี้โดยหลักศาลจะต้องพิจารณาความเป็นอันตรายจากลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดเป็นราย ๆ ไป โดยอาศัยจากหลักฐานการสืบเสาะ พินิจพิเคราะห์ของจำเลยจากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในทุก ๆ กระบวนการ แล้วนำไปวิเคราะห์ถึงแนวโน้มความเสี่ยงว่าผู้ผู้นั้นจะกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่

5.1.2.2 ประเภทความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

ความผิดโดยส่วนใหญ่ที่กฎหมายแต่ละประเทศต่างกำหนดให้เป็นความผิดที่ต้องอยู่ภายใต้มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้จะเป็นความผิดที่กฎหมายมองว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะของการกระทำที่เป็นอันตรายร้ายแรง ซึ่งในแต่ละประเทศนั้นจะกำหนดไว้มีลักษณะที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นความผิดที่ประชาชนโดยทั่วไปเห็นหรือรับรู้ได้อยู่แล้วว่าการกระทำในลักษณะนี้เป็นความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรง สำหรับในประเทศฝรั่งเศสนั้นเนื่องจากมีการแบ่งโทษและประเภทความผิดอย่างชัดเจนทำให้เห็นได้ชัดเลยว่าความผิดที่เป็นอันตราย คือความผิดที่อยู่ในกลุ่มความผิดรุนแรง (crimes) ที่กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป แต่สำหรับในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาความผิดที่จะถือว่าเป็นความผิดอันตรายร้ายแรงต้องเป็นความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ประเทศออสเตรเลียเองก็มีการแบ่งระดับความร้ายแรงของประเภทความผิดไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ประเภทความผิดที่แต่ละประเทศต่างกำหนดให้เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องอยู่ภายใต้มาตรการพิเศษก็จะเป็นความผิดที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นการกระทำต่อชีวิต ร่างกายของผู้เสียหาย ยกตัวอย่างความผิดในลักษณะที่กล่าวมานี้ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาย ทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส ข่มขืนกระทำชำเรา ปล้นทรัพย์โดยใช้อาวุธ วางเพลิงเผาทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เป็นต้น

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เนื่องจากความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนโดยส่วนใหญ่ ทำให้หวาดกลัวว่าจะเกิดอันตราย หากไม่ได้มีการนำผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ออกไปจากสังคม อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกกรณีที่การกระทำความผิดร้ายแรงเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นประกอบอยู่ด้วย เช่น ลักษณะการกระทำความผิดว่ามีการใช้ความรุนแรงมากน้อยอย่างไร แรงจูงใจในการกระทำความผิด การกระทำนี้เป็นเพียงการกระทำครั้งแรกหรือการกระทำความผิดซ้ำ ความสำนึกของผู้กระทำความผิด ปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ศาลจำเป็นต้องนำมาพิจารณาประกอบการกระทำความผิดของจำเลยในแต่ละครั้งเพื่อคาดถึงความน่าจะเป็นของแนวโน้มความเสี่ยงว่าผู้กระทำความผิดรายนั้น ๆ จะก่อการกระทำความผิดนั้นซ้ำอีกหรือไม่ แล้วจึงนำไปสู่การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมเพื่อกันผู้กระทำความผิดนั้นออกจากสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อไปเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ปรับปรุงแก้ไขจนกว่าความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดจะลดน้อยลง หรือหมดไปในที่สุด

5.1.2.3 การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในมาตรการบังคับโทษจำคุก

การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในกลุ่มประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา จะกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจในการพิจารณากำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม แต่แม้จะกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลแต่บทบัญญัติกฎหมายในแต่ละประเทศก็ยังคงกำหนดกรอบระยะเวลาเอาไว้ด้วย เพื่อไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจมากเกินไปอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่จะต้องถูกลงโทษ มาตรการบังคับโทษจำคุกในประเทศที่ผู้เขียนได้ศึกษามาจะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดร้ายแรงมีลักษณะเป็นอันตรายต้องอยู่ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ยาวนานกว่าผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม

ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า การกระทำความผิดร้ายแรงบางอย่างต้องอาศัยกำลังทางกายภาพเป็นส่วนประกอบด้วย หากผู้กระทำความผิดไม่มีพลังกำลังที่มากพอก็จะไม่สามารถกระทำความผิดได้ หรือทำได้อย่างจำกัดลง ดังนั้น การกักขังผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเอาไว้ นาน ๆ ทำให้เมื่อปล่อยออกไปผู้ต้องโทษก็จะมีอายุที่มากขึ้น พลังกำลังทางกายภาพลดน้อยลง ประกอบกับช่องทางที่ใช้ติดต่อกับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เคยร่วมกันกระทำความผิดก็ย่อมติดต่อยากยิ่งขึ้น แนวโน้มที่จะกลับไปกระทำความผิดอีกจึงลดน้อยลง ดังนั้นหากผู้กระทำความผิดใดเป็นผู้กระทำความผิดที่ศาลเห็นว่าเป็นอันตรายแล้ว ผู้นั้นก็ต้องได้รับการคุมขังที่ยาวนานกว่าผู้กระทำความผิดในกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงต้องไม่ได้รับมาตรการผ่อนผันโทษที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองด้วย เพราะมาตรการผ่อนผันนั้นทำให้นักโทษที่เป็นอันตรายไม่ได้รับโทษที่สมควรได้รับอย่างแท้จริง และภายใน

ระยะเวลาเพียงไม่นานอาจได้รับการปล่อยตัวออกมาทั้งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้กลับตนเป็นคนดี จนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

การกำหนดระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดจะไม่อยู่ภายใต้มาตรการผ่อนผัน ในประเทศอังกฤษไม่ได้คำนึงเรื่องของจำนวนครั้งที่ผู้นั้นกระทำความผิด กล่าวคือ แม้จะเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกศาลก็อาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ยาวนานได้ ซึ่งศาลจะกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไปตามระดับของโทษที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ศาลกำหนดโทษจำคุกต่ำกว่า 12 เดือน Secretary of States มีหน้าที่ที่จะต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษครบตามระยะเวลาการควบคุมตัวที่ศาลกำหนด หรือได้รับโทษมาแล้วกึ่งหนึ่งของคำพิพากษาและกลุ่มที่ศาลกำหนดโทษจำคุกที่ไม่ต่ำกว่า 12 เดือน กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของกลุ่มนี้จะปฏิบัติตามดุลพินิจของศาล

การแบ่งโทษออกเป็นกลุ่มเพื่อนำไปใช้อ้างอิงในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของประเทศอังกฤษมีความคล้ายคลึงกับของประเทศฝรั่งเศสที่กำหนดให้แบ่งโทษออกเป็นสองกลุ่มเช่นเดียวกัน แต่ในประเทศฝรั่งเศสจะแบ่งออกเป็น กลุ่มที่ศาลพิพากษาลงโทษตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในกลุ่มนี้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดบังคับให้ศาลต้องกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย โดยจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ที่ครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 18 ปี ในกรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่สำหรับกลุ่มที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปนั้น บทบัญญัติกฎหมายเปิดให้เป็นดุลพินิจแก่ศาลที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ศาลที่พิพากษาคดีสามารถขยายระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยออกไปได้อีกโดยต้องกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือไม่เกิน 22 ปีกรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต หากเห็นว่าจำเลยมีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม ในประเทศสหรัฐอเมริกาการกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้เข้าสู่กระบวนการราชทัณฑ์นั้นนอกจากจะนำประเภทความผิดมาพิจารณาแล้ว จะมีการขอให้ศาลต้องพิจารณาถึงจำนวนครั้งที่ผู้นั้นกระทำความผิดประกอบด้วยซึ่งปรากฏอยู่ในกรอบแนวทางการลงโทษของศาล สำหรับประเทศออสเตรเลีย ในมลรัฐวิกตอเรียก็ได้กำหนดเรื่องระยะเวลาขั้นต่ำไว้ในบทบัญญัติกฎหมายเช่นเดียวกัน โดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มความร้ายแรงของโทษที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิด แต่ทั้งนี้ในประเทศออสเตรเลียมีหลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำประการหนึ่งที่กำหนดไว้แตกต่างออกไปจากประเทศอื่น ๆ คือ มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ศาลต้องไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยน้อยกว่า 6 เดือนสำหรับความผิดทั่วไป และในกรณีที่ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงศาลต้องกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 4 ปี

บทบัญญัติกฎหมายในประเทศออสเตรเลียค่อนข้างที่จะควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลไม่ให้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดซึ่งผู้เขียนมองว่าการกำหนดในรูปแบบดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีอาจจะเป็นการช่วยในเรื่องการคุ้มครองบุคคลที่เป็นอันตรายไว้ได้จริง ๆ ทำให้สังคมเกิดความปลอดภัยจากบุคคลที่เป็นอันตราย แต่ในทางกลับกันการกำหนดให้มีระยะเวลาขั้นต่ำที่ศาลไม่สามารถกำหนดให้ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ อาจส่งผลกระทบต่อในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีความเป็นอันตรายมากนัก และสามารถปรับปรุงตัวได้เร็ว การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไว้อาจทำให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยเหล่านี้ถูกคุมขังไว้นานโดยไม่จำเป็น ส่งผลให้มาตรการบังคับโทษจำคุกส่งผลเสียต่อบุคคลกลุ่มนี้มากกว่าผลดีที่จะเกิดขึ้นในแง่การพัฒนาตัวบุคคล เนื่องจากกลุ่มผู้กระทำความผิดเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมตัวไว้แล้ว การปล่อยบุคคลที่ไม่ได้เป็นอันตรายออกจากเรือนจำจึงย่อมส่งผลดีมากกว่าทั้งในแง่การประหยัดทรัพยากรภายในเรือนจำ การลดความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำและทำให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศในส่วนการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้วจะเห็นว่ากำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษได้นั้นส่วนใหญ่แล้วในแต่ละประเทศจะกำหนดไว้อยู่ที่ครึ่งหนึ่ง หรือสองในสามของจำนวนระยะเวลาจำคุกที่ศาลพิพากษา และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วผู้กระทำความผิดสามารถที่จะยื่นขออนุญาตพักการลงโทษได้ซึ่งคณะกรรมการพักการลงโทษก็จะต้องมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าผู้กระทำความผิดรายนั้น ๆ หมดความเป็นอันตรายแล้วหรือไม่ หากเห็นว่าไม่มีความเป็นอันตรายอีกต่อไปก็สามารถที่จะพิจารณาอนุญาตให้พักการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดรายนั้นได้ แต่ถ้าหากเห็นว่าผู้นั้นยังมีความเป็นอันตรายอยู่ก็อาจจะไม่อนุญาตให้พักการลงโทษแล้วให้คุมขังต่อไปจนกว่าจะครบระยะเวลาตามคำพิพากษาของศาล

5.2 วิเคราะห์ปัญหามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย

ในประเทศไทยเองก็ได้ให้ความสนใจในเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอยู่ไม่น้อย ดังที่ปรากฏให้เห็นตามบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ แต่มาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดไว้นั้นยังคงมีปัญหาในด้านการบังคับใช้ เนื่องจากการกำหนดบทบัญญัติที่ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงมีปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่องจากข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และปรากฏให้เห็นได้จากอัตราการกระทำความผิดซ้ำที่มีเพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอด ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจึงจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาและความไม่เหมาะสมของการนำ

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีปรากฏในบทบัญญัติกฎหมายไทยมาบังคับใช้ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประการแรก คือ เรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามมาตรา 40 และ 41 ที่กำหนดให้นำวิธีการกักกันมาบังคับใช้ ในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย กล่าวคือ กระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง และเป็นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดหลังจากที่บุคคลดังกล่าวได้รับโทษจำคุกครบถ้วนแล้ว แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่กรณีผู้ผู้นั้นเป็นบุคคลอันตรายแต่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก และการพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายภายใต้มาตรการกักกันนั้นก็เป็นการพิจารณาโดยอาศัยพยานหลักฐานที่สามารถหาได้และปรากฏชัดเจนในขณะที่มีการฟ้องคดี ดังนั้นหากมาแสดงภายหลังก็จะไม่นำมาตรการนี้มาบังคับใช้

นอกจากนี้ การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยวิธีการกักกันนั้น มุ่งเน้นไปที่การพิจารณาอัตราโทษที่จำเลยได้รับจากฐานความผิดที่จำเลยได้กระทำลงเป็นหลัก ประกอบกับบทบัญญัติในเรื่องกักกันยังไม่ได้กำหนดกรอบหรือข้อจำกัดในการใช้ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกบังคับใช้มาตรการให้ถูกระทบกระเทือนเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประโยชน์ของส่วนรวมและผลกระทบต่อบุคคลที่จะถูกบังคับใช้มาตรการดังกล่าว แต่เปิดให้เป็นดุลพินิจของศาลโดยเฉพาะที่จะพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดซึ่งส่วนใหญ่ศาลมักไม่ได้พิจารณาไปถึงเหตุปัจจัยของผู้กระทำความผิด ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งให้กักกันผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ อาจทำให้เกิดความเสี่ยงสูงที่ว่าผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอันตรายจะถูกควบคุมตัวไว้ และผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายจะถูกปล่อยตัวออกไปอันจะส่งผลทำให้มาตรการกักกันกลายเป็นมาตรการที่ไม่สามารถใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดที่ไม่ได้ถึงกับเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมมากนัก เช่น ลักทรัพย์ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดนี้หลายครั้ง จนอาจถือได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย แต่อย่างไรก็เห็นได้ว่าตามผู้กระทำความผิดเหล่านี้ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงเหมือนกรณีที่มาหรือทำร้ายผู้อื่น ดังนั้นการนำมาตรการกักกันมาใช้กับผู้กระทำความผิดในลักษณะนอกจากจะไม่เหมาะสมแล้ว ยังเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องโทษเกินความจำเป็นอีกด้วย

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ประการถัดมาคือ มาตรการการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และ 93 แม้ว่ามาตรการนี้จะสามารถเพิ่มโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดซ้ำได้ก็จริงแต่มาตรการดังกล่าวมีข้อจำกัดในแง่ที่ว่าจะสามารถนำมาใช้ได้กรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำเท่านั้น จึงยังไม่ครอบคลุมหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก แต่ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอันตรายต่อสังคมที่ควรมีมาตรการบางอย่างมาควบคุมตัวไว้ตั้งแต่การกระทำความผิดครั้งแรกเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต

หากพิจารณาถึงมาตรการอื่นนอกจากมาตรการบังคับโทษจำคุก ในประมวลกฎหมายอาญายังมีปรากฏในเรื่องของการนำมาตรการอื่นมาใช้เพิ่มเติมแทนการคุมขังผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ กล่าวคือ การรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ โดยศาลอาจกำหนดให้มีการคุมประพฤติควบคู่ไปด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้การคุมประพฤติอาจทำให้เกิดการศึกษาสืบเสาะข้อมูลตัวผู้กระทำความผิดโดยละเอียด เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดว่าเป็นอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุในการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้จะสามารถนำมาใช้ได้ก็แต่บนเงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำความผิดที่รุนแรงและเป็นอันตราย โดยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 กำหนดเงื่อนไขไว้ว่า ต้องเป็นกรณีที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดไม่เกิน 5 ปี ดังนั้นมาตรการนี้อาจจะนำมาใช้ได้ดีในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้เป็นบุคคลที่เป็นอันตราย เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดจากการจำคุกกระยะสั้นในคดีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ และช่วยบรรเทาปัญหาความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำได้ แต่มาตรการนี้ก็ยังคงไม่ครอบคลุมที่จะสามารถนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้ การจำคุกกระยะยาวจึงยังคงเป็นมาตรการที่ควรนำมาบังคับใช้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอยู่

5.2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การคุมขังตัวบุคคลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือเหตุร้ายแรงอย่างอื่นมิให้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น มิได้ส่งผลให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างกรณีการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด แต่ก็ถือได้ว่าการคุมขังเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้บังคับแก่บุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตราย โดยให้เป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง หากเจ้าพนักงานพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าหากไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นไว้จากก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นได้ก็ให้มีอำนาจควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นไว้ได้ แต่ทั้งนี้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นการควบคุมตัวไว้ได้เพียงชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาคดีเท่านั้น ไม่สามารถกันผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกจากสังคมได้ในระยะยาว ดังนั้นมาตรการคุมขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้จึงยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะ

สามารถนำมาใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายอย่างมากที่จำเป็นต้องทำการควบคุมตัวไว้ในระยะยาวเพื่อฟื้นฟู แก้ไขให้กลับตนเป็นคนดี และป้องกันไม่ให้ออกไปกระทำความผิดซ้ำอีกอันจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมในอนาคต

5.2.3 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

แม้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ มาตรา 52 จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำอยู่ว่านักโทษต้องจำคุกมาแล้วเป็นระยะเวลาขั้นต่ำเท่าไรจึงจะสามารถเข้าสู่กระบวนการพักการลงโทษ การลดโทษ หรือกระบวนการผ่อนผันโทษอื่น ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้นเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้สำหรับนักโทษทุกคน ไม่ได้มีการกำหนดให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับนักโทษแต่ละราย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนักโทษแต่ละคนนั้นแม้ว่าจะกระทำความผิดในฐานเดียวกัน แต่ลักษณะการกระทำ หรือเหตุปัจจัยที่ลงมือกระทำความผิดย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป การกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในลักษณะดังกล่าวโดยไม่ได้คำนึงความแตกต่างในข้อนี้ ส่งผลให้นักโทษที่มีลักษณะเป็นอันตรายร้ายแรงได้รับการแก้ไขฟื้นฟูในแบบเดียวกันกับนักโทษในกลุ่มอื่นซึ่งส่งผลให้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยทั่วไปไม่สามารถเยียวยาปรับพฤติกรรมให้นักโทษที่เป็นอันตรายกลับตนเป็นคนดีได้ทันก่อนที่นักโทษนั้นได้รับการปล่อยตัว เนื่องจากหากนักโทษได้เข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษตามเกณฑ์ที่ราชทัณฑ์กำหนดภายในช่วงเวลาเพียงไม่นานนักโทษที่เป็นอันตรายเหล่านี้ก็จะถูกปล่อยออกจากเรือนจำ และออกไปใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ ก่อการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในสังคมตามมาและนำไปสู่ความไม่น่าเชื่อถือของระบบงานยุติธรรมในด้านการควบคุมปัญหาอาชญากรรม

จากการศึกษามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตามบทบัญญัติกฎหมายไทยที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีปัญหาด้านข้อจำกัดของการบังคับใช้ที่ส่วนใหญ่แล้วกฎหมายจะกำหนดให้นำมาตรการเหล่านี้ไปบังคับใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิดซ้ำเท่านั้น แต่ยังไม่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายตั้งแต่ในการกระทำความผิดครั้งแรกที่จำเป็นจะต้องควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเหล่านี้ไว้ไม่ให้ออกไปกระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมซ้ำอีก

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

5.3 วิเคราะห์มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเปรียบเทียบกับหลักที่เกี่ยวข้อง

5.3.1 หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

การกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (Individualization) เป็นทฤษฎีกฎหมายอาญาที่นำมาใช้ใน 3 ตอน ขั้นตอนแรก คือ การกำหนดขนาดของบทลงโทษในกฎหมาย เช่น กรณีที่มีกฎหมายยกเว้นโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน หรือกรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึง มาตรา 76 ที่กำหนดให้ลดโทษกึ่งหนึ่งหรือหนึ่งในสาม สำหรับขั้นตอนที่สอง คือ การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษโดยคำพิพากษา เป็นกรณีที่ศาลมีดุลพินิจกำหนดบทลงโทษในคำพิพากษาแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนโดยคำนึงถึงพฤติการณ์และคดี และลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ขั้นตอนที่สาม คือ การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนในระหว่างที่นักโทษได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ ซึ่งในประเทศไทยหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

วัตถุประสงค์ของมาตรการบังคับโทษจำคุกนั้นไม่ได้อยู่ในส่วนของเบื้องหลังกฎหมายอาญาแต่เป็นในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายอาญาให้ได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการบังคับโทษให้ได้สัดส่วนจึงถือเป็นวัตถุประสงค์หลักที่ควรจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกของโครงสร้างในกฎหมายอาญา กลไกหลักของกฎหมายอาญานั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่การแยกได้ว่าอะไรที่เป็นการกระทำความผิดทางอาญาหรือไม่เป็นความผิดอาญา แต่เรายังต้องสามารถจัดลำดับของความผิดนั้นและแบ่งกลุ่มอย่างได้สัดส่วนที่เหมาะสมด้วย⁵ ความได้สัดส่วนจึงไม่ควรที่จะมีบทบาทสำคัญเฉพาะแต่ในระดับบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องการจัดแบ่งชั้นของประเภทการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ควรถูกนำไปพิจารณาในระดับของการทำคำพิพากษาลงโทษด้วย โดยให้ศาลต้องพิจารณาลงโทษให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายกรณีไป

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยจะเห็นว่ามาตรการนี้มีความสอดคล้องกับหลักการบังคับโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยหลักในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยศาลผู้พิจารณาคดีมีความจำเป็นต้องคาดการณ์ถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาจากข้อมูล สภาพการณ์ในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแต่ละคน อันเป็นการพิจารณาถึงเหตุในทางอ้อม หรือเหตุส่วนตัวของผู้กระทำความผิด เพื่อให้สามารถกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม

⁵ Ashworth, A, *Principles of Criminal Law*, 5th ed. (New York: Oxford University Press, 2006), p. 19.

และได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดแต่ละคนย่อมมีเหตุปัจจัยในการกระทำ ความผิดที่แตกต่างกันออกไป แม้จะเป็นการกระทำความผิดฐานเดียวกันแต่ก็อาจมีลักษณะของการกระทำที่แตกต่างกันออกไปได้ บางรายอาจจะทำความผิดนั้นไปเพราะเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่บางรายกระทำลงไปด้วยจิตใจที่โหดร้ายไม่ได้มีความสำนึกถึงสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป ดังนั้นแม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกัน ก็ทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่ศาลสามารถลงโทษให้แตกต่างกันอย่างมีความเหมาะสมได้โดยคำนึงถึงหลักการลงโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย เมื่อนำมาตรการบังคับโทษจำคุกมาใช้โดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยอย่างเหมาะสมที่จะคุมขังผู้กระทำความผิดก็จะเป็นการคัดกรองผู้กระทำความผิดที่จะเข้าสู่กระบวนการแก้ไข ปรับปรุงฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยที่แตกต่างกันออกไป อันจะส่งผลให้มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็น มาตรการที่มีประสิทธิภาพและส่งผลให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญจะต้องวิเคราะห์อีกประการหนึ่ง คือ ความสอดคล้องกับ หลักการกำหนดโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคน เปรียบเทียบกับ หลักการที่หากพิจารณาผิวเผินอาจจะดูมีความแตกต่าง ชัดแย้งกัน ซึ่งหากไม่วิเคราะห์ในประเด็น ดังกล่าวอาจทำให้เกิดข้อโต้แย้งได้ว่า มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความ ปลอดภัยที่สอดคล้องกับหลักการบังคับโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วน จะไปขัดแย้งกับหลักการ ดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งหลักนั้นก็คือ หลักการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกไปก่อนครบกำหนด

ผู้เขียนเห็นว่าทั้งสองหลักนี้แม้จะมีวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันอยู่ เนื่องจากการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกไปก่อน กำหนดเป็นการบังคับโทษจำคุกในด้านที่เน้นเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีโอกาสที่จะกลับสู่สังคมเร็วกว่า ระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษา เพื่อทำให้ผู้ต้องขังในเรือนจำมีกำลังใจในการพัฒนาปรับปรุง พฤติกรรมของตนเพื่อหวังว่าจะได้ออกจากเรือนจำ กลับสู่สังคมเร็วขึ้น โดยหลักการนี้จะนำมาใช้แก่ ผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกไปแล้วในระยะเวลาหนึ่ง หากได้รับการพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความ ประพฤติดี และได้รับการประเมินแล้วว่าไม่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคุมขัง อีกต่อไป แม้ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา แต่ราชทัณฑ์ก็มีอำนาจที่จะพิจารณา ปล่อยตัวนักโทษดังกล่าวออกไปก่อนกำหนดนั้นได้ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยไปโดยมีเงื่อนไขหรือไม่มี เงื่อนไขก็ตาม แต่ทั้งนี้การพิจารณาปล่อยตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องพิจารณาจากลักษณะ ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล

ดังนั้น หลักการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละ คนจึงมีความสอดคล้องกับหลักการปล่อยผู้กระทำความผิดออกไปก่อน ในแง่ที่ว่า การกำหนด บทลงโทษให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมสามารถพิจารณาได้อีกครั้งภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา หรือ

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ในขณะที่นักโทษรายนั้นได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ โดยหากความผิดที่ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดที่มีความร้ายแรง ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีลักษณะที่เป็นอันตรายแล้ว และสามารถกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก็ควรที่จะได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อน เนื่องจากมาตรการบังคับโทษจำคุกได้ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเหล่านี้เรียบร้อยแล้ว และไม่มีประโยชน์อย่างใดหากจะคุมขังผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ต่อไป

แต่ในขณะเดียวกัน หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือเคยกระทำความผิดซ้ำ ๆ จนกลายเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย หากจะปล่อยบุคคลเหล่านี้ออกไปก่อนกำหนดย่อมทำให้เกิดอันตรายแก่สังคมส่วนรวม ศาลจึงอาจต้องกำหนดบทลงโทษจำคุกที่มีระยะเวลายาวนานมากขึ้นกว่าผู้กระทำความผิดในลักษณะอื่น เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำอีกได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนดในคำพิพากษาตามกระบวนการผ่อนผันโทษของราชทัณฑ์

5.3.2 เปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า รัฐจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้เพียงเท่าที่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น และเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ดังนั้นการจะปรับใช้โทษกับผู้กระทำความผิดก็ต้องได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะด้วย โดยในประเทศไทยก็มีกฎหมายที่เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคล คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยได้กำหนดให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น แม้ว่าสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคลจะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แต่ก็มีได้หมายความว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นจะกระทำมิได้เลย เพียงแต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้ถูกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น

มาตรการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพโดยทั่วไปของบุคคล ดังนั้นการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกนั้นจะทำได้ก็แต่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น และต้องกระทำโดยใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่อยู่ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยนั้นจะไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการผ่อนผันโทษของราชทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีนี้ไม่ได้เป็นการบังคับโทษที่แสดง

ถึงการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแต่ละรายอย่างไม่เท่าเทียมกันโดยมาจากเหตุของการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด แต่เนื่องมาจากผู้กระทำความผิดแต่ละรายนั้นมีการกระทำความผิดที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป หากจะมองเพียงแต่ฐานความผิดเดียวกันแล้วลงโทษอย่างเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงลักษณะการกระทำแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบเลยย่อมเป็นกรณีที่ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วน อย่างไรก็ตามการลงโทษที่พิจารณาลักษณะภายในของผู้กระทำความผิดประกอบด้วยนั้นอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ หากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดนั้นเป็นข้อมูลที่เกิดจากการบิดเบือนมา เพราะฉะนั้นการพิจารณาตัดสินจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างมาก เพื่อไม่ให้การบังคับใช้โทษในลักษณะดังกล่าวเป็นช่องทางที่จะทำให้เกิดการกระทบถึงสิทธิ เสรีภาพของบุคคลโดยการไม่คำนึงหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องโทษเกินกว่าความผิดที่เขาได้กระทำต่อบุคคลอื่น

ประเด็นที่เกี่ยวข้องในประการต่อมาที่ควรนำมาวิเคราะห์ คือการชั่งน้ำหนักถึงประโยชน์ ผลดีผลเสียระหว่างการคุมขังผู้กระทำความผิดไว้เป็นระยะเวลาอันยาวนานกับการป้องกันสังคม เนื่องจากในสังคมสมัยใหม่ได้ก้าวเข้าสู่ในยุคของสังคมที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น โดยความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายในสังคมสมัยใหม่นั้นมีความแตกต่างจากสมัยโบราณที่ความเสี่ยงจะเกิดอันตรายอาจจะเกิดจากปัจจัยตามธรรมชาติ เช่น คน สัตว์ หรือพืช เป็นต้น แนวคิดในเรื่องความเสี่ยงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแนวคิดการสะท้อนภาพสังคมในปัจจุบัน แนวโน้มความเสี่ยงเป็นระบบจัดการที่จะนำไปใช้จัดการกับความเป็นอันตราย ความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต⁶

การลงโทษในปัจจุบันได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในข้อนี้ วัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบันจึงไม่ได้เพียงแต่พิจารณาถึงแต่เฉพาะความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำแต่ยังคงมองไปถึงการป้องกันสังคมจากอันตรายที่อาจเกิดจากผู้กระทำความผิดรายนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ทำให้เมื่อพิจารณาแล้วว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีลักษณะเป็นอันตราย และมีแนวโน้มที่จะก่อการกระทำความผิดร้ายแรงซ้ำขึ้นอีกในอนาคต ศาลก็จะต้องกำหนดโทษแก่บุคคลเหล่านี้มากกว่าผู้กระทำความผิดในลักษณะอื่น เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมเริ่มพิจารณาถึงการป้องกันสังคมจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้อันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้นต้องเป็นการพิจารณาโดยอาศัยพยานหลักฐาน ข้อมูลอ้างอิงประกอบจากหลาย ๆ ด้าน โดยหลักฐานเหล่านั้นต้องแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มว่ามีความเสี่ยงสูงอย่างมีนัยยะสำคัญที่ผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดร้ายแรงซ้ำอีกอันจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม

เนื่องจากการลงโทษผู้กระทำความผิดตามหลักการป้องกันสังคมจะเป็นกรณีที่ต้องอาศัยการคาดการณ์จากหลักฐานที่นำมาแสดงต่อศาลว่ามีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดอันตรายขึ้นแก่สังคม

⁶ Ulrich Beck, *Risk Society toward a New Modernity*. (London: SAGE Publication, 1992), pp. 19-21.

หากปล่อยผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกจากเรือนจำ แต่ในความเป็นจริงแล้วในขณะที่ศาลพิพากษาลงโทษกำหนดระยะเวลาคุมขัง ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ยังไม่ได้ก่อการกระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นขึ้นจริง เพียงแต่มีแนวโน้มว่าจะกระทำเท่านั้น จะเห็นได้ว่าการลงโทษตามหลักป้องกันสังคมยอมทำให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการประเมินว่าเป็นอันตรายจะต้องถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพอยู่ภายในเรือนจำยาวนานกว่าผู้กระทำความผิดในลักษณะทั่วไป การลงโทษในลักษณะนี้มีประโยชน์ในด้านการควบคุม และยับยั้งอาชญากรรม ดังนั้นการจะนำหลักการนี้มาใช้ลงโทษเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่จะสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้จริง จึงควรที่จะนำมาใช้อย่างระมัดระวัง รวมทั้งต้องมีหลักประกันที่เหมาะสมให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดนั้นมากเกินไปจนกว่ากรณีที่จะลงโทษเพื่อป้องกันสังคม

กล่าวโดยสรุป แม้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นจะมีลักษณะเพิ่มเติมที่แตกต่างออกไปจากการบังคับโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่เป็นอันตรายก็เนื่องมาจากการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงนั้นมีลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดลักษณะอื่น การบังคับใช้มาตรการลงโทษที่ต่างกันออกไปจึงไม่ได้เป็นกรณีที่ไม่เคารพถึงหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องโทษนั้น แต่การบังคับใช้มาตรการนี้จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดและรอบคอบถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เปรียบเทียบกับความปลอดภัยของสังคมที่จะไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเหล่านี้ออกมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการคาดการณ์ถึงแนวโน้มที่ผู้กระทำความผิดจะก่อเหตุขึ้นอีก ต้องเป็นกรณีที่ปรากฏแนวโน้มอย่างมีนัยยะสำคัญว่าผู้นั้นมีลักษณะที่จะกระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมขึ้นอีก เป็นเหตุให้รัฐมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับโทษที่ต่างออกไปจากการบังคับใช้โทษจำคุกโดยทั่วไป

5.3.3 เปรียบเทียบกับมาตรการบังคับโทษประหารชีวิต

การกำหนดโทษประหารชีวิตนั้นมีความสัมพันธ์กับความร้ายแรงของความผิดที่กำหนดไว้ในแต่ละประเทศ โดยทั่วไปแล้วโทษประหารชีวิตจะถูกกำหนดไว้ในความผิดที่กฎหมายเห็นว่าเป็นความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรงที่จำเป็นต้องกำหนดโทษประหารชีวิตไว้ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดในฐานอื่น ๆ ที่มีผลทำให้ถึงแก่ความตาย ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง เป็นต้น จึงจะถือได้ว่าเป็นการลงโทษที่ได้สัดส่วนและเป็นการตอบแทนจากการที่ผู้นั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่สังคมอย่างร้ายแรง

โทษประหารชีวิตนั้นตอบสนองกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ถึงสามประการ คือ การแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ยับยั้ง และการตัดความสามารถในการกระทำความผิด โดยอาจมองได้ว่าโทษประหารชีวิตนั้นเป็นโทษร้ายแรงที่เหมาะสมที่สุดสำหรับความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำลงโดยจิตใจ

ที่เหยื่อมโหด อย่างไรก็ตามในทางกลับกันโทษประหารชีวิตนั้นเป็นโทษสถานเดียวที่ไม่อาจเยียวยาความเสียหายจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมได้ และไม่อาจใช้แก้ไขผู้กระทำความผิดได้ และในหลาย ๆ ครั้งอาชญากรก็ไม่ได้เกรงกลัวบทลงโทษนี้ เพราะอาชญากรเกรงกลัวต่อการบังคับใช้กฎหมายที่รวดเร็วและแน่นอนมากกว่าทำให้โทษประหารชีวิตไม่ได้ช่วยยับยั้งการกระทำความผิดได้จริงเพราะอาชญากรรมร้ายแรงไม่ได้ลดลงเลยจากการบังคับใช้โทษดังกล่าว ในสถานการณ์ปัจจุบันโทษประหารชีวิตจึงไม่ได้ถูกนำมาใช้เป็นระยะเวลาานาน ดังนั้นโทษประหารชีวิตจึงอาจไม่จำเป็นที่จะต้องนำมาบังคับใช้เนื่องจากเป็นโทษที่ไม่มีโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถฟื้นฟูแก้ไขตนเองกลับตนเป็นคนดี อีกทั้งไม่สามารถจะนำผู้กระทำความผิดนั้นกลับคืนเข้าสู่สังคมเพื่อมาเป็นทรัพยากรพัฒนาประเทศต่อไปได้ ด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้ในหลาย ๆ ประเทศที่มองเห็นถึงผลกระทบของการบังคับโทษประหารชีวิตจึงออกบทบัญญัติกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิตและหันมาให้ความสนใจในการพัฒนามาตรการบังคับโทษอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์การลงโทษได้อย่างรอบด้าน

เนื่องด้วยประเทศไทยยังคงกำหนดให้บทลงโทษประหารชีวิตเป็นบทลงโทษสูงสุดที่จะนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงจนถึงปัจจุบัน โดยโทษประหารชีวิตนั้นกฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดร้ายแรง ตามแนวทางของการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด หรือเพื่อข่มขู่ยับยั้งความผิดที่สังคมนั้นเห็นว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงที่สุด และสังคมรับไม่ได้⁷ เมื่อโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่มีความรุนแรงและเป็นกรณีกระทำต่อชีวิตของผู้ต้องโทษ ดังนั้นการจะบังคับใช้โทษประหารชีวิตจึงต้องใช้กับกรณีที่ถูกคนนั้นเป็นอันตรายต่อสังคมของประเทศนั้นอย่างร้ายแรงจึงจะถือว่าเป็นการลงโทษที่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่ผู้ต้องโทษนั้นก่อให้เกิดขึ้นแก่สังคมอย่างร้ายแรง

เมื่อเราพิจารณาถึงมาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย จะเห็นได้ว่ามาตรการนี้เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาทั้งในด้าน แก้แค้นทดแทน ข่มขู่ยับยั้ง การตัดความสามารถในการกระทำความผิด การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด และการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม ดังนั้น เราจึงสามารถนำมาตรการดังกล่าวนี้มาใช้บังคับแทนโทษประหารชีวิตได้ ถึงแม้ว่ามาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยจะมีความรุนแรงน้อยกว่าโทษประหารชีวิต แต่หากนำมาบังคับใช้อย่างจริงจังและมีความแน่นอนย่อมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้อย่างรอบด้านมากกว่า โดยเฉพาะในด้านแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ซึ่งวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบันมุ่งเน้นไปในทิศทางนี้

⁷ ณรงค์ ใจหาญ และ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานผลการศึกษาระดับปริญญาโท ครงการเพิ่มคุณพินิจให้กับศาล ในฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตสถานเดียวหรือลดฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตและเสนอแนะมาตรการอื่นที่เหมาะสมรองรับ

สาเหตุที่การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องด้วยคนทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลใด ย่อมเคยกระทำความผิดมาด้วยกันทั้งสิ้น แต่สิ่งที่สำคัญคือการให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นในการแก้ไข ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น เพื่อกลับมาทำประโยชน์ต่อประเทศในฐานะที่เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติต่อไป คนส่วนใหญ่ที่เคยกระทำความผิดแล้วถูกลงโทษมักเกิดการเรียนรู้ที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะกลัวจะถูกการต่อต้านจากสังคม แต่ผลเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากคนในสังคมไม่ให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตัวแก่ผู้กระทำความผิด นอกจากนี้บุคคลที่เคยได้รับโทษจำคุกและได้ถูกปล่อยตัว ออกมาย่อมสามารถกล่าวถึงประสบการณ์ที่ไม่ดีของการถูกคุมขังเพื่อเป็นตัวอย่างไม่ให้บุคคลอื่น กระทำความผิดตามได้เป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นผู้รับรู้มาด้วยตนเองโดยตรง แต่การลงโทษประหารชีวิตนั้นแม้โทษจะรุนแรงแต่เมื่อมีการบังคับใช้แล้ว ผู้ที่ถูกลงโทษไม่ได้สามารถลับออกมาถ่ายทอด ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นได้ ผู้คนที่ไม่ได้รู้ถึงความรุนแรงที่แท้จริงก็ย่อมไม่ได้หวาดกลัวต่อการลงโทษนี้

การบังคับโทษจำคุกนอกจากจะเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดแล้ว ยังทำให้เกิด โอกาสในการแก้ไขกระบวนการยุติธรรมที่เกิดความบกพร่อง และผิดพลาดได้ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่การ ลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถทำได้ หากกล่าวถึงเรื่องค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปจากการคุมขัง นักโทษเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อาจกล่าวได้ว่า หากมาตรการนี้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสม สามารถฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำความผิดได้ ต้นทุนที่รัฐเสียไปเพื่อได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ากลับคืนมา ย่อมเป็นการลงทุนที่ไม่ได้ขาดทุนไปเลย ซึ่งในขณะเดียวกันการบังคับโทษประหารชีวิตเองนั้นก็ มี ต้นทุนเช่นเดียวกัน แต่รัฐต้องเสียต้นทุนนั้นไปอย่างไม่ได้กลับคืนมาแน่นอน อย่างไรก็ตามหากใน ท้ายที่สุด บุคคลนั้นไม่สามารถกลับตนเป็นคนดีได้ มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้ก็ยังคงเป็นมาตรการที่ สามารถตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมได้ โดยการเพิ่มระยะเวลาจำคุกให้ยาวนานขึ้น

การบังคับโทษจำคุกทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมทำให้นอกจากจะ เป็นการข่มขู่ยังผู้อื่นได้แล้ว แม้จะไม่ได้เป็นกรณีที่ข่มขู่ได้รุนแรงเหมือนกับโทษประหารชีวิต แต่การ จำคุกนั้นก็โทษที่มีความรุนแรงซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเช่นกัน หากโทษจำคุกไม่ รุนแรง เราคงไม่กำหนดให้การหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นเป็นความผิดเช่นเดียวกัน การให้โอกาสคนใน การกลับคืนสู่สังคมเท่ากับเป็นการให้เขาได้ก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นในฐานะทรัพยากรของชาติอีกครั้ง หนึ่ง ซึ่งผู้ที่เคยกระทำความผิดที่ได้รับการฟื้นฟูแล้วมักไม่มีใครที่อยากกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่เหตุปัจจัยที่เขาต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำนั้น

ผู้เขียนจึงเห็นว่าหากนำมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความ ปลอดภัย และภายใต้การกำหนดระยะเวลาจะเป็นช่วงที่จำเลยได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ไม่สามารถเข้า สู่กระบวนการผ่อนผันที่เป็นประโยชน์ของราชทัณฑ์ได้ ก็จะส่งผลให้การนำโทษประหารชีวิตมาบังคับ ใช้ นั้นมีจำนวนลดลง และในท้ายที่สุดอาจเป็นการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปโดยปริยาย แต่ทั้งนี้

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดในเรื่องมาตรการระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ทำให้จึงยังคงมีการนำโทษประหารชีวิตมาใช้บังคับอยู่ในกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรงเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดนั้นมีโอกาสกระทำความผิดได้อีก

5.4 แนวทางแก้ไขมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อ

สังคมในประเทศไทย

แนวทางการแก้ไขมาตรการบังคับโทษจำคุกที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้น ในประการแรกเราจะเห็นได้ว่า หลาย ๆ ประเทศต่างกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแม้ว่าอาจจะไม่ได้ใช้ชื่อเรียกเดียวกันแต่ก็มีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกันคือการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ โดยภายใต้ระยะเวลานั้นผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันโทษที่เป็นประโยชน์ของราชทัณฑ์

5.4.1 หลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย

หลักเกณฑ์ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมกับบริบทสังคมในประเทศไทยนั้น จากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายในต่างประเทศวิเคราะห์และเปรียบเทียบกันเนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วหลักการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของแต่ละประเทศค่อนข้างที่จะมีความคล้ายคลึงกัน อาจจะมีข้อแตกต่างในรายละเอียดอยู่บ้าง ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรให้นำหลักเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ในประเทศฝรั่งเศสมาใช้ เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในประเทศฝรั่งเศสนั้นมีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้โดยเฉพาะและระบุไว้อย่างชัดเจน ทำให้เป็นการจำกัดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลไว้ไม่ให้เกิดการใช้ดุลพินิจอย่างเปิดกว้างมากเกินไป และป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศไทยที่มีความต้องการผลักดันแก้ไขปัญหาความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำ หรือการที่มีผู้ต้องขังมากเกินไป โดยกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) กรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เฉพาะฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดเช่น ฆ่าผู้อื่น ช่มชู้กันกระทำชำเรา กฎหมายจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย คือ ครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 18 ปี ในกรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้ ศาลที่พิพากษาสสามารถขยายระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไปได้ 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 22 ปี กรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต หากเห็นว่าจำเลยมี

พฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสังคม รวมทั้งศาลที่พิพากษาสามารถระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้เช่นกัน

(2) กรณีเมื่อศาลพิพากษาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ศาลมีดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ก็ได้ โดยระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลมีดุลพินิจกำหนดคือไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือไม่เกิน 22 ปี กรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต

5.4.2 เงื่อนไขภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย

เมื่อศาลได้พิจารณาความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดตามปัจจัยที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอต่อไปในหัวข้อที่ 5.4.3 อันได้แก่ ปัจจัยในด้านประเภทความผิด ลักษณะการกระทำ มูลเหตุจูงใจ และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด เป็นต้น และศาลพิจารณาได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนแล้ว เพื่อให้การบังคับใช้มาตรการนี้เกิดความเหมาะสมกับลักษณะของผู้กระทำความผิดแต่ละคนมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็เป็นการสนองตอบนโยบายทางอาญาที่มุ่งเน้นที่จะแก้ปัญหาความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำ ในลำดับถัดไปผู้เขียนจึงขอเสนอ ให้มีการกำหนดเงื่อนไขของผู้กระทำความผิดสำหรับการเข้าสู่กระบวนการผ่านพ้นโทษของราชทัณฑ์ด้วย

ทั้งนี้ เภณต์ดังกล่าวจะพิจารณาแต่เฉพาะระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนดแก่ผู้กระทำความผิดมาแล้วเท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาแล้วว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำความผิดฐานใดมา มีอัตราโทษจำคุกใด เนื่องจากระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่จะนำมาใช้แบ่งเกณฑ์นี้ได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนที่ศาลได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาโดยอาศัยปัจจัยในเรื่องการประเมินสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดไปเรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอให้แบ่งเกณฑ์กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อกำหนดเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการที่นักโทษจะได้รับการผ่อนผันโทษแตกต่างกันออกไปตามระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้รับ เพื่อให้สามารถตอบสนองได้ทั้งกับการจัดการกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และตอบสนองต่อนโยบายทางอาญาที่ต้องการจะลดความหนาแน่นของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขประการแรก คือ สำหรับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะเป็นอันตรายมากที่สุดหรือที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนั้น ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนดผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้ที่กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงตามที่กฎหมายกำหนด อันได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส ความผิดในฐานอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความตาย ทั้งนี้ต้องเป็นการ

กระทำโดยเจตนา ไม่ใช่การกระทำโดยประมาท มีพฤติกรรมที่เป็นอันตราย และศาลได้พิจารณาถึงประวัติของผู้กระทำความผิดแล้วเห็นว่า ผู้นั้นมีลักษณะเป็นอันตรายหากปล่อยออกไปจะมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้จึงจะถูกจัดว่ากลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นอันตรายมากที่สุด

ดังนั้น ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนด ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้จะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันใด ๆ ของกระบวนการราชทัณฑ์เลย เพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรที่เป็นอันตรายร้ายแรง ผู้กระทำความผิดเหล่านี้จะต้องรับโทษจำคุกจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตามที่ศาลกำหนดไว้เสียก่อนจึงจะมีสิทธิเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษต่อไป

เงื่อนไขประการที่สอง สำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นอันตรายน้อยลงมาจากกลุ่มแรก แต่ยังคงมีความเป็นอันตรายอยู่ในระดับหนึ่ง หรือกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ไม่เกิน 15 ปี โดยภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้จะสามารถได้รับมาตรการผ่อนผันได้เพียงประการเดียวเท่านั้น คือ การพระราชทานอภัยโทษ เนื่องจากผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ไม่ได้มีความเป็นอันตรายเท่ากับผู้กระทำความผิดในกลุ่มแรก ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรที่จะให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้รับการผ่อนผันโทษบางประการเพื่อเป็นแรงจูงใจในการพัฒนา ปรับปรุงตัวด้วย

เงื่อนไขประการที่สาม สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งมีความเป็นอันตรายน้อยลงมาจากสองกลุ่มแรก หรือกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไม่เกิน 10 ปี เนื่องจากผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่กระทำความผิดที่ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายมากเท่ากับผู้กระทำความผิดในสองกลุ่มแรก ดังนั้น ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษของราชทัณฑ์ในเรื่องพระราชทานอภัยโทษ และพักการลงโทษได้ เพื่อเป็นการให้โอกาสนักโทษที่ไม่ได้เป็นอันตรายมากได้รับการปล่อยตัวออกมาที่กำหนด

เงื่อนไขประการที่สี่ สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในกลุ่มสุดท้าย คือ ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเพียงการกระทำความผิดเล็กน้อย ไม่ได้ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อสังคมในวงกว้างมากนัก และผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้มีความเป็นอันตราย หรือเป็นกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไม่เกิน 5 ปี ในกรณีนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษของราชทัณฑ์ได้ในทุกกรณี อันได้แก่ พระราชทานอภัยโทษ การพักการลงโทษ การลดโทษ การออกไปทำงานนอกเรือนจำ เนื่องจากการคุมขังผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ไว้เป็นระยะเวลานานอาจเกิดผลเสียที่เป็นการทำลายบุคลิกลักษณะของผู้ต้องโทษมากกว่าผลดีที่จะได้รับจากการ

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / revv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

คุมขังเพื่อป้องกันสังคม เพราะผู้กระทำความผิดเหล่านี้ อาจจะไม่ต้องใช้เวลาแก้ไข ปรับปรุงตัวนาน การปล่อยให้เขากลับคืนสู่สังคมย่อมเป็นผลดีมากกว่า

ความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อยไม่ได้เป็นอันตรายต่อสังคมมากนัก และผู้กระทำความผิดไม่ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ศาลอาจมีดุลพินิจไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยก็ได้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ไม่ต้องถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานานจากความผิดที่ไม่ได้รุนแรงมากนัก แต่ทั้งนี้ศาลอาจจะกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยก็ได้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก

กรณีที่ผู้กระทำความผิดรายใดสามารถได้รับการผ่อนผันโทษในประเภทใดได้ก็ให้การเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันนั้นไปตามหลักเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ กล่าวคือ ผู้ต้องขังจะได้รับการลดวันต้องโทษ หรือพักการลงโทษได้ ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือหนึ่งในสามแล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี กรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

5.4.3 บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

บุคคลที่จะต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยนั้น ทุกประเทศต่างกำหนดให้ในทุกประเภทความผิดต้องมีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำเอาไว้ทั้งสิ้น เว้นแต่ในความผิดเล็กน้อยที่ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงมากนัก กฎหมายจึงจะเปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการที่จะพิจารณาตัดสินใจซึ่งน้ำหนักว่าจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ก็ได้ แต่โดยหลักการแล้วมาตรการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยนี้มีขึ้นเพื่อนำมาใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้ได้รับการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำในระยะหนึ่งโดยไม่ให้ได้รับการปล่อยตัวออกมาก่อนระยะเวลาที่ประเมินแล้วว่าเหมาะสมสำหรับการแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงพฤติกรรมให้กลับตนเป็นคนดี

ทั้งนี้โดยหลักการกำหนดลักษณะของผู้กระทำความผิดที่อาจถูกบังคับใช้มาตรการนี้สมควรที่จะกำหนดให้ชัดเจนว่า บุคคลในกลุ่มใดที่จะเป็นบุคคลที่จะถือว่าเป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การจะพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นอันตรายหรือไม่นั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยประกอบกัน โดยปัจจัยประการแรกที่ควรพิจารณา คือ ประเภทความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำ โดยความผิดที่จะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายนั้นต้องเป็นการกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรง กล่าวคือ ถ้าเป็นการกระทำความผิดในกลุ่มของชีวิต ร่างกาย และการกระทำความผิดนั้นส่งผลให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัสแก่ร่างกาย

2291481780

CD 1Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นย่อมถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความเป็นอันตรายแล้ว

การพิจารณาเฉพาะฐานความผิดที่ได้กระทำลงแต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ระบุได้อย่างชัดเจนและถูกต้องว่าผู้กระทำความผิดนั้นเป็นบุคคลอันตรายหรือไม่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาไปถึงปัจจัยประการอื่นด้วย โดยปัจจัยที่ผู้เขียนเห็นว่าควรจะต้องพิจารณาต่อไป คือ ลักษณะของการกระทำความผิด โดยพิจารณาว่าการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงนั้นเป็นการกระทำโดยทารุณโหดร้าย ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นการกระลงไปเพราะเหตุบันดาลโทสะ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประมาทเลินเล่อ เป็นต้น ปัจจัยในด้านลักษณะของการกระทำความผิดเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้เขียนเห็นว่า ควรนำไปพิจารณาประกอบด้วย เนื่องจากปัจจัยประการนี้สามารถบอกได้ถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดได้ในระดับหนึ่ง

ปัจจัยประการถัดมา คือ มูลเหตุจูงใจในการลงมือกระทำความผิด ปัจจัยประการนี้แม้จะเป็นปัจจัยที่สามารถค้นหาได้ยาก เนื่องจากเป็นปัจจัยภายในที่อยู่ในตัวผู้กระทำความผิดเอง แต่ก็ไม่ควรที่จะเพิกเฉยต่อการที่จะสืบหาสาเหตุของแรงจูงใจในการกระทำความผิด เพื่อให้ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด แต่เมื่อปัจจัยในประการนี้อาจมีความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจากเป็นเรื่องภายในจิตใจของผู้กระทำความผิด ดังนั้นแม้ได้ข้อมูลมาแล้วก็ไม่ควรที่จะนำไปพิจารณาลงโทษโดยอาศัยจากเหตุประการนี้แต่เพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นประกอบไปด้วย

ปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือ จำนวนครั้งที่จำเลยกระทำความผิด ปัจจัยประการนี้อาจจะไม่ได้ทำให้ทราบถึงความเป็นอันตรายได้อย่างชัดเจนเหมือนกับปัจจัยในประการอื่น ๆ เนื่องจากหากจำเลยกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย ไม่ได้มีความร้ายแรงเลย เช่น ความผิดในกลุ่มลหุโทษ เป็นต้น แม้จำเลยจะกระทำความผิดในกลุ่มนี้ซ้ำหลายครั้งก็ยังไม่สามารถถือได้ว่าจำเลยเป็นบุคคลอันตรายที่จะต้องถูกบังคับใช้มาตรการนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเรื่องจำนวนครั้งที่บุคคลกระทำความผิด ถ้าเป็นความผิดร้ายแรง ศาลอาจใช้ปัจจัยในเรื่องนี้พิจารณากำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ยาวนานขึ้นหรือสั้นลงได้

ดังนั้น การประเมินถึงแนวโน้มความเสี่ยงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยจะต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยประกอบกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากการจะวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดรายใดเป็นบุคคลอันตรายหรือไม่ จะส่งผลต่อการบังคับใช้มาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องโทษเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาข้อมูลจากหลายทางประกอบกัน ไม่เพียงแต่พิจารณาจากฐานความผิดเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาไปถึงลักษณะของการกระทำความผิด เหตุ

จูงใจในการกระทำความผิด สภาพจิตใจของผู้กระทำ จำนวนครั้งที่กระทำความผิด เป็นต้น เนื่องจากเหตุแวดล้อมในการกระทำความผิดเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดที่ทำให้สามารถบอกได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลอันตรายที่อาจจะก่อการกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคตหรือไม่ และการพิจารณาเหตุปัจจัยเหล่านี้ทำให้ศาลสามารถกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดนั้นมากยิ่งขึ้น

5.4.4 ประเภทความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ

ประเภทความผิดที่สมควรจะกำหนดให้ต้องถูกบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ผู้เขียนเห็นว่า ควรที่จะจำกัดเฉพาะแต่ในความผิดอาญาร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย และสังคมอย่างร้ายแรง ยกตัวอย่างเช่น ความผิดในกลุ่มชีวิตร่างกาย ความผิดที่มีการใช้กำลังรุนแรงทำให้เกิดอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับเพศที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงโดยเจตนา ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย หรือแม้กระทั่งในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่มีการใช้กำลังทำร้าย หรือมีการใช้อาวุธในการกระทำความผิด เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ ความผิดฐานปล้นทรัพย์ เป็นต้น

5.4.5 ผู้มีอำนาจพิจารณาบังคับใช้มาตรการ

เมื่อพิจารณาจากที่ผู้เขียนได้ศึกษาบทบัญญัติกฎหมายประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ⁸ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่ากฎหมายของทั้ง 4 ประเทศต่างกำหนดให้ศาลที่พิจารณาคดีเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณากำหนดระยะเวลาจำคุกที่เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนเอาไว้ในคำพิพากษาด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุที่ว่าศาลที่พิจารณาคดีย่อมเป็นผู้ที่รับทราบถึงเนื้อหาในคดีทั้งหมด รวมถึงลักษณะ พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดตั้งแต่แรกเริ่มกระบวนการนำคดีมาสู่ชั้นศาลจนถึงเวลาที่ศาลจะกำหนดบทลงโทษหรือทำคำพิพากษาโดยศาลมีอำนาจที่สามารถจะเรียกพยานหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจกำหนดบทลงโทษได้ด้วย ดังนั้นหากได้นำมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรที่จะกำหนดให้ศาลเป็นผู้ที่เหมาะสมมากที่สุดที่จะทำหน้าที่บังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้ เพราะศาลน่าจะเป็นผู้ที่สามารถกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมและได้สัดส่วนแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละคน

⁸ Criminal Justice Act 2003 แก้ไขเพิ่มเติมโดย Criminal Justice and Courts Act 2015

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ดุลพินิจที่มากเกินไปจนทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกรอบระยะเวลาที่จะไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมากเกินไปกว่ากรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้ แม้จะกำหนดกรอบระยะเวลาไว้แล้ว แต่หากศาลเห็นว่าในกรณีใดมีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรที่จะต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำเกินกว่ากรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่สังคม และการกำหนดเช่นนั้นได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดและระดับความเป็นอันตรายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ศาลก็สามารถที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยให้มากกว่าที่มีบัญญัติกฎหมายกำหนดไว้ได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบังคับว่าศาลจะต้องทำความเห็นแสดงเหตุผลของการกำหนดระยะเวลานั้นประกอบเอาไว้ในคำพิพากษาด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

5.4.6 มาตรการภายหลังการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย

นอกจากการกำหนดบทบัญญัติให้มาตรการบังคับโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้วยังสมควรที่จะกำหนดให้มีมาตรการประเมินและทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของนักโทษเป็นระยะด้วยก่อนที่จะทำการปล่อยตัวนักโทษกลับออกไปภายหลังจากนักโทษนั้นถูกคุมขังครบตามกำหนดระยะเวลาตามหลักเกณฑ์ ถ้าหากเห็นว่านักโทษนั้นยังคงมีความเป็นอันตรายอยู่ก็ต้องคุมขังนักโทษนั้นต่อไป แต่หากนักโทษรายใดไม่ได้มีลักษณะเป็นอันตรายอีกต่อไปก็ให้ดำเนินการปล่อยนักโทษนั้นออกจากเรือนจำซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ก็เป็นมาตรการที่ในต่างประเทศเองก็มีเช่นเดียวกัน โดยกำหนดให้ภายหลังจากที่นักโทษได้รับโทษจำคุกครบตามระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตามที่ศาลกำหนดแล้วจะต้องพิจารณาถึงความเป็นอันตรายอีกครั้งว่าควรจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยต่อไปหรือไม่ หรือให้นักโทษนั้นสามารถเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษได้ตามปกติ

เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคนนั้น อาจไม่ได้ถูกกำหนดได้อย่างเหมาะสมนักตั้งแต่ในการพิจารณาครั้งแรก อาจด้วยหลักฐานความประพฤติ แวดล้อมของผู้กระทำความผิดนั้นไม่เพียงพอ ดังนั้นความประพฤติในขณะที่นักโทษถูกคุมขังก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าสนใจและควรนำมาพิจารณาประกอบถึงแนวโน้มความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายขึ้นในอนาคต โดยการประเมินและทบทวนถึงสภาพความเป็นอันตรายของนักโทษภายหลังจากที่นักโทษได้รับโทษไปแล้วจะทำให้เราารู้และสามารถประเมินได้ถึงแนวโน้มของความเสี่ยงที่นักโทษแต่ละคนว่าเมื่อปล่อยตัวออกไปแล้วจะกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่ได้อย่างเหมาะสมมาก

ยิ่งขึ้น อีกทั้งเมื่อการพัฒนาปรับปรุงตนของนักโทษแต่ละคนย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหากมีการประเมินและทบทวนเป็นระยะแล้วนอกจากจะสามารถกำหนดให้คุมขังนักโทษที่เป็นอันตรายได้ยาวนานขึ้น ในทางกลับกันหากนักโทษนั้นไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสังคมแล้วก็จะส่งผลให้สามารถพิจารณาปรับลดเวลาในการคุมขังและสามารถปล่อยตัวนักโทษที่ไม่ได้มีความเป็นอันตรายแล้วออกจากเรือนจำนำไปสู่การสนองตอบนโยบายทางอาญาในการแก้ไขปัญหาเรื่องความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ ประกอบกับการพิจารณาหลักการของมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเปรียบเทียบกับหลักการที่เกี่ยวข้องทั้งในเรื่องของหลักการลงโทษให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน หลักการปล่อยผู้กระทำความผิดออกมาก่อนกำหนด หลักสิทธิมนุษยชน การชั่งน้ำหนักถ่วงดุลระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้รับในการป้องกันสังคมจากอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต กับผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้กระทำความผิดที่จะต้องถูกคุมขังไว้ในเรือนจำเป็นระยะเวลาอนานอย่างไรจึงจะส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นได้มากกว่ากัน และรวมไปถึงการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกนี้ไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับการนำไปใช้แทนการบังคับโทษประหารชีวิต

ผู้เขียนจึงเห็นว่า การบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในประเทศไทยจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์พื้นฐานที่สำคัญหลาย ๆ อย่าง ประกอบกัน เนื่องจากการบังคับใช้มาตรการนี้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ต้องถูกบังคับใช้มาตรการโดยตรง ดังนั้นเพื่อให้มาตรการที่จะสามารถป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอนาคตมีความเป็นธรรม และสามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดความยุติธรรมได้อย่างแท้จริงการนำมาตราการดังกล่าวมาบังคับใช้จึงควรที่จะคำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ดังนี้ ประการแรก คือ การลงโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญและเป็นที่มาของการกำหนดให้ต้องมีบทบัญญัติในเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย โดยการบังคับใช้มาตรการนี้ต้องกำหนดให้ระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกควบคุมตัวในเรือนจำได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่เขาได้กระทำลง เพื่อให้เกิดการลงโทษที่เหมาะสมที่จะสามารถแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้

ทั้งนี้ การคำนึงถึงแต่หลักการลงโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนแต่เพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายได้ หากต้องคำนึงถึงหลักในทางสิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐานซึ่งบุคคลทุกคน แม้ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญประกอบไปด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องโทษมากเกินไปที่จะเป็นการนำมาตราการมาใช้

2291481780

CD iThesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

เพื่อควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้เพื่อไม่ให้ก่อการกระทำความผิดซ้ำอีก นอกจากนี้การกำหนดบทลงโทษดังกล่าวยังต้องชั่งน้ำหนักในเรื่องของหลักการป้องกันสังคมไม่ให้เกิดอันตราย กับการต้องจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของผู้กระทำความผิดโดยการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำเป็นระยะเวลาอันยาวนานด้วยว่าอย่างไรจะเป็นไปเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมมากกว่ากัน ดังนั้น การจะบังคับใช้มาตรการนี้ได้จึงต้องจำกัดเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม และอยู่ภายใต้ขอบเขตเงื่อนไขการบังคับใช้มาตรการ รวมทั้งต้องกำหนดให้มีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดที่ต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

นอกจากนี้เมื่อมีการนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักของมาตรการปล่อยผู้กระทำความผิดออกมาก่อนกำหนด ทำให้เห็นถึงความสอดคล้องของการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุก โดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยว่ามาตรการนี้ไม่ได้ขัดกับหลักการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกมาก่อนกำหนดเพราะทั้งสองมาตรการต่างตั้งอยู่บนหลักที่คำนึงถึงการลงโทษให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนเหมือนกัน ทำให้การนำมาตราการกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยสามารถใช้ไปได้ด้วยกับมาตรการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกมาก่อนกำหนด ไม่แต่เพียงเท่านั้นการนำไปเปรียบเทียบกับมาตรการบังคับโทษประหารชีวิตทำให้เห็นถึงข้อดีของมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในหลาย ๆ ประการ ทั้งในด้านที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้มากกว่า ซึ่งนอกจากจะสามารถช่วยยับยั้งอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้แล้ว ยังเป็นการลงโทษที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดี สามารถกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ซึ่งการบังคับใช้โทษประหารชีวิตไม่สามารถทำได้ ส่งผลให้ในท้ายที่สุดหากมีการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมาใช้ อาจทำให้ในประเทศไทยเกิดแนวโน้มที่จะยกเลิกมาตรการบังคับโทษประหารชีวิตเหมือนอย่างในประเทศที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ก็ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว โดยหันมาให้ความสนใจที่จะพัฒนาปรับปรุงการบังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแทน

มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลอันตรายเป็นมาตรการที่อยู่ภายใต้แนวคิดทฤษฎีบุคคลิกภาพ ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม ทฤษฎีการป้องกันสังคม ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม และทฤษฎีความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย ที่มองว่าการควบคุมตัวบุคคลที่เป็นอันตราย กล่าวคือ เป็นผู้ที่ถูกศาลตัดสินและประเมนแล้วว่า มีบุคลิกภาพบกพร่องอย่างร้ายแรง โดยหากมีการคาดการณ์หาบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะดังกล่าวก่อนเกิดการกระทำความผิดขึ้น ก็จะสามารถป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเช่นว่านั้นได้

ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมในการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายภายหลังได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีทางนิติศาสตร์และกรอบการใช้บังคับมาตรการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เพื่อให้การยับยั้งอาชญากรรมประเภทนี้มีประสิทธิภาพและในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องโทษเกินสมควรกว่ากรณี

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย จะเห็นได้ว่า มาตรการที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ และไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงกรณีผู้กระทำความผิดแสดงถึงความเป็นบุคคลอันตราย และมีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดอาญาร้ายแรงซ้ำอีกภายหลังจากพ้นโทษออกไปแล้ว เพื่อป้องกันสังคมจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างที่เป็นบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศได้กำหนดไว้ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรนำมาตราการบังคับโทษจำคุกที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติในประเทศไทย โดยการพิจารณาหลักการของมาตรการตามแนวคิดทฤษฎีทางนิติศาสตร์รวมทั้งข้อยกเว้นเรื่องการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบกัน กล่าวคือ การจะบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนี้ได้ต้องมีการประเมินถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการทางคลินิกและวิธีการทางสถิติเพื่อหาแนวโน้มที่ผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดร้ายแรงซ้ำอีก

แนวทางที่เหมาะสมในการนำมาตราการบังคับโทษจำคุกโดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยมาปรับใช้ในประเทศไทยจึงควรกระทำโดยการบัญญัติกฎหมายที่แน่นอนชัดเจนเป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดรายละเอียดของมาตรการทั้งในส่วนเนื้อหาของมาตรการ หลักเกณฑ์ ขอบเขตของการบังคับใช้ บุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับมาตรการ ผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้มาตรการให้มีความสอดคล้องกัน และสามารถเข้าได้กับหลักเกณฑ์ในการบริหารงานยุติธรรมด้านอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้มาตรการนี้เป็นมาตรการบังคับโทษจำคุกที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตราย และนำไปใช้ป้องกัน ยับยั้ง หรือลดการเกิดอาชญากรรมที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้อย่างแท้จริง

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

สาเหตุของอาชญากรรมนั้นเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยประกอบกัน โดยสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดมีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำอีก นอกเหนือจากกรณีที่มีผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือเป็นอันตรายโดยตัวเองแล้ว อาจเกิดจากการที่คนในสังคมเองเป็นปัจจัยที่พยายามผลักดันให้อาชญากรล้าลึกลงไปในทางที่ผิดเป็นภัยแก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติผิดกลับตัวเป็นคนดี ตามทฤษฎีติดฉลาก (Labelling Theory)¹ ทฤษฎีนี้มองว่าผู้คนในสังคมส่วนใหญ่มักจะมีแนวความคิดว่า ผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องโทษจำคุกนั้นจะไม่สามารถกลับตนเป็นคนดีได้และมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำอีกจึงมักไม่ให้ออกสและปิดกั้นการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องโทษจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องยอมรับกับการติดฉลากนี้ และเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของตนให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคมอันนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก

ถ้าหากส่วนหนึ่งของปัจจัยการเกิดอาชญากรรมมาจากสาเหตุของการติดฉลากผู้กระทำความผิด แล้วเหตุใดที่ทำให้คนในสังคมต่างคิดว่าผู้กระทำความผิดแล้วมักจะกระทำความผิดซ้ำอีก ผู้เขียนเห็นว่าสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมเกิดการติดฉลากผู้กระทำความผิดนั้น เนื่องมาจากคนในสังคมต่างเห็นว่า มาตรการบังคับโทษจำคุกที่บังคับใช้อยู่ไม่ได้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถแก้ไข เยียวยาและฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้กลับตนเป็นคนดีได้อย่างแท้จริง คนในสังคมจึงไม่สามารถมั่นใจได้ว่าผู้กระทำความผิดที่ผ่านกระบวนการลงโทษจำคุกมานั้นจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากหากพิจารณาสถิติของกรมราชทัณฑ์ก็จะพบว่า อัตราผู้กระทำความผิดซ้ำอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับข่าวอาชญากรรมที่มีการรายงานถึงการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดที่เคยต้องโทษจำคุกมาแล้วซึ่งมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งนโยบายของทางราชทัณฑ์ที่ต้องการผลักดันในเรื่องการลดปัญหาคุกโทษสั้นคุก

อย่างไรก็ดี การแก้ปัญหาความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำนั้นจะต้องไม่ได้เน้นเพียงแต่การมุ่งไปสู่ผลลัพธ์สุดท้าย คือ จำนวนนักโทษในเรือนจำลดลงแต่เพียงเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการลดจำนวนนักโทษลงอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ กล่าวคือ ต้องเป็นการปล่อย

¹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 156.

ตัวนักโทษออกมาโดยที่นักโทษรายนั้น ๆ ต้องผ่านกระบวนการแก้ไข ฟื้นฟูมาแล้ว และไม่มีความเป็นอันตรายอีกต่อไป หรือความเป็นอันตรายนั้นมีแนวโน้มลดต่ำลงจนไม่น่าจะเกิดความเสียหายต่อสังคม แต่หากเห็นว่านักโทษรายใดยังคงมีความเป็นอันตรายอยู่การจำคุกก็ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินต่อไปสำหรับนักโทษรายนั้น ๆ แต่ในกรณีของนักโทษที่ไม่ได้เป็นอันตราย หรือกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยการจำคุกอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ อาจเลี่ยงไปใช้การลงโทษในลักษณะอื่นแทน เช่น การปรับ การควบคุมตัวไว้ในสถานที่อื่นโดยมีการใส่เครื่องติดตามตัวไว้ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายที่ต้องการแก้ไขปัญหานักโทษล้นคุกได้ในอีกทางหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

มาตรการบังคับโทษในปัจจุบันเริ่มมีปัจจัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นโดยหลักการลงโทษสมัยใหม่นั้นจะไม่ได้เน้นไปที่การพิจารณาเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เริ่มหันมาให้ความสนใจในเรื่องมาตรการที่จะสามารถป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมที่เป็นอันตราย ส่งผลให้การลงโทษในปัจจุบันไม่ได้พิจารณาแค่ผู้กระทำความผิดแล้วจึงลงโทษ แต่เริ่มมองไปถึงการป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมประกอบด้วย เนื่องจากในสังคมสมัยใหม่ได้ก้าวเข้าสู่ในยุคของสังคมที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น² โดยความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายในสังคมสมัยใหม่นั้นมีความแตกต่างจากสมัยโบราณที่ความเสี่ยงจะเกิดอันตรายอาจจะเกิดจากปัจจัยตามธรรมชาติ เช่น คน สัตว์ หรือพืช เป็นต้น แนวโน้มความเสี่ยงจึงเป็นระบบที่จะนำมาใช้จัดการกับความเป็นอันตราย และความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

มาตรการบังคับโทษจำคุกในต่างประเทศนั้นมีหลักการพื้นฐานที่ร่วมกันอยู่คือ การกำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้แตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดในประเภทอื่น ๆ และเรื่องกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำของโทษจำคุกซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันของการบังคับโทษจำคุกที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด เช่น การลดวันต้องโทษ การปล่อยตัวชั่วคราว การพักการลงโทษ โดยการกำหนดระยะเวลาดังกล่าวนั้นในประเทศฝรั่งเศสจะมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมไว้ให้ศาลปรับใช้ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และความเป็นอันตรายของผู้กระทำผิดแต่ละคน แต่สำหรับในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลียนั้นการกำหนดระยะเวลาจะมีความแตกต่างออกไปโดยจะเป็นกรณีที่มีการวางแนวทางการกำหนดโทษเอาไว้เป็นกรอบกว้าง ๆ ว่าศาลควรกำหนดระยะเวลาไว้เท่าใดสำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวไม่ได้เป็นการผูกมัดศาลว่าจะต้องกำหนดตามแนวทางนี้ได้ระบุเอาไว้ ศาลที่พิจารณาและพิพากษาคดีสามารถกำหนดระยะเวลาอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลในการกำหนดระยะเวลา

² Ulrich Beck, *Risk Society toward a New Modernity*, (London: SAGE Publication, 1992), p.15.²

ที่แตกต่างออกไปนั้นด้วยสำหรับการประเมินถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดนั้น บทบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศจะเน้นให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยจะมีหลักเกณฑ์ในการประเมินความเป็นอันตรายในสองด้าน คือ การพิจารณาถึงแนวโน้มความเสี่ยงของผู้กระทำความผิดว่าเขามีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่ อีกด้านหนึ่งคือ การประเมินในด้านสังคมว่าหากผู้กระทำความผิดแบบนี้ซ้ำอีกสังคมจะเกิดความเสียหายมากน้อยอย่างไร

การพิจารณาถึงขนาดของบทลงโทษที่จะนำมาบังคับใช้ให้เหมาะสมกับความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดนั้น บทบัญญัติกฎหมายกำหนดไว้ได้แต่เพียงกรอบกว้าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ดุลพินิจมากเกินไป อันนำไปสู่การใช้อำนาจโดยมิชอบได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับแต่ละกรณีก็มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดในแต่ละกรณีไป เพราะไม่สามารถที่นำกฎหมายมากำหนดให้ครอบคลุมได้ในทุกกรณี และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบจึงต้องกำหนดให้ในกรณีที่ศาลจะตัดสินไม่เหมือนกับในกรณีอื่น ๆ ศาลจำเป็นที่จะต้องทำความเห็นประกอบคำพิพากษาไว้ด้วย

อย่างไรจึงจะถือได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้น ในความหมายโดยทั่วไป ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่จะอยู่ภายใต้บังคับใช้มาตรการบังคับโทษจำคุกนี้ หมายความว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายเนื่องจากมีความผิดปกติทางบุคลิกภาพอย่างร้ายแรง (Dangerous and Severe Personality Disorder) ซึ่งเป็นการจำกัดกรอบของลักษณะผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายให้แคบลงและชัดเจนมากขึ้น โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในการระบุบุคคลที่เป็นอันตราย ในบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศเองการกำหนดลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นก็เน้นไปที่การนำความผิดที่เป็นความผิดร้ายแรงมาเป็นกรอบระบุว่าผู้กระทำความผิดประเภทเหล่านี้เป็นบุคคลอันตราย อันได้แก่ กลุ่มความผิดที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคนในสังคมโดยทั่วไปเป็นอย่างมากกว่าจะไม่ปลอดภัย เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยเองก็ได้มีการกำหนดไว้ถึงลักษณะของบุคคลที่เป็นอันตรายซึ่งก็ได้แก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษสูง ผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือผู้ที่กระทำความผิดซ้ำหลายครั้งไม่เช็ดหลาบต่อการลงโทษ

แต่อย่างไรก็ตาม การพิจารณาลักษณะความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่ควรที่จะพิจารณาแต่เฉพาะลักษณะการกระทำความผิดภายนอก หรือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว เพื่อเป็นการป้องกันสังคมให้เกิดความปลอดภัย จึงควรต้องพิจารณาไปถึงลักษณะภายในตัวผู้กระทำความผิด หรือเหตุปัจจัยในทางอ้อมด้วย เช่น มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิดของจำเลย สภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจของจำเลย เป็นต้น เหตุปัจจัยภายในเหล่านี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงระดับความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดีเมื่อนำไปใช้พิจารณาประกอบกัน

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

นอกจากมาตรการบังคับโทษจำคุกโดยการกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ในหลาย ๆ ประเทศก็มีมาตรการบังคับโทษจำคุกในประการอื่นที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมนอกเหนือไปจากการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษที่กำหนดให้มีมาตรการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตกรณีผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดในครั้งที่สอง และมาตรการขยายระยะเวลาการลงโทษจำคุกออกไปสำหรับการกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วก็จะจะเป็นความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงเช่นเดียวกัน สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ในรัฐวอชิงตันเองก็มีมาตรการเพิ่มเติมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับมาตรการของประเทศอังกฤษ คือ การกำหนดให้บังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในชั้นร้ายแรง (felony) และเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่สาม ไม่เพียงแต่ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่มีมาตรการบังคับโทษจำคุกนอกเหนือไปจากการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ในประเทศออสเตรเลียก็มีมาตรการเพิ่มเติมที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายด้วยเช่นเดียวกัน คือ มาตรการบังคับโทษจำคุกโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน กล่าวคือเป็นมาตรการที่ศาลจะไม่กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการคุมขังเอาไว้โดยมาตรการนี้จะเน้นนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง

สำหรับประเทศไทยนั้น มาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายก็ยังคงจะมีปรากฏให้เห็นอยู่บ้างดังเช่น ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 ที่กำหนดให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ การกักกันมาใช้ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดติดนิสัย กล่าวคือ กระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง หรือกรณีการให้ดุลพินิจศาลเพิ่มโทษตามมาตรา 92 แก่ผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตามในกรณีของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายนั้นการกระทำความผิดแม้เป็นเพียงการกระทำในครั้งแรกก็อาจจำเป็นที่จะต้องมีการคุมตัวไว้ในระยะยาวแล้ว นอกจากนี้ มาตรการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา 92 นั้นจะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ได้รวมถึงผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่มีลักษณะเป็นอันตราย

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดติดนิสัยโดยใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ การกักกันหลังจากที่ได้รับโทษจำคุกครบถ้วนแล้วไว้ในเขตที่กำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด ติดนิสัย และฝึกหัดอาชีพ หรือวิธีการห้ามเข้าเขตกำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนี้ยังมีปรากฏในเรื่องการควบคุมและขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดก่อเหตุร้ายขึ้นในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาของศาล อันจะส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และการทำงานของกระบวนการยุติธรรมในการแสวงหาพยานหลักฐาน และการพิสูจน์ความผิดของผู้

2291481780

CT :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

นั้น การกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูไปตามกลไกของกระบวนการราชทัณฑ์ซึ่งเป็นการนำไปใช้กับนักโทษทุกคนเหมือนกัน ไม่ได้ปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย มาตรการที่ปรากฏอยู่เหล่านี้จึงยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเรื่องผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติกฎหมายเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เราจะเห็นได้ว่ามาตรการตามกฎหมายไทยมีความแตกต่างจากมาตรการตามกฎหมายต่างประเทศในประการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกที่แยกไว้เฉพาะสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายออกจากผู้กระทำความผิดทั่วไป ทำให้การบังคับโทษไม่ได้พิจารณาบังคับใช้ให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนอันเป็นหลักการพื้นฐานที่ในต่างประเทศให้ความสำคัญ แต่จะเป็นการบังคับใช้โทษจำคุกโดยกระบวนการทางราชทัณฑ์ที่บังคับใช้กับผู้กระทำความผิดทุกประเภทเหมือนกัน ไม่ได้มีการแก้ไข ฟื้นฟูนักโทษที่เป็นอันตรายให้มีกระบวนการพิเศษแตกต่างจากนักโทษธรรมดาทั่วไป ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดทุกคนรวมถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้รับการลงโทษจำคุกและเข้าสู่กระบวนการราชทัณฑ์ก็จะได้รับการผ่อนผันโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดรายอื่น ๆ ทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟู แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมเป็นระยะเวลานานกว่าผู้กระทำความผิดประเภทอื่น ได้รับการปล่อยตัวออกมาในเวลาเพียงไม่นาน เมื่อยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างถูกต้องและเพียงพอให้กลับตนเป็นคนดีก็ย่อมกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยขึ้นในสังคม มาตรการบังคับโทษจำคุกที่ดีจึงควรที่จะกำหนดการบังคับใช้โทษให้มีความแตกต่างกันและสอดคล้องไปกับลักษณะของนักโทษแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการบังคับโทษจำคุกที่จะสามารถนำมาใช้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายไว้เป็นกรณีเฉพาะอย่างเช่นที่ในกฎหมายต่างประเทศได้มีกำหนดเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ แต่ประเทศไทยเองก็มีแนวคิดในเรื่องที่จะไม่ให้สิทธิลดจำนวนวันต้องโทษ หรือพักการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดก่อนระยะเวลาที่ศาลกำหนด ดังปรากฏให้เห็นจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 นอกจากนี้มาตรการบังคับโทษจำคุกที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายในประเทศไทยก็ยังมีปรากฏให้เห็นในบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ อีก เช่น ในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่มาตรการที่มีอยู่เหล่านี้ยังคงไม่สามารถนำไปใช้กับผู้ต้องโทษที่เป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้ และไม่สอดคล้องกับแนวคิดการปรับใช้โทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนแก่นักโทษแต่ละคน ดังนั้น หากมีการกำหนดให้การบังคับโทษจำคุกต้องกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความ

ปลอดภัยของสังคมซึ่งภายใต้ระยะเวลาดังกล่าวผู้ต้องโทษจำคุกที่เป็นอันตรายจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันในการบังคับโทษ เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การพระราชทานอภัยโทษ ก็จะมีผลให้เกิดหลักประกันในการบังคับโทษที่แน่นอนและเหมาะสมเป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาคriminalผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายต่อสังคม และทำให้การบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างแท้จริง และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

บทบัญญัติเรื่องมาตรการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทยนั้นยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายได้รับการลงโทษเช่นเดียวกันกับกลุ่มผู้กระทำความผิดอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อผ่านกระบวนการผ่อนผันโทษของระบบราชทัณฑ์เพียงในระยะเวลาไม่นานนักโทษที่เป็นอันตรายเหล่านี้ก็จะได้รับการปล่อยตัวออกมาและกระทำความผิดซ้ำอีก ทำให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัย และทำให้ในท้ายที่สุดมาตรการบังคับโทษจำคุกอาจกลายเป็นมาตรการที่ไม่สามารถช่วยแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการในบังคับโทษจำคุก ดังนี้

1) สมควรให้มีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยบัญญัติมาตราเพิ่มเติมที่กำหนดให้ ในคำพิพากษาของศาลซึ่งกำหนดให้ลงโทษจำคุก ศาลที่พิจารณาคดีจะต้องกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย โดยภายใต้ระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันที่เป็นประโยชน์จากกระบวนการของราชทัณฑ์ เช่น การลดโทษ การพักการลงโทษ การอภัยโทษ เป็นต้น

2) เมื่อได้บัญญัติรับรองให้มีกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว จึงสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์มาตรา 52 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการเข้าสู่มาตรการผ่อนผันโทษด้วย ทั้งนี้ เงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันนี้จะพิจารณาเฉพาะจากจำนวนระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนดมาแล้วเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงอัตราโทษตามฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิด หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะแบ่งเงื่อนไขสำหรับการเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันไว้ในประการ ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขประการแรกสำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะเป็นอันตรายมากที่สุดหรือที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนั้น

ภายใต้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนด ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับมาตรการผ่อนผันใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ในกระบวนการราชทัณฑ์เลย ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษจำคุกโดยถูกคุมขังอยู่ภายในเรือนจำไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตามที่ศาลกำหนดไว้

ประการที่สอง สำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเป็นอันตรายรองลงมาจากกลุ่มแรก หรือกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้จะสามารถได้รับประโยชน์จากมาตรการผ่อนผันที่เป็นกรณีพระราชทานอภัยโทษได้เพียงประการเดียวเท่านั้น

ประการที่สาม สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายที่ศาลพิจารณาแล้วกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไม่เกิน 10 ปี ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ สามารถเข้าสู่เงื่อนไขการพิจารณามาตรการผ่อนผันของราชทัณฑ์ในเรื่องพระราชทานอภัยโทษ และพักการลงโทษได้

ประการสุดท้ายสำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเพียงการกระทำความผิดเล็กน้อย ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างนัก หรือเป็นกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไม่เกิน 5 ปี ในกรณีนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันโทษของราชทัณฑ์ได้ในทุกกรณี อันได้แก่ พระราชทานอภัยโทษ การพักการลงโทษ การลดโทษ การออกไปทำงานนอกเรือนจำ

กรณีที่ผู้กระทำความผิดรายใดสามารถได้รับการผ่อนผันโทษในประเภทใดก็ได้ให้ การเข้าสู่กระบวนการผ่อนผันนั้นไปตามหลักเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ กล่าวคือ ผู้ต้องขังจะได้รับการลดวันต้องโทษ หรือพักการลงโทษได้ ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลแล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่า 10 ปีกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

3) เมื่อบัญญัติรับรองให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว ยังสมควรกำหนดให้การพิจารณาของศาลที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ศาลต้องพิจารณารายงานการสืบเสาะ พินิจพิเคราะห์ของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย อันเป็นรายงานที่แสดงถึงประวัติการกระทำ ความประพฤติของจำเลย ลักษณะการกระทำความผิดสถานการณ์แวดล้อม เหตุจูงใจในการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณากำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมและได้สัดส่วนตามเหตุปัจจัยภายในของผู้กระทำความผิดแต่ละคน

4) เมื่อมีการกำหนดให้โทษจำคุกมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว ยังสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ โดยกำหนดให้มีการประเมินและทบทวนสภาพความเป็นอันตรายของนักโทษทั้งก่อนที่จะทำการปล่อยตัวนักโทษกลับออกไปภายหลังจากนักโทษนั้นถูกคุม

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / rev: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ซึ่งครบตามกำหนดระยะเวลาตามหลักเกณฑ์ ถ้าหากเห็นว่านักโทษนั้นยังคงมีความเป็นอันตรายอยู่ก็ ต้องคุมขังนักโทษนั้นต่อไป แต่หากนักโทษรายใดไม่ได้มีลักษณะเป็นอันตรายอีกต่อไปก็ให้ดำเนินการ ปล่อยนักโทษนั้นออกจากเรือนจำ

เหตุที่ต้องจัดให้มีการทบทวนผลการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำความผิด เนื่องจากการ ประเมินความเสี่ยงถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคนนั้น อาจไม่ได้ถูกกำหนดได้ อย่างเหมาะสมนักตั้งแต่ในการพิจารณาครั้งแรก อาจด้วยหลักฐานความประพฤติ แวดล้อมของผู้ กระทำความผิดนั้นไม่เพียงพอ ดังนั้น ความประพฤติในขณะที่นักโทษถูกคุมขังก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ น่าสนใจและควรนำมาพิจารณาประกอบถึงแนวโน้มความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายขึ้นในอนาคต โดยการประเมินและทบทวนถึงสภาพความเป็นอันตรายของนักโทษภายหลังจากที่นักโทษได้รับโทษ ไปแล้วจะทำให้เราารู้และสามารถประเมินได้ถึงแนวโน้มของความเสี่ยงที่นักโทษแต่ละคนว่าเมื่อปล่อย ตัวออกไปแล้วจะกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่ได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเมื่อการพัฒนา ปรับปรุงตนของนักโทษแต่ละคนย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหากมีการประเมินและทบทวน เป็นระยะแล้วนอกจากจะสามารถกำหนดให้คุมขังนักโทษที่เป็นอันตรายได้ยาวนานขึ้น ในทางกลับกัน หากนักโทษนั้นไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสังคมแล้วก็จะส่งผลให้สามารถพิจารณาปรับลดเวลา ในการคุมขังและสามารถปล่อยตัวนักโทษที่ไม่ได้มีความเป็นอันตรายแล้วออกจากเรือนจำนำไปสู่การ สนองตอบต่อนโยบายทางอาญาในการแก้ไขปัญหาเรื่องความหนาแน่นของนักโทษในเรือนจำและ สอดคล้องกับหลักการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกไปก่อนกำหนดอีกด้วย

2291481780

บรรณานุกรม

- Ancel, M. Social Defense. 1st ed. London: Routledge&Kegan Paul, 1965.
- Andersson, L. K. a. C. The French Prison System: Comparative Insights for Policy and Practice in New York and the United States [Online]. Available from: <https://jjrec.files.wordpress.com/2014/04/rec20121.pdf> [November 25, 2018].
- Ashworth, A. Principles of Criminal Law. 5th ed. New York: Oxford University Press, 2006.
- . Sentencing and Criminal Justice. 6th ed. New York: Cambridge University Press, 2015.
- Ashworth, S. R. C. a. A. The English Sentencing System. 3 ed. London: Butterworths, 1981.
- Australia Bureau of Statistics. Prisoners in Australia [Online]. Available from: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/4517.0Explanatory%20Notes%2012013?OpenDocument> [December 14, 2018].
- Beck, U. Risk Society toward a New Modernity. London: SAGE Publication, 1992.
- Capital Punishment in the United Kingdom. [Online]. Available from: https://ipfs.io/ipfs/QmXoypizjW3WknFiJnKlWHCnL72vedxjQkDDP1mXWo6uco/wiki/Life_imprisonment_in_England_and_Wales.html#cite_note-BBC_2006-3 [November 25, 2018].
- Dangerous Offender Law and Legal Definition. [Online]. Available from: <https://definitions.uslegal.com/d/dangerous-offender/> [November 29, 2018].
- European Committee on Crime Problems. Discussion Paper on Secure Preventive Detention [Online]. Available from: <http://www.bit.ly/1dMmlEA> [November 15, 2018].
- Fish, M. J. An Eye for an Eye: Proportionality as a Moral Principle of Punishment. Oxford Journal of Legal Studies 28, 1 (2008): 57-71.
- Frank Urbaniok and Astrid RossegerandJeromeEndrass. Can High-Risk Offenders Be Reliable Identified? Swiss Medical Weekly 136 (2006).
- Frase, R. S. Sentencing Laws &(and) Practices in France. Federal Sentencing Reporter 7 (May-June 1995).
- G.Murphy, J. Retribution, Justice and Therapy. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1979.
- George F. Cole, C. E. S. a. C. D. The American System of Criminal Justice. 13th ed.: Wadsworth Cengage Learning, 2013.

- Hough, J. J. a. M. Unjust Deserts: Imprisonment for Public Protection. London: Prison Reform Trust, 2010.
- JorgKinzig. Preventive Measures for Dangerous Recidivists. European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice 5, 1 (1997).
- Keyzer, P. The International Human Rights Parameters for the Preventive Detention of Serious Sex Offenders. In Dangerous People: Policy, Prediction , and Practice. New York: Routledge, 2011.
- Lab, S. P. Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations. 7th ed. Ohio: Anderson Publishing, 2010.
- Lageman, A. M. Dangerous Offender Legislation: A Short Term Solution to a Long Problem. Dickinson Journal Of International Law 16 (1997).
- Lieb, R. Washington’s Sexually Violent Predator Law: Legislative History and Comparison with Other States [Online]. Available from: <http://www.wa.gov/wsipp> [January 6, 2019.
- LoiusCorrado, M. Some Notes on Preventive Detention and Psychopathy. In Edited by al, K. A. K. e., Handbook of Psychopathy and Law.. London: Oxford University Press, 2003.
- Miles, S. D. L. a. T. J. Empirical Study of Criminal Punishment. In Handbook of Law and Economics. Elsevier, 2007.
- Murrah, A. P. The Dangerous Offender under the Model Sentencing Act. Federal Probation 32 (1968).
- Padfield, N. The Sentencing, Management and Treatment of ‘Dangerous’ Offenders:Final Report [Online]. Available from: <http://www.bit.ly/1eYJY1j> [November 15, 2018.
- Phillp H. Ginsberg and MagaretKlockars. The Dangerous Offender and Legialative Reform. Willamette Law Journal 10 (1974).
- Piper, S. E. a. C. Sentencing and Punishment: The Quest for Justice. New York: Oxford University Press, 2005.
- Potas, I. Life Imprisonment in Australia [Online]. Available from: <http://www.aic.gov.au>. [December 14, 2018.
- PPTV Online. รวบแล้ว คนงานตัดต้นไม้ ฆาตกรรมเด็กนร. ม.3 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/60360> [เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561]
- RinatKitai-Sangero. The Limits of Preventive Detention. McGeorge Law Review 40 (2009).
- Samaha, J. Criminal Procedure. 8th ed.: Wadsworth Cengage Learning, 2012.
- Sentencing Advisory Council. Imprisonment [Online]. Available from:

- <https://www.sentencingcouncil.vic.gov.au/about-sentencing/sentencing-options-for-adults/imprisonment> [December 14, 2018].
- . Maximum Penalties [Online]. Available from: <https://www.sentencingcouncil.vic.gov.au/about-sentencing/maximum-penalties> [January 12, 2019].
- Slobogin, C. Defendant Preventive Detention [Online]. Available from: <http://ssm.com/abstract=1161164> [November 16, 2018].
- . A Jurisprudence of Dangerous. Northwestern University Law Review 98, 1 (November 2003).
- Steven, S. Criminal Law and the Optimal Use of Nonmonetary Sanctions as a Deterrent. In Law and Economics. Aldershot: Dartmouth, 1992.
- Thomsen, R. C. Sentencing the Dangerous Offender. Federal Probation 32 (1968).
- Whose Justice? The Social Costs of Dangerous. [Online]. Available from: <http://www.crimeandjustice.org.uk> [November 15, 2018].
- Wittes, A. K. a. B. Preventive Detention in American Theory and Practice. Harvard National Security Journal 2(2011).
- Zedner, L. Fixing the Future? The Pre-Emptive Turn in Criminal Justice. In Edited by Bernadette McSherry, A. N., and Simon Bronitt, Regulating Deviance the Redirection of Criminalization and the Futures of Criminal Law. Oxford and Portland Oregon: Hart Publishing, 2009.
- กมลทิพย์ สงวนเขียว. ปัญหากฎหมายในการลงโทษผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัย. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2559.
- กรมราชทัณฑ์. ฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/searchGroup> [เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561]
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551.
- คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.
- . กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.
- ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.
- ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

(Classification of Crime). สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2554.

ธัชกานต์ จิตติขานนท์. การนำมาตราการควบคุมตัวบุคคลอันตรายมาใช้เพื่อป้องกันสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ธานี วรภัทร์. โทษจำคุกตามกฎหมายไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Individual_Study_71.pdf

pdf [เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2561]

———. กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2552.

———. กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

———. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.

ธีรวิภา สุธสมจิตวิชัย. มาตรการทางกฎหมายในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

ปกป้อง ศรีสนิท. กฎหมายอาญาชั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561.

———. การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน. บทบัณฑิตย เล่มที่ 63 ตอน 2 (มิถุนายน 2550).

ปรีชา ขำเพชร. ดุลพินิจของศาลในการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ: ศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

พรชัย ขันดี. ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุเนตรฟิล์ม, 2553.

พรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ. อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. หลักส่วนในการกำหนดโทษ. ใน รพี 2557. กรุงเทพมหานคร: บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน), 2557.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ: หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน กรณีคดียาเสพติดให้โทษ โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2558.

สุรัช รัตนอุดม. ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ. วารสารกฎหมายจุฬา ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2527).

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

อัจฉรียา ชูตินันท์. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญู
ชน, 2561.

2291481780

CU ThesIs 6085957334 thesis / recv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

2291481780

CU IThesis 6085957334 thesis / rcv: 17072562 12:20:52 / seq: 25

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาว เจษฎาภรณ์ โภคบุตร
วัน เดือน ปี เกิด 23 กรกฎาคม 2536
วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 68 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปีการศึกษา 2558 ได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตรว่าความจากสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความทนายความรุ่นที่ 44 พ.ศ. 2559 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2560

ปัจจุบัน ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร ฝ่ายกฎหมาย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

2291481780

CD :Thesis 6085957334 thesis / recv: 17072562 12:20:52 / seq: 25